

בנק אגוד לישראל בע"מ

דוח מפורט על סיכונים –

גילוי לפי נדבך 3

ומידע נוסף על סיכונים

ליום 31 בדצמבר 2021

בנק אגוד
UNION BANK

תוכן עניינים

5	רקע.....
5	עיקרון הגילוי.....
5	מסגרת הוראות רגולטוריות.....
6	מידע צופה פני העתיד.....
7	תחולת היישום.....
8	יחסים פיקוחיים עיקריים וסקירת ניהול סיכונים ונכסי סיכון.....
8	יחסים פיקוחיים עיקריים (KM1).....
9	גישת התאגיד הבנקאי לניהול סיכונים (OVA).....
15	הסיכונים המובילים והמתפתחים המהותיים.....
22	סקירת נכסי סיכון משוקללים (OV1).....
24	הרכב ההון.....
24	הרכב ההון הפיקוחי (CC1).....
27	הלימות ההון.....
29	תכנון ההון ויעדי ההון.....
30	יחס המינוף.....
32	השוואה בין הנכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף (LR1).....
32	יחס המינוף (LR2).....
34	סיכון אשראי.....
34	מידע כללי על איכות סיכון אשראי (CRA).....
42	איכות האשראי של חשיפות אשראי (CR1).....
42	שינויים במלאי החובות הפגומים (CR2).....
43	גילוי נוסף בנוגע לאיכות האשראי של חשיפות אשראי (CRB).....
56	שיטות להפחתת סיכון אשראי (CRC).....
57	שיטות להפחתת סיכון אשראי – סקירה (CR3).....
57	סיכון אשראי בגישה הסטנדרטית.....
60	סיכון אשראי של צד נגדי.....
60	גילוי איכותי על סיכון אשראי של צד נגדי (CCRA).....
60	ניתוח חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) לפי גישה פיקוחית (CCR1).....
61	הקצאת הון בגין התאמת שערות לסיכון אשראי (CVA) (CCR2).....
61	חשיפות לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) לפי תיק פיקוחי ומשקלות סיכון (CCR8 ,CCR3).....
61	הרכב הביטחון בגין חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) (CCR5).....
61	חשיפות לנגזרי אשראי (CCR6).....
61	סיכון שוק.....
63	ניהול סיכון השוק (MRA).....
65	סיכון שוק בגישה הסטנדרטית (MR1).....
65	אמידת סיכוני השוק ובקרתם.....
68	סיכון ריבית בתיק הבנקאי (IRRBB) ובתיק למסחר.....
69	מידע כמותי על סיכון ריבית בתיק הבנקאי ובתיק למסחר.....
73	סיכון מניות.....
76	סיכון נזילות.....
76	ניהול סיכון הנזילות.....
79	יחס כיסוי הנזילות (LIQ1).....
80	גילויים נוספים בגין יחס כיסוי הנזילות (LIQA).....
82	התפתחויות מהותיות בחשיפת התאגיד הבנקאי לסיכוני נזילות.....
85	סיכון תפעולי.....
85	ניהול הסיכונים התפעוליים.....
87	מערכות המידע והמחשוב של הבנק.....
88	ניהול סיכון סייבר ואבטחת מידע.....
90	המשכיות עסקית – היערכות למצבי חרום.....
91	סיכונים אחרים.....
91	סיכון ציות.....
92	סיכון משפטי.....
92	סיכון מוניטין.....
93	סיכון אסטרטגי.....
93	סיכון סביבתי.....
95	תגמול.....
96	גילוי איכותי על התגמול (REMA).....
103	תוספת א – קשרים בין הדוחות הכספיים לבין סכומים פיקוחיים.....

הבדלים בין בסיס האיחוד החשבונאי ובין בסיס האיחוד הפיקוחי ומיפוי הדוחות הכספיים בהתאם לקטגוריות סיכון פיקוחיות (L1) 103.....

הקשר בין המאזן ורכיבי ההון הפיקוחי (CC2)..... 104.....

המקורות העיקריים להבדלים בין סכומי החשיפה הפיקוחית לבין היתרות המאזניות בדוחות הכספיים (L12)..... 106.....

רשימת טבלאות

8.....	טבלה 1: יחסים פיקוחים עיקריים (KM1)
22.....	טבלה 2: סקירת נכסי סיכון משוקללים (OV1)
23.....	טבלה 3: תנועה בנכסי סיכון
25.....	טבלה 4: הרכב ההון הפיקוחי לצורך חישוב יחס ההון (CC1)
27.....	טבלה 5: דוח תנועה רבעונית בהרכב ההון הפיקוחי
30.....	טבלה 6: ניתוח רגישות לגורמים העיקריים המשפיעים על הלימות ההון של הבנק ליום 31 בדצמבר 2021:
32.....	טבלה 7: השוואה בין הנכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף (LR1)
32.....	טבלה 8: יחס המינוף (LR2)
42.....	טבלה 9: איכות האשראי של חשיפות אשראי (CR1)
45.....	טבלה 10: אשראי לציבור, מאזני – התפתחות האשראי לציבור, נטו, מאזני לפי ענפי משק עיקריים
45.....	טבלה 11: אשראי חוץ מאזני – ההתפתחות בסעיפים החוץ-מאזניים העיקריים
45.....	טבלה 12: התפתחות ביתרות הפיקדונות
46.....	טבלה 13: סיכון אשראי לפי ענפי משק – מאוחד
48.....	טבלה 14: חשיפות אשראי לפי תקופה לפירעון
49.....	טבלה 15: חשיפה למדינות זרות – מאוחד
51.....	טבלה 16: חשיפות אשראי למוסדות פיננסיים זרים
52.....	טבלה 17: תנועה ביתרת הפרשה להפסדי אשראי
54.....	טבלה 18: חובות אשר בוצעה לגביהם דחיית תשלומים במסגרת התמודדות עם נגיף הקורונה, ואשר לא סווגו כחובות בארגון מחדש של חוב בעייתי
55.....	טבלה 19: אשראי בערבות מדינה שניתן לעסקים להתמודדות עם משבר נגיף הקורונה ליום 31 בדצמבר 2021
57.....	טבלה 20: שיטות להפחתת סיכון אשראי (CR3)
58.....	טבלה 21: טבלת המיפוי לדירוגי חברת הדירוג S&P (CRD)
58.....	טבלה 22: הגישה הסטנדרטית – חשיפה לסיכון אשראי והשפעות הפחתת סיכון אשראי (CR4)
60.....	טבלה 23: ניתוח חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) לפי גישה פיקוחית (CCR1)
61.....	טבלה 24: הקצאת הון בגין התאמת שערור לסיכון אשראי (CVA) (CCR2)
61.....	טבלה 25: הגישה הסטנדרטית – חשיפות לפי סוגי נכסים ומשקלות סיכון (CR5)
65.....	טבלה 26: סיכון שוק בגישה סטנדרטית (MR1)
67.....	טבלה 27: ריכוז מגבלות סיכון השוק הכוללות והחשיפה בפועל במיליוני ש"ח
69.....	טבלה 28: שווי הוגן נטו מותאם של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו ראה הערה (1) לטבלה
70.....	טבלה 29: השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן נטו מותאם של הבנק וחברות מאוחדות שלו
70.....	טבלה 30: השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על הכנסות ריבית נטו ועל הכנסות מימון שאינן מריבית
71.....	טבלה 31: חשיפה כוללת של הבנק וחברות מאוחדות שלו לשינויים בשיעורי הריבית
73.....	טבלה 32: דרישות הון בגין קבוצות של מניות
79.....	טבלה 33: יחס כיסוי הנזילות (LIQ1)
80.....	טבלה 34: יחס כיסוי נזילות – גילויים נוספים (LIQA)
81.....	טבלה 35: הרכב נכסים נזילים באיכות גבוהה
82.....	טבלה 36: סיכום של נכסים משועבדים ולא משועבדים
97.....	טבלה 37: ריכוז העובדים המרכזיים בבנק
(REM1)	טבלה 38: פירוט נוסף של סכום התגמול בגין שנת הדיווח לנושאי המשרה הבכירים והעובדים המרכזיים האחרים
101.....	טבלה 39: תשלומים מיוחדים (REM2)
101.....	טבלה 40: תגמול נדחה (REM3)
102.....	טבלה 41: הבדלים בין בסיס האיחוד החשבונאי ובין בסיס האיחוד הפיקוחי ומיפוי הדוחות הכספיים בהתאם לקטגוריות סיכון פיקוחיות (L1)
103.....	טבלה 42: הרכב המאזן הפיקוחי (CC2)
104.....	טבלה 43: המקורות העיקריים להבדלים בין סכומי החשיפה הפיקוחית לבין היתרות המאזניות בדוחות הכספיים
106.....	

בנק אגוד לישראל בע"מ (להלן "הבנק") נוסד בשנת 1951. הבנק הוא תאגיד בנקאי בעל רישיון בנק לפי הוראות חוק הבנקאות (רישוי) התשמ"א - 1981.

בעל המניות העיקרי בבנק למועד פרסום הדוחות הכספיים (31 בדצמבר 2021):

בנק מזרחי טפחות בע"מ 100%

בהקשר של רכישת כל מניות הבנק על ידי בנק מזרחי טפחות (להלן "מזרחי טפחות") ביום 30 בספטמבר, 2020 והתקשרות בעסקה למכירת פעילות האשראי ליהלומים של הבנק לקבוצת פנינסולה בד בבד עם השלמת רכישת הבנק, ואירועים נוספים בקשר עם הודעות אלה, כמו גם סיכונים הנובעים מתהליך מימוש המיזוג ותהליכי הסבת לקוחות מבנק אגוד לבנק מזרחי טפחות, ראה גם סעיף "הסיכונים המובילים והמתפתחים המהותיים" וכן ביאור 32 "אירועים בתקופת הדוח ולאחר תאריך המאזן" בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2021.

עיקרון הגילוי

הדוח המפורט על הסיכונים כולל מידע כמותי מפורט ומידע איכותי על סקירת הסיכונים ואופן ניהולם.

הדוח כולל דרישות גילוי שפורסמו על ידי ועדת באזל, כפי המפורט בנדבך 3 להוראות (להלן: "נדבך 3"), ודרישות הגילוי על הסיכונים המבוססות על מקורות אחרים, לרבות דרישות גילוי שפורסמו על ידי הפורום ליציבות פיננסית (להלן: "FSF") ודרישות גילוי שפורסמו על ידי צוות משימה לשיפור הגילוי (להלן: "EDTF") שהוקם על ידי המוסד ליציבות פיננסית (להלן: "FSB") לשיפור הגילוי על הסיכונים בתאגידים בנקאיים. בנוסף, במסגרת הגילוי נכללו דרישות גילוי נוספות שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים.

הדוח נערך בהתאם לעקרונות המפורטים להלן:

- המידע מבוסס בחלקו על מידע פיננסי שמוצג בדוחות הכספיים של הבנק אשר משמש בסיס לחישוב של יחסים רגולטוריים בהתאמות הנדרשות ובחלקו על הערכות פנימיות ומודלים פנימיים. לאור זאת, חלק מהמידע הינו בגדר אומדן לא מבוקר ו/או מייצג מידע שהינו בגדר מידע צופה פני עתיד.
- המידע האיכותי בנוגע לחשיפה לסיכונים ודרכי ניהולם מפורט ברובו במסגרת דוח זה. מידע רלוונטי נוסף ניתן למצוא בפרק סקירת הסיכונים בדוח הדירקטוריון וההנהלה לשנת 2021 (להלן: "דוח הדירקטוריון וההנהלה").

מסגרת הוראות רגולטוריות

הבנק מפוקח על ידי המפקח על הבנקים, אשר מקבל מידע על הלימות ההון של הבנק וקובע את דרישות ההון של הבנק. החל מיום 1 בינואר 2014 הבנק מיישם את הוראות המדידה והלימות ההון המבוססות על הוראות באזל 3 (להלן: "באזל 3"), כפי שפורסמו על ידי הפיקוח על הבנקים וכפי ששולבו בהוראות ניהול בנקאי תקין 201-211. הוראות באזל 3 מתבססות על שלושה נדבכים:

- נדבך 1 - כולל את אופן חישוב דרישות ההון המזערי הפיקוחי בגין סיכוני האשראי, הסיכון התפעולי וסיכון השוק.
  - נדבך 2 - מתווה את התהליכים הפנימיים בבנק (ICAAP – Internal Capital Adequacy Assessment Process) המשמשים להערכת ההון הנדרש בגין מכלול הסיכונים לרבות אלו שאינם נכללים בנדבך 1 (כגון ריכוזיות אשראי, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכון נזילות, סיכונים סליקה ועוד) ובמקביל קיים תהליך סקירה המבוצע על ידי הפיקוח על הבנקים (SREP).
  - נדבך 3 - משמעת שוק. נדבך זה קובע את האופן וההיקף של המידע שיוצג במסגרת הדיווח לציבור בדבר הסיכונים שהבנק חשוף אליהם. במסגרת נדבך זה נדרש מתן מידע כמותי ומידע איכותי כדי לאפשר לגורמי השוק להעריך את מידת החשיפה של הבנק לגורמי סיכון.
- בנוסף, הבנק מיישם בדוח זה דרישות גילוי המבוססות על מקורות אחרים, לרבות דרישות גילוי שפורסמו על ידי צוות EDTF ודרישות נוספות שנקבעו על ידי הפיקוח על הבנקים.

מידע צופה פני העתיד

חלק מהמידע המפורט בדוח על הסיכונים, שאינו מתייחס לעובדות ההיסטוריות מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. תוצאות הבנק בפועל עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד כתוצאה ממספר רב של גורמים, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בחקיקה והוראות גורמי פיקוח, התפתחויות מאקרו כלכליות ובעיקר התפתחויות המשבר הפיננסי העולמי ואי הוודאות הכרוכה בהשלכותיו, אירועים כלכליים חריגים כגון שינויים קיצוניים בריבית, שערי חליפין ואינפלציה, התנהגות המתחרים ושינויים ספציפיים שיפורטו להלן.

מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "צפי", "אמור", "חזוי", "להערכת הבנק", "בכוונת הבנק", "תחזית", "תכנית", "יעד", "אומדן סיכון", "תרחיש", "תרחיש קיצון", "הערכת סיכון", "קורלציה", "התפלגות", "אנו מאמינים", "צפוי", "חזוי", "מעריכים", "מתכוונים", "מתעתד", "עשוי להשתנות" "צריך", "יכול", "יהיה" וביטויים דומים להם. השימוש בביטויים צופי עתיד אלו, כרוך בסיכונים ובחוסר וודאות משום שהוא מבוסס על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים אשר עשויים לא להתממש או להתממש בצורה שונה מהצפוי. המידע המוצג להלן נסמך, בין היתר על תחזיות לעתיד בנושאים הקשורים להתפתחות הכלכלית בארץ ובעולם ועל תכניות העבודה ותקציב הבנק לשנת 2022. הבנק אינו מתחייב לפרסם עדכון למידע צופה פני עתיד הנכלל בדוחות אלה, לרבות בגין השפעת נסיבות או אירועים שיקרו לאחר פרסום הדוחות על מידע כאמור.

ראה גם סעיף "הסיכונים המובילים והמתפתחים המהותיים" וביאור 32 "אירועים בתקופת הדוח ולאחר תאריך המאזן" בתמצית הדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2021, בהקשר של רכישת כל מניות הבנק על ידי בנק מזרחי טפחות ביום 30 בספטמבר 2020, והתקשרות בעסקה למכירת פעילות האשראי ליהלומים של הבנק לקבוצת פנינסולה בד בבד עם השלמת רכישת הבנק, ואירועים נוספים בקשר עם הודעות אלה, כמו גם סיכונים הנובעים מתהליך מימוש המיזוג ותהליכי הסבת לקוחות מבנק אגוד לבנק מזרחי טפחות.

בנק אגוד לישראל בע"מ אינו מחזיק בחברות בנות בנקאיות, לאור זאת הדרישות של הפיקוח על הבנקים, לרבות הוראות באזל 3, מיושמות ברמה מאוחדת בלבד.

ככלל, דרישות ההון של הבנק מבוססות על הדוחות הכספיים המאוחדים שלו, הערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ובהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים והנחיותיו.

על פי כללי החשבונאות המקובלים, חברות בנות הנשלטות במישרין או בעקיפין על-ידי הבנק מאוחדות בדוחות הכספיים, בעוד שלמטרות פיקוח על הון, חלים לעתים כללי איחוד שונים. יחד עם זאת, ליום 31 בדצמבר 2021, לא קיימים הבדלים בין בסיס האיחוד לפי כללי החשבונאות ובסיס האיחוד הפיקוחי למטרות הלימות הון. כנדרש בהוראות בנק ישראל, הנתונים המוצגים במסגרת הגילוי בדוח זה מוצג על בסיס מאוחד בלבד ומבוסס על המידע הפיננסי המוצג בדוחות הכספיים של הבנק, ובהתאמות המתחייבות מיישום הוראות באזל (כגון: הניכויים מההון, מכשירי חוב הכשירים להיכלל בהון הרגולטורי, טיפול מיוחד בהשפעה חשבונאית בגין תכנית התייעלות על הון הבנק וחישוב מותאם בגין התחייבויות אקטואריות מיוחדות).

לא קיימים איסורים או מגבלות משמעותיות כלשהן על העברת כספים או הון פיקוחי בתוך הקבוצה.

לפרטים נוספים בדבר חברות מוחזקות עיקריות של הבנק ראה ביאור 14 בדוחות הכספיים לשנת 2021 ומידע נוסף בפרק חברות מוחזקות עיקריות בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 בדצמבר 2021.

יצוין, כי מתכונת הגילוי של דוח זה הותאמה לדרישות הוראות הדיווח לציבור 651 – "דרישות הגילוי של נדבך 3 של באזל ומידע נוסף על סיכונים".

יחסים פיקוחיים עיקריים וסקירת ניהול סיכונים ונכסי סיכון

גילוי על פי נדבך 3

יחסים פיקוחיים עיקריים (KM1)

טבלה 1: יחסים פיקוחיים עיקריים (KM1)					
ה	ד	ג	ב	א	על בסיס מאוחד, ליום:
30.12.2020	31.3.2021	30.6.2021	30.9.2021	31.12.2021	
במליוני ש"ח					
					הון זמין
3,047	3,168	3,072	3,071	3,010	1 הון עצמי רובד 1 ¹
2,980	3,110	3,024	3,032	2,979	א1 הון עצמי רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר
3,047	3,168	3,072	3,071	3,010	2 הון רובד 1 ¹
2,980	3,110	3,024	3,032	2,979	א2 הון רובד 1, לפני השפעת הוראות מעבר
3,832	3,935	3,687	3,659	3,587	3 הון כולל ¹
3,764	3,877	3,639	3,620	3,556	א3 הון כולל, לפני השפעת הוראות מעבר
במליוני ש"ח					
					נכסי סיכון משוקללים
23,610	22,605	21,466	20,552	18,489	4 סך הכל נכסי סיכון משוקללים (RWA)
באחוזים					
					יחסי הלימות הון
12.91%	14.01%	14.31%	14.94%	16.28%	5 יחס הון עצמי רובד 1
12.63%	13.75%	14.09%	14.75%	16.11%	א5 יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון לפני יישום השפעת הוראות המעבר
12.91%	14.01%	14.31%	14.94%	16.28%	6 יחס הון רובד 1
12.63%	13.75%	14.09%	14.75%	16.11%	א6 יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון לפני יישום השפעת הוראות המעבר
16.23%	17.41%	17.18%	17.80%	19.40%	7 יחס הון כולל
15.94%	17.15%	16.95%	17.61%	19.23%	א7 יחס הון כולל לרכיבי סיכון לפני יישום השפעת הוראות המעבר
8.44%	8.39%	8.39%	8.40%	8.43%	א11 יחס הון עצמי רובד 1 הנדרש על ידי המפקח על הבנקים ²
4.47%	5.62%	5.92%	6.54%	7.85%	א12 יחס הון עצמי רובד 1 זמין, מעבר לנדרש על ידי המפקח על הבנקים
במליוני ש"ח					
					יחס המינוף
49,803	50,175	47,302	44,206	35,958	13 סך החשיפות (במליוני ש"ח)
6.12%	6.31%	6.49%	6.95%	8.37%	14 יחס המינוף (באחוזים)
5.98%	6.20%	6.39%	6.86%	8.28%	א14 יחס המינוף, לפני השפעת הוראות מעבר (באחוזים)
במליוני ש"ח					
					יחס כיסוי נדילות
15,328	17,723	18,519	17,029	13,105	15 סך הכל נכסים נדילים באיכות גבוהה
9,518	9,933	9,596	9,220	7,959	16 סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים
161%	178%	193%	185%	165%	17 יחס כיסוי נדילות (באחוזים) ³

- (1) נתונים בכל הקשור ליחס הלימות ההון ויחס המינוף כוללים התאמות בגין תכנית התייעלות שנקבעו לפי מכתב המפקח על הבנקים מיום ה-12 בינואר 2016 בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל" (להלן - התאמות בגין תכנית התייעלות), אשר אושרו על ידי הפיקוח על הבנקים. לפרטים נוספים ראה פרק הלימות ההון.
- (2) ככלל יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש ויחס ההון הכולל המזערי הנדרש הינם 9% ו-12.5% בהתאמה. ליחסים אלה נוספה דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת הלוואות לדיור למועד הדיווח. עם זאת, בהתאם להוראות השעה בדבר התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה, החל מחודש מרס 2020 יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש ויחס ההון הכולל המזערי הנדרש הינם 8% ו-11.5% בהתאמה, וכן לא תחול דרישת ההון הנוספת בשיעור של 1% על הלוואות לדיור למטרת מגורים שאושרו החל מתחילת תוקפה של הוראת השעה (19 במרס 2020) ועד 30 בספטמבר 2021 וכן על הלוואות לדיור לכל מטרה שהועמדו מתחילת תוקפה של הוראת השעה. הוראת השעה מסתיימת ביום 1 בינואר 2022. לאור האמור לעיל, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש ויחס ההון הכולל המזערי הנדרש למועד הדיווח הינם 8.43%-ו-11.50%, בהתאמה.
- (3) יחס כיסוי הנזילות מוצג במונחים של ממוצעים פשוטים של תצפיות יומיות במשך הרבעון המדווח. לפרטים נוספים בדבר מדדים אלה לרבות גילוי כמותי מפורט ראה בהמשך דוח זה וכן בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

גישת התאגיד הבנקאי לניהול סיכונים (OVA)

גילוי על פי EDTF

פעילות העסקית של הבנק כרוכה בסיכונים אשראי, סיכונים שוק, סיכונים נזילות, סיכונים תפעוליים ובכללם סיכונים משפטיים, סיכונים ציות, סיכונים מוניטין, וכן סיכונים הנובעים מתהליכים שיבוצעו במסגרת תהליך המיזוג ותהליכי הסבת הלקוחות מבנק אגוד לבנק מזרחי טפחות.

מדיניות ניהול הסיכונים של הבנק מכוונת לעמידה ביעדים האסטרטגיים והעסקיים שנקבעו, כל אלו, תוך הטמעת תרבות ניהול הסיכונים ובקרתם. מדיניות ניהול הסיכונים מסייעת לבנק לממש את יעדיו אלה, תוך הגדרת סוגי הסיכונים והיקפם, ועמידה בתיאבון וסיבולת הסיכון שנקבעו על ידי הדירקטוריון. לצורך זה מופעלים מערכות דיווח ומנגנוני פיקוח ובקרה מתאימים.

לפירוט אודות מטרות ומדיניות ניהול סיכונים בסיכונים השונים, ראה פרקים סיכון אשראי, סיכון שוק, סיכון ריבית בתיק הבנקאי וסיכון מניות.

הערכת הבנק בדבר השפעת גורמי סיכון

כחלק מהתמודדות עם אירוע הקורונה המתמשך, הבנק מבצע ניטור ומעקב שוטף אחר ההתפתחויות בשוק ובסיכון האשראי של הלווים, תוך הקפדה על ניהול סיכונים שוטף והדוק וניטור מוקדי הסיכון בתיק האשראי תוך מעקב אחר לקוחות שהוגדרו בסיכון /או עדיין מושפעים מהמשבר.

הבנק ממשיך לבחון את יכולתו לעמוד בהתפתחויות שליליות בסביבה המאקרו כלכלית באמצעות תרחישי קיצון מערכתיים, ובכלל זה עורך תרחישי קיצון אחידים בהתאם לדרישת הפיקוח על הבנקים.

במהלך שנת 2020 הבנק ביצע החמרה בהערכת גורמי הסיכון העיקריים אשר הושפעו מהמשבר כאמור. בהערכת גורמי הסיכון במהלך שנת 2021 בוצעו מספר שינויים, הן כתוצאה מהשיפור בסביבה הכלכלית וחזרת המשק לשגרה והן בעקבות המשמעות הכרוכות בתהליכי מיזוג הבנק למזרחי טפחות. לפירוט השינויים ראה בהמשך הדוח וכן בטבלת השפעת גורמי הסיכון בבנק בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 בדצמבר 2021.

הממשל התאגידי בתהליך ניהול הסיכונים בבנק

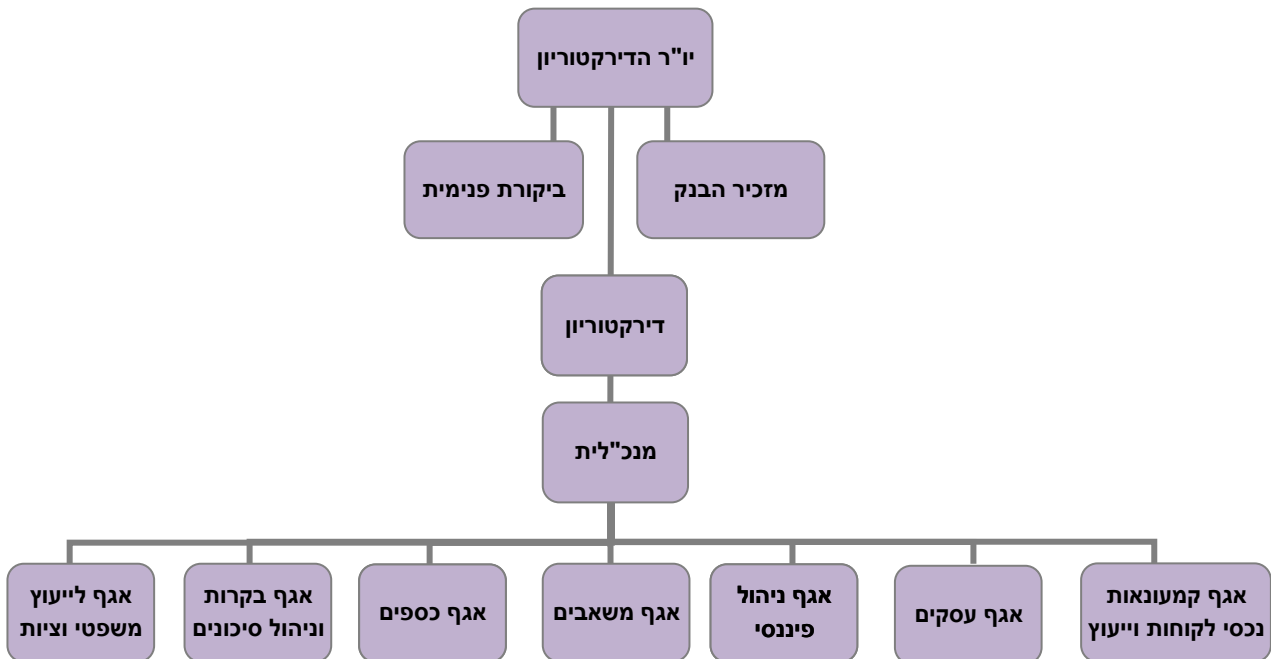
גילוי על פי EDTF

תהליכי ניהול הסיכונים והלימות ההון בבנק מוסדרים ומפוקחים באמצעות הדירקטוריון וועדותיו, מנכ"לית הבנק והנהלה, ועדות ההנהלה, האגפים העסקיים יוצרי הסיכון, אגף בקרות וניהול סיכונים, אגף כספים, האגף לייעוץ משפטי, אגף משאבים והביקורת הפנימית.

המבנה הארגוני של הבנק

גילוי על פי EDTF

להלן תרשים המתאר את המבנה הארגוני של הבנק ליום 31 בדצמבר 2021:

הדירקטוריון מתווה את האסטרטגיה והמדיניות העסקית של הבנק, מנחה ומכוון את הנהלת הבנק לגבי היעדים והקווים העקרוניים לפעילות הבנק. הדירקטוריון מבטא את מדיניות החשיפה הכוללת במסגרת הגדרת תיאבון וסיבולת הסיכון ובמסגרת מסמכי מדיניות ספציפיים. הדירקטוריון מפקח על יישום האסטרטגיה והמדיניות, על עמידה ביעדים שנקבעו ועל עמידה בגבולות תיאבון וסיבולת הסיכון וכל זה תוך הקפדה על קיומם של 3 קווי הגנה והפרדה ברורה בין יוצרי הסיכון, מנהלי הסיכונים ותהליכי הבקרה הבלתי תלויים המתבצעים אודותיהם.

בדירקטוריון ובוועדותיו נערכים דיונים אודות אופי ומאפייני הסיכונים השונים אליהם חשוף הבנק בפעילותו, הדרך לאמוד אותם ומידת אפקטיביות הפיקוח עליהם, לרבות דיונים לגבי הכלים ואופן השימוש בהם, אמידה, מדידה וניטור הסיכונים. הדירקטוריון קובע את מדיניות החשיפה לסיכונים של הבנק, לרבות מדרג סמכויות, תוך קביעת תמהיל החשיפות המשקפות את פרופיל הסיכון של הבנק, היקף ההון הנדרש והקצאתו לפעילויות העסקיות השונות. קביעת תיאבון וסיבולת הסיכון ובחינת הצורך בעדכון, בכל תחומי הפעילות והחשיפות לסיכונים. תחומים אלו כוללים: יעדי ההון ותכנון ההון, סיכונים אשראי, סיכונים שוק, סיכון נזילות, סיכונים תפעוליים, סיכונים ריכוזיות, סיכונים מוניטין וסיכונים טכנולוגיים.

המעקב אחר עמידה בתיאבון וסיבולת הסיכון בכל תחומי הפעילות מבוצע באמצעות מסמך הסיכונים הרבעוני הנדון בוועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון ובמליאת הדירקטוריון. בנוסף, פותחו כלי מעקב לבחינה שוטפת של העמידה בתיאבון וסיבולת הסיכון ובחינת התפתחות החשיפה לסיכונים לאורך זמן.

כמו כן, הדירקטוריון אישר מדיניות להפעלת תרחישי קיצון על החשיפות השונות והשפעותיהם על יחסי ההון תוך הגדרת העקרונות לקביעת תרחישי הקיצון והדיווח על תוצאותיהם.

הדירקטוריון הגדיר את תחומי האחריות, התפקידים והסמכות של המנכ"לית אשר אחראית, בין היתר, על יישום המדיניות העסקית של הבנק, הניהול העסקי והארגוני השוטף של הבנק תוך דאגה להבטחת יציבותו ורווחיותו, הכנת תכנית עבודה שנתית ותקציב שנתי ובכלל זה תקציב השקעות, הבאתם לדיון ואישור הדירקטוריון, קיום פיקוח ובקרה ניהוליים על המערכת הארגונית של הבנק ועל ביצוע תכנית העבודה בהלימה למדיניות ניהול הסיכונים של הבנק ולתיאבון הסיכון שלו.

לעניין גישת הבנק לניהול סיכונים ותרבות ניהול הסיכונים המיושמת בבנק, לנוכח התפשטות הקורונה, הבנק נקט בשורה של תהליכים ואמצעים בהתאם לדרישת הרשויות במסגרת זו, לרבות שמירה על בטיחות ובריאות העובדים, מעבר לעבודה מרוחק והתמקדות במתן פתרונות דיגיטליים התומכים בהמשך פעילות לקוחות הבנק ועובדיו. הבנק מיישם בעת משבר הקורונה את תרבות ניהול הסיכונים בדומה למצב שגרה, עם ההתאמות הנדרשות, לרבות בהתאם להקלות בנק ישראל.

חברי הנהלה ונושאי משרה בכירה

לא חלו שינויים בהרכב חברי הנהלה ונושאי משרה לעומת המתואר בדוח השנתי לשנת 2020, למעט המתואר להלן:
ביום 31 במרס 2021 סיימה הגב' חדוה פדלון כהונתה כמבקרת הפנימית הראשית של הבנק והחל מיום 1 באפריל 2021 החלה הגב' גלית ויזר (המבקרת הפנימית הראשית של בנק מזרחי טפחות בע"מ) לכהן כמבקרת הפנימית הראשית בבנק אגוד, למשך התקופה בה יפעל הבנק כחברת בת של בנק מזרחי טפחות ועד למיזוג בפועל עם ולתוך בנק מזרחי טפחות. הגב' חדוה פדלון ממשיכה לכהן כמבקרת הפנימית של חברות הבנות של הבנק.
ביום 30 בינואר 2022 החליט דירקטוריון הבנק על מינויו של מר חיים פריילימן כמנכ"ל הבנק החל מיום 1 באפריל 2022 במקום הגב' שבי שמר שתסיים תפקידה כמנכ"לית הבנק ביום 31 במרס 2022.
הגב' שמר עתידה לשמש בתפקיד מנהלת החטיבה הקמעונאית בבנק מזרחי טפחות החל מיום 1 באפריל 2022.

קווי הגנה

במסגרת הניהול, הפיקוח והבקרה על חשיפות הבנק, הוגדרו שלושה קווי הגנה כמפורט להלן:

קו הגנה ראשון – חלק מחברי הנהלת הבנק הינם יוצרי הסיכונים השונים המממשים את מדיניות ותיאבון הסיכון כפי שנקבעו על ידי הדירקטוריון. באגפים העסקיים יוצרי הסיכון, קיימות יחידות אשר אחראיות לזיהוי, להערכה, למדידה, לניטור ולדיווח על הסיכונים המובנים במוצרים, פעילויות, תהליכים ומערכות הנתונים לאחריותם. במסגרת זו, כל אחד מאגפים אלו אחראי לסיכונים התפעוליים הגלומים בתחומי הפעילות, לסיכונים המוניטין, לסיכונים האסטרטגיים וכן לניהול סביבת בקרה נאותה בהקשר של ניהול הסיכונים. לצורך מימוש תפקידם, מקבלים המנכ"לית וחברי הנהלה דיווחים יומיים ותקופתיים, המאפשרים מעקב אחר החשיפה לסיכונים בבנק, זאת בנוסף לדיונים ייעודיים בפורומים ובוועדות המתאימים.

קו הגנה שני – אגף בקרות וניהול סיכונים משמש פונקציית ניהול סיכונים בלתי תלויה אשר משלימה את פעילויות ניהול הסיכונים של קווי העסקים. תהליך ניהול הסיכונים המתבצע בקו הגנה השני הינו בלתי תלוי בקווי העסקים יוצרי הסיכון ואחראי לתכנון, לתחזוקה ולפיתוח השוטף של מסגרת העבודה לניהול סיכונים בבנק. במסגרת תהליך זה נבחנת נאותות התשומות של קווי העסקים לניהול הסיכון, למדידת הסיכון ולמערכות הדיווח של הבנק, וכן נאותות התפוקות המתקבלות.

יחידות נוספות המשמשות כקו הגנה שני הינן:

- האגף ליעוץ משפטי וציות מסייע לסניפים בכלל ההיבטים המשפטיים של פעילות הבנק וקבוצתו, ובכלל זה הכנת הסכמים, נהלים, ומסמכים משפטיים אחרים, טיפול בתביעות אשר הבנק צד להן, טיפול בפניות רשויות מוסמכות, ריכוז פעילות הציות בבנק, איסור הלבנת הון ומימון טרור ועוד.
- אגף כספים אחראי על הכנת הדוחות הכספיים הרבעוניים והשנתיים לציבור לרבות ריכוז ערך הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי (SOX), הכנה וניתוח של דיווחים פנימיים להנהלה ולדירקטוריון ודיווחים לגורמי פיקוח שונים (בעיקר לבנק ישראל). כמו כן, אחראי האגף על פעילות המתייחסת לתחום הרכש והלוגיסטיקה. האגף אחראי על יחידות ביצוע שקלים ומטבע חוץ (סוויפט), תשלומים לספקים וטיפול בנושאי מיסוי מול רשויות המס. בנוסף אחראי האגף על הכנת תכנית ההון, בניית תחזית רווח לשנה השוטפת ולשנים הבאות, מעקב אחר עמידה ביעדי תכנית העבודה, מדידת הרווחיות מהפעילות העסקית לפי סניפים ולפי קווי מוצרים ועל ביצוע עבודות כלכליות שונות.

לצורך הבטחת תיאום ושיתוף פעולה בין כל הפונקציות הנ"ל, נסקרות תכניות העבודה של אותן פונקציות על ידי מנהל הסיכונים הראשי, נסקרות מתודולוגיות להערכת סיכונים על מנת לוודא עקביות בהערכת הסיכונים בכל סוגי הסיכונים ומתקיימים דיונים בפורומים משותפים ובכלל זה - פורום תכנון ההון, מנהלת SOX, פורומים ייעודיים בסיכונים מרכזיים (אשראי עסקי, אשראי קמעונאי, שוק ונזילות וסיכונים תפעוליים וסייבר), פורום מוצר חדש.

קו הגנה שלישי – הביקורת הפנימית אחראית על ביצוע ביקורת פנימיות תקופתיות ביחידות הבנק ובחברות הבת המאוחדות שלו, על בסיס תכנית עבודה רב שנתית, המתבססת על מיפוי סיכונים. הביקורת הפנימית מקיימת מעקב אחר תיקון הליקויים שעלו בדוחות הביקורת ומבצעת סקירה בלתי תלויה ואיתגור של הבקורות, התהליכים והמערכות לניהול סיכונים בבנק.

הבנק מקפיד על תרבות ניהול סיכונים אפקטיבית ועל קיומו של תיאום בין שלשת קווי ההגנה, אשר הינם מאפיינים חשובים של ממשל ניהול סיכונים נאות.

להלן מבנה ארגוני של ניהול הסיכונים בבנק:

מפורטת להלן אחריותם של חברי ההנהלה השונים במסגרת קווי ההגנה כמפורט לעיל. ניהול חשיפות האשראי העסקי בבנק, סיכונים סביבתיים וסיכונים ריכוזיות האשראי הינם באחריות ראש אגף עסקים. ניהול חשיפות האשראי למגזר הקמעונאי והמסחרי ולמגזר המשכנתאות וניהול סיכון המוניטין הינם באחריות ראש אגף קמעונאות, נכסי לקוחות וייעוץ. ניהול החשיפות לסיכונים השוק והנדיליות הינו באחריות ראש האגף לניהול פיננסי. יצירת החשיפות מתבצעת בעיקר באמצעות חדרי העסקות, היחידה לניהול נכסים והתחייבויות, ויחידת הנוסטרו באגף. בנוסף אחראי האגף על סיכון אשראי של יחידת הנוסטרו וסיכון סליקה ופעילות מול בנקים זרים. ניהול הסיכונים המשפטיים הינו באחריות היועצת המשפטית הראשית של הבנק, וסיכונים הציות ואיסור הלבנת הון הנם באחריות קצין הציות הראשי, בכפפות ארגוניות ליועצת המשפטית הראשית. כמנהלת הסיכון האסטרטגי משמשת מנכ"לית הבנק.

כמנהל הסיכונים הראשי (CRO) משמש ראש אגף בקרות וניהול סיכונים. האגף מרכז את כל תהליכי הניהול ובקרת הסיכונים ומהווה קו הגנה שני לפעילות העסקית של הבנק ובכלל זה למעקב ובקרה אחר הסיכונים התפעוליים הגלומים בפעילות זו, באמצעות היחידות שלהן:

ניהול הסיכונים – אחראי לזיהוי, הגדרה, מיפוי ומדידה של הסיכונים השונים וכן יצירת תמונת הסיכון הכוללת והדיווחים אודותיה המוגשים להנהלת הבנק ולדירקטוריון הן במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני והן במסגרת מסמך ה-ICAAP השנתי. כמו כן, אחראי המערך לריכוז פורום לבחינת סיכונים במוצרים חדשים. תפקידו כולל פיתוח ויישום מתודולוגיות ומודלים פנימיים למדידת והערכת הסיכונים השונים. המערך אחראי על מתן חוות דעת בלתי תלויה על חשיפות אשראי מהותיות ועל כתיבת ריכוז מסמכי המדיניות העסקיים (אשראי, שוק ונדיליות), לרבות ריכוז תיאבון וסיבולת הסיכון.

ענף בקרת אשראי – אחראי על ביצוע בקרת אשראי המקיפה את הלוחים העיקריים של הבנק תוך הערכת טיב הלוח, טיב מסמכי היסוד והבטוחות בתיק הלקוח, איכות תיק האשראי ובחינת מהימנות דירוג האשראי בבנק. יחידת בקרת האשראי פועלת במסגרת תכנית עבודה שנתית ורב שנתית מבוססת סיכון, המוגשת לאישור ועדת האשראי של הדירקטוריון.

ענף סיכונים תפעוליים – הענף מבצע מדידה של רמת הסיכון התפעולי הגלום בפעילויות יחידות הבנק השונות באמצעות ערכת סקרי סיכונים תפעוליים. בנוסף מבצע מעקב אחר אירועי כשל והפסד בפעילות השוטפת, עדכון מפת הסיכונים התפעוליים ודיווח להנהלת הבנק ולדירקטוריון במתכונת תקופתית.

בנוסף, הענף אחראי על עדכון מסמך מדיניות הסיכון התפעולי אחת לשנה לפחות.

תחום תיקוף - במהלך שנת 2021 לאור תהליך המיזוג והפסקת פיתוח מודלים חדשים, תחום התיקוף צומצם ומתמקד בבקרת BT של מודלים קיימים.

תרבות ניהול הסיכונים

גילוי על פי EDTF

תהליך ניהול סיכונים אפקטיבי, רחב וחוצה ארגון הינו מרכיב מרכזי בהבטחת יציבותו של הבנק לאורך זמן. תרבות סיכון נאותה תומכת בניהול סיכונים אפקטיבי, מקדמת נטילת סיכונים נאותה, ומבטיחה שסיכונים מתפתחים או פעילויות של נטילת סיכון מעבר לתיאבון לסיכון של הבנק יזוהו, ייאמדו ויטופלו במועד.

תרבות ניהול סיכון נאותה כוללת, בין השאר, את הרכיבים הבאים:

- איזון נאות בין סיכון לתגמול, העולה בקנה אחד עם תיאבון הסיכון.
- מערכת בקורות אפקטיבית התואמת את סדר הגודל והמורכבות של פעילות הבנק.
- יכולת לאתגר את איכות המודלים ורמת דיוק הנתונים.
- הימצאותם של כלים זמינים למדידת סיכונים בצורה נכונה.
- ניהול מעקב אחר כל חריגה ממגבלות, סטייה מהמדיניות שנקבעה, ואיתור תקריות תפעול. כולל נקיטת הליכים משמעותיים מידיים לפי הצורך.

הבנק הטמיע תרבות ארגונית המבוססת על ניהול סיכונים אפקטיבי, אשר תומכת בהתנהגות מקצועית ואחראית, ומספקת נורמות ותמריצים נאותים להתנהגות כזאת. לצורך השגת מטרה זו, הדירקטוריון וההנהלה:

- מקבלים דיווחים שוטפים על כל קווי הפעילות המשמעותיים על מנת להבטיח את קיומן של המדיניות, הבקורות, ומערכות ניטור הסיכונים בגין אותן פעילויות. לפירוט אודות כלי בקרה למדידת סיכונים, ראה בפרקים הבאים – סיכון אשראי, סיכון שוק, סיכון נזילות וסיכון תפעולי.
- מוודאים קיומה של הגדרה ברורה של סמכויות ואחריות (accountability) כך שעובדי הבנק יבינו את תפקידם ואחריותם לסיכון, כמו גם את סמכותם לפעול בקשר לכך, בין היתר באמצעות הגדרת מסמכי המדיניות ודיון ואישור נהלים מרכזיים בבנק.
- מוודאים כי שיקולי ניהול הסיכונים מהווים מרכיב מרכזי בהחלטות אסטרטגיות ושוטפות, בין היתר באמצעות חוות הדעת של מנהל הסיכונים הראשי על התכנית האסטרטגית, תכניות העבודה ותכניות התגמול בבנק.
- מוודאים התאמה של מדיניות התגמול לתיאבון וסיבולת הסיכון, ליעדים אסטרטגיים ארוכי טווח, יעדים פיננסיים כך שלא תפגע באיתנותו הפיננסית של הבנק, תוך איזון הולם בין סיכון לתגמול.
- מוודאים קיומם של תהליכים ותקשורת טובה בין פונקציות קו ההגנה השני, בין היתר באמצעות השתתפות מנהל הסיכונים הראשי, או מי מטעמו, בפורומים באחריות הפונקציות האחרות המשמשות כקו הגנה שני.
- הדרכה – הבנק מייחס חשיבות רבה להגברת הידע והמקצועיות בקרב עובדי הבנק, ליצירת ארגון מקצועי, אתי ולומד, ומשקיע משאבים רבים בהכשרת העובדים, בין היתר בהתאם לתכניות המיזוג. כמו כן, מתבצעת הכשרה ומתקיימים מפגשים בנושאי גולציה ובנושאים בנקאיים שונים, ובכלל זה הפקת לקחים מאירועים שונים, בהתאם למיפוי פערי ידע ופיתוח ארגוני.

תיאבון סיכון

גילוי על פי EDTF

להלן הגדרות סיבולת ותיאבון הסיכון כפי שקבע הבנק, בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 310 - ניהול סיכונים:

- סיכון – חשיפה ללווה או צד נגדי, (לרבות ספק, אזור גיאוגרפי, ענף כלכלי או גורמי סיכון אחרים) אשר הינה בעלת פוטנציאל לגרימת הפסד משמעותי, נזק אחר או שינוי מהותי בפרופיל הסיכון של הבנק.
- תיאבון הסיכון – ככלל מייצג את סביבת הסיכון שהבנק מתכוון להיות בה על מנת להשיג את יעדיו.
- סיבולת הסיכון – רמת הסיכון המרבית או המזערית שאין לחרוג ממנה (מגבלת הסיכון).

התיאבון והסיבולת לסיכון נקבעים תוך התחשבות בתפיסת ניהול הסיכונים של הבנק, והאסטרטגיה העסקית שלו. תיאבון וסיבולת הסיכון נדונים בדירקטוריון אחת לשנה לפחות. כל שינוי בתיאבון וסיבולת הסיכון מאושר בהליך מסודר ומתועד, תוך פירוט הנימוקים לביצוע השינוי.

תיאבון וסיבולת הסיכון של הבנק עקביים עם האסטרטגיה העסקית שמתמקדת בתהליך המיזוג, תכנון הנזילות ומקורותיו, ותכנון ההון של הבנק. בעת הגדרת תיאבון וסיבולת הסיכון מובאים בחשבון כל הסיכונים המהותיים, כמיתים ושאינם כמיתים, סיכונים מותנים, סיכונים חוץ מאזניים וסיכונים שאינם חוזיים, כמו גם אילוצי הון ומקורות המימון, ומחויבויותיו של הבנק (כגון דרישות ומגבלות רגולטוריות) וכן השפעתם של אירועי קיצון פוטנציאליים.

תיאבון וסיבולת הסיכון מהווים מרכיב מרכזי בקביעת מדיניות ומגבלות הסיכון, וככלל מוגדרים כך שיהוו מגבלה אפקטיבית מחד, ושחריגה מהם לא תהפוך לדבר שבשגרה, מאידך.

ניצול תיאבון וסיבולת הסיכון נמדד תוך סכימת כלל החשיפות בבנק לסוג סיכון מוגדר, וכפוף לניטור שוטף כנגד המגבלות.

מבחני קיצון

הבנק מפעיל תרחישי קיצון על הסיכונים המהותיים – אשראי, שוק נזילות וסיכונים תפעוליים, ובכלל קווי העסקים של הבנק. תהליך הערכה זה מבוצע על ידי סקירה יסודית של אופיין והרכבן של פעילויות הבנק ובשילוב עם סקירת הסביבה החיצונית שבה פועל הבנק מתוך מטרה להעריך את מידת השפעתה על מצבו הפיננסי הנוכחי והעתיד. זיהוי גורמי הסיכון המתאימים הינו מרכיב קריטי להבטחת הלימות תהליך מבחני הקיצון בכללותו. על כן, כל מבחן קיצון מאופיין במערך מזוהה וברור של גורמי סיכון העלולים להיות מושפעים מהתרחיש שהוגדר.

הפעלת תרחישי קיצון הינה חלק מהממשל התאגידי וממדיניות ניהול הסיכונים של הבנק. על רקע התפתחות אירוע נגיף הקורונה והשלכותיו על הפעילות הכלכלית ביצע הבנק תרחישים אחידים בנושא "משבר הקורונה" במהלך השנים 2020 ו-2021.

תוצאות תרחישי קיצון נלקחות בחשבון בקבלת החלטות אסטרטגיות עיקריות והמגבלות על תוצאות מבחני הקיצון והתרחישים הולמות את תיאבון הסיכון שקבע הבנק. מבחני קיצון מיושמים ברמות שונות של חומרה וסבירות התרחשות תוך התבססות גם על תרחישים היסטוריים ותרחישים חריגים, אך מתקבלים על הדעת, המתפרשים על פני מחזור כלכלי מלא. חלק מתרחישי הקיצון הינם אינטגרטיביים תוך מתן אפשרות לניתוח פרטני של גורמי סיכון ותנודות בשווקים ספציפיים.

הדירקטוריון והנהלה מעורבים בקביעת מטרות מבחני הקיצון, הגדרת תרחישים, דיון בתוצאות מבחני הקיצון, הערכת פעולות אפשריות וקבלת ההחלטות. ההנהלה תפקח על תהליכי פיתוח מבחני הקיצון ותפעולם.

הסיכונים המובילים והמתפתחים המהותיים

פעילות העסקית של הבנק כרוכה כאמור בסיכונים: סיכוני אשראי, סיכוני שוק, סיכוני נזילות, סיכונים תפעוליים (לרבות סיכוני IT, סייבר ואבטחת מידע, סיכונים משפטיים וסיכוני ציות), סיכוני מוניטין, וכן סיכונים הנובעים מתהליך המיזוג, הכוללים תהליכי הסבת לקוחות מבנק אגוד לבנק מזרחי טפחות.

בהתאם למדיניות ניהול הסיכונים בבנק מבוצע כאמור מעקב הדוק אחר כלל הסיכונים אליהם חשוף הבנק, כמפורט במסמך זה. בהתבסס על המלצת ה-FSB (המוסד ליציבות פיננסית), הבנק הגדיר סיכון מוביל כהתפתחות המתרחשת כיום בסביבת העסקים של הבנק, אשר עלולה להשפיע לרעה על תוצאות הבנק במהלך השנה הקרובה.

בנוסף הבנק מבצע מעקב הדוק אחר ההתפתחויות בשווקים, בנתונים מאקרו כלכליים וברגולציה וחקיקה שחלים או עשויים להשפיע על הבנק ואשר יחד עם התכנית העסקית ותמהיל הפעילות הקיים עשויים לחשוף את הבנק לסיכונים משמעותיים.

להלן יפורטו סיכונים פרטניים מהותיים שהינם סיכונים מובילים ומתפתחים אשר הבנק מזהה ונערך לניטורם, הפחתתם וניהולם:

מיזוג הבנק עם בנק מזרחי טפחות

בשל תהליך מיזוג הבנק למזרחי טפחות, **סיכון המיזוג** הינו מהותי והשפעתו באה לידי ביטוי בגורמי הסיכון השונים, לרבות בסיכון התפעולי, בסיכון טכנולוגיות המידע, ועוד. השפעות אלו מפורטות בהמשך מסמך זה.

הבנק מיישם תכנית מיזוג שעתידה להסתיים במיזוג הסטטוטורי עם ולתוך מזרחי טפחות בסוף שנת 2022. התכנית כוללת תהליך הסבה של לקוחותיו, במסגרת זו פונה הבנק ללקוחותיו ומציע להם לעבור לבנק מזרחי טפחות. הפנייה מתבצעת בשלבים במטרה לאפשר ללקוחות הבנק תהליך קליטה נאות ולספק את מלוא מעטפת השירות הנדרשת. במקביל מבוצעים ועתידיים להתבצע תהליכים נוספים כהערכות למיזוג הבנק, לרבות גיבוש מתווה להסבה טכנולוגית של יתרת לקוחות הבנק שלא יוסבו באופן וולונטרי עד למועד המיזוג הסטטוטורי, מיזוג חברות הבנות, העברת יחידות, מכירת תיקי הלוואות וצמצום פעילויות ושירותים הקשורים לפעילות הלקוחות.

לעניין רכישת כל מניות הבנק על ידי בנק מזרחי טפחות ביום 30 בספטמבר, 2020 והתקשרות בעסקה למכירת פעילות האשראי ליהלומים של הבנק לקבוצת פנינסולה בד בבד עם השלמת רכישת הבנק, ראה פרק "התפתחויות ושינויים מהותיים בבנק" בדוח ההנהלה והדירקטוריון ליום ה-31 בדצמבר 2021, וכן ביאור 32 בדוחות הכספיים של הבנק ליום 31 בדצמבר 2021.

לעניין התפתחויות ביחסי עבודה וסכסוך עבודה פתוח שעליו הכריזו ועדי העובדים בשנת 2017 על רקע מיזוג הבנק, וכן לעניין חתימה על הסכם קיבוצי מיוחד בין בנק אגוד, כרמל ולבלוב, חברות בנות של בנק אגוד לבין הסתדרות העובדים הכללית החדשה / הסתדרות המעו"ף / חטיבת עובדי הבנקים וחברות האשראי, וועד עובדי אגוד וארגון המנהלים ומורשי החתימה בבנק אגוד, וכן לעניין חתימה על תוספת להסכם הנ"ל שמסדיר את תנאי הפרישה של העובדים הקבועים בבנק, עובדים מסוימים בניסיון העומדים בתנאי ההסכם ועובדים מסוימים נוספים של כרמל ושל לבלוב בעקבות מיזוג בנק אגוד עם ולתוך בנק מזרחי טפחות, וכן לעניין תכנית הפרישה – מתווה ותנאים, וכן לעניין חתימה על הסכם בין אגוד מערכות בע"מ, וחטיבת הטכנולוגיה של מזרחי טפחות בע"מ לבין וועד עובדי אגוד מערכות בע"מ, ראה פרק "התפתחויות ושינויים מהותיים בבנק" בדוח ההנהלה והדירקטוריון ליום ה-31 בדצמבר 2021, וכן ביאורים 21, 32 בדוחות הכספיים של הבנק ליום ה-31 בדצמבר 2021.

לעניין החלטת הדירקטוריון מיום 31 בדצמבר 2020 בדבר יעדי הלימות ההון ויעד יחס המינוף שנקבעו לבנק על ידי הפיקוח על הבנקים, במענה לפניה לפיקוח בבקשה להקלות אגב מיזוג הבנק לבנק מזרחי טפחות, ראה פרק "התפתחויות ושינויים מהותיים בבנק" בדוח ההנהלה והדירקטוריון ליום ה-31 בדצמבר 2021. לפרטים נוספים לגבי יעדי הלימות ההון של הבנק ראה פרק "הון והלימות ההון" בדוח ההנהלה והדירקטוריון ליום ה-31 בדצמבר 2021.

לעניין מיזוגה של החברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ אל תוך מזרחי טפחות חברה לנאמנות בע"מ, וכן לעניין השלמת מיזוג אגוד הנפקות בע"מ עם מזרחי טפחות הנפקות בע"מ, ראה פרק "התפתחויות ושינויים מהותיים בבנק" בדוח ההנהלה והדירקטוריון ליום ה-31 בדצמבר 2021, וכן ביאור 32 בדוחות הכספיים של הבנק ליום ה-31 בדצמבר 2021.

יצוין כי, בהמשך להחלטת דירקטוריון הבנק מיום 20 ביולי 2021, הופסקה פעילות מכירת משכנתאות חדשות בבנק ונמשך טיפול בתיק הקיים בלבד (היינו משכנתאות שהועמדו בעבר וטרם נפרעו), זאת במסגרת הליכי המיזוג של הבנק עם מזרחי טפחות. לפירוט ראה פרק "התפתחויות ושינויים מהותיים בבנק" בדוח ההנהלה והדירקטוריון ליום ה-31 בדצמבר 2021.

כמו כן, במסגרת תהליכי ההערכות למיזוג התקשר הבנק במספר עסקאות מכר של הלוואות עם בנק מזרחי טפחות, הכוללות את מכירת תיק המשכנתאות של בנק אגוד לבנק מזרחי טפחות שצפוי להיות מושלם בד בבד עם השלמת המיזוג הסטטוטורי ותיקי הלוואות קמעונאיות מסוימות, וכן עשוי הבנק למכור תיקי הלוואות קמעונאיות מסוימות לצדדים שלישיים.

לעניין מכירת נכסי הבנק וחברת הבת אגודים וכן לעניין השכרת אותם הנכסים, ראה פרק "התפתחויות ושינויים מהותיים בדוח ההנהלה והדירקטוריון ליום ה-31 בדצמבר 2021.

לעניין אישור הדירקטוריון מיום 27 בינואר 2022 למכירת מניות החברה לפיתוח חוף התכלת שבבעלותו, ראה פרק "התפתחויות ושינויים מהותיים בדוח ההנהלה והדירקטוריון ליום ה-31 בדצמבר 2021.

במהלך תהליך הפרישה מנהל הבנק את המשאב האנושי על מנת להתאימו לקצב המיזוג.

סיכון תפעולי וסיכון טכנולוגיות המידע

בהתאם לתכנית המיזוג שנקבעה מוסבים לקוחות בנק אגוד באופן מדורג לסניפי בנק מזרחי טפחות, על פי תכנית עבודה שהוגדרה. כמו כן, מבוצעת היערכות טכנולוגית, בהתאם להנחיית בנק מזרחי טפחות ובשיתוף עם גורמי הטכנולוגיה והגורמים הרלוונטיים, הכוללת, בין היתר, היערכות להסבת לקוחות שלא יוסבו באופן וולונטרי עד למועד המיזוג הסטטוטורי במהלך ממוכן ומרוכז.

הסיכון התפעולי וסיכון טכנולוגיות המידע עלה עקב פעילויות הכרוכות בתהליכי המיזוג, ובין היתר, בשל הגידול בהיקף הלקוחות המוסבים בו זמנית ומורכבות החשבונות / המוצרים המנוהלים הטעונים הסבה, סגירתם ההדרגתית של סניפים של בנק אגוד, וריכוז המשך מתן שירות ופעילות ללקוחות שנותרו מסניפים שנסגרו בסניף מרכז.

לפירוט נוסף בעניין ההיבטים התפעוליים בתהליך המיזוג ראה פרק "סיכון תפעולי" ולפירוט נוסף בעניין ההיערכות הטכנולוגית בתהליך זה ראה פרק "מערכות המידע והמחשוב של הבנק".

בהמשך להתמודדות עם משבר הקורונה, הבנק נערך בהתאם להנחיות משרד הבריאות ובנק ישראל. הפעילות מעודכנת באופן רציף על פי ההנחיות המתקבלות מעת לעת. ההיערכות למניעת התפרצות המחלה בכותלי הבנק מבוצעת בכל המישורים תוך שמירה על בטיחות ובריאות העובדים, שמירה על רציפות תפקודית והמשך מתן שירות ללקוחות. זאת בין היתר בהתבסס על תכניות החירום הקיימות בבנק תוך התאמתן לאירוע פנדמיה. במהלך ינואר 2022, התפשטה התחלואה באופן משמעותי במשק עקב זן האומיקרון. במסגרת הצעדים שנקטו בבנק פוצלו יחידות חיוניות והורחבה פעילות העבודה מרחוק. הנחיות לאופן העבודה מרחוק רוענו ותוקשרו, לרבות מהיבט סיכון סייבר ואבטחת מידע. תקשור פנים ארגוני נערך באופן שוטף ורציף לעובדים תוך עדכון ההנחיות בהתאם לעדכוני הרשויות.

מיקור חוץ - לפירוט בדבר התקשרות הבנק מיום 12 במאי 2020 עם בנק לאומי בתוספת להסכם המחשוב והתפעול בנוגע למתן שירותי מחשוב ותפעול, ראה ביאור 23(ג-4) בדוחות הכספיים ליום ה-31 בדצמבר 2021.

התמודדות עם נגיף הקורונה

נוכח התפשטות וירוס הקורונה ברבעון ראשון של שנת 2020 והכרזת מגיפת וירוס הקורונה כמגיפה עולמית, ננקטו על ידי ממשלות ובנקים מרכזיים, בישראל ובעולם, צעדי התגוננות שונים, הכוללים, בין היתר, השבתה של חלקים נרחבים מהמשק, הגבלות על הפעלת עסקים וכן מדיניות של סגרים, זאת לצד הפעלת תכניות מוניטאריות ופיסקליות מרחיבות במטרה לתמוך בכלכלה ולסייע לחזרה הדרגתית לשגרה של המשק.

במהלך שנת 2020 המשק הישראלי היה שרוי בשני סגרים ובחודש ינואר 2021 בעקבות עליה בקצב התפשטות הנגיף ועליה בתחלואה, החל הסגר השלישי.

על רקע תהליך ההתחנסות המואץ והשפעת החיובית על רמת התחלואה, לצד תהליך החזרה לשגרה של המשק, חל שיפור בפרמטרים המאקרו כלכליים ונמשכת מגמת התאוששות בפעילות המשק בישראל. עם זאת, במהלך החציון השני לשנת 2021, בעקבות התפשטות זן הדלתא זן האומיקרון של נגיף הקורונה, החלו גלי תחלואה רביעי וחמישי. בהתמודדות מול גלי התחלואה זה, לא ננקטו הגבלות מהותיות על הפעילות הכלכלית וזאת בין היתר בשל תהליך חיסון האוכלוסייה לרבות במנות החיסון השלישית והרביעית לחלק מהאוכלוסייה.

הבנק אינו יכול לאמוד באופן מלא את ההשפעה העתידית של מגיפת הקורונה והיקפה, התלויה בין היתר, במשך אירוע התפשטות המגיפה והסיכון לגלי תחלואה נוספים, במשך ההשפעה של חיסון האוכלוסייה על התחלואה, בצעדים שינקטו על ידי ממשלות ורגולטורים להתמודדות איתה, בהתפתחויות בשווקים ובהיקף השפעות כל אלו על הפעילות המשקית, לגביה עדיין קיים בשלב זה חוסר ודאות.

על מנת לשקף באופן נאות את אי הודאות לעניין ההשפעה העתידית של מגיפת הקורונה ולאור אופיו המתמשך של המשבר, הבנק המשיך לבחון במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2021 את הפרמטרים המרכזיים בתהליך ההפרשה להפסדי אשראי וביצע את העדכונים הרלוונטיים. יציין, כי הבנק עוקב אחר המשך השלכות נוספות של השפעות מגיפת הקורונה על הסיכונים השונים הקשורים בפעילות הבנק וערוך לנקוט צעדים נוספים, ככל שידרשו, להתמודדות עם השלכות אלו על מנת לאפשר המשך פעילותו התקינה, בהתאם לעקרונות תכנית המשכיות העסקית של הבנק ולנדרש על פי הוראות והנחיות של הרגולטורים השונים, מתוך מטרה לשמור על בטיחות עובדיו ולהבטיח המשכיות השירות לציבור לקוחותיו.

האמור בדיווח זה הינו מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח 1968- אשר מבוסס, בין היתר, על הערכות ואומדנים של הבנק נכון למועד דיווח זה. אלו, עשויים להשתנות מעת לעת, אינם בשליטת הבנק, וקיים חוסר ודאות ביחס להשלכותיהם על שוקי ההון והכלכלה בישראל ובעולם.

סיכון הסייבר

ההתפתחות והחדשנות הטכנולוגית משפיעות על האופן בו בנקים מנהלים את עסקיהם ועל האופן בו הם מתקשרים עם לקוחות, ספקים ושותפים. קצב השינויים המהיר, החדשנות, קישור של מערכות מידע ותיקות של התאגיד הבנקאי לתשתיות מחשוב מודרניות ופתוחות, כמו גם התלות הגוברת בשירותי מחשוב המסופקים על ידי צדדים שלישיים, יוצרים כר נרחב להיווצרות חולשות במערכי ההגנה של התאגיד הבנקאי. מנגד חל גידול בעוצמת איומי סייבר ואבטחת מידע, מבחינת היקפם, גורמי האיום תחום וזמינות כלי התקיפה. זהו הסיכון הלא פיננסי המהותי ביותר אליו חשופים הבנקים. תקיפת סייבר על מערכות IT ואתרי הבנק, עלולה לגרום לפגיעה ביכולת להמשיך לספק שירות, לגרום עיכוב במתן שירות, לגרום לגניבת נתוני הלקוחות, כמו גם לפגיעה אפשרית בהם ופגיעה במוניטין הבנק ובאמון הציבור ביחס ליכולתו לנהל את נכסי הלקוחות באופן נאות, ולייצר חשיפות משפטיות. איומי הסייבר מתאפיינים, בין היתר, בהתפתחות שוטפת, בתחום ובמרכבות של ההתקפות על מערכות מחשוב, בהעצמת הנזק הפוטנציאלי ובקושי בזיהוי התקפות אלו והגורמים המבצעים את התקיפות. בשנים האחרונות חל גידול במספר ובעוצמת ניסיונות תקיפה מסוגים שונים, ובכלל זה התקפות סייבר על מערכות מידע של ארגונים עסקיים, ארגונים פיננסיים ואחרים, שנועדו להשיג גישה לא מורשית למערכות ממוחשבות על מנת לבצע שימוש שלא כדין בנכסים או במידע רגיש, חבלה במידע או שיבושים בפעילות ועוד. על כן, הבנק נדרש לתת דגש מיוחד ולנקוט בצעדים הדרושים לצורך ניהול אפקטיבי של הגנת הסייבר ואבטחת המידע (להלן "הגנת הסייבר") תוך התאמה לדינאמיות של תחום זה. יתרה מכך, מיקור חוץ של מערכות הליבה בלאומי חושף את הבנק גם לסיכונים בלאומי ולאתגרים ייחודיים בתחום הגנת הסייבר בהערכות השוטפת וביצירת ממשקי עבודה מתאימים.

לפרטים נוספים ראה פרקים "סיכון תפעולי" ו"מערכות מידע והמחשוב של הבנק" בהמשך מסמך זה.

סיכון סביבתי / סיכונים אקלים

סיכונים אקלים הינם סיכונים שנוצרים מהתגברות תדירות ועוצמת אירועי מזג האוויר בעקבות התחממות כדור הארץ. חלה עלייה במודעות ובחשיבות ניהול הסיכונים סביבתיים וסיכונים אקלים בארץ ובעולם. בדצמבר 2020, שלח המפקח על הבנקים מכתב בנושא סיכונים סביבתיים, בדגש על סיכון אקלים, במטרה לגבש מסגרת לניהול סיכונים סביבתיים וסיכונים אקלים במערכת הבנקאית בישראל בהתאמה לרגולציה ולפרקטיקה בעולם. במרץ 2021, קיבלו הבנקים מכתב נוסף, בו התבקשו למלא שאלון להערכה עצמית בהיבטים הקשורים בסיכונים סביבתיים וסיכונים אקלים, ותוצאות השאלון הינן הבסיס לשיח של הבנקים עם הפיקוח על הבנקים, וברבעון הרביעי של 2021, פרסם הפיקוח על הבנקים עדכון של הוראות הדיווח לציבור, בנושא גילוי לציבור על היבטי סביבה, חברה וממשל (ESG).

סיכונים נוספים

- במסגרת תהליכי ניהול הסיכון ההתנהגותי (conduct risk), הבנק מנהל את עסקיו תוך הקפדה על דרישות הדין וערכי ההגנות, בין היתר במסגרת התנהלותו היומיומית מול לקוחותיו ובכלל זה תוך בחינת התאמת ההצעות הניתנות להם לצרכיהם וכן, בסיוע בקבלת החלטות נבונות כלולים ובקידום האינטרסים שלהם בתהליך זה.
- במסגרת טיפולו השוטף בסיכונים הציות, נוקט הבנק בצעדים למזעור סיכונים חוצי גבולות וסיכונים הנובעים מחקיקת ה-FATCA וה-CRS, בפעילותו מול לקוחותיו בעלי תושבות מס זרה, לרבות סיכונים הנובעים מאי-ציות לחוקי המס בישראל. בהתאם לתקן ה-CRS (בתוקף מינואר 2019), נדרש הבנק לבדוק, לזהות ולדווח אודות חשבונות פיננסיים של תושבים זרים בעלי תושבות מס שאינה ארה"ב.
- הבנק מיישם את הוראות ה-FATCA כפי שאומצו בישראל. במסגרת זו ביצע הבנק תהליכי זיהוי והסדרה של לקוחות קיימים אשר זוהו כאמריקאים על פי לוחות הזמנים שנקבעו בחקיקה ודרש מלקוחות שהינם US Person חדשים לחתום על טופס W-9 ועל כתב וויתור על סודיות בקשר לדיווח ל-IRS.
- ביום 24 באוגוסט 2021, השלים הבנק את דיווחיו לרשות המיסים בנוגע לתקנות ה-FATCA וה-CRS, במסגרתם דיווח הבנק אודות לקוחותיו, בעלי תושבות מס זרה, אשר ניהלו חשבון במהלך שנת 2020.
- היערכות להפסקת השימוש בליבור - בהתאם להודעת הרשות להתנהלות פיננסית בבריטניה (FCA) מחודש יולי 2017, הוחלט להפסיק את פרסום ריביות הליבור בסוף שנת 2021. בהתאם, הוקמו צוותי עבודה שונים ברחבי העולם לצורך קביעת ריביות חלופיות לריביות הליבור, המבוססים על עסקאות בפועל. במרבית המקרים, הריביות החדשות הינן קרובות לחסרות סיכון, בניגוד לריבית הליבור המשקפת סיכון בין-בנקאי.
- בנובמבר 2020 הודיע האדמיניסטרטור האחראי על ריבית הליבור, ICE שפרסום ריבית הליבור הדולרית יימשך עד יוני 2023, בעוד יתר הריביות צפויות להפסיק להתפרסם במועד המקורי בסוף 2021.

הבנק מקיים תהליכי היערכות מתמשכים לניהול והפחתת הסיכונים שזוהו והקשורים להפסקת השימוש בליבור (בין היתר סיכונים עסקיים, תפעוליים ומשפטיים) כחלק מהיערכות, הבנק הקים מנהלת וצוות ייעודי שמטרתו, בין היתר, לפתח תהליכי עבודה לצורך זיהוי הסיכונים, בחינת ההשפעות של כל סיכון, הצעת חלופות לאופן הפחתת הסיכונים, ניטור של הסיכונים וההשפעות הקשורות אליהם. במסגרת פעילות המנהלת, נערך מיפוי של המכשירים השונים הקיימים בבנק ואשר מתבססים על הריביות הצמודות לליבור. נשלחו מכתבים ללקוחות הבנק אשר מתארים את השינוי העתידי עפ"י המידע שהיה מצוי בידי הבנק באותה עת ובנוסף הבנק מעביר הדרכות לעובדים הרלוונטיים ומעביר עדכונים שוטפים להנהלה ולדירקטוריון. לפירוט והרחבה על היערכות הבנק וניתוח הסיכונים הכרוכים בכך, ראה פרק סיכוני שוק בהמשך לדוח זה.

חלק מהמידע המפורט לעיל בקשר לסיכונים המובילים והמתפתחים שאינו מתייחס לעובדות ההיסטוריות, מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות ערך תשכ"ח - 1968. תוצאות הבנק בפועל עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע צופה פני עתיד כתוצאה ממספר רב של גורמים, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בחקיקה והוראות גורמי פיקוח, התפתחויות מאקרו כלכליות ובעיקר התפתחויות המשבר הפיננסי העולמי ואי הוודאות הכרוכה בהשלכותיו, אירועים כלכליים חריגים כגון שינויים קיצוניים בריבית, שערי חליפין ואינפלציה, התנהגות המתחרים ועוד. כמו כן, ראה פרק "התפתחויות ושינויים מהותיים בבנק" בדוח דירקטוריון והנהלה ליום ה-31 בדצמבר 2021.

עדכוני חקיקה וניהול בנקאי תקין בהקשר הסיכונים הנסקרים

הוראת ניהול בנקאי תקין מס' A 311 בנושא "ניהול אשראי צרכני"

ביום 2 בפברואר 2021 פרסם הפיקוח על הבנקים הוראת ניהול בנקאי תקין חדשה בדבר ניהול אשראי צרכני. ההוראה מרכזת את דרישות הפיקוח על הבנקים מהמערכת הבנקאית בפעילותה מול הלקוחות הצרכניים, בין היתר בנושאים הבאים: קיומם של תרבות ארגונית נאותה, מדיניות ותהליכים להבטחת: תהליכי שיווק אשראי נאותים והוגנים, ובפרט תהליכים לשיווק יזום של אשראי; קיומם של תהליכי אישור אשראי הכוללים, בין היתר, את החובה להעמיד אשראי בהתאם ליכולתו הפיננסית של הלווה לפרוע את הלוואה (וזאת לצד האחריות שיש ללווה עצמו בניהול פיננסי אחראי). ההוראה נכנסה לתוקף ביום 2 בנובמבר 2021. הבנק מיישם את דרישות ההוראה (למעט סעיף 29 שלגביו ניתן פטור מיישום).

תיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 336 בנושא "שעבוד נכסי תאגיד בנקאי"

ביום 15 ליוני 2021 פרסם הפיקוח על הבנקים תיקון להוראת נב"ת מס' 336 לפיה בשל הגידול בהיקף ובמגוון הפעילויות שבגינן תאגידי בנקאיים נדרשים לשעבד נכסים (לפי חוק, רגולציה או נוהג שוק), הוחלט שלא לקבוע הגבלה רגולטורית כמותית על שעבוד נכסי תאגיד בנקאי. חלף זאת, הוגדרו בהוראה דרישות לניהול נאות של שעבוד נכסים. תאריך תחילת ההוראה הינו 1 בינואר 2022.

ביום 31 באוגוסט 2021 התקבל בבנק מכתב ובו מענה לבקשה להקלות רגולטוריות בשל תהליך מיזוג הבנק. המכתב כולל ביו היתר פטור מיישום הנדרש בתיקון בהוראת ניהול בנקאי תקין 336 "שעבוד נכסי תאגיד בנקאי".

חוזר לתיקון הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 222 - "יחס מימון יציב נטו"

ביום 21 ליוני 2021 פרסם הפיקוח על הבנקים תיקון להוראת נב"ת מס' 222 לפיו בעקבות לקחים שהופקו מהמשבר הפיננסי הגלובלי פרסמה ועדת באזל רפורמות מרכזיות לשיפור עמידותו של המגזר הבנקאי, ביניהן פורסם באוקטובר 2014 תקן יחס המימון היציב נטו. התקן מגדיר מסגרת ספציפית לחישוב יחס המימון היציב נטו במטרה ליצור אחידות ברמה בינלאומית. יחס המימון היציב נטו נועד לשפר את עמידות פרופיל סיכון הנזילות של התאגידי הבנקאיים בטווח הארוך באמצעות דרישה מתאגידי בנקאיים לשמור על פרופיל מימון יציב בהתאם להרכב נכסיהם המאזניים ולפעילויותיהם החוץ מאזניות. היחס מגביל הסתמכות יתר של התאגידי הבנקאיים על מימון סיטונאי קצר טווח.

התאגידי הבנקאיים נדרשים לעמוד ביחס המימון היציב נטו לצד החזקת יחס כיסוי נזילות כמפורט בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 221 (הוראת יחס כיסוי הנזילות) ולצד עמידה בדרישות האיכותיות לניהול סיכון הנזילות הקבועות בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 342.

תאריך תחילת התיקון להוראה הינו 31 בדצמבר 2021.

ביום 31 באוגוסט 2021 התקבל אישור בנק ישראל לבקשת הבנק לקבלת פטור מיישום הוראה זו, כאשר היחס יחושב ברמה מאוחדת בבנק מזרחי טפחות.

עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין 315 בנושא מגבלת חבות ענפית

ביום 10 בינואר 2021 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר לתיקון הוראת ניהול בנקאי תקין 315 לפיו עודכנה הגדרת "חבות", באופן שבו חבות של ענף אשר בגינה רכש התאגיד הבנקאי הגנת אשראי הכשירה למטרות הפחתת סיכון אשראי כאמור בהוראה 203, תסווג בהתאם לענף הפעילות של ספק ההגנה. העדכון להוראה נכנס לתוקף החל מיום 10 בינואר 2021.

הוראת ניהול בנקאי תקין חדשה מס' 366 בנושא "דיווח על אירועי כשל טכנולוגי ואירועי סייבר"

ביום 29 בדצמבר 2020 פרסם הפיקוח על הבנקים הוראת ניהול בנקאי תקין חדשה באשר לחובות דיווח על אירועי כשל טכנולוגי ואירועי סייבר. מטרת ההוראה לפשט וליעל את אופן הדיווח של התאגידי הבנקאיים לפיקוח על הבנקים על אירועי כשל טכנולוגי ואירועי סייבר ומכיוון שבמקרים רבים אופן הדיווח והטיפול בשלבים מסוימים באירועי כשל טכנולוגיים דומה לאופן הדיווח והטיפול באירועי סייבר, בוצע ריענון ואיחוד הדיווחים הנדרשים מהתאגידי הבנקאיים להוראת נב"ת דיווח אחת אחידה ולצידה הוראת דיווח חדשה. מועד התחילה הינו 29 בינואר 2021. הבנק פועל בהתאם להוראה.

יצוין כי בעקבות הוראת הניהול הבנקאי החדשה מס' 366, ביום 5 בינואר 2021 פרסם הפיקוח על הבנקים הוראת דיווח חדשה מס' 880 – "דיווח על אירועי כשל טכנולוגי ואירועי סייבר" - אשר תחילתה ביום 1 בינואר 2021.

הוראה מספר 405 בנושא "קבלת הסכמת לקוח" וקובץ מעודכן של שאלות ותשובות למשתמשים בנתוני אשראי

ביום 12 באוגוסט 2021 פרסם הממונה על שיתוף על נתוני אשראי הוראה חדשה בדבר קבלת הסכמה מהלקוח להפקת דוח נתוני אשראי וכן קובץ שאלות ותשובות בנושא. ההוראה קובעת דרישות ביחס לנוסח ההסכמה המפורשת שמשמש בנתוני אשראי נדרש לקבל מהלקוח, תוך מתן גמישות מסוימת לגבי נוסח ההסכמה עצמו. ישנה התייחסות לסוג העסקה, מועד תום תוקף ההסכמה, התוספת לטופסי ההסכמה, זיהוי הלקוח לצורך קבלת הסכמתו, קבלת הסכמה ע"י מי שפועל בשם הלקוח, דרכים לקבלת ההסכמה, תיעוד וגישה להסכמה, וביצוע ביקורת פנימית.

בהתאם להוראה מועד התחילה הינו ביום 5 בספטמבר 2021 ואולם נתנה ארכה של חצי שנה לנותן אשראי שאינו ערוך ליישום ההוראה במועד. לאחר מיפוי ההוראה, במידה ויהיה צורך בהגשת בקשה להקלה, תעשה פנייה מתאימה לבנק ישראל.

הוראת ממונה על שיתוף על נתוני אשראי חדשות מספר 401 ו-401 A בדבר "אמצעי זיהוי מרחוק", תיקון להוראת ממונה מס' 401 בנושא "אמצעי זיהוי".

ביום 30 באוגוסט 2021 פרסם הממונה על שיתוף על נתוני אשראי שתי הוראות חדשות בדבר "אמצעי זיהוי מרחוק", ההוראה קובעת אמצעי זיהוי מרחוק לשימוש ע"י משתמשים בנתוני אשראי, לשכות אשראי ומיפיה כוח בתמורה, בהקשר של שירותים הניתנים לפי חוק שירותי אשראי. ההוראה דורשת כי יימסר לממונה דיווח מראש, על כוונה לעשות שימוש באמצעים לזיהוי מרחוק. בפרק ג' בהוראה נקבעו דרישות לעניין פיקוח וניהול סיכונים על אמצעי זיהוי מרחוק, החלות על הדירקטוריון וההנהלה של נתן השירות.

מועד התחילה הינו ביום 5 בספטמבר 2021. נתן שירות שאינו ערוך ליישום ההוראה ביום התחילה, רשאי לנהוג ע"פ נוסח התקנות טרם תיקון, וזאת למשך 6 חודשים ממועד התחילה. לאחר מיפוי ההוראה, במידה ויהיה צורך בהגשת בקשה להקלה, תעשה פנייה מתאימה לבנק ישראל.

בהתאם להוראה 401 בסעיף 4 בדבר דיווחים לממונה על אירועי אבטחת מידע וסייבר או חשד ממשי לאירועים כאמור, נתן השירות נדרש לדווח לממונה על אירועי אבטחת מידע וסייבר בהליכי הזיהוי המופעלים או לפי חשד ממשי. בסעיף מפורטים סוגי האירועים שמחייבים דיווח, אופן הדיווח ולוחות הזמנים – הסעיף נכנס לתוקף בדצמבר 2021, נהלי הבנק עודכנו כנדרש.

הוראת ניהול בנקאי תקין חדשה מספר 250 A בנושא מעבר מריבית ליבור

ביום 30 בספטמבר 2021 פרסם הפיקוח על הבנקים הוראת נב"ת חדשה לפיה בתחילת שנת 2022 צפויה המערכת הפיננסית העולמית לחדול משימוש בשיעורי ריבית הליבור. במטבעות לירה שטרלינג, יורו, פרנק שוויצרי, ין יפני ובדולר אמריקאי לתקופות של שבוע ושל חודשיים, נקבע מועד הפסקת פרסום שיעורי הליבור ליום 31 בדצמבר 2021 ואילו בדולר אמריקאי לכל התקופות האחרות נקבע המועד 30 ביוני 2023. הפסקת פרסום ריבית הליבור מחייבת את התאגידים הבנקאיים בארץ ובעולם לעבור לשימוש בריביות בסיסיות אלטרנטיביות וצפויה להשפיע בהיבטים רבים על עסקי התאגידים הבנקאיים. מהלך זה מחייב בחינת ההשפעה על הלקוחות והמוצרים השונים וניהול הסיכונים הנובעים מהמעבר, לרבות הסיכונים המשפטיים, התפעוליים, ההתנהגותיים וסיכוני המוניטין.

מועד תחולת ההוראה הינו 14 באוקטובר 2021 (למעט האמור בסעיפים 17, 20 ו-21 להוראה). הבנק פועל ליישום הנדרש בהוראה.

הוראת ניהול בנקאי תקין חדשה מספר 314 A – ניהול הסדרי חוב ותהליכי גבייה של חובות מהותיים בקשיים.

ביום 30 בספטמבר 2021 פרסם הפיקוח על הבנקים הוראת נב"ת חדשה על רקע ריבוי הסדרי חוב משמעותיים שבוצעו בשנים האחרונות ובמסגרת הפקת לקחים מאותם אירועים. מטרת ההוראה להרחיב ולפרט את הנחיות הפיקוח לאופן הטיפול בהסדרי חוב ובתהליכי גבייה של חובות מהותיים בקשיים. ההוראה מנחה כי האופן המיטבי לטיפול בחובות בקשיים הוא על ידי העברת הטיפול מהיחידה העסקית, האחראית על החיתום וניהול האשראי באופן שוטף, ליחידה ייעודית בעלת התמחות מתאימה. טיפול באמצעות גוף ייעודי מומחה, בלתי תלוי ועם משאבים מתאימים מסייעים להצלחת תהליך הגבייה ומקטינים את ההפסד לבנק. פרסום ההוראה מבטא את החשיבות שמייחס הפיקוח על הבנקים לטיפול הולם בכשלי אשראי בסכומים מהותיים במטרה למקסם את מאמצי הגבייה ולצמצם ככל שניתן את ההפסד הצפוי לבנק, ובמטרה לקיים תהליך הוגן ולמזער את הפוטנציאל ל"אפקט ההילה". להבדיל מחובות צרכניים שמנוהלים על פי רוב בצורה אחידה על פי מודלים מובנים, לחובות עסקיים בסכומים מהותיים מאפיינים שונים ולכן נדרש בהם טיפול פרטני ומיוחד.

במקביל, עודכנה בהתאם הוראת נב"ת מס' 311 – ניהול סיכון האשראי, כך שיוספו הפניות להוראת הנב"ת החדשה 314 A. מועד תחולת ההוראה הינו 1 באפריל 2022. ביום 27.10.2021 נתקבל אישור בנק ישראל לבקשתנו לקבלת הקלה ביישום ההוראה בכפוף לכך שחוב מהותי שהתגבש לפני מועד העברתו לבנק מזרחי טפחות, וכן הסדרי חוב חדשים, יטופלו בתאום עם הגורמים העסקיים בשני הבנקים ובמעורבות של מנהלי הסיכונים בשני הבנקים, בהתאם לאמור בהוראה.

תיקון להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 250 בנושא "התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה"

ביום 27 בדצמבר 2021 פרסם הפיקוח על הבנקים עדכון להוראת נב"ת 250. לפיו לאור הניסיון שנצבר והלקחים שהופקו מהתמודדות המערכת הבנקאית עם השפעות משבר הקורונה, עלה הצורך לעדכן את הוראת השעה. החל מיום 1.1.2022 יפוג תוקף הוראת השעה למעט הוראות ספציפיות להן נקבע בהוראת השעה תוקף מאוחר יותר.

בנוסף, החוזר מעדכן הוראות ניהול בנקאי תקין רלוונטיות ומקבע הקלות מסוימות שניתנו בהוראת השעה, לאור הצורך בהתאמת הדרישות לשינויים הקבועים שהתרחשו בשנים האחרונות במשק, בין השאר, בעקבות מעבר לשימוש הולך וגדל באמצעים טכנולוגיים מתקדמים. בהתאם לחוזר, העדכונים העיקריים כוללים, בין היתר:

- הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 311 בנושא ניהול סיכון אשראי: ניתנה אורכה עד 28.2.2022 בכל הקשור לאפשרות לראות בדוח כספי כמעודכן גם אם חלפה התקופה שנקבעה בהוראה 311. האמור חל באופן אפקטיבי על הדוחות הכספיים לשנת 2020.

- מגבלת ריכוזיות ענפית: התווסף סעיף 9 להוראה 315, לפיו בתקופת הוראת מעבר חבות ענף בינוי ונדל"ן תוגבל לשיעור של 26% מסך כל חבויות הציבור לתאגיד הבנקאי והחבות לענף בינוי ונדל"ן בניכוי חבויות למימון פרויקטים בשותפות המגזר הציבורי עם המגזר הפרטי (הכלולות בענף 42) לא תעלה על 22%.

- עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 329 בנושא מגבלות על הלוואות לדיור: עדכון סעיף 14א. בהוראה 329 לפיו, לצורך חישוב דרישת ההון כאמור בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 201, על התאגיד הבנקאי להגדיל את יעד הון עצמי רובד 1 בשיעור המבטא 1% מיתרת הלוואות לדיור שהן למטרת מימון זכויות במקרקעין. עדכון הסעיף משמעותו כי דרישת ההון הנוספת בשיעור 1 נקודת האחוז תחול בגין הלוואות למטרת דיור ולא תחול בגין הלוואה לדיור שלא לצורך רכישת זכות במקרקעין ובמשכון דירה (להלן- "הלוואה לכל מטרה").
- יצוין כי, בהמשך להחלטת דירקטוריון הבנק מיום 20 ביולי 2021, הופסקה פעילות מכירת משכנתאות חדשות בבנק ונמשך טיפול בתיק הקיים בלבד (היינו משכנתאות שהועמדו בעבר וטרם נפרעו), זאת במסגרת הליכי המיזוג של הבנק עם מזרחי טפחות.
- הוראות הנוגעות להפחתת יחסי הון ומינוף מינימאליים: ההוראות יחולו עד 31.12.2023 ובלבד ש:
  - יחסי ההון של התאגיד הבנקאי לא יפחתו מיחסי ההון ביום 31 בדצמבר 2021 או יחסי ההון המזעריים שחלים על התאגיד הבנקאי טרם הוראת השעה, הנמוך מביניהם. עם זאת, הפחתה ביחסי ההון של עד 0.3 נקודות האחוז בתקופת שעת יום 30.06.2022 לא תחשב כחריגה מהאמור ברישא סעיף זה. כל זאת בכפוף לתכנון הון מוקפד ושמרני ולדיווח למפקח;
  - יחס המינוף: תוקף ההקלה עד ליום 30 ביוני 2022. יחס המינוף לא יפחת מהשיעור במועד פקיעת ההקלה או מיחס המינוף המזערי הנדרש מהתאגיד הבנקאי טרם הוראת השעה, הנמוך מביניהם.

חוזר לעדכון הוראות הדיווח לציבור – גילוי לציבור על היבטי סביבה, חברה וממשל (ESG)

- ביום 2 בדצמבר 2021 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר לעדכון הוראות הדיווח לציבור בנושא גילוי לציבור על היבטי סביבה, חברה וממשל (ESG). במסגרת החוזר נקבע, בין היתר: 1. תאגידים בנקאיים נדרשים לציין בדוח השנתי לציבור היבטי סביבה, חברה וממשל מהותיים המשתלבים ביעדים שלהם, ולציין תמצית מדדים עיקריים שנקבעו על ידי התאגיד הבנקאי לקידום נושאים אלה.
2. תאגידים בנקאיים נדרשים להרחיב את הגילוי לציבור על החשיפה שלהם לסיכונים סביבתיים, לרבות סיכוני אקלים.
3. תאגידים בנקאיים נדרשים לפרסם דוח סביבה, חברה וממשל (ESG) נפרד בתדירות שנתית, במקום דוח האחריות התאגידית, אשר עד כה נדרש לפרסמו אחת לשנתיים.
- לגבי ההוראות העוסקות בגילוי לציבור צוין כי ההוראות ייושמו ברמה הגבוהה ביותר של הקבוצה הבנקאית. תחילת יישום ההוראה הינה החל מדוחות שנת 2021 ואילך. במרבית הנושאים הנדרשים ליישום קיים פטור לבנק מיישום שהתקבל מבנק ישראל וייתר הנושאים ייושמו בהתאם לנדרש בהוראת הדיווח.

סקירת נכסי סיכון משוקללים (OV1)

הטבלה להלן מספקת סקירה כללית על סך נכסי הסיכון המשוקללים (RWA) שיוצרים את המכנה של דרישות ההון מבוססות הסיכון. פירוט נוסף של נכסי הסיכון המשוקללים מוצג בחלק הבא – "הרכב ההון".

טבלה 2: סקירת נכסי סיכון משוקללים (OV1)			
	א	ב	ג
	נכסי סיכון משוקללים		דרישות הון מזעריות ¹
	31.12.2021	30.9.2021	31.12.2021
במיליוני ש"ח			
1	15,045	17,140	1,730
			7
6	60	134	15
10	133	164	81
20	701	585	190
24	1,653	1,672	103
25	897	857	2,126
27	18,489	20,552	
סך הכל			
במיליוני ש"ח			
1	20,341	21,119	2,429
6	166	130	20
10	56	124	7
20	508	393	61
24	1,709	1,715	204
25	830	684	99
27	23,610	24,165	2,820
סך הכל			

1. ככלל יחס ההון הכולל המזערי הנדרש הינו 12.5%. עם זאת, בהתאם להוראות השעה בדבר התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה, החל מחודש מרס 2020 יחס ההון הכולל המזערי הנדרש הינו 11.5%.
2. סיכון אשראי אינו כולל סיכון אשראי של צד נגדי, התאמה בגין סיכון אשראי, סיכון סילוק, חשיפות איגוח וסכומים מתחת לספי הניכוי.

טבלה 3: תנועה בנכסי סיכון

גילוי על פי EDTF

טבלה זו מציגה שינויים שחלו בנכסי סיכון של הבנק במהלך התקופה המדווחת לפי סוג סיכון.					
סה"כ	סיכון תפעולי	סיכון שוק	סיכון צד נגדי	סיכון אשראי	מיליוני ש"ח
31 בדצמבר 2021					
23,610	1,709	508	222	21,171	יתרה ליום 31 בדצמבר 2020
(5,067)	(56)	193	(29)	(5,175)	שינוי בהיקף התיק / הכנסה גולמית ¹
(54)	-	-	-	(54)	שינוי כתוצאה משינוי באיכות התיק ²
-	-	-	-	-	שינוי מתודולוגיה ³
-	-	-	-	-	אחר
18,489	1,653	701	193	15,942	יתרה ליום 31 בדצמבר 2021
31 בדצמבר 2020					
25,187	2,014	544	221	22,408	יתרה ליום 31 בדצמבר 2019
(1,354)	(99)	(36)	1	(1,220)	שינוי בהיקף התיק / הכנסה גולמית ¹
(17)	-	-	-	(17)	שינוי כתוצאה משינוי באיכות התיק ²
(206)	(206)	-	-	-	שינוי מתודולוגיה ³
-	-	-	-	-	אחר
23,610	1,709	508	222	21,171	יתרה ליום 31 בדצמבר 2020

1. שינוי ב"היקף התיק" נועד לשקף גידול בחשיפה שנבע מגידול בהיקף הפעילות. במסגרת זו נכללים גם השפעות שע"ח ככל שהיו ומרכיב ה-CVA. שינוי ב"הכנסה גולמית" משקף שינוי בממוצע ההכנסה על פי נספח ב' להוראה 206 ב-12 הרבעונים האחרונים. עיקר השינוי בהיקף התיק בין דצמבר 2020 לדצמבר 2021, נובע בעיקר מקיטון בחשיפות ללקוחות עסקיים לאור הסבת לקוחות עסקיים במסגרת תכנית המיזוג לחברת האם מזרחי טפחות.
2. שינוי ב"איכות התיק" כולל גידול/קיטון באוכלוסיית החובות בכשל ו/או בנכסים לגביהם חלה ירידה בדירוג אשר מחייבים דרישות הון גבוהות יותר.
3. "שינויים במתודולוגיה" מתייחס לשינויים שחלו בגין הוראות רגולטוריות חדשות בנוגע להקצאת ההון ו/או שינויים אחרים, כגון שיטות הפחתת סיכון אשראי או קיזוזים שלא יושמו קודם לכן אשר מהווים שינוי מדיניות, ככל שהיו. השינוי בסיכון התפעולי בשנת 2020 נובע ממעבר לחישוב בגישה הסטנדרטית (קווי עסקים).

הרכב ההון הפיקוחי (CC1)

מדדת ההון מבוססת על חלוקת ההון להון רובד 1 (הון עצמי רובד 1 והון רובד 1 נוסף) ולהון רובד 2, נכון למועד הדיווח לא קיים הון רובד 1 נוסף.

הון עצמי רובד 1 כולל את ההון המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי בתוספת חלק מזכויות המיעוט (זכויות שאינן מקנות שליטה בהון של חברות בת שאוחדו) ובניכוי מוניטין, נכסים בלתי מוחשיים אחרים, והתאמות פיקוחיות וניכויים נוספים. ההתאמות הפיקוחיות והניכויים העיקריים מהון עצמי רובד 1 הינם מסים נדחים לקבל נטו בגין הפרשי עיתוי ורווחים והפסדים שטרם מומשו כתוצאה משינויים בשווי ההון של התחייבויות שנבעו משינויים בסיכון האשראי העצמי של התאגיד הבנקאי (Debt - DVA Value Adjustment). (סיכון אשראי עצמי - כאשר לבנק התחייבות כלפי הצד הנגד בעסקאות נגזרות פיננסיות, נדרש בהתאם להוראת תקן חשבונאי אמריקאי FAS 157, להביא לידי ביטוי בתחשיב השווי ההון של המכשיר הנגזר את ההסתברות לחדלות הפירעון של הבנק. התאמה זו מביאה למצב שהתחייבות כלפי הצד הנגדי קטנה בגובה ההתאמה של הסיכון).

בנוסף לאלו, נכללות התאמות להון עצמי רובד 1 שנובעות מיישום תכניות התייעלות תפעולית.

הון רובד 2 כולל בעיקר מכשירי הון ויתרת הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי בכפוף לתקרה שנקבעה בהוראות.

לגבי מכשירי ההון שהיו כלולים בהון רובד 2 בתאריך 31 בדצמבר 2013 נקבעו הוראות מעבר ותקרת הכרה, כמפורט בהוראות, כך שהסכום המוכר בגינם בפועל הינו הנמוך מבין סכומם המופחת של המכשירים עצמם ותקרת הכרה המתבססת על יתרת מכשירי ההון שהיו כלולים בהון רובד 2 ביום 31 בדצמבר 2013 אשר מופחתת בתחילת כל שנה ב-10% עד ליום 1 בינואר 2022. בשנת 2021 תקרת ההכרה הינה 10%. כמו כן, במסגרת ההוראות נקבעה מגבלה לפיה הון רובד 2 לא יעלה על 100% מהון רובד 1, לאחר הניכויים הנדרשים מהון זה.

מכשירי הון המונפקים מתחילת שנת 2014 נדרשים לעמוד בקריטריונים המפורטים בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202. לצורך הכללתם בהון, הקריטריונים העיקריים שעל המכשיר לכלול הינם: (1) מנגנון לספיגת הפסדי קרן על ידי המרה למניות רגילות או הפחתת המכשיר כאשר יחס הון עצמי רובד 1 של התאגיד הבנקאי יורד מ-5%; (2) סעיף הקובע שקרות האירוע המכונן לא-קיימות (כמוגדר בנספח ה' להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 202) יומר המכשיר באופן מיידי למניות רגילות או יימחק.

בחודש דצמבר 2020 בוצעה השקעה בסך 500 מיליוני שקלים חדשים שביצע בנק מזרחי טפחות בהון המניות של בנק אגוד כנגד הקצאת מניות, אשר נועדה בין היתר על מנת שבנק אגוד יערך לתהליך מיזוג עם מזרחי טפחות ועל מנת להבטיח עמידה ביחסי ההון והמינוף המזעריים החלים עליו על פי הוראות בנק ישראל, לרבות כרית הונית שתאפשר התמודדות עם תנודתיות ביחסי ההון בהתחשב בפעולות המיזוג הצפויות ו/או בשינויים בשוקי ההון שיכולים להשפיע על קרן ההון של בנק אגוד. כתוצאה מכך הבנק נמצא ביחס הון גבוה משמעותית מהיחס הנדרש על ידי בנק ישראל.

ביום 2 במאי 2021 מוזגה החברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ אל תוך מזרחי טפחות חברה לנאמנות בע"מ. השפעת מיזוגה של החברה לנאמנות על הונו העצמי של הבנק הינה ירידה של 69 מיליון ש"ח המהווים דיבידנד בעין שחילק הבנק אגב העברת המניות והמיזוג. ביום 13 ביוני 2021, מוזגה אגוד הנפקות בע"מ אל תוך מזרחי טפחות חברה להנפקות בע"מ. השפעת מיזוגה של אגוד הנפקות על הונו העצמי של הבנק הינה ירידה של 33 מיליון ש"ח המהווים דיבידנד בעין שחילק הבנק אגב העברת המניות והמיזוג. לפירוט נוסף ראה ביאור ד.32. ו-ה בדוחות הכספיים של הבנק ליום ה-31 בדצמבר 2021.

ביום 13 ביוני 2021 הנפיק בנק אגוד מכשיר הון בסך 400 מיליון ש"ח (COCO), הנושא ריבית שנתית בשיעור של 2.5% ועומד לפירעון בתאריך 13.6.2031. הנפקה זו עומדת בדרישות הוראות ניהול בנקאי תקין 202 (מדידה והלימות – ההון הפיקוחי, וממלאת אחר כל הקריטריונים שנקבעו בנספחים ד' ו-ה' להוראה זו).

נכון ל-31 בדצמבר 2021, סכום כתבי התחייבות נדחים העומדים בתנאי הכשירות של באזל 3 ומוכרים על ידי המפקח על הבנקים כהון רובד 2 עומד על כ-400 מיליון ש"ח.

הון הבנק הסתכם ביום 31 בדצמבר 2021 ב-3,044 מיליון ש"ח, לעומת 3,038 מיליון ש"ח בסוף שנת 2020. הגידול בהון לעומת סוף שנת 2020 נובע מרווחי הבנק בסך 90 מיליון ש"ח, מגידול בקרן ההונית בסעיף התאמות בגין הצגת ניירות ערך זמינים למכירה לפי שווי הון בסך 32 מיליון ש"ח אשר קוזזו מהתאמות של התחייבות בגין הטבות לעובדים בסך 14 מיליון ש"ח וקישורן בהון העצמי של הבנק בסך 102 מיליון ש"ח שנבע מהשפעת מיזוג חברות הבנות, החברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ ואגוד הנפקות בע"מ.

תיאור המאפיינים העיקריים של מכשירי הון פיקוחי שהונפקו מוצג באתר האינטרנט של הבנק בכתובת:

<https://www.unionbank.co.il/igud/> גילויים-רבעוניים/

טבלה 4: הרכב ההון הפיקוחי לצורך חישוב יחס ההון (CC1)

גילוי על פי מדבר 3

יתרה ליום 31 בדצמבר 2020	יתרה ליום 31 בדצמבר 2021	במיליוני ש"ח	
הון עצמי רובד 1: מכשירים ועודפים			
1,478	1,478		הון מניות רגילות שהונפק על ידי התאגיד הבנקאי ופרמיה על מניות רגילות הכלולות בהון עצמי רובד 1
1,575	1,563		עודפים, לרבות דיבידנד שהוצע או שהוכרז לאחר תאריך המאזן
(15)	3		רווח כולל אחר מצטבר ועודפים שניתן להם גילוי
3,038	3,044		הון עצמי רובד 1 לפני התאמות פיקוחיות וניכויים
הון עצמי רובד 1: התאמות פיקוח וניכויים			
(8)	(6)		מיסים נדחים לקבל שמימושם מבוסס על רווחיות עתידית של התאגיד הבנקאי, למעט מיסים נדחים לקבל הנובעים מהפרשי עיתוי (temporary differences)
(5)	(1)		רווחים והפסדים שטרם מומשו כתוצאה משינויים בשווי ההגון של התחייבויות שנבעו משינויים בסיכון האשראי העצמי של התאגיד הבנקאי. בנוסף, בהתייחס להתחייבויות בגין מכשירים נגזרים, יש לגרוע את כל התאמות השווי החשבונאיות (DVA) הנובעות מסיכון האשראי העצמי של הבנק
-	-		השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינם מאוחדים בדוחות לציבור של התאגיד הבנקאי, כאשר החזקת התאגיד הבנקאי אינה עולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי (בסכום העולה על 10% מהון עצמי רובד 1)
-	-		השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינם מאוחדים בדוחות לציבור של התאגיד הבנקאי, כאשר החזקת התאגיד הבנקאי עולה על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי
(45)	(58)		מיסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי, אשר סכומם עולה על 10% מהון עצמי רובד 1
67	31		התאמות פיקוחיות וניכויים נוספים שנקבעו על ידי המפקח על הבנקים
			1
9	(34)		סך כל ההתאמות הפיקוחיות והניכויים בהון עצמי רובד 1
3,047	3,010		הון עצמי רובד 1
3,047	3,010		הון רובד 1
הון רובד 2: מכשירים והפרשות			
-	-		מכשירים שהונפקו על ידי התאגיד הבנקאי (שאינם נכללים בהון רובד 1) ופרמיה על מכשירים אלו
1	-		מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי התאגיד הכשירים להכללה בהון הפיקוחי בתקופת המעבר
517	400		מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי למשקיעי צד ג' ³
-	-		מזה: מכשירי הון רובד 2 שהונפקו על ידי חברות בת של התאגיד הבנקאי והמוחזקים על ידי משקיעי צד ג', המופחתים בהדרגה מהון רובד 2
267	177		הפרשות קבוצתיות להפסדי אשראי לפני השפעת המס המתייחס
785	577		הון רובד 2 לפני ניכויים
הון רובד 2: ניכויים			
-	-		סך כל ההתאמות הפיקוחיות להון רובד 2
785	577		הון רובד 2
3,832	3,587		סך ההון
23,610	18,489		סך נכסי סיכון משוקללים

טבלה 4: הרכב ההון הפיקוחי לצורך חישוב יחס ההון (CC1)

גילוי על פי מדבר 3

	יתרה ליום 31 בדצמבר 2020	יתרה ליום 31 בדצמבר 2021	
	במיליוני ש"ח		
יחס הון וכריות לשימור הון (באחוזים)			
61	12.91%	16.28%	הון עצמי רובד 1 (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)
62	12.91%	16.28%	הון רובד 1 (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)
63	16.23%	19.40%	ההון הכולל (כאחוז מנכסי סיכון משוקללים)
דרישות מזעריות שנקבעו על ידי הפיקוח על הבנקים			
69	8.44%	8.43%	יחס הון עצמי רובד 1 מזערי ² שנקבע על ידי המפקח על הבנקים
70	8.44%	8.43%	יחס הון רובד 1 מזערי ² שנקבע על ידי המפקח על הבנקים
71	11.94%	11.50%	יחס הון כולל מזערי ² שנקבע על ידי המפקח על הבנקים
סכומים שמתחת לסף ההפחתה (לפני שקלול סיכון)			
72	79	109	השקעות בהון של תאגידים פיננסיים (למעט תאגידים בנקאיים וחברות בנות שלהם), שאינן עולות על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי והן מתחת לסף ההפחתה
73	-	-	השקעות בהון עצמי רובד 1 של תאגידים פיננסיים (למעט תאגידים וחברות בנות שלהם), העולות על 10% מהון המניות הרגילות שהונפקו על ידי התאגיד הפיננסי, והן מתחת לסף ההפחתה
75	332	359	מיסים נדחים לקבל שנוצרו כתוצאה מהפרשי עיתוי שהן מתחת לסף ההפחתה
תקרה להכללת הפרשות ברובד 2			
76	267	177	הפרשה כשירה להכללה במסגרת רובד 2 בהתייחס לחשיפות תחת הגישה הסטנדרטית, לפני יישום התקרה
77	267	202	התקרה להכללת הפרשה במסגרת רובד 2 תחת הגישה הסטנדרטית
מכשירי הון שאינם כשירים כהון פיקוחי הכפופים להוראות המעבר			
84	302	151	סכום התקרה הנוכחית למכשירים הנכללים בהון רובד 2 הכפופים להוראות המעבר
85	-	-	סכום שנוכה מהון רובד 2 בשל התקרה

- נתונים אלו כוללים התאמות בגין תכנית התייעלות שנקבעו לפי מכתב המפקח על הבנקים מה-12 בינואר 2016 בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל" (להלן - התאמות בגין תכנית התייעלות), אשר אושרו על ידי הפיקוח על הבנקים. לפרטים נוספים ראה פרק הלימות ההון.
- ככלל יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש ויחס ההון הכולל המזערי הנדרש הינם 9% ו 12.5% בהתאמה. ליחסים אלה נוספה דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת הלואאות לדיור למועד הדיווח. עם זאת, בהתאם להוראות השעה בדבר התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה, החל מחודש מרס 2020 יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש ויחס ההון הכולל המזערי הנדרש הינם 8% ו 11.5% בהתאמה, וכן לא תחול דרישת ההון הנוספת בשיעור של 1% על הלואאות לדיור למטרת מגורים שאושרו החל מתחילת תוקפה של הוראת השעה (19 במרס 2020) ועד 30 בספטמבר 2021 וכן על הלואאות לדיור לעל מטרה שהועמדו מתחילת תוקפה של הוראת השעה. הוראת השעה מסתיימת ביום 1 בינואר 2022. לאור האמור לעיל, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש ויחס ההון הכולל המזערי הנדרש למועד הדיווח הינם 8.43% ו-11.50%, בהתאמה.
- הירידה מול שנה קודמת נובעת מהפחתת ההכרה בשטרי ההון בהתאם להוראות.

לפרטים בדבר קשרים בין הדוחות הכספיים ובין ההון הפיקוחי ראה תוספת א' לדוח זה.

מידע נוסף על הון והלימות הון שאינו נכלל בדרישות הגילוי של נדבך 3:

טבלה 5: דוח תנועה רבעונית בהרכב ההון הפיקוחי

גילוי על פי EDTF

ליום 31 בדצמבר 2020	ליום 31 בדצמבר 2021	מיליוני ש"ח
הון עצמי רובד 1		
2,420	3,071	יתרת הון עצמי רובד 1 לסוף רבעון קודם
29	(18)	רווח (הפסד) לתקופה
25	(13)	תנועה ברווח כולל אחר
52	15	מזה: זמין למכירה
(27)	(28)	מזה: זכויות עובדים
-	-	דיבידנד
(8)	(8)	התאמות בגין תכנית התייעלות ¹
500	-	הנפקת מניות ²
81	(22)	התאמות פיקוחיות וניכויים נוספים שנקבעו על-ידי המפקח על הבנקים
<u>3,047</u>	<u>3,010</u>	יתרת הון עצמי רובד 1 ליום 31 בדצמבר
הון רובד 2		
793	588	יתרת הון רובד 2 לסוף רבעון קודם
-	-	שינוי במכשירי הון רובד 2 שהונפקו למשקיעי צד ג'
-	-	שינוי במכשירי הון רובד 2 שהונפקו למשקיעי צד ג' הכשירים להכללה בהון הפיקוחי בתקופת המעבר
-	-	שינוי כתוצאה מהוראות המעבר
(8)	(11)	שינוי בהפרשות קבוצתיות להפסדי אשראי לפני השפעת המס המתייחס
<u>785</u>	<u>577</u>	יתרת הון רובד 2 ליום 31 בדצמבר
<u>3,832</u>	<u>3,587</u>	סך הכל הון רגולטורי

- נתונים אלו כוללים התאמות בגין תכנית התייעלות שנקבעו לפי מכתב המפקח על הבנקים מה-12 בינואר 2016 בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל" (להלן - התאמות בגין תכנית התייעלות), אשר אושרו על ידי הפיקוח על הבנקים.
- הנפקת המניות בסך 500 מיליון ש"ח, נועדה בין היתר על מנת שבנק אגוד יערך לתהליך מיזוג עם מזרחי טפחות ועל מנת להבטיח עמידה ביחסי ההון והמינוף המזעריים החלים עליו על פי הוראות בנק ישראל, לרבות כרית הונית שתאפשר התמודדות עם תנודתיות ביחסי ההון בהתחשב בפעולות המיזוג הצפויות ו/או בשינויים בשוקי ההון שיכולים להשפיע על קרן ההון של בנק אגוד. כתוצאה מכך הבנק נמצא ביחס הון גבוה משמעותית מהיחס הנדרש על ידי בנק ישראל.

הלימות ההון

גילוי על פי EDTF

הלימות ההון של תאגיד בנקאי הינה מרכיב מרכזי בהערכת יציבותו של התאגיד. הלימות ההון נבחנת באמצעות היחס שבין בסיס ההון לבין הסכום המשוקלל של רכיבי הסיכון בעסקי הבנק, כהגדרתם בהוראות באזל 3. הוראת באזל 3 שמה דגש על ניהול הסיכונים תוך קישור בין פרופיל הסיכונים של הבנק ואיכות ניהולם לבין הקצאת ההון הנדרשת, וזאת במטרה להביא לחיזוק עמידותה של המערכת הבנקאית בעתות משבר. הבנק מיישם את הגישה הסטנדרטית בתחומי סיכון האשראי וסיכון השוק, וגישת האינדיקטור הבסיסי עבור סיכונים תפעוליים. מעבר לכך, הבנק מקיים תהליך פנימי להערכת הסיכונים והקצאת הון על מנת להבטיח כי הבנק מקצה מספיק הון כנגד מכלול הסיכונים (להלן: "ICAAP"). במסגרת תהליך ה-ICAAP נבחנת נאותות יעדי ההון, גם תחת תרחישי קיצון, בהתחשב בפרופיל הסיכון של הבנק, לרבות תכנון וניהול ההון. יצויין כי לאור הליך המיזוג, הבנק אינו עורך תהליכי ICAAP שנתיים וזאת באישור הפיקוח על הבנקים. כמו כן, החל מרבעון רביעי 2020, לאור רכישת הבנק על ידי בנק מזרחי טפחות, משולב הבנק בתהליך ה-ICAAP הקבוצתי אותו עורך בנק מזרחי טפחות. הוראות באזל 3 מיושמות על בסיס מאוחד, וכן, לגבי החברות המוחזקות להן הבנק העמיד כתב שיפוי בהתאם להוראות באזל, לא קיים ולא חזוי מכשול להעברה מיידיית של מקורות הון או לביצוע החזר התחייבויות של החברות המוחזקות על ידי הבנק.

הוראות רגולטוריות חדשות העוסקות בנושאי מדידה והלימות הון

הפרשות להפסדי אשראי צפויים (CECL)

ביום 28 במרס 2018 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב בנושא "אימוץ עדכונים לכללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב – הפרשות להפסדי אשראי והוראות נוספות". בהתאם למכתב נדרש ליישם את כללי החשבונאות המקובלים בבנקים בארה"ב בנושאים: הפרשות להפסדי אשראי; מכשירים פיננסיים, לרבות מכשירים נגזרים ופעילויות גידור; וכן חכירות. היישום לראשונה יבוצע בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בכללים בארה"ב.

המכתב מאמץ את כללי החשבונאות המקובלים בארה"ב בנושא הפרשות להפסדי אשראי צפויים, אשר פורסם במסגרת עדכון תקינה ASU 2016-13. מטרת הכללים החדשים היא לשפר את איכות הדיווח על המצב הכספי של התאגיד הבנקאי, באמצעות הקדמת רישום הפרשות להפסדי אשראי, באופן שמחזק את אנטי המחזוריות בהתנהגות ההפרשות להפסדי אשראי, שתומך בתגובה מהירה יותר של הבנקים להידרדרות באיכות האשראי של לווים, ולחיזוק הקשר בין ניהול סיכוני האשראי לבין האופן שבו סיכונים אלה משתקפים בדוחות הכספיים, תוך התבססות על שיטות ותהליכים קיימים.

עיקרי השינויים הצפויים בטיפול החשבונאי בדוחות הכספיים של תאגידי בנקאיים בעקבות יישום כללים אלה, הינם בין היתר:

- ההפרשה להפסדי אשראי תחושב לפי ההפסד הצפוי לאורך חיי האשראי, במקום לאמוד את ההפסד שנגרם וטרם זוהה;
- באומדן ההפרשה להפסדי אשראי יעשה שימוש משמעותי במידע צופה פני עתיד שישקף תחזיות סבירות לגבי אירועים כלכליים עתידיים;
- יורחב הגילוי על ההשפעה של מועד מתן האשראי על איכות האשראי של תיק האשראי;
- ישתנה האופן שבו נרשמות ירידות ערך של אגרות חוב בתיק הזמין למכירה;
- הכללים החדשים לחישוב ההפרשה להפסדי אשראי יחולו על אשראי (לרבות הלוואות לדיר) אגרות חוב המוחזקות לפדיון וחשיפות אשראי חוץ מאזניות מסימות;

ביום 31 בינואר 2021 פרסם הפיקוח חוזר בנושא יישום כללי החשבונאות בנושא הפסדי אשראי צפויים על הלוואות לדיר, התיקונים להוראות הדיווח לציבור כוללים דרישה לביצוע מחיקה חשבונאית של הלוואות לדיר לאחר פרק הזמן המתאים שנקבע בהוראות ודרישה לסווג הלוואות לדיר שנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר כהלוואות שאינן צוברות ריבית. כמו כן, נוספה דרישת גילוי בדבר מידע נוסף על אשראי לא צובר בפיגור.

ביום 1 בדצמבר 2020, פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא "הון פיקוח- השפעת יישום כללי החשבונאות בנושא הפסדי אשראי צפויים". במסגרת החוזר נקבעו הוראות מעבר שיחולו על השפעת האימוץ לראשונה של הכללים החדשים בנושא הפסדי אשראי צפויים וזאת על מנת להפחית השפעות בלתי צפויות של יישום הכללים על ההון הפיקוחי, בהתאם להנחיות ועדת באזל לפיקוח על הבנקים ורשויות הפיקוח על הבנקים בארה"ב ובמדינות אחרות בעולם. במועד היישום לראשונה, התאגיד הבנקאי רשאי לכלול (להוסיף בחזרה) באופן חלקי בהון עצמי רוברד 1 את הקיטון שנרשם בהון עצמי רוברד 1 ביום היישום לראשונה, על פני שלוש שנים.

ביום 2 בפברואר 2021, פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא "הפסדי אשראי צפויים ממכשירים פיננסיים" אשר במסגרתו בוטלה, בין היתר, הדרישה לחישוב הפרשה קבוצתית בשיעור מינימלי של 0.35% בגין הלוואות לדיר, ובוטלה הדרישה לחישוב הפרשה מינימלית לפי שיטת עומק הפיגור, כמו כן, בוצע עדכון להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 202 בנושא "ההון הפיקוחי" לפיו תאגידי בנקאיים נדרשים לנכות מהון העצמי רוברד 1 סכומים בגין הלוואות לדיר שמסווגות לאורך זמן כהלוואות שאינן צוברות.

הוראות מעבר ומועד תחילה - הבנק יישם את ההוראות החדשות בנושא הפרשות להפסדי אשראי החל מיום 1 בינואר 2022 תוך זקיפת ההשפעה המצטברת לעודפים במועד היישום לראשונה, שאינה צפויה להיות מהותית.

להערכת הבנק, יישום ההוראות החדשות צפוי להביא לגידול ביתרת העודפים ליום 1.1.22 בסך של כ-1 מיליוני ש"ח ולקיטון בסך של כ-4 מיליוני ש"ח ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי. יצוין כי ההשפעה האמורה על יתרת ההפרשה להפסדי אשראי כוללת גידול לא מהותי באשראי פרטי ומסחרי כנגד קיטון לא מהותי בהפרשה בגין הלוואות לדיר.

ליישום ההוראה השפעות נוספות המתייחסות להלימות הון שאינן מהותיות לרבות, ניכוי מהון עצמי רוברד 1 בגין הלוואות לדיר שמסווגות לאורך זמן כהלוואות שאינן צוברות, שינוי בסך נכסי הסיכון והתאמת יתרות המסים הנדחים המתייחסים. בנוסף, ליישום ההוראות החדשות אין השפעה מהותית על יחס המינוף.

הערכה פנימית של נאותות הלימות ההון (ICAAP)

הבנק נדרש לקיים תהליך פנימי להערכת הסיכונים והקצאת הון על מנת להבטיח כי הבנק מקצה מספיק הון כנגד מכלול הסיכונים (להלן: "ICAAP"). במסגרת תהליך ה-ICAAP הבנק מבצע תהליך יזום של זיהוי והערכת כל אחד מהסיכונים המהותיים בכל אחת מהפעילויות המרכזיות בבנק. כמו כן נסקרים במסגרת זו מרכיבי המדיניות והמגבלות הקיימות, כלי המדידה והניטור, מערכות הדיווח, תהליכים ומוצרים עיקריים ומרכיבי הממשל התאגידי. ההערכה מסתייעת בסקירה איכותית וניתוח הנתונים הכמותיים, תוך בחינת יכולת הישענות על מודלים פנימיים.

התפיסה בבנק רואה ב-ICAAP שני תהליכים עיקריים:

א. תהליך פנימי לזיהוי, מדידה, ניהול ודיווח על הסיכונים המרכזיים אליהם חשוף הבנק כיום, ועלול להיות חשוף אליהם בעתיד.
ב. תהליך פנימי לקביעת הקצאת ההון ובחינת נאותות יעדי ההון, כך שיבטיח יחסי הון נאותים, בהתחשב בפרופיל הסיכון של הבנק, לרבות תכנון וניהול ההון.

תהליך ה-ICAAP הינו מקיף ונוגע לרובדים שונים של תהליכי ניהול הסיכונים וניהול ההון.

עקב רכישת הבנק על ידי בנק מזרחי טפחות והערכותו לקראת מיזוגו למזרחי טפחות, לא מתבצע תכנון לטווח ארוך. כיוון שתהליך ה-ICAAP מבוסס, בין היתר, על תכנון לטווח ארוך, הבנק אינו עורך תהליכי ICAAP שנתיים באישור הפיקוח. יצוין כי הבנק מקיים תהליך רבעוני להערכת הלימות הונו כנגד מכלול הסיכונים במסגרת הרצת תרחישי קיצוץ.

תכנון ההון ויעדי ההון

יעד הלימות ההון –

בהתאם להוראות הפיקוח על הבנקים, הבנק נדרש לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 בשיעור של 9% וביחס הון כולל בשיעור של 12.5%. כמו כן, על פי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 329 בנושא "מגבלות למתן הלוואות לדיור" נדרש הבנק להגדיל את יעד הון עצמי רובד 1 באחוז אחד מיתרת הלוואות לדיור למועד הדיווח, כאשר ביום 6 באוקטובר 2021, פרסם הפיקוח על הבנקים עדכון לקובץ שאלות ותשובות בדבר יישום הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 329 בנושא מגבלות למתן הלוואות לדיור, אשר במסגרתו נכללה, בין היתר, הבהרה לפיה דרישת ההון הנוספת בשיעור המבטא 1% מיתרת הלוואות לדיור מתייחסת ליעד הון עצמי רובד 1 בלבד ואין חובה ליישמה גם ביחס ליעד ההון הכולל. לאור התפרצות נגיף הקורונה וכחלק מהתאמות להוראות ניהול בנקאי תקין, פרסם הפיקוח על הבנקים את הוראת ניהול בנקאי תקין 250 בה נכללה, בין היתר, הוראת שעה הנוגעת לעדכון הוראה 201 אשר כוללת הפחתת דרישות ההון הרגולטוריות החלות על הבנקים בנקודת אחוז אחת. בהתאם לחוזר נדרש הבנק לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מזערי בשיעור של 8% (לעומת 9% לפני השינוי), וביחס הון כולל מזערי של 11.5% (לעומת 12.5% לפני השינוי).

בנוסף במסגרת העדכונים השוטפים שנערכו להוראת השעה במהלך השנים 2020-2021, עודכנה הוראה 329 אשר מבטלת את דרישות ההון של נקודת אחוז נוספת על הלוואות לדיור לצורך רכישת זכות במקרקעין שהועמדו בתקופת המשבר ועד ליום 30 בספטמבר 2021 וכן, על הלוואות לדיור שלא לצורך רכישת זכות במקרקעין (הלוואות לכל מטרה) שהועמדו בתקופת המשבר ועד תום תוקף ההוראה.

ביום 27 בדצמבר 2021 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר לפיו, החל מיום 1 בינואר 2022, יפוג תוקף הוראת השעה. כמו כן, בוצע עדכון להוראת ניהול בנקאי תקין מספר 329 בנושא מגבלות על הלוואות לדיור לפיו, דרישת ההון הנוספת בשיעור 1 נקודת האחוז תחול בגין הלוואות למטרת דיור בלבד ולא תחול בגין הלוואה לדיור שלא לצורך רכישת זכות במקרקעין ובמשכון דירה (להלן- "הלוואה לכל מטרה").

לעניין הפחתת דרישות ההון נקבע כי ההקלה תחול עד תום 24 חודשים מתום תוקף ההוראה ובלבד שיחסי ההון של התאגיד הבנקאי לא יפחתו מיחסי ההון במועד תום תוקף ההוראה או יחסי ההון המזעריים שחלים על התאגיד הבנקאי טרם הוראת השעה, הנמוך מבניהם. עם זאת, במסגרת החוזר נקבע כי הפחתה ביחסי ההון של עד 0.3 נקודות האחוז בתקופת ששת החודשים מתום תוקף ההוראה לא תחשב כחריגה מהאמור. ביום 30 בנובמבר 2020 וביום 10 בדצמבר 2020 פנה הבנק לפיקוח על הבנקים בפניה משותפת יחד עם בנק מזרחי טפחות בבקשה להקלות אגב מיזוג הבנק לבנק מזרחי טפחות. ביום 30 בדצמבר 2020 התקבל בבנק מכתב מהפיקוח על הבנקים ובו מענה לבקשה להקלות אגב תהליך המיזוג כאמור. בהתאם למכתב, נקבעו לבנק יעדי הון רובד 1 והון כולל 9.3%- ו-12.3% בהתאמה ויעדי יחס מינוף של 4.5%. בהתאם להחלטת הדירקטוריון מיום 31 בדצמבר 2020, הבנק שומר שוליים נאותים ליחסים שנקבעו.

בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי ויחס ההון הכולל המזערי הנדרשים מהבנק על-ידי הפיקוח על הבנקים על בסיס מאוחד, ליום 31 בדצמבר 2021, הינם 8.43%- ו-11.50%, בהתאמה (במקום 9.39%- ו-12.89% לפני הוראת השעה).

תכנון ההון – במסגרת הדיונים על תכנית העבודה לשנת 2022 שהתקיימו בדירקטוריון בסוף דצמבר 2021, נקבע תכנון ההון לשנה זו. תכנון ההון השנתי נגזר מיעדי ההון שהוגדרו על ידי הדירקטוריון.

תכנון ההון לשנת 2022 הושפע בעיקר מהפרשה לתכנית פרישה וירידה בסיכון אשראי כתוצאה ממיזוג הבנק עם בנק מזרחי טפחות.

יצוין כי חלק ממידע זה הינו "מידע צופה פני עתיד".

ראה גם סעיף "הסיכונים המובילים והמתפתחים המהותיים" וביאור 32 "אירועים בתקופת הדוח ולאחר תאריך המאזן" בדוחות הכספיים של הבנק ליום 31 בדצמבר 2021.

טבלה 6: ניתוח רגישות לגורמים העיקריים המשפיעים על הלימות ההון של הבנק ליום 31 בדצמבר 2021:

שינוי ביחס הון עצמי רובד 1		שינוי ביחס הון הכולל
בנקודות האחוז		
קטון של 100 מ' ש"ח בהון עצמי רובד 1	(0.54)	(0.54)
גידול של 1 מיליארד ש"ח בנכסי הסיכון	(0.84)	(0.99)

תיאור שימוש במבחני קיצון במסגרת תכנון ההון

גילוי על פי EDTF

התממשותו בפועל של תרחיש קיצון והצורך לעמוד בתיאבון וסיבולת הסיכון, כפי שנקבעו על ידי דירקטוריון הבנק, עשויים להביא לסטייה מתכנון ההון המקורי, כך שתחול פגיעה ביחסי ההון כפי שנקבעו. במסגרת הטמעת תהליכי ניהול הסיכונים הבנק בוחן מגוון תרחישי קיצון. התרחיש המוביל הינו תרחיש קורונה שהתקבל מבנק ישראל, המבוסס על תרחיש אחיד למערכת הבנקאית ומבוצע כל רבעון. יצוין, כי לאור רכישת הבנק ע"י בנק מזרחי טפחות תהליך ה-ICAAP ותרחישי הקיצון השונים משולבים בתהליך שמבצע בנק מזרחי טפחות במסגרת הקבוצה.

תרחישי הקיצון מתייחסים לקווי העסקים והסיכונים העיקריים שזוהו בבנק תוך הערכת ההשפעה של כל אירוע קיצון על מספר מרכיבים: היקף נכסי הסיכון, הכנסות מריבית, שיעור הוצאה להפסדי אשראי, הכנסות שאינן מריבית, הוצאות, שינויים בקרן ההון, השלכה על הרווחיות הכוללת ועל יחסי ההון.

הבנק בוחן את תרחיש הקיצון המוביל (תרחיש הקיצון שהסב את הפגיעה המשמעותית ביותר בהלימות ההון) בתדירות רבעונית, תוך התייחסות לתקופה שנותרה עד למיזוג המלא עם חברת האם מזרחי טפחות. מניתוח תרחישי הקיצון עולה כי יחסי הלימות ההון בפועל והיעדים שנקבעו הולמים את יכולת הבנק לספוג הפסדים בלתי צפויים הבאים לידי ביטוי בתרחיש, תוך שאינם יורדים מיחסים מינימליים.

גילוי על פי נדבך 3

הוראת ניהול בנקאי תקין 218 בנושא "יחס מינוף" (להלן: "ההוראה") קובעת יחס מינוף פשוט ושקוף שאינו מבוסס סיכון, הפועל כמדידה משלימה ואמינה לדרישות ההון מבוססות סיכון, ואשר נועד להגביל את צבירת המינוף בתאגיד הבנקאי.

יחס המינוף מבוסס באחוזים ומוגדר כיחס בין מדידת ההון למדידת החשיפה. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202, תוך התחשבות בהסדרי המעבר שנקבעו. סך מדידת החשיפה היא סכום החשיפות המאזניים, חשיפות לנגזרים ולעסקות מימון ניירות-ערך ופריטים חוץ-מאזניים. ככלל, המדידה הינה עקבית עם הערכים החשבונאיים ולא מובאים בחשבון משקלי סיכון. כמו-כן, לא ניתן להשתמש בביטחונות פיזיים או פיננסיים, ערבויות או טכניקות אחרות להפחתת סיכון אשראי, כדי להפחית את מדידת החשיפות, אלא אם כן מצוין אחרת בהוראה. נכסים מאזניים שנוכו מהון רובד 1 (בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 202) מנוכים ממדידת החשיפות. בהתאם להוראה, החשיפה בגין נגזרים מחושבת בהתאם לנספח ג' להוראות ניהול בנקאי תקין 203, והחשיפות בגין פריטים חוץ-מאזניים מחושבות על-ידי המרה של הסכום הרעיוני של הפריטים במקדמי המרה לאשראי כפי שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 203.

ביום 15 בנובמבר 2020 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בעניין "התאמות נוספות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם נגיף הקורונה (הוראת השעה)". בהתאם לחוזר, עודכן כי תאגיד בנקאי יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-4.5% במקום 5% עובר לשינוי. תאגיד בנקאי שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה 24% או יותר מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית, יעמוד ביחס מינוף שלא יפחת מ-5.5%. תחילתה של ההוראה מיום פרסומה ועד תום תוקף הוראת השעה כאשר לעניין הפחתת דרישות המינוף, נקבע כי ההקלה תחול עד ליום 31.12.2023 ובלבד שיחסי המינוף של התאגיד הבנקאי לא יפחת מיחס המינוף ליום 30.06.22 או יחס המינוף המזערי שחל על התאגיד הבנקאי טרם הוראת השעה, הנמוך מבניהם. בהתאם למכתב מהפיקוח על הבנקים ובו מענה לבקשה להקלות אגב תהליך המיזוג כאמור, נקבעו לבנק יעדי יחס מינוף של 4.5%. בהתאם להחלטת הדירקטוריון מיום 31 בדצמבר 2020, הבנק שומר שוליים נאותים ליחסים שנקבעו.

ביום 27 בדצמבר, 2020 התקשר בנק אגוד, בהסכם עם בנק מזרחי טפחות, בהתאם לו הוקצו ביום 31 בדצמבר 2020 על ידי בנק אגוד למזרחי טפחות 8,000,000 מניות רגילות בנות 0.01 ע.ג. כל אחת כנגד השקעה בסך של 500 מיליון ש"ח שביצע מזרחי טפחות בהון המניות של בנק אגוד. המניות המוקצות והפרמיה על הון המניות המוקצות מסווגות כהון עצמי רובד 1 של בנק אגוד לצורך הכללתן בהון הפיקוחי של בנק אגוד בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין מספר 202. ההתקשרות נועדה בין היתר, על מנת שבנק אגוד יערך לתהליך מיזוג עם מזרחי טפחות ועל מנת להבטיח עמידה ביחסי ההון והמינוף המזעריים החלים עליו על פי הוראות בנק ישראל, לרבות כרית הונית שתאפשר התמודדות עם תנודתיות ביחסי ההון בהתחשב בפעולות המיזוג הצפויות ו/או בשינויים בשוקי ההון שיכולים להשפיע על קרן ההון של בנק אגוד.

לעניין מיזוג אגוד הנפקות עם מזרחי טפחות הנפקות בע"מ והנפקת מכשיר הון בסך 400 מיליון שח (COCO) ראה לעיל פרק הרכב ההון הפיקוח (CC1).

יחס המינוף ליום 31 בדצמבר 2021 עמד על 8.37% לעומת 6.12% ביום 31 בדצמבר 2020. גידול זה נובע בעיקר מירידה ביתרות אג"ח מדינת ישראל (כ-3.2 מיליארד ש"ח) וירידה בחשיפת האשראי ללקוחות (כ-3.6 מיליארד ש"ח) וירידה בפיקודנות בנק ישראל (כ-3.5 מיליארד ש"ח).

השוואה בין הנכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף (LR1)

טבלה 7: השוואה בין הנכסים במאזן לבין מדידת החשיפה לצורך יחס המינוף (LR1) גילוי על פי נדבך 3

	31 בדצמבר 2020	31 בדצמבר 2021	
	במיליוני ש"ח		
1	47,663	34,620	סך הנכסים בהתאם לדוחות הכספיים המאוחדים
2	-	-	ההתאמות בגין השקעות בישויות בתחום הבנקאות, הפיננסים, הביטוח או המסחר שאוחדו לצרכים חשבונאיים, אך אינם בתחולת האיחוד לצרכים פיקוחיים
4	(185)	(117)	התאמות בגין מכשירים פיננסיים נגזרים ¹
5	-	-	התאמות בגין עסקאות מימון ניירות ערך (לדוגמה: עסקאות רכש חוזר והלוואות מובטחות דומות אחרות)
6	2,378	1,630	התאמות בגין פריטים חוץ מאזניים (המרה של החשיפות החוץ מאזניות לסכומים שווי ערך אשראי)
7	(53)	(175)	התאמות אחרות
8	49,803	35,958	חשיפה לצורך יחס המינוף

יחס המינוף (LR2)

טבלה 8: יחס המינוף (LR2) גילוי על פי נדבך 3

	31 בדצמבר 2020	31 בדצמבר 2021	
	במיליוני ש"ח		
	חשיפות מאזניות		
1.	46,743	33,062	נכסים במאזן (למעט נגזרים ועסקאות מימון ניירות ערך, אך לרבות ביטחונות)
2.	(53)	(64)	(סכומים בגין נכסים שנוכו בקביעת הון רובד 1)
3.	46,690	32,998	סך החשיפות המאזניות (למעט בגין נגזרים ועסקאות מימון ניירות ערך)
	חשיפות בגין נגזרים		
4.	1,129	644	עלות השחלוף הקשורה לכל העסקאות בגין נגזרים
5.	499	230	סכומי תוספות בגין חשיפה פוטנציאלית עתידית הקשורה לכל העסקאות בגין נגזרים
6.	-	-	גילום (gross-up) ביטחונות שניתנו בגין נגזרים, שנוכו מהנכסים במאזן בהתאם להוראות דיווח לציבור
7.	(899)	(464)	(ניכויים של נכסי חייבים בגין ביטחון משתנה במזומן שניתן בעסקאות בנגזרים)
8.	-	-	(רגל צד נגדי מרכזי פטורה של חשיפות מסחריות שסולקו על ידי הלקוח)
9.	-	-	סכום נקוב אפקטיבי מתואם של נגזרי אשראי שנכתבו
10.	-	-	(קיזוזים נקובים אפקטיביים מתואמים וניכויי תוספות בגין נגזרי אשראי שנכתבו)
11.	729	410	סך החשיפות בגין נגזרים

טבלה 8: יחס המינוף (LR2)
גילוי על פי נדבך 3

	31 בדצמבר 2020	31 בדצמבר 2021	
במיליוני ש"ח			
חשיפות בגין עסקאות מימון ניירות ערך			
.12	6	920	נכסים ברוטו בגין עסקאות מימון ניירות ערך (ללא קיזוזים), לאחר התאמות בגין עסקאות שמטופלות כמכירה חשבונאית
.13	-	-	(סכומים שקוזזו של מזומנים לשלם ושל מזומנים לקבל מנכסים ברוטו בגין עסקאות מימון ניירות ערך)
.14	-	-	חשיפת סיכון אשראי של צד נגדי מרכזי בגין נכסי מימון ניירות ערך
.15	-	-	חשיפות בגין עסקאות כסוכן
.16	6	920	סך חשיפות בגין עסקאות מימון ניירות ערך
חשיפות חוץ מאזניות אחרות			
.17	9,011	5,756	חשיפה חוץ מאזנית בערך נקוב ברוטו
.18	(6,633)	(4,126)	(התאמות בגין המרה לסכומים שווי ערך אשראי)
.19	2,378	1,630	פריטים חוץ מאזניים
הון וסך החשיפות			
.20	49,803	35,958	סך החשיפות
.21	3,047	3,010	הון רובד 1 ¹
.22	6.12%	8.37%	יחס המינוף בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 218

1. נתונים אלו כוללים התאמות בגין תוכניות התייעלות שנקבעו לפי מכתב המפקח על הבנקים מה-12 בינואר 2016 בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל" (להלן - התאמות בגין תכנית התייעלות), אשר אושרו על ידי הפיקוח על הבנקים. לפרטים נוספים ראה פרק הלימות ההון בדוח המפורט על הסיכונים לשנת 2021.

מידע כללי על איכות סיכון אשראי (CRA)

גילוי על פי נדבך 3

סיכון האשראי הינו סיכון לגרימת הפסד לבנק כתוצאה מחדלות פירעון או ירידה בכושר הפירעון של צד נגדי של הבנק לעסקה, תוך אי עמידה בהתחייבויותיו ביחס לתנאים שסוכמו, והינו הסיכון המשמעותי ביותר אליו נחשף הבנק במסגרת פעילותו בעיקר מבחינת היקפו ביחס לסיכונים אחרים.

סיכון אשראי הנו סיכון מובנה בפעילותו העסקית של הבנק, ומהווה נדבך משמעותי בפרופיל הסיכון הכולל של הבנק. פרופיל סיכון האשראי בבנק מצביע על סיכון ריכוזיות האשראי כעל מאפיין מרכזי, תוך שמדדי איכות התיק מצביעים על איכות תיק גבוהה. מזה מספר שנים הבנק פועל ברציפות להקטנת הריכוזיות במגוון כלים ומדדים, תוך החמרה בפרמטרים של סיבולת ותיאבון סיכון בכל מדדי הריכוזיות.

למידע נוסף ראה פרק סיכון אשראי של צד נגדי.

הבנק רכש הלוואות מחברת מימון ישיר מקבוצת ישיר 2006 בע"מ. ביום 22 בינואר 2020, חתמו הבנק ומימון ישיר על תוספת להסכם במסגרתה הוארכה תקופת ההסכם בין הבנק לבין מימון ישיר עד ליום 31 בדצמבר 2021.

לפרטים נוספים לעניין ההתקשרות בין הבנק לבין מימון ישיר ותיקון להסכם בניהם, ראה ביאור 23. ג.8 בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2021.

מסגרת העבודה לניהול הסיכון

הבנק מנהל את סיכון האשראי בהתאם למסמכי מדיניות האשראי, המפרטים פרמטרים לאישור אשראי – הערכת טיב הלקוח, יכולת ההחזר שלו, חוסנו הפיננסי, נזילותו, מהימנותו, ותק פעילותו בענף, ותק פעילותו בבנק, טיב הביטחונות שהוא יכול להעמיד ועוד. על בסיס פרמטרים אלו, הוגדרו נהלי עבודה מפורטים, המגדירים הנחיות ברורות לגבי אופן מתן האשראי בבנק, תהליכי העבודה לניהול האשראי, טרם מתן האשראי ובמהלך ניהולו. נהלים אלה מחייבים את הגורמים המטפלים באשראי בבנק להיכרות מעמיקה עם הלווה והבנת העסקה, ובכלל זה: מטרת האשראי, והתאמתו לצרכי הלקוח, מבנה האשראי ומקורות ההחזר שלו.

הדירקטוריון מתווה את מסגרת ניהול הסיכון האשראי, וסוקר בתדירות שנתית לפחות את מסמכי מדיניות האשראי של הבנק. הדירקטוריון דן, מחליט, וקובע הנחיות באשר למדיניות האשראי של הבנק ומוודא קיומם של תהליכים אפקטיביים לזיהוי, מדידה, ניטור ובקרה אחר סיכון זה, בין היתר באמצעות סקירה רבעונית של מסמך הסיכונים.

מפורטות להלן הפעילויות העיקריות של הדירקטוריון הנוגעות לניהול סיכוני האשראי במהלך התקופה הנסקרת:

- דיונים במדיניות ניהול הסיכון האשראי, ובכלל זה מדרג סמכויות האשראי, משקל הבטוחות, וקביעת מגבלות לחריגה ממדיניות.
- דיונים ביעדים עסקיים רלוונטיים ובהשפעת תכניות העבודה והתכניות האסטרטגיות להרחבת פעילות האשראי הקמעונאי על פרופיל הסיכון האשראי.
- אישור המבנה התאגידי התומך בניהול הסיכון האשראי ומדרג הסמכויות.
- דיון רבעוני במסמך הסיכונים ביחס לסיכוני האשראי והחשיפה אליהם, בחריגות, ככל שאירעו ממסמך המדיניות, ווידוא כי פרופיל הסיכון האשראי של הבנק עולה בקנה אחד עם תיאבון הסיכון שנקבע.
- דיון ואישור מודלים לדירוג לקוחות, בהתאם לאינדיקציה המתקבלת במפת החום של המודלים, המשמשים בתהליך ניהול הסיכון ובהתאם לצורך.
- דיון בתוצאות מבחני הקיצון לסיכוני אשראי והשפעתם על יחסי ההון.
- דיון בפערים המרכזיים העולים בתהליך שאלוני הערכת הסיכון, והמלצות לטיפול.
- בעת אישור מוצרים חדשים, דיון בהשפעתם על סיכוני האשראי.

מסמכי המדיניות נדונים בתדירות שנתית, לפחות, ונותנים ביטוי לאסטרטגייה העסקית של הבנק לצד התפתחויות כלכליות במשק ובעולם ולהוראות רגולטוריות רלוונטיות. מסמכי המדיניות מגדירים את מגבלות הסיכון לניהול האשראי, ממשל תאגידי ומדרג סמכויות לאישור אשראי, מרווח/תשואה נדרשים המותאמים לסיכון העסקה, במקביל לתיאור קווי ההגנה, חובות הדיווח, הניטור והבקרה. נקבעו אינדיקטורים למעקב רבעוני, שמטרתם זיהוי מוקדם של צורך אפשרי בעדכון המדיניות כאמור.

במסגרת הממשל התאגידי לניהול הסיכון הוגדרו הוועדות המרכזיות הבאות: וועדת אשראי של הדירקטוריון, וועדת אשראי הנהלה ופורומים נוספים.

ככלל, אגף עסקים בבנק מטפל בלקוחות בעלי יתרת אשראי העולה על 10 מיליון ש"ח. ענפי הליבה העיקריים בהם הבנק מתמחה הינם: ליווי פרויקטי נדל"ן ולקוחות פעילי שוק ההון. ביום 30 בספטמבר 2020, נמכרו רוב חובות היהלומנים לחברת פנינסולה. כן פועל האגף בענפי התעשייה, המסחר והשירותים.

שירותי הבנקאות ללקוחות המגזר העסקי כוללים בעיקר מימון פעילות שוטפת, מימון השקעות, פרויקטים, סחר חוץ ועסקאות חדר עסקות, וניתנים במרבית סניפי הבנק. פעילות לקוחות שוק ההון היתה במגמת צמצום במהלך הרבעון האחרון של שנת 2021, עד להפסקת הפעילות באופן מלא בינואר 2022..

יצוין, כי היקף הפעילות הכולל מצטמצם לאור יישום בפועל של תכנית המיזוג והסבת לקוחות עסקיים למזרחי טפחות.

ככלל, אגף קמעונאות נכסי לקוחות וייעוץ מטפל בחשיפות האשראי ללוויים קמעונאיים וללקוחות מסחריים עם יתרת אשראי עד 10 מיליון ש"ח. בנוסף מטפל האגף באשראי למשכנתאות, אשראי ללקוחות מוצר (לקוחות שעיקר פעילותם אינה בבנק אגוד) - באמצעות המרכז לבנקאות ישירה, ובפעילות הליסינג.

במסגרת יישום מודלים פנימיים להערכת סיכוני האשראי בבנק, שכלל הבנק את תהליכי הדירוג של הלקוחות העסקיים והלוויים הקמעונאיים ופועל להתאמת המרווח הכולל לסיכון הלקוח והעסקה על בסיס הדירוג. יצוין כי דירוג הלקוח מהווה חלק משמעותי בתהליך הערכת הסיכון בעסקה ובאישורה, מאפשר להבחין בין רמות סיכון בחשיפות אשראי שונות, משמש ככלי מעקב אחרי איכות האשראי ומהווה כלי עיקרי בתמחור האשראי וחישוב רווחיות. ככלל, הבנק מדרג את כלל חשיפות האשראי שלו.

סיכון האשראי של הבנק מנוהל ומבוקר על ידי שלושה קווי הגנה, כמפורט לעיל, מתבסס על נהלי עבודה מסודרים, ודיווחים להנהלה ולדירקטוריון המאפשרים לעקוב אחר הפעילות השוטפת. תהליכי ניהול הסיכון מאפשרים ניהול סיכונים בהתאם לתיאבון הסיכון אשר נקבע על ידי דירקטוריון הבנק.

יצירת החשיפות לסיכוני אשראי נעשית באגף עסקים בעיקר על ידי מערך האשראי העסקי ובאגף קמעונאות ונכסי לקוחות, בעיקר באמצעות ענף בנקאות ישירה, מערך אשראי קמעונאי ומשכנתאות ומערך הסניפים.

סמכויות למתן אשראי – תהליך קבלת החלטות בנוגע להעמדת האשראי מתבסס על מדרג סמכויות לבעלי תפקידים ברמות השונות עד לדרג של ועדת האשראי של הדירקטוריון, בהתאם לתיאבון וסיבולת הסיכון שקבע הדירקטוריון.

ככלל, בתהליך העמדת האשראי שומר הבנק על עקרון "ארבע העיניים", וזאת במטרה למזער את הסיכון של הסתמכות על שיקול דעת של אדם יחיד.

במסגרת סמכויות האשראי נקבעו מגבלות על היקף האשראי ללא בטוחות אותו רשאי לאשר כל בעל סמכות.

בקרה על אשראי – הבנק מפעיל כלי בקרה ממוכנים רבים ומגוונים, הן בסניפים והן במטה, במטרה לאתר מוקדם ככל האפשר שינויים בהתנהגות הלקוח, היווצרותם של פערי ביטחונות, חריגה ממסגרות האשראי המאושרות וחריגה מסמכות. הבנק משלב בכלי הבקרה מידע מגורמים חיצוניים במטרה לאתר פעילויות ואירועים העשויים להשפיע על יכולתו של הלקוח להחזיר את חובו.

כלי הבקרה כוללים בין היתר הגדרות מפורטות של מרכיבי ניהול הסיכונים וניטורם, קביעת תיאבון סיכון וסיבולת סיכון למרכיבי הפעילות השונים, הטמעת מערכות מיכניות הן ברמת הסניף והן ברמת המטה, פעילות הדרכה ייעודית ומתכונת דיווח ובקרה בכל הרמות בבנק. לצורך איתור מוקדם של בעייתיות אצל לקוחות הבנק, מופעלות בבנק מערכות ממוכנות המאתרות פוטנציאל לבעייתיות אצל לקוחות שאינם מסווגים כחובות בעייתיים (ראה פירוט בסעיף טיפול באשראי בעייתי וגביית חובות בהמשך).

כמו כן, מתבצע ביחידת בקרת אשראי באגף בקרות וניהול סיכונים תהליך של בדיקת לווים, המתבסס על הוראות ניהול בנקאי תקין.

מושקעים אמצעים ומאמצים רבים בעדכון ופיתוח כלי בקרה ממוכנים ובשיפור מערכות המידע בתחום האשראי, על מנת להתאימם לסביבה העסקית המשתנה ולהוראות הרגולטוריות.

במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני אשר מובא לדיון בהנהלת הבנק, בוועדת הדירקטוריון לניהול סיכונים ובמליאת הדירקטוריון, הבנק בוחן את הערכת סיכון איכות תיק האשראי. כמו כן, נבחנים ומדווחים בתחומי האשראי נושאים כגון: התפתחות התיק, העמידה במרכיבי תיאבון הסיכון וסיבולת הסיכון, בחינת איכות הניהול, הוצאות להפסדי אשראי, היקף תיק האשראי הממונף, נתוני חובות בעייתיים ועוד. ראה פרק סקירת הסיכונים, תחת פרק מימון ממונף בדוח הדירקטוריון והנהלה.

ניהול סיכון אשראי עסקי

אגף עסקים אחראי על הניהול השוטף של האשראי (למעט אשראי בסמכות אגף קמעונאות, נכסי לקוחות וייעוץ), טיפול בחובות בעייתיים ונקיטת הליכים לגביית החובות ותביעות נגד הבנק הקשורות בהם באמצעות מחלקת אשראים מיוחדים, וכן דיווחים תקופתיים לרשויות (בנק ישראל ומשרד האוצר) ובמסגרת הדוחות הכספיים.

פעילות האגף מרוכזת בארבע יחידות מרכזיות, כמפורט להלן:

- **מערך אשראי עסקי** – אחראי לטיפול בכלל בקשות האשראי באחריות האגף, ובכלל זה בקשות בתחום הנדל"ן ושל לקוחות המטופלים במסגרת טע"מ (טיפול עסקי מיוחד, עבור לקוחות בקשיים מעל 10 מיליון ש"ח).
- **מערך אשראים מיוחדים** – אחראי לטיפול ומעקב אחרי תיקי הגבייה העסקיים והקמעונאיים.
- **ענף מידע ודיווח אשראי** – אחראי על ניטור אחר מגבלות שקבע הדירקטוריון ומגבלות רגולטוריות ועל דיווחים למגוון בעלי עניין, ובכלל זה לבנק ישראל, לדירקטוריון ולהנהלת הבנק.
- **ענף תכנון ובקרה ניהולית** – אחראי, בין היתר, על בקורות סיכונים, ריכוז נהלים והדרכה.

מדיניות אשראי עסקי ומסחרי – מדיניות האשראי מאגדת בתוכה את העקרונות והכללים לניהול סיכון האשראי של הבנק על כל היבטיו, כפי שנקבעה על ידי הדירקטוריון ומפרטת את הקווים המנחים של הדירקטוריון לדרגי הניהול השונים ולאנשי האשראי במטה ובסניפים באשר לדרך ניהול האשראי שמעניק הבנק ללווים בענפים השונים. מסמך המדיניות מתייחס לעקרונות וכללים לדירוג החייב, להעמדת אשראי, ניהול והבקרה עליו, על מנת לשפר את איכות התיק ולהקטין את הסיכון הגלום בניהולו. כמו כן, מגדירה המדיניות את תהליכי הדיווח, הניטור והבקרה אחר התפתחות הסיכון בתיק במסגרת מדדי סיכון מוגדרים, הנבחנים באופן שוטף ומוצגים להנהלה ולדירקטוריון.

המדיניות והקווים המנחים מבוססים בין היתר על תיאבון וסיבולת הסיכון הכוללים של הבנק ועל תיאבון וסיבולת הסיכון ברמת הענף (לרבות התייחסות לחשיפה לבנקים ולאג"ח קונצרני) וברמת הלקוח הבודד ומגדירים את התנאים הנדרשים על מנת שניתן יהיה לפעול בתחום התיאבון ובתחום סיבולת הסיכון.

במסגרת תהליכי ניהול הסיכונים, ניתנת חוות דעת בלתי תלויה של פונקציית ניהול הסיכונים על חשיפות אשראי מהותיות.

המדיניות מעודכנת בתדירות שנתית לפחות, בהתאם לשינויים ולאירועים בסביבה העסקית בה פועל הבנק וכן בהתאם לתכנית המיזוג.

לשם הבטחת עדכניות המדיניות, אגף עסקים בוחן בתדירות רבעונית אינדיקטורים שונים (חיצוניים ופנימיים). בהתקיים אחד או יותר מהאינדיקטורים, ידווח אגף עסקים לאגף בקורות וניהול סיכונים ובמידת הצורך יעודכנו פרקים מסוימים במדיניות בהתאם לתנאים העסקיים, שינויי רגולציה וכו', ויובאו לדיון ואישור בדירקטוריון.

אשראי ללווי בניה – אחד מענפי הליבה בהם מתמקד הבנק הינו ליווי פרויקטים למגורים באזורי ביקוש. ככלל הבנק מתמקד במימון בניית דירות סטנדרטיות.

האשראי ניתן במסגרת של ליווי פיננסי. משמעות הליווי הינה יצירת מסגרת מימון הנפרדת משאר פעילויות היזם המבטיחה כי המימון שיינתן לבניה ישמש לנכס אותו מממן הבנק בלבד, וכי ההכנסות ממכירת הדירות בנכס ישמשו באופן ודאי להחזר המימון. לצורך הליווי שוכר היזם מפקח המהווה גורם מדווח ומפקח אובייקטיבי ומאפשר לבנק את הניהול הפיננסי של הפרויקט.

במסגרת השיקולים בליווי בניה למגורים נבחנת עמידת הלקוח בפרמטרים איכותיים (לדוגמא: ייעוד הבנייה, סוג הפרויקט ועוד) וכמותיים (לדוגמא: הון עצמי, רווחיות הפרויקט, מכירות מראש ועוד), המוגדרים במדיניות.

הבנק עוקב באופן צמוד אחר ההתפתחויות ומעדכן את מדיניותו בהתאם להתפתחויות בענף.

מדיניות ההשקעה באג"ח עם סיכון מנפיק – מדיניות זו הינה חלק ממדיניות הבנק לגבי השקעות הנוסטרו, ומטרתה לייצר תשואה עודפת על השקעה אלטרנטיבית בנכסי סיכון. הבנק רואה בחלק מהשקעת הנוסטרו באג"ח קונצרני כתחליף למתן אשראי. מסגרת ההשקעה והכללים לביצועה נדונים ומאושרים בדירקטוריון, וכוללים את היקף החשיפה, סוגי האג"ח המותרים להשקעה, דירוגם, חשיפה מרבית למנפיק בודד, מגבלות פיזור ומרווח מינימלי לפי דירוג.

תהליך קבלת ההחלטות לגבי השקעות בתחום זה מבוצע באגף ניהול פיננסי ובהתאם למדרג הסמכויות. המגבלות לגבי ההשקעה באג"ח הקונצרני מבוקרות באופן שוטף ומדיניות הבנק בתחום זה מותאמת להתפתחות השוקים.

לפירוט ראה ביאור 1 עיקרי המדיניות החשבונאית לעניין ניירות ערך בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2021 וכן ביאור 12 ניירות ערך בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2021.

ניהול סיכון אשראי קמעונאי

אגף קמעונאות, נכסי לקוחות וייעוץ אחראי על השגת יעדי הבנק בתחום הקמעונאי ועל ניהול מערך סניפי הבנק בפעילות מול לקוחות פרטיים (משקי בית ובנקאות פרטית) ומסחריים. כמו כן, האגף אחראי על ריכוז תהליכי התכנון האסטרטגי, השיווק, תשתית המידע והבנקאות הדיגיטלית.

האגף כולל את היחידות המרכזיות הבאות:

- מטה קמעונאות – אחראי על הפעילות השוטפת לרבות עמידה ביעדי תכנית העבודה בסניפים.
- מערך אשראי קמעונאי ומשכנתאות – אחראי על ריכוז כלל פעילות האשראי הקמעונאי (אשראי צרכני, אשראי מסחרי וטיפול במשכנתאות קיימות).
- מערך נכסי לקוחות וייעוץ – אחראי על פעילות הייעוץ, המחקר והפיקדונות.
- ענף בנקאות ישירה – מרכז את כל מרכיבי הבנקאות הישירה: מכירות, שירות ותפעול.
- ענף תפעול ותיאום בין אגפי האחראי על תהליכי תפעול, ניטור, בקורות ודיווח אודות התפתחות עיתית של מדדי הסיכון.

מדיניות אשראי קמעונאי – מדיניות האשראי הקמעונאי מתייחסת לעקרונות ולכללים לניהול סיכון האשראי הקמעונאי, ובכלל זה ניהול סיכון האשראי הצרכני, לרבות אשראי ללקוחות מוצר, והאשראי למשכנתאות.

המדיניות והקווים המנחים לניהול סיכון האשראי הקמעונאי מבוססים, בין היתר, על תיאבון הסיכון של הבנק ומגדירים את התנאים הנדרשים, על מנת לפעול בהתאם לתיאבון ובתחום סיבולת הסיכון.

המדיניות משקפת את אסטרטגיית הבנק לצמיחה קמעונאית תוך הרחבה משמעותית של האשראי הקמעונאי בתמהיל האשראי של הבנק, בין היתר באמצעות הפעלת המרכז לבנקאות ישירה ללקוחות שעיקר פעילותם איננו בבנק ("לקוחות מוצר") וקושרת בין סיכון האשראי למרווח תוך קביעת מנגנון חישוב מרווח הסיכון הנדרש בכל עסקה. במסגרת המדיניות מפורטים קווי הדיווח והבקרה ומעגלי הבקרה השונים. כמו כן, מתוארים כלי הבקרה והניטור ואופן השימוש בהם. תהליכי האשראי הקמעונאיים מאפשרים בקרה ואיתור אפקטיביים של חריגות ממדיניות האשראי ומאפשרים זיהוי המקור יוצר החריגה וטיפול בה.

לשם הבטחת עדכניות המדיניות, אגף קמעונאות, נכסי לקוחות וייעוץ בוחן בתדירות רבעונית אינדיקטורים שונים (חיצוניים ופנימיים). בהתקיים אחד או יותר מהאינדיקטורים, ידווח אגף קמעונאות לאגף בקורות וניהול סיכונים ובמידת הצורך יעודכנו פרקים מסוימים במדיניות בהתאם לתנאים העסקיים, שינויי רגולציה וכו', ויובאו לדין ואישור בדירקטוריון.

בנוסף הבנק רכש הלוואות מחברת מימון ישיר. לפירוט ראה ביאור 8.ג.23. התחייבויות תלויות והתקשרויות בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2021, לפירוט הלוואות שנרכשו ראה ביאור 1.ב.27. בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2021.

ביום 22 בינואר 2020, חתמו הבנק ומימון ישיר על תוספת להסכם במסגרתה הוארכה תקופת ההסכם בין הבנק לבין מימון ישיר עד ליום 31 בדצמבר 2021. ראה פרק סקירת הסיכונים, תחת פרק מדיניות האשראי בדוח הדירקטוריון והנהלה.

השפעת נגיף הקורונה

התפשטות הנגיף וצעדי הממשלות בישראל ובעולם להתמודדות עמו (כגון הסדרי סגר וריחוק חברתי), יצרו פגיעה משמעותית בפעילות העסקית בארץ ובעולם המקיפה את מרבית ענפי המשק. הפעולות שנקטו לצורך התמודדות עם המגיפה הביאו להתכווצות בפעילות המשק בישראל, אליו חשופה פעילות הבנק והשליכו על עסקי הבנק, תוצאותיו הכספיות ורווחיותו במהלך שנת 2020. זאת בין היתר בשל עליה בסיכון האשראי ופוטנציאל לקשיי נזילות של לווים, שיכולים להוביל לגידול בהוצאות להפסדי אשראי ולקיטון בהכנסות הבנק.

על רקע תהליך ההתחסנות המואץ והשפעתו החיובית על רמת התחלואה, לצד תהליך החזרה לשגרה של המשק, חל שיפור בפרמטרים המאקרו כלכליים ונמשכת מגמת התאוששות בפעילות המשק בישראל. עם זאת, במהלך החציון השני לשנת 2021, בעקבות התפשטות זן הדלתא זן האומיקרון של נגיף הקורונה, החלו גלי תחלואה רביעי וחמישי. בהתמודדות מול גלי התחלואה זה, לא ננקטו הגבלות מהותיות על הפעילות הכלכלית וזאת בין היתר בשל תהליך חיסון האוכלוסייה לרבות במנות החיסון השלישית והרביעית לחלק מהאוכלוסייה.

בניהול סיכון האשראי מעריך הבנק את היכולת להתמודד עם הפגיעה הכלכלית, אשר תלויה בגורמים רבים שהתממשותם כאמור אינה ודאית.

בהתאם לדרישת הפיקוח על הבנקים וכחלק מבחינת הבנק את יכולתו לעמוד בהתפתחויות השליליות בעקבות המשבר, חן הבנק עמידה בתרחיש קיצון אחיד ומקפיד, לאורך כל התקופה על ניהול סיכונים מוקפד תוך בחינה מתמדת של האירועים ודרכי הפעולה. במסגרת זו מתבצע ניטור ומעקב שוטף אחר ההתפתחויות בשוק על מנת להיערך מבעוד מועד ולהתאים את הפעילות ככל שיידרש.

שיפור בסביבה הכלכלית וחזרת המשק לשגרה ואיתו חזרה לתשלומים סדירים בהלוואות בהן בוצעה הקפאת תשלומים במגזרי האשראי השונים, במקביל להעברת פעילות והסבת לקוחות לבנק מזרחי טפחות, הפחיתו ברבעון השלישי לשנת 2021 את רמת הסיכון לרמתו המקורית טרם פרץ המשבר. לטבלת הערכת גורמי הסיכון בבנק ראה בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 בדצמבר 2021.

במסגרת הדוחות הכספיים במהלך שנת 2021 והדוח הכספי השנתי לשנת 2020 עדכן הבנק במודל ההפרשה הקבוצתית את הפרמטרים המאקרו כלכליים המשפיעים על חישוב ההפרשה הקבוצתית (בעיקר השינוי בשיעור האבטלה הצפוי ובתחזית לגבי הצמיחה השלילית במשק). למרות השיפור בפרמטרים וירידה בהפרשה הקבוצתית, שמר הבנק על רמת הפרשה התואמת את חוסר הודאות שנותר ולא הביא בחשבון את מלוא השיפור בפרמטרים.

עם שיפור בסביבה הכלכלית וחזרת המשק לשגרה ואיתו חזרה לתשלומים סדירים בהלוואות בהן בוצעה הקפאת תשלומים במגזרי האשראי השונים, ועם העברת פעילות והסבת לקוחות לבנק מזרחי טפחות, רמת הסיכון, שעלתה בעת משבר הקורונה פוחתת לרמתה המקורית טרם המשבר. לטבלת הערכת גורמי הסיכון בבנק ראה בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 בדצמבר 2021.

למידע נוסף אודות ההתפתחויות בהפרשה להפסדי אשראי והקשר בין השינוי במדדי איכות האשראי להפרשה להפסדי אשראי ראה פרק התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר ופרק סיכון איכות תיק האשראי בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 בדצמבר 2021.

הלוואות לדיור

בבחינת הסיכונים בתהליך אישור הלוואה לדיור, מדיניות הבנק קובעת קריטריונים ברורים לבחינת איכות הלקוח וסיכוני העסקה המאפיינים את תחום המשכנתאות, תוך התייחסות להוראות רגולטוריות, מגבלות הסיכון ותנאי השוק המשתנים מעת לעת.

להלן פרמטרים מרכזיים הנלקחים בחשבון בעת דיון בבקשת האשראי:

- בחינת יכולת החזר להכנסה הפנויה של הלווים, עושרם הפיננסי ושיעור המימון ביחס לשווי הנכס, בהתייחס למגבלות הרגולטוריות והפנימיות.
- שעבודים על הנכס ומצבו המשפטי.
- מימון דירות להשקעה.
- מיקום הנכס וסחירותו.
- בחינת יחס תשואה לנכסי הסיכון בהתאמה ליעדים שקבע הבנק.

בכל בקשת אשראי מתבצעות בדיקות תקינות אוטומטיות ממאגרי מידע שונים, המוצגות לקצין האשראי כפרמטר מקדמי לבחינת העסקה ואישורה.

הלוואות לדיור עם מאפייני סיכון משמעותיים נבחנות על פי קריטריונים ספציפיים. לדוגמה - בהלוואות המועמדות במסלול ריבית משתנה, נבחנת יכולת החזר של הלקוח בסימולציה של עליית ריבית בשיעור העולה על הריבית המוצעת ללקוח בכל המסלולים בהם קיים רכיב ריבית משתנה.

בחינת סיכוני התיק נעשית על ידי בחינת מגזרים וחתכים שונים (לדוגמה, דירות להשקעה), בחינת איכות הלווים וכן בחינת הסיכונים בסדרת תרחיש קיצון. מערך המשכנתאות עוקב באופן שוטף ורציף אחר התפתחות האשראי לדיור, כמו גם אחר התפתחות השינויים בהחזרי תשלומי המשכנתא, הן ברמת הסינף והן ברמת כלל התיק ובוחן את המשמעויות השונות הנגזרות מכך.

מבוצע ניטור שוטף לסיכון בתיק, המדווח במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני, אשר מובא לדין להנהלת הבנק, לוועדת הדירקטוריון לניהול סיכונים ולדירקטוריון הבנק. במסגרת זו נבחנו ומדווחים בתחומי האשראי למשכנתאות, נושאים כגון: התפתחות דירוג התיק, העמידה במרכיבי תיאבון הסיכון וסיבולת הסיכון, בחינת איכות הניהול במשכנתאות, בחינת עמידת התיק בתרחישי קיצון ועוד.

הפעלת תרחישי הקיצון מעלה כי החשיפה לתרחישי קיצון אינה משמעותית, ואינה חושפת את תיק המשכנתאות לסיכונים משמעותיים.

מאז פרוץ משבר הקורונה, פרסם הפיקוח על הבנקים מספר חוזרים לעדכון הוראות ניהול בנקאי תקין לצורך ביצוע התאמות להתמודדות עם וירוס הקורונה. במסגרת הפרסומים פורטו שורה של צעדים מקלים שגובשו להוראת שעה ואשר נועדו לאפשר לתאגידים הבנקאיים ולחברות כרטיסי האשראי את הגמישות העסקית הנדרשת בעת הזו. בתחילת חודש אוקטובר 2021, בוטלו חלק מההקלות, ותוקפן של האחרות הוארך עד לסוף השנה.

במסגרת החוזרים מפורטים שורה של צעדים מקלים בתחום האשראי, המופיעים בפרק "עדכוני חקיקה וניהול בנקאי תקין בהקשר הסיכונים הנסקרים" במסמך זה.

יצוין כי, בהמשך ההחלטת דירקטוריון הבנק מיום 20 ביולי 2021, הופסקה פעילות מכירת משכנתאות חדשות בבנק ונמשך טיפול בתיק הקיים בלבד (היינו משכנתאות שהועמדו בעבר וטרם נפרעו), זאת במסגרת הליכי המיזוג של הבנק עם מזרחי טפחות. לפירוט ראה פרק "התפתחויות ושינויים מהותיים בבנק" בדוח ההנהלה והדירקטוריון ליום ה-30 בספטמבר 2021.

אשראי לבינוי ונדל"ן

במהלך החודשים אוקטובר ודצמבר 2021, הפיץ הפיקוח על הבנקים מכתבים לתאגידים הבנקאיים בנושא עלייה בסיכון האשראי בענף הבינוי והנדל"ן. בהתאם להנחיות הפיקוח על הבנקים, הבנק בחן את ההשפעות בגין החשיפות לענף משק בינוי ונדל"ן וכן בחן האם חלה עלייה בסיכון בענפי בניה ונדל"ן בבנק כפי המפורט להלן.

היקף סיכון האשראי בבנק לבינוי ונדל"ן הינו כ-4.7 מיליארד ש"ח. סיכון האשראי מורכב מ-43% אשראי לפרויקטים בליווי סגור ואשראי לקרקעות טרום ליווי. יתר סיכון האשראי הינו בתמהיל מגוון וכולל הן אשראי לזמן קצר והן אשראי לזמן ארוך, בתמהיל ביטחונות הכולל ביטחונות נדל"ן ובהתאם לטיב הלקוח ופעילותו גם ביטחונות שאינם נדל"ן.

יצוין כי העמדת אשראי חדש נבחנת בהתאם לפרמטרים, כפי שאושרו במסגרת מדיניות האשראי של הבנק, בין השאר תוך בחינת טיב הלקוחות, יכולת ההחזר וטיב הביטחונות במקדמים ראויים. לאור התקדמות תהליך המיזוג עיקר האשראי החדש לרבות אשראי חדש בגין ליווי פרויקטים ומימוני קרקעות מועבר לבחינת בנק מזרחי טפחות.

החל מפרוץ משבר הקורונה הודקו הבקורות על תיק הנדל"ן, תוך דיווח חודשי לוועדת אשראי. המדדים שנבדקו החל מפרוץ המשבר כללו התייחסות למדדים כגון: מצב המכירות, קצב הביצוע, מחירי הדירות ביחס לתחזית דוח האפס, ביטולי חוזים רגישות לירידת מחיר ועוד.

להלן התפלגות רגישות לירידת מחיר (כושר ספיגה)¹ ליום 31 בדצמבר 2021:

- כ- 33% מהמסגרות הינם בגין פרויקטים שעברו נקודת איזון.
- כ- 52% מהמסגרות נמצאים ברגישות (כושר ספיגה) של 40-99%.
- כ- 15% מהמסגרות בעלי רגישות עד 39%- מדובר בפרויקטים אשר נמצאים בתחילת הדרך, לפרויקטים אלו נערכה בחינה פרטנית חוזרת לבחינת יציבות ויכולות היזם.

בהתאם להנחיות הפיקוח, הסיכון בענף הבינוי והנדל"ן נבחן במדדים שונים: ירידה בהיקף התיק עקב המיזוג, ירידה בריכוזיות התיק, העדר חריגות ממדיניות האשראי, אי מתן הקלות בסטנדרט חיתום, ירידה בשיעור מימון לאשראי לקרקעות, כושר הספיגה בפרוייקטים, שיעורי המימון בנדל"ן המניב.

לאור הנתונים המוצגים וניתוחם, להערכת הבנק לא חלה עלייה בסיכון הענפי וזאת בשונה מהמגמה במערכת הבנקאית.

יחד עם זאת, הגדיל הבנק את ההפרשה האיכותית הקבוצתית המיוחסת לתיק. כמו כן, הבנק ממשיך לעקוב אחר הסיכון בתיק וימשיך לעקוב באופן שוטף אחר האירועים בענף בכלל ואחר הפרויקטים המלווים ע"י הבנק בפרט.

¹ רגישות לירידת מחיר (כושר ספיגה) - מדד הבוחן את סיכון הפרויקט, ככל שהאחוז קרוב ל- 100% רמת הסיכון נמוכה יותר. בכושר ספיגה של 100% הפרויקט עובר נקודת איזון, קרי קיימים מקורות מימון תזרימיים לסיום הפרויקט (סיכון נמוך מאוד).

להלן פרטים על סיכון אשראי בענף משק בינוי ונדל"ן בישראל לפי סוג ביטחון הנדל"ן:

ליום 31 בדצמבר 2021							
סיכון אשראי לציבור ¹							
סיכון אשראי		סיכון אשראי כולל		סיכון אשראי כולל		סיכון אשראי כולל	
מאזני ²	חוץ מאזני ³	מאזני	חוץ מאזני	מאזני	חוץ מאזני	מאזני	חוץ מאזני
מסגרות ורתחייבויות אחרות		מסגרות ורתחייבויות אחרות		מסגרות ורתחייבויות אחרות		מסגרות ורתחייבויות אחרות	
במיליוני ש"ח							

1,180	554	748	2,482	27	1	11	4
621	20	278	919	-	-	4	3
1,801	574	1,026	3,401	27	1	15	7
836	216	248	1,300	37	8	4	17
2,637	790	1,274	4,701	64	9	19	24
750	531	728	2,009	-	-	3	3

בביטחון נדל"ן:
 לדיר
 למסחר ולתעשייה
 סך הכל בביטחון נדל"ן
 שאינו בביטחון נדל"ן
 סך הכל ענף משק בינוי ונדל"ן
 מזה: מיועד לליווי פרויקטים

ליום 31 בדצמבר 2020							
סיכון אשראי לציבור ¹							
סיכון אשראי		סיכון אשראי כולל		סיכון אשראי כולל		סיכון אשראי כולל	
מאזני ²	חוץ מאזני ³	מאזני	חוץ מאזני	מאזני	חוץ מאזני	מאזני	חוץ מאזני
מסגרות ורתחייבויות אחרות		מסגרות ורתחייבויות אחרות		מסגרות ורתחייבויות אחרות		מסגרות ורתחייבויות אחרות	
במיליוני ש"ח							

1,781	520	914	3,215	21	-	22	12
794	52	282	1,128	-	-	8	1
2,575	572	1,196	4,343	21	-	30	13
958	279	483	1,720	42	28	12	20
3,533	851	1,679	6,063	63	28	42	33
1,229	477	777	2,483	-	-	12	11

בביטחון נדל"ן:
 לדיר
 למסחר ולתעשייה
 סך הכל בביטחון נדל"ן
 שאינו בביטחון נדל"ן
 סך הכל ענף משק בינוי ונדל"ן
 מזה: מיועד לליווי פרויקטים

1. סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני, סיכון אשראי בעייתי ואשראי לציבור - פגום מוצגים לפני השפעה ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת הביטחונות המותרים לצורך חבות של לווה.
2. אשראי לציבור, השקעות באיגרות חוב של הציבור, חובות אחרים של הציבור ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים כנגד הציבור.
3. סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.
4. סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני בגין הציבור שהינו נחות או בהשגחה מיוחדת.

להלן פרטים על סיכון האשראי בענף משק בינוי ונדל"ן בישראל לפי מצב הנכס:

ליום 31 בדצמבר 2021			
סיכון אשראי¹			
מאזני	חוץ מאזני	כולל	
במיליוני ש"ח			
			ביטחון נדל"ן
			נדל"ן שבנייתו טרם הושלמה:
770	252	1,022	קרקע גולמית
			מזה LTV ² :
183	20	203	LTV - 0-59
540	213	753	LTV - 60-85
47	19	66	LTV - 86- ומעלה
286	1,122	1,408	נדל"ן בתהליכי בנייה
			מזה כושר ספיגה ³ :
107	102	209	כושר ספיגה - 0-39
169	569	738	כושר ספיגה - 40-99
10	451	461	כושר ספיגה - 100
745	226	971	נדל"ן שבנייתו הושלמה
1,801	1,600	3,401	סך הכל אשראי בביטחון נדל"ן
836	464	1,300	שאינו בביטחון נדל"ן
2,637	2,064	4,701	סך הכל סיכון אשראי לבינוי ונדל"ן

1. סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת הביטחונות המותרים לצורך חבות של לווה.
2. היחס בין המסגרת המאושרת בעת העמדת המסגרת לבין שווי הקרקע.
3. רגישות לירידת מחיר (כושר ספיגה) - מדד הבוחן את סיכון הפרויקט, ככל שהאחוז קרוב ל-100% רמת הסיכון נמוכה יותר. בכושר ספיגה של 100% הפרויקט עובר נקודת איזון, קרי קיימים מקורות מימון תזרימיים לסיום הפרויקט (סיכון נמוך מאוד).

איכות האשראי של חשיפות אשראי (CR1)

גילוי על פי נדבך 3

טבלה 9: איכות האשראי של חשיפות אשראי (CR1)

יתרות ליום 31 בדצמבר 2021				
במיליוני ש"ח				
א	ב	ג	ד	
יתרות ברוטו (1)				
פגומים או בפיגור של 90 ימים או יותר	אחרים	הפרשות להפסדי אשראי או ירידות ערך (2)	יתרות נטו	
272	28,893	(43)	29,122	1 חובות, למעט אג"ח (3)
45	4,409	(66)	4,388	2 אג"ח (4)
35	5,737	(16)	5,756	3 חשיפות חוץ מאזניות (5)
352	39,039	(125)	39,266	4 סה"כ

יתרות ליום 31 בדצמבר 2020				
במיליוני ש"ח				
א	ב	ג	ד	
יתרות ברוטו (1)				
פגומים או בפיגור של 90 ימים או יותר	אחרים	הפרשות להפסדי אשראי או ירידות ערך (2)	יתרות נטו	
364	37,924	(40)	38,248	1 חובות, למעט אג"ח (3)
47	7,661	(76)	7,632	2 אג"ח (4)
49	8,975	(13)	9,011	3 חשיפות חוץ מאזניות (5)
460	54,560	(129)	54,891	4 סה"כ

1. חשיפה במונחי יתרת חוב רשומה, כלומר לאחר מחיקות חשבונאיות ולפני ניכוי הפרשות להפסדי אשראי. בהתאם לערכים החשבונאיים המדווחים בדוחות הכספיים, של פריטים מאזניים וחוץ מאזניים היוצרים חשיפה לסיכון אשראי לפי הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 203.
2. לא כולל הפרשות קבוצתיות.
3. לרבות אשראי לציבור, פיקדונות בבנקים ובממשלה ונכסים אחרים.
4. ללא מניות בתיק למסחר וללא השקעות ברכיבי הון פיקוחיים של תאגידים פיננסיים אשר כלולות בסעיף נכסים אחרים. כמו כן, ללא פריטים שאינם כספיים דוגמת פעילות בשוק המעוף, הכלולים בחשיפות חוץ מאזניות.
5. לרבות סיכון האשראי בגין עסקאות במכשירים פיננסיים נגזרים מוצג במונחי שווה ערך אשראי (לאחר השפעת הסכמי קיזוז (Netting) ולאחר הכפלה במקדם התוספת (Add-on)) ופעילות לקוחות בשוק המעוף שאינה עונה על הגדרת נגזר.

שינויים במלאי החובות הפגומים (CR2)

למידע בדבר יתרה ותנועה בחובות הפגומים בבנק ראה פרק סקירת הסיכונים, תחת פרק סיכון איכות תיק האשראי בדוח הדירקטוריון והנהלה.

לפרטים נוספים, ראה ביאור 13 "סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי" בדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2021.

אשראי בעייתי וגביית חובות

לצורך איתור מוקדם ככל האפשר של לווים בהם עלו רמת הסיכון והחשיפה, מופעלים בבנק התהליכים הבאים, אשר מטרתם הינה בחינה וטיפול באוכלוסיית לקוחות נרחבת ככל האפשר בתדירות גבוהה, וביצוע מעקב וטיפול נאותים בלקוחות אלה. התהליכים ממוכנים במערכות המידע בבנק:

- תהליך לאיתור פוטנציאל לבעייתיות אצל לווים עד סכום מסוים על פי פרמטרים שונים. הלקוחות המאותרים על ידי המערכת נבדקים באופן יסודי ומועלים לדיון בפורום פנימי, הן בצעדים הנדרשים לטיפול בלקוחות ובחן את הצורך בהמשך מעקב, סיווג כחוב בעייתי, או הצורך בביצוע הפרשה להפסדי אשראי בגינם.
- תהליך להצפת לווים מסכום מסוים עם פוטנציאל להכללתם ברשימת לווים במעקב. הלקוחות אשר חובם יוגדר כחוב ברשימת מעקב בעקבות הסקירה ובהתאם לכללי הסיווג שנקבעו, בתוספת לקוחות שהוכנסו לרשימה זו במסגרת דיווחים שוטפים של ועדות אשראי, נדונים בתדירות רבעונית בוועדה מיוחדת בראשות המנכ"לית שהוקמה לצורך נושא זה. הוועדה דנה בלוויים הנכללים ברשימת לקוחות במעקב הן מההיבט התפעולי בקרתי והן מהיבט האשראי. הדיון בלוויים אלה כולל גם דיון במבנה האשראי הקיים, החלטות לגבי סטטוס החוב וסיווגו, בקשות אשראי של לקוחות אלה והארכת מסגרות קיימות.
- תהליך לביצוע סיווג ומחיקה חשבונאית של חובות על פי מספר ימי הפיגור. התהליך מבוצע בתדירות חודשית ובסופו מופק דוח המציף את כל הלוויים בגינם בוצעו סיווגים ו/או מחיקות חשבונאיות לטיפול הסניפים.
- תהליך לאיתור פוטנציאל לארגון מחדש בהלוואות המועמדות ללוויים בבנק. בהמשך לתהליך ההצפה מתקיימת בחינה פרטנית באם הלוואות אלה עומדות בקריטריונים לסיווג כחובות בארגון מחדש.

יחידת טע"מ (טיפול עסקי מיוחד) הינה היחידה המרכזת ומטפלת באופן שוטף בכל הלקוחות הפוטנציאליים והמוגדרים במעקב במטרה להביא לצמצום חובם וההפרשות העתידיות בגינם או אף להחזירם לפעילות תקינה.

לקוחות במעקב שבסמכות הדירקטוריון נדונים בוועדת האשראי הדירקטוריונית.

בנוסף, אחת לרבעון מובאים לדיון לקוחות בעייתיים מעל סכום מסוים בוועדת הביקורת של הדירקטוריון.

מערך אשראים מיוחדים שבאגף עסקים מרכז את הטיפול בלוויים עסקיים שהסיכוי שיחזרו לפעילות עסקית רגילה נמוך. מטרת הטיפול, בראש ובראשונה, היא שיפור יכולת החייב לשרת את חובו, ובהעדר יכולת כזו פועל המערך לגביית החוב, תוך ניסיון להגיע להסדר עם החייב או הפעלת הליכי גבייה משפטיים לגביית החוב ומזעור הנזק לבנק.

הלוויים מועברים למערך אשראים מיוחדים בהתקיימם של קריטריונים אובייקטיביים (פתיחת הליכי פירוק, הפסקת פעילות, הלווה הוגבל וכיוצ"ב) המחייבים העברת הלווה למערך אשראים מיוחדים ו/או בהתאם לשיקול דעתו של ראש האגף העסקי או ועדת האשראי של ההנהלה.

הוצאות להפסדי אשראי וזיהוי אשראי בעייתי

הבנק מיישם, החל מיום 1 בינואר 2011, את תקני החשבונאות האמריקאים בנושא חובות פגומים, סיכון אשראי והפרשה להפסדי אשראי (ASC 310) והוראות רגולטוריות של מוסדות הפיקוח על הבנקים ושל הרשות לניירות ערך בארה"ב, כפי שאומצו בהוראות הדיווח לציבור. בנוסף, החל מאותו מועד, מיישם הבנק את הנחיות הפיקוח על בנקים בנושא טיפול בחובות בעייתיים. כמו כן, החל מיום 1 בינואר 2013 מיישם הבנק את הוראות הפיקוח על הבנקים בנושא עדכון הגילוי על איכות האשראי של חובות ועל הפרשה להפסדי אשראי. בנוסף, בהתאם לחוזר הפיקוח על הבנקים מיום 19 בינואר 2015, מיישם הבנק את הנחיות הפיקוח על הבנקים בנוגע לחישוב ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי שאינו לדיר ובפרט בנוגע לאשראי לאנשים פרטיים.

התנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי מפורטת בטבלה 12 – תנועה ביתרות הפרשה להפסדי אשראי.

ההפרשה לכיסוי הפסדי האשראי הצפויים בהתייחס לתיק האשראי מוערכת באחד משני מסלולים "הפרשה פרטנית" או "הפרשה קבוצתית". לפירוט נוסף ראה ביאור 27 - מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי בדוח הכספי ל-31 בדצמבר 2021.

הבנק קבע נהלים לזיהוי אשראי בעייתי ולסיווג חובות כפגומים. בהתאם לנהלים, הבנק מסווג את כל החובות הבעייתיים שלו ואת פריטי האשראי החוץ מאזני בסיווגים: השגחה מיוחדת, נחות, פגום.

ביום 31 בינואר 2021 וביום 2 בפברואר 2021 פרסם בנק ישראל חוזרים בדבר יישום כללי חשבונאות בנושא הפסדי אשראי צפויים על הלוואות לדיר ועדכון הוראה לגבי הפסדי אשראי צפויים ממכשירים פיננסיים בהתאמה. ההוראות שנקבעו בהתאם לחוזרים אלו יחולו מיום 1 בינואר 2022 ואילך.

נאותות הסיווג וההפרשה להפסדי אשראי

לצורך קביעת הסיווג וההפרשה, אוכלוסיית הלווים בבנק מתחלקת למספר סוגי לוויים כאשר האחריות לניהול הלווים, תחזוקת תיק האשראי ואיסוף המידע לצורך איתור של חוב בעייתי וסיווגו הינו באחריות אגף עסקים ואגף קמעונאות. האחריות לקביעת סיווג האשראי וקביעת ההפרשות להפסדי אשראי הינה של אגף כספים. במסגרת זו האגף בוחן ובודק את שלמותם ותקינותם של הקריטריונים שנקבעו להצפת לקוחות, את תקינותו של ביצוע התהליך להצפת הלקוחות באוכלוסיות שונות, את נאותות הסיווג של הלקוחות אשר הוצפו ולקוחות אשר סווגו בעבר וההתפתחות בגינם, את הצורך בביצוע הפרשה להפסדי אשראי ובחינת נאותות ההפרשה וכן, את נאותות ההפרשה הקבוצתית, לרבות נאותות ההפרשה בכללותה.

חוב בפיגור – חוב בו קרן או ריבית לא שולמו במועדם בהתייחס לתנאי הפירעון החוזיים. חשבון עו"ש/חח"ד ידווחו כחוב בפיגור כאשר החשבון נותר ברציפות ביתרת חובה (בהיעדר מסגרת מאושרת), או בחריגה ממסגרת האשראי המאושרת, למשך 30 ימים או יותר או אם בתוך מסגרת האשראי נזקפו לזכות אותו חשבון סכומים הנמוכים מיתרת החובה ומהמסגרת במשך תקופה של 180 ימים. הלוואות ידווחו כחוב בפיגור כאשר הקרן או הריבית לא שולמו לאחר 30 יום מהמועד שנקבע לתשלומם, בהתאם לתנאי הפירעון החוזיים של החוב.

חוב פגום – אשראי, הנבחן על בסיס פרטני, שהתאגיד הבנקאי צופה כי לא יוכל לגבות את כל הסכומים בגינו, לפי התנאים החוזיים של הסכם החוב. יש להחיל את הסיווג הנ"ל, גם על אשראי, הנבחן על בסיס פרטני, ומצוי בפיגור מעל 90 יום למעט אם הוא מובטח ונמצא בהליכי גבייה, ועל חובות בעייתיים שאורגנו מחדש שבמסגרת הארגון מחדש העניק הבנק לחייב ויתור (Concession) אשר בתנאים אחרים הוא לא היה שוקל להעניק.

חוב בארגון מחדש – חוב בעייתי בארגון מחדש - חוב אשר בגינו מתקיימים שני התנאים הבאים גם יחד: (א) החייב נמצא בקשיים כלכליים ו-(ב) הבנק העניק לחייב ויתור אשר בתנאים אחרים לא היה שוקל להעניק כגון: שינויים בתנאי האשראי (שינויים אפשריים בתנאי האשראי הינם: הארכת תקופת ההלוואה, הגדלה של מספר התשלומים, הקפאת תשלומים (גרייס מלא) לתקופה מהותית, עיכוב בתשלום לתקופה העולה על 90 יום וכדומה), הקלה בשיעור הריבית, ויתור על חלק מהחוב וכדומה. כל חוב שאורגן מחדש יסווג כ"חוב פגום", מאחר וצפוי כי התאגיד הבנקאי לא יוכל לגבות את כל הסכומים לפי התנאים החוזיים של הסכם האשראי המקורי (אפילו אם צפוי שיגבה אותם על פי החוזה החדש).

ירידות ערך בעלות אופי אחר מזמני – ראה פרק מדיניות חשבונאית קריטית בדוח הדירקטוריון והנהלה בנושא הפרשה להפסדי אשראי והפרשה לירידת ערך בעלת אופי אחר מזמני של אגרות חוב זמינות למכירה, בהתאמה.

סיכון ריכוזיות תיק האשראי

סיכון ריכוזיות הינו אחד מסוגי הסיכון העומדים בפני תאגיד בנקאי בפעילותו העסקית. בניגוד לרכיבי הסיכון האחרים המוגדרים בדרך כלל ברמת עסקה בודדת, או ברמת צד נגדי יחיד, החשיפה לסיכון הריכוזיות נובעת מהרכב תיק נכסי הסיכון של הבנק או מהרכב החשיפות שלו.

יצוין, כי במסגרת תהליכי יישום תכנית המיזוג והעברת פעילות לקוחות עסקיים גדולים למזרחי טפחות, היקפי האשראי בענפים השונים ובקבוצות הלווים הגדולות משתנים, ומגבלות מדיניות פנימיות (שאינן רגולטוריות), הופכות ללא רלוונטיות. מגבלות אלו בוטלו במדיניות האשראי העסקי והמסחרי באישור הדירקטוריון החל מרבעון רביעי לשנת 2021.

כמו כן, בהמשך לתהליך ארוך שנים של הקטנת ריכוזיות בעיקר של קבוצות הלווים הגדולות ובייחוד עם העברת אשראי של קבוצות לוויים גדולות לבנק מזרחי טפחות, חלה ירידה ברמת סיכון ריכוזיות לוויים וקבוצות לוויים, אשר קיבלה ביטוי בהפחתת הערכת הסיכון ברבעון השלישי של שנת 2021. לטבלת הערכת גורמי הסיכון בבנק ראה בדוח הדירקטוריון והנהלה ליום 31 בדצמבר 2021.

מבנה והתפתחות הנכסים וההתחייבויות

טבלה 10: אשראי לציבור, מאזני – התפתחות האשראי לציבור, נטו, מאזני לפי ענפי משק עיקריים

	יתרה ליום 31 בדצמבר 2020	יתרה ליום 31 בדצמבר 2021	
שיעור השינוי	במיליוני ש"ח		
(5%)	10,326	9,861	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
(20%)	4,669	3,749	אנשים פרטיים - אחר
(29%)	3,219	2,293	בינוי ונדל"ן
(52%)	2,022	968	מסחר
(45%)	912	501	תעשייה
(87%)	1,643	212	שירותים פיננסיים
(43%)	1,780	1,008	אחר
(24%)	24,571	18,592	סך הכל

האשראי לציבור, נטו (לאחר ניכוי הפרשה להפסדי אשראי) הסתכם ביום 31 בדצמבר 2021 ב-18,592 מיליון ש"ח, לעומת 24,571 מיליון ש"ח בסוף שנת 2020, ירידה בשיעור של כ-24.3%. היתרה הממוצעת של האשראי לציבור נטו בשנת 2021 עמדה על 22,208 מיליון ש"ח, לעומת 25,416 מיליון ש"ח לשנת 2020, ירידה בשיעור של 12.6%. יצוין כי הקיטון בהיקף האשראי נובע בעיקר מהעברת פעילות של לקוחות לבנק מזרחי טפחות, כחלק מהליך המיזוג עם בנק מזרחי טפחות.

טבלה 11: אשראי חוץ מאזני – ההתפתחות בסעיפים החוץ-מאזניים העיקריים

	יתרה ליום 31 בדצמבר 2020	יתרה ליום 31 בדצמבר 2021	
שיעור השינוי	במיליוני ש"ח		
28%	1,252	1,605	ערביות לרוכשי דירות
(16%)	785	658	ערביות והתחייבויות אחרות
(30%)	1,206	846	מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו
(31%)	816	559	מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה, שלא נוצלו
(63%)	4,732	1,751	התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ושעדיין לא ניתן
(39%)	1,259	771	התחייבויות להוצאת ערביות

יתרות האשראי החוץ מאזניות הסתכמו ביום 31 בדצמבר 2021 ב-6,190 מיליון ש"ח, לעומת 10,050 מיליון ש"ח בסוף שנת 2020. ירידה בשיעור של כ-38% לאור הסבת פרויקטים שאושרו לביצוע במזרחי טפחות.

טבלה 12: התפתחות ביתרות הפיקדונות

שיעור השינוי	יתרה ליום 31 בדצמבר 2020	יתרה ליום 31 בדצמבר 2021	
במיליוני ש"ח			
(34%)	37,361	24,822	פיקדונות הציבור
1,914%	132	2,659	פיקדונות מבנקים
100%	-	1	פיקדונות הממשלה
(27%)	37,493	27,482	סך-הכל

יתרת הפיקדונות ליום 31 בדצמבר 2021 הסתכמה בסך של 27,482 מיליון ש"ח, לעומת 37,493 מיליון ש"ח בסוף שנת 2020. קיטון בשיעור של 17.20%.

ניתוח סיכון האשראי לפי ענפי משק

טבלה 13: סיכון אשראי לפי ענפי משק – מאוחד

ליום 31 בדצמבר 2021

חובות ² וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ³							סיכון אשראי כולל ¹			
הפסדי אשראי ⁴										
יתרת הפרשה	מחיקות	הוצאות (הכנסות)	מזה:				דירוג ביצוע אשראי			
הפסדי אשראי	נטו ⁹	אשראי	פגום	בעייתי ⁶	חובות ²	סך הכל	אשראי ⁵	בעייתי ⁶	סך הכל	
							במיליוני ש"ח			
-	-	(1)	-	1	79	94	1	93	94	חקלאות
-	1	(2)	-	-	7	64	10	151	161	כרייה וחציבה
23	1	(10)	21	80	521	711	89	700	789	תעשייה
35	2	(27)	54	62	1,448	3,241	63	3,251	3,314	בינוי ונדל"ן - בינוי ⁷
8	6	(13)	10	11	864	1,135	11	1,376	1,387	בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
1	-	(4)	-	-	114	140	-	294	294	אספקת חשמל ומים
6	1	(17)	3	8	974	1,388	16	1,419	1,435	מסחר
5	(2)	(3)	21	55	113	133	55	78	133	בתי מלון, שרותי הארחה ואוכל
25	-	8	71	75	194	237	75	162	237	תחבורה ואחסנה
1	1	(3)	-	-	108	185	-	237	237	מידע ותקשורת
3	8	(29)	18	18	215	272	18	402	420	שרותים פיננסיים
1	1	(3)	3	3	226	397	3	398	401	שרותים עסקיים אחרים
1	-	(2)	-	1	202	332	1	331	332	שרותים ציבוריים וקהילתיים
109	19	(106)	201	314	5,065	8,329	342	8,892	9,234	סך הכל מסחרי
44	-	(10)	1	36	9,905	9,969	36	9,933	9,969	אנשים פרטיים - הלוואות לדירור
81	(4)	(31)	13	37	3,828	4,763	37	4,730	4,767	אנשים פרטיים - אחר
234	15	(147)	215	387	18,798	23,061	415	23,555	23,970	סך הכל ציבור - פעילות בישראל
1	-	1	-	-	1,326	1,326	-	1,644	1,644	בנקים בישראל ⁸
-	-	-	-	-	-	-	-	4,069	4,069	ממשלת ישראל
235	15	(146)	215	387	20,124	24,387	415	29,268	29,683	סך הכל פעילות בישראל
							<u>פעילות לזרים בחו"ל:</u>			
-	-	-	-	-	-	1	17	292	309	סך הכל ציבור
-	-	-	-	-	415	415	-	820	820	בנקים בחו"ל
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	ממשלות חו"ל
-	-	-	-	-	415	416	17	1,112	1,129	סך הכל פעילות בחו"ל
235	15	(146)	215	387	20,539	24,803	432	30,380	30,812	סך הכל

1. סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים, כפי שחושב לצורך מגבלת חבות של לווה, כולל: חובות – 20,539 מיליון ש"ח, אגרות חוב – 4,693 מיליון ש"ח, ניירות ערך שנשאלו – 920 מיליון ש"ח, נכסים בגין מכשירים נגזרים – 364 מיליון ש"ח, סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים – 4,296 מיליון ש"ח.
2. אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו.
3. סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
4. כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזני (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
5. סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
6. סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדירור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדירור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
7. כולל הלוואות לדירור, שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה. בגין סיכון אשראי מאזני בסך 3 מיליון ש"ח ובגין סיכון אשראי חוץ מאזני בסכום זניח.
8. לא כולל פיקדונות בבנק ישראל.
9. קיטון (גידול) במחיקות נטו (שינוי ביתרת מחיקות בנטרול גביות ומחילות במהלך התקופה).

טבלה 13: סיכון אשראי לפי ענפי משק – מאוחד

ליום 31 בדצמבר 2020

חובות ² וסיכון אשראי חוץ מאזני (למעט נגזרים) ³							סיכון אשראי כולל ¹		
הפסדי אשראי ⁴									
יתרת הפרשה הפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות להפסדי אשראי נטו ⁹	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מזה:				סך הכל חובות ²	סך הכל ביצוע אשראי ⁵	סך הכל בעיית ⁶
			מזה: פגום*	בעייתי ⁶	סך הכל חובות ²	סך הכל ביצוע אשראי ⁵			
1	-	1	-	-	138	159	-	160	160
1	-	-	-	-	115	166	11	253	264
32	6	(17)	80	127	939	1,598	134	1,575	1,709
60	(9)	29	49	72	2,183	4,373	72	4,378	4,450
15	1	5	14	19	1,079	1,419	19	1,594	1,613
5	1	-	-	-	235	472	-	600	600
22	-	9	77	96	2,043	2,817	102	2,808	2,910
10	(6)	15	26	68	195	219	69	165	234
17	(1)	14	83	89	247	297	91	212	303
3	-	1	-	16	220	330	16	401	417
24	2	(2)	26	26	1,664	2,408	31	2,736	2,767
3	-	2	3	4	282	498	4	497	501
3	5	(4)	-	1	388	510	1	511	512
196	(1)	53	358	518	9,728	15,266	550	15,890	16,440
54	-	12	-	44	10,380	11,266	44	11,222	11,266
116	(21)	36	18	38	4,781	6,159	38	6,133	6,171
366	(22)	101	376	600	24,889	32,691	632	33,245	33,877
-	-	-	-	-	239	239	-	679	679
-	-	-	-	-	-	-	-	7,126	7,126
366	(22)	101	376	600	25,128	32,930	632	41,050	41,682
-	-	-	-	-	-	1	15	316	331
-	-	-	-	-	483	483	-	1,200	1,200
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	483	484	15	1,516	1,531
366	(22)	101	376	600	25,611	33,414	647	42,566	43,213

פעילות לווים בישראל:

חקלאות
 כרייה וחציבה
 תעשייה
 בינוי ונדל"ן - בינוי⁷
 בינוי ונדל"ן - פעילויות בנדל"ן
 אספקת חשמל ומים
 מסחר
 בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל
 תחבורה ואחסנה
 מידע ותקשורת
 שירותים פיננסיים
 שירותים עסקיים אחרים
 שירותים ציבוריים וקהילתיים
 סך הכל מסחרי
 אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
 אנשים פרטיים - אחר
 סך הכל ציבור - פעילות בישראל
 בנקים בישראל⁸
 ממשלת ישראל
 סך הכל פעילות בישראל פעילות לווים בחו"ל:
 סך הכל ציבור
 בנקים בחו"ל
 ממשלות חו"ל
 סך הכל פעילות בחו"ל
 סך הכל

* סווג מחדש

1. סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ מאזני, לרבות בגין מכשירים נגזרים, כפי שחושב לצורך מגבלת חבות של לווה, כולל: חובות – 25,611 מיליון ש"ח, אגרות חוב – 8,682 מיליון ש"ח, ניירות ערך שנשאלו – 6 מיליון ש"ח, נכסים בגין מכשירים נגזרים – 893 מיליון ש"ח, סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים – 8,021 מיליון ש"ח.
2. אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל) וחובות אחרים, למעט אג"ח וניירות ערך שנשאלו.
3. סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
4. כולל בגין מכשירי אשראי חוץ מאזני (מוצגים במאזן בסעיף התחייבויות אחרות).
5. סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
6. סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור והלוואות לדיור שבגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.
7. כולל הלוואות לדיור, שהועמדו לקבוצות רכישה הנמצאות בהליכי בנייה. בגין סיכון אשראי מאזני בסך 7 מיליון ש"ח ובגין סיכון אשראי חוץ מאזני בסך 9 מיליון ש"ח.
8. לא כולל פיקדונות בבנק ישראל.
9. קיטון (גידול) במחיקות נטו (שינוי ביתרת מחיקות בנטרול גביות ומחילות במהלך התקופה).

טבלה 14: חשיפות אשראי לפי תקופה לפירעון

סה"כ חשיפת אשראי**	ללא תקופות פירעון	מעל 5 שנים	משנה עד 5 שנים	עד שנה	
במיליוני ש"ח					
ליום 31 בדצמבר 2021					
7,840	384	1,090	2,004	4,363	מסחרי
13,136	-	8,942	3,258	936	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור
3,882	137	391	2,281	1,073	אנשים פרטיים – אחר
484	-	207	106	171	נכסים בגין מכשירים נגזרים
25,342	521	10,630	7,649	6,542	סך הכל ציבור
13,071	-	1,275	2,388	9,408	בנקים וממשלות
38,413	521	11,905	10,037	15,950	סה"כ חשיפת אשראי מאזנית
5,763	-	1,926	3,158	679	מזה: אגרות חוב
6,627	-	1,925	673	4,029	סה"כ חשיפת אשראי חוץ מאזנית
ליום 31 בדצמבר 2020					
10,974	448	1,307	3,079	6,140	מסחרי
13,648	-	9,209	3,444	995	אנשים פרטיים - הלוואות לדיור *
5,151	125	328	2,856	1,842	אנשים פרטיים –אחר *
850	-	156	342	352	נכסים בגין מכשירים נגזרים
30,623	573	11,000	9,721	9,329	סך הכל ציבור
21,150	-	3,200	3,045	14,905	בנקים וממשלות
51,773	573	14,200	12,766	24,234	סה"כ חשיפת אשראי מאזנית
9,980	-	3,582	3,713	2,685	מזה: אגרות חוב
8,991	-	1,484	867	6,640	סה"כ חשיפת אשראי חוץ מאזנית

* סווג מחדש

** סה"כ חשיפת אשראי, מבוסס תזרים מזומנים עתידי, כולל ריבית.

טבלה 15: חשיפה למדינות זרות – מאוחד

א.

מידע בדבר סך כל החשיפות למדינות זרות¹ ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך נכסי המאזן המאוחד או מעל 20% מהון, לפי הנמוך

ליום 31 בדצמבר 2021

חשיפה מאזנית מעבר לגבול		חשיפה חוץ מאזנית		חשיפה מאזנית מעבר לגבול ⁴						
לפירעון מעל שנה	לפירעון עד שנה	מזה: סיכון חוץ מאזני בעייתי	סך חשיפה חוץ מאזנית ^{2,3}	סיכון חובות מאזני בעייתי פגומים	סיכון אשראי חובות מאזני בעייתי פגומים	סך כל החשיפה המאזנית ²	לאחרים	לבנקים	לממשלות	המדינה
										ארה"ב
91	246	-	79	1	1	337	69	268	-	בריטניה
285	202	-	3	-	-	487	25	462	-	אחרות
351	185	-	444	1	1	536	438	98	-	סך כל החשיפות למדינות זרות
727	633	-	526	2	2	1,360	532	828	-	מזה: סך החשיפות למדינות PIGS
1	1	-	3	-	-	2	2	-	-	סך החשיפות למדינות LDC
42	35	-	2	-	-	77	57	20	-	מזה: סך החשיפות למדינות עם בעיות מזילות
9	3	-	2	-	-	12	12	-	-	

1. על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות וביטחונות נזילים.

2. סיכון אשראי מאזני חוץ מאזני, מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות לווה ושל קבוצת לווים.

3. סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלת חבות של לווה.

4. החשיפה למדינות LDC כוללת את המדינות המוגדרות כמדינות פחות מפותחות, שהינן ארצות המסווגות על ידי הבנק העולמי כבעלות הכנסה נמוכה או בינונית.

טבלה 15: חשיפה למדינות זרות – מאוחד

א.

מידע בדבר סך כל החשיפות למדינות זרות¹ ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך נכסי המאזן המאוחד או מעל 20% מהון, לפי הנמוך

ליום 31 בדצמבר 2020

חשיפה מאזנית מעבר לגבול		חשיפה חוץ מאזנית		חשיפה מאזנית מעבר לגבול ⁴						
לפירעון מעל שנה	לפירעון עד שנה	מזה: סיכון		סיכון אשראי חובות פגומים	סך כל החשיפה המאזנית ²	לאחרים	לבנקים	למשלות	במיליוני ש"ח	
		אשראי חוץ מאזני בעייתי	סך חשיפה חוץ מאזנית ^{2,3}							
221	318	-	151	-	1	539	209	330	-	המדינה ארה"ב
420	312	-	23	-	-	732	32	700	-	בריטניה
326	43	-	142	-	-	369	315	54	-	שוויץ
219	191	-	516	-	29	410	284	126	-	אחרות
1,186	864	-	832	-	30	2,050	840	1,210	-	סך כל החשיפות למדינות זרות
2	1	-	16	-	-	3	3	-	-	מזה: סך החשיפות למדינות PIGS
53	36	-	62	-	27	89	72	17	-	סך החשיפות למדינות LDC
11	1	-	2	-	-	11	11	-	-	מזה: סך החשיפות למדינות עם בעיות נזילות

1. על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערבויות וביטחונות נזילים.
2. סיכון אשראי מאזני וחוץ מאזני, מוצגים לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי, ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות לווה ושל קבוצת לווים.
3. סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלת חבות של לווה.
4. החשיפה למדינות LDC כוללת את המדינות המוגדרות כמדינות פחות מפותחות, שהינן ארצות המסווגות על ידי הבנק העולמי כבעלות הכנסה נמוכה או בינונית.

טבלה 16: חשיפות אשראי למוסדות פיננסיים זרים

ראה הערה (1) לטבלה

ליום 31 בדצמבר 2020		ליום 31 בדצמבר 2021				
סיכון אשראי נוכחי כולל	סיכון אשראי חוץ-מאזני נוכחי ³	סיכון אשראי מאזני ²	סיכון אשראי נוכחי כולל	סיכון אשראי חוץ- מאזני נוכחי ³	סיכון אשראי מאזני ²	
במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח				
25	-	25	31	-	31	דירוג אשראי חיצוני
1,123	2	1,121	783	2	781	AAA עד AA-
77	-	77	15	-	15	A+ עד A-
85	-	85	1	-	1	BBB+ עד BBB-
-	-	-	-	-	-	BB+ עד B
-	-	-	-	-	-	ללא דירוג
<u>1,310</u>	<u>2</u>	<u>1,308</u>	<u>830</u>	<u>2</u>	<u>828</u>	סך הכל חשיפות האשראי הנוכחיות למוסדות פיננסיים זרים

- (1) מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, חברות אחזקה של בנקים, בנקים להשקעות וקסטודיאנים.
- (2) פיקדונות ויתרות עו"ש בבנקים, השקעות באגרות-חוב, ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים.
- (3) יתרות האשראי החוץ מאזניות כוללות ערבויות להבטחת חבות של צד ג'.
- (4) לא קיימים מוסדות פיננסיים אשר מסווגים כחוב פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת וכן לא קיימת הפרשה להפסדי אשראי.

המוסדות הנכללים בטבלה לעיל כוללים בעיקר בנקים הפועלים במדינות OECD. החשיפה של הבנק למוסדות פיננסיים זרים הסתכמה ביום 31 בדצמבר 2021 בכ-830 מיליוני ש"ח, ירידה של כ-480 מיליוני ש"ח בהשוואה לכ-1,310 מיליוני ש"ח בסוף שנת 2020. ירידה זו הינה ירידה בחשיפה המאזנית בסך 480 מיליון ש"ח.

עיקר החשיפה של הבנק הינו למוסדות פיננסיים זרים הפועלים במדינות ארה"ב ובריטניה.

לבנק חשיפה בסך 2 מיליון ש"ח לבנק אירלנדי בדירוג A+, וחשיפה זניחה לבנק איטלקי בדירוג BBB. לא קיימת חשיפה לבנקים הפועלים ביוון ופורטוגל. נכון ליום 31 בדצמבר 2021 לא קיימת חשיפה למוסדות פיננסיים זרים העולה על 15% מבסיס ההון של הבנק (בסוף שנת 2020 מעל 578 מיליון ש"ח), כהגדרתו בהוראת נב"ת מספר 202 – ההון הפיקוחי בדבר רכיבי ההון. סך החשיפה בסוף שנת 2020 הייתה כ-742 מיליון ש"ח, מזה סך של 11 מיליון ש"ח בדירוג A-, סך של 665 מיליון ש"ח בדירוג A+, סך של 63 מיליון ש"ח בדירוג A והיתרה בסך 3 מיליון ש"ח בדירוג BBB+. הבנק עוקב אחר שינויים בדירוגים של מוסדות אלו המתפרסמים על ידי סוכנויות הדירוג הבינלאומיות וכן אחר פרמטרים נוספים המצביעים על מצבם של מוסדות אלו. פרמטרים אלו כוללים שינויים מהירים במחירי המניות, שינויים במרווחי אג"ח ו-Credit Default Swaps, עלויות גיוס מקורות ומידע נוסף המתפרסם אודות המוסדות הפיננסיים. על בסיס מכלול המידע הנאסף, הבנק מתאים את היקף החשיפה למוסדות הפיננסיים השונים.

הבנק בוחן את הפעילות מול מוסדות אלו על בסיס שוטף ועוקב אחרי התפתחות הסיכון ומתאים את החשיפות והמסגרות בהתאם להתפתחויות הפרטניות.

התפתחויות בהפרשה להפסדי אשראי

טבלה 17: תנועה ביתרת הפרשה להפסדי אשראי

גילוי על פי נדבך 3

אשראי לציבור						
סך הכל	בנקים וממשלות	סך הכל ציבור	פרטי אחר	לדיור	מסחרי במיליוני ש"ח	
ליום 31 בדצמבר 2021						
366	-	366	116	54	196	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.2020
(146)	1	(147)	(31)	(10)	(106)	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
(19)	-	(19)	(2)	-	(17)	מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
(38)	-	(38)	(30)	(1)	(7)	מחיקות חשבונאיות
53	-	53	26	1	26	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
15	-	15	(4)	-	19	מחיקות חשבונאיות נטו
<u>235</u>	<u>1</u>	<u>234</u>	<u>81</u>	<u>44</u>	<u>109</u>	יתרת הפרשה להפסדי אשראי 31.12.2021
29	-	29	2	-	27	מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
ליום 31 בדצמבר 2020						
287	-	287	101	42	144	יתרת הפרשה להפסדי אשראי ליום 31.12.2019
101	-	101	36	12	53	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
7	-	7	1	-	6	מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים
(102)	-	(102)	(76)	-	(26)	מחיקות חשבונאיות
80	-	80	55	-	25	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
(22)	-	(22)	(21)	-	(1)	מחיקות חשבונאיות נטו
<u>366</u>	<u>-</u>	<u>366</u>	<u>116</u>	<u>54</u>	<u>196</u>	יתרת הפרשה להפסדי אשראי 31.12.2020
48	-	48	4	-	44	מזה: בגין מכשירי אשראי חוץ מאזניים

לפרטים נוספים, ראה ביאור 27 – מידע נוסף על סיכון אשראי, אשראי לציבור והפרשה להפסדי אשראי בדוח הכספי ל-31 בדצמבר 2021, וכן סעיף תנועה בחובות פגומים – סיכון איכות תיק האשראי, בדוח הדירקטוריון.

הפיקוח על הבנקים הנחה את המערכת הבנקאית להפעיל שיקול דעת משמעותי בהערכת הפסדי האשראי הצפויים בתיק האשראי שלו. וזאת על מנת לוודא שההפרשות להפסדי אשראי יהיו מספיקות כדי לכסות באופן שמרני וזהיר את האומדן העדכני של הפסדי האשראי הצפויים מתיק האשראי של התאגיד הבנקאי, כולל ההשפעה של אירוע נגיף הקורונה.

קיטון בהוצאות בגין הפסדי אשראי, בעיקר קיטון בהוצאות בגין הפרשה קבוצתית, לעומת התקופה המקבילה אשתקד. השינוי נובע בעיקר מירידה בהפרשה הקבוצתית בשנת 2021 המיוחסת לשיפור בפרמטרים המאקרו כלכליים, ירידה משמעותית בהיקף דחיות התשלומים והשפעת העברת לקוחות למזרחי טפחות, לעומת התקופה המקבילה אשתקד בה נרשמו הוצאות הפסדי אשראי חריגות בהשפעת משבר הקורונה. ברבעון הרביעי של השנה הקיטון בהוצאות בגין הפסדי אשראי נובע בעיקר מקיטון בהפרשה הפרטנית, בין היתר מכיוון שבשנת 2020 בוצעו הפרשות פרטניות בגין לווים אשר הושפעו ממשבר הקורונה. לפירוט ראה פרק "הוצאות בגין הפסדי אשראי" בדוח ההנהלה והדירקטוריון.

חובות שנדחו בהם תשלומים במסגרת התמודדות עם נגיף הקורונה, ואשר לא סווגו כחובות בארגון מחדש של חוב בעייתי

בשל משבר הקורונה ועל מנת לתת מענה ללקוחות, הבנק איפשר ללקוחות דחיה של תשלומי הקרן והריבית (או הקרן בלבד במקרים בהם הוסכם עם הלקוח על תשלום הריבית באופן שוטף) לתקופה של שלשה חודשים תוך מתן אפשרות לדחיה לתקופה נוספת בהלוואות צרכניות ובאשראי לדיור, בהתאם לקריטריונים שנקבעו בהסכמה עם בנק ישראל.

באשראי לדיור, התווסף סכום הדחיה לתשלום החודשי, מבלי להאריך את תקופת ההלוואה. ביתר תחומי האשראי, הוארחה תקופת ההלוואה בהתאם לחודשי הדחיה. מרבית הלקוחות אשר התקופה החוזית של דחיית התשלומים שלהם הסתיימה, חזרו לפרוע את ההלוואה כסדרה.

יצוין כי קיים סיכון מוגבר בגין אשראי שבגיניו בוצעה דחיה והוא תלוי ביכולת העתידית של הלווה לפרוע את תשלומי ההלוואה כסדרם, במועד סיום הדחייה.

הבנק עוקב אחר רמת הסיכון של האשראי ללווים אלו ובחן את אוכלוסיית הלווים אשר ביצעו דחיית תשלומים של הלוואות ואת הצורך לבצע הפרשה בגינם באופן הבא:

1. בחינה של החמרת דירוגי האשראי ובעיקר בענפים בסיכון גבוה.
  2. בחינה של החמרת ההסתברות לכשל (PD) בהתאם לדירוגים מחמירים יותר.
  3. לקוחות עסקיים ומסחריים נבחנו גם באופן פרטני בהתאם לסטטוס מצבם ורמת הסיכון המעודכנת שלהם, התקבלה החלטה פרטנית האם לנהלם במסגרת רשימות מעקב או לחילופין לסווגם.
- לפרוט ראה טבלה להלן:

טבלה 18: חובות אשר בוצעה לגביהם דחיית תשלומים במסגרת התמודדות עם נגיף הקורונה, ואשר לא סווגו כחובות בארגון מחדש של חוב בעייתי

חובות אשר תקופת דחיית התשלומים בגינם הסתיימה, נכון למועד הדיווח	פירוט נוסף של חובות שנמצאים בדחיית תשלומים, לפי משך תקופת דחיית התשלומים ⁽¹⁾		פירוט נוסף של יתרת החוב הרשומה של חובות אשר נמצאים בדחיית תשלומים		חובות אשר נמצאים בדחיית תשלומים נכון למועד הדיווח ⁽¹⁾						אשראי לציבור במיליוני ש"ח	
	חובות לא בעייתיים		חובות לא בעייתיים		סכום							
	חובות לגביהם בוצעה דחייה של יותר מ-6 חודשים	חובות לגביהם בוצעה דחייה של יותר מ-3 ועד ל-6 חודשים	סך הכל חובות לא בעייתיים	חובות בדירוג ביצוע ביצוע אשראי שאינם בפיגור יותר	חובות בדירוג ביצוע ביצוע אשראי שאינם בפיגור יותר	חובות בעייתיים	התשלומים שנדחו	מספר הלוואות	יתרת חוב רשומה			
מזה: בפיגור של יותר מ-30 ימים או רשומה יותר												
2	86	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	עסקים גדולים
-	19	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	עסקים בינוניים
18	222	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	עסקים קטנים
15	268	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	אנשים פרטיים- לא דיור
9	1,704	17	6	23	23	-	-	2	20	23	23	הלוואות לדיור
44	2,299	17	6	23	23	-	-	2	20	23	23	סך הכל ליום 31.12.2021
2	93	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	עסקים גדולים
-	19	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	עסקים בינוניים
19	233	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	עסקים קטנים
13	303	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	אנשים פרטיים- לא דיור
13	1,765	21	6	27	27	-	-	2	24	27	27	הלוואות לדיור
47	2,413	21	6	27	27	-	-	2	24	27	27	סך הכל ליום 30.9.2021
46	2,599	23	10	33	33	-	-	2	80	33	33	סך הכל ליום 30.6.2021
50	2,432	40	69	124	123	1	4	9	747	128	128	סך הכל ליום 30.3.2021
38	2,480	28	199	296	294	2	1	19	2,587	297	297	סך הכל ליום 31.12.2020

(1) תקופת דחיית התשלומים הינה התקופה המצטברת של דחיות שניתנו לחוב מתחילת התמודדות עם נגיף הקורונה, ואינה כוללת דחייה אשר לה הלווה זכאי לפי כל דין.

למידע נוסף אודות ההתפתחויות בהפרשה להפסדי אשראי והקשר בין השינוי במדדי איכות האשראי להפרשה להפסדי אשראי ראה פרק התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברוח כולל אחר ופרק סיכון איכות תיק האשראי בדוח הדירקטוריון והנהלה ליום 31 בדצמבר 2021.

אשראי בערבות מדינה שניתן לעסקים להתמודדות עם משבר נגיף הקורונה

על רקע התפרצות נגיף הקורונה, הבנק הצטרף לקרן להעמדת הלוואות בערבות מדינה לעסקים קטנים ובינוניים ומאפשר ללקוחותיו וללקוחות כל הבנקים להגיש בקשה לקרן ולקבל הלוואות בתנאי הקרן (במסלול על בסיס פריים ולתקופה של עד 5 שנים). זאת, בהתאם לתהליך החיתום שהוגדר. בנוסף למסלול הרגיל, איפשר הבנק ללקוחותיו וללקוחות כל הבנקים להגיש בקשה לקרן במסלול מוגבר המיועד לענפים שנפגעו באופן משמעותי ממשבר הקורונה והבנק איפשר קבלת הלוואות גם במסלול זה. בהיבט הסיכון, שיקול הדעת האשראי ותהליכי החיתום שהבנק ביצע זהים לאלו הנלקחים בחשבון במסגרת העמדות אשראי באופן עצמאי ומשום כך לא נראה סיכון עודף בתיק זה. הבנק בחן כל בקשה על פי יכולת ההחזר של הלקוח ועל פי סבירות להתאוששות העסק בתום המשבר. כמו כן, ההישענות על מרכיב הערבות האישית של הלקוח נבחנה על פי מצבו הפיננסי. תהליכי חיתום אלו הביאו לכך שחלק גדול מהבקשות אושרו בסכומים נמוכים מסכום הבקשה המקורי. קיים פיזור גבוה מאוד בסכומים ללווים מענפים שונים. על רקע המיזוג הצפוי עם בנק מזרחי טפחות, הבנק חדל להעמיד הלוואות חדשות במסגרת הקרן בתיאום עם בנק מזרחי טפחות ומשרד האוצר. הבנק עוקב אחר החזרה לתשלומים סדירים והפרעונות השוטפים של הלוואות אלו.

טבלה 19: אשראי בערבות מדינה שניתן לעסקים להתמודדות עם משבר נגיף הקורונה ליום 31 בדצמבר 2021

אשראי לציבור	יתרת חוב רשומה
	במיליוני ש"ח
עסקים גדולים	4
עסקים בינוניים	20
עסקים זעירים וקטנים	93
סך הכול	117

שיטות להפחתת סיכון אשראי (CRC)

גילוי על פי נדבך 3

כחלק מניהול סיכון האשראי מקבל הבנק מלקוחותיו בטוחות לצורך הבטחת האשראי. במסגרת באזל 3, בנדבך הראשון, הבנק מכיר בביטחונות על פי הגישה המקיפה, כהגדרתה בהוראה. בגישה זו, ערך הביטחון נטו מופחת בהתאם למקדמים לפי סוג הנכס, התאמת מטבע או תקופה לפירעון.

בנוסף, החל מיום 31 במרס 2019 הבנק משתמש בפוליסות ביטוח להפחתת סיכון האשראי של ערבויות ומסגרות בלתי מנוצלות עבור פרויקטים אשר נחתמו לגביהם הסכמים לליווי פיננסי. לפרטים נוספים ראה פרק סקירת נכסי סיכון משוקללים. לאור הליך המיזוג בו נמצא הבנק החל מחודש אוקטובר 2020, הוחלט בתיאום עם בנק מזרחי טפחות שלא להאריך את פוליסת הביטוח. ערבויות בגין הסכמי ליווי לפרויקטים שנחתמו עד ליום 31.12.2020 ימשיכו להיות מבטוחות עד לסיום אותם פרויקטים.

להלן פירוט סוגי הביטחונות הפיננסיים הכשירים בהם הבנק עושה שימוש לצורך חישוב הלימות ההון ואופן הערכתם לצרכי הפחתת סיכון:

ניירות ערך – ניירות ערך כשירים אשר שועבדו לטובת בעליהם או לטובת צד ג'. הערכת השווי לביטחון מבוססת על מחיר השוק של נייר הערך המשועבד ובהתאם למקדמי הפחתה משווי הביטחון המושפעים בין היתר ממספר ימי ההחזקה ואופי פעילות הלקוח. שיעור ההפחתה מיושם בבנק כך שבחלק מהמקרים השיעור הינו 50% בהתאם לחלופה בסעיף 151 א.ג' להוראת ניהול בנקאי תקין 203 ובחלק אחר מיושם מנגנון להפחתה בשיעורים ספציפיים לפי פעילות הלקוח, בהתאמה להסכמים, בכפוף לתנאים המצוינים בסעיף 151 א.ב' להוראה.

פיקדונות ותכניות חיסכון – אמצעים נזילים שניתלו כבטוחה על דרך של כתב קיזוז או שעבוד, לפי הצורך, ולא ניתן למשכם כל עוד לא הפסיקו לשמש כבטוחה. שווי הבטוחה נקבע לפי השערור בגין משיכה טרם מועד הפירעון הנקוב שלה.

ערבויות צד שלישי – ערבויות שניתנו על ידי צד שלישי כנגד חשיפה של לקוח. עם מתן הערבות, הגורם הערב הופך להיות הצד הנגדי לחשיפה כך שמשקל הסיכון בגין החשיפה משתנה. ערבות מסוג זה מאפשרת את הפחתת נכסי הסיכון הנובעים מהחשיפה, בהתאם לסיכון הגורם הערב. לגבי ערבות שניתנה על ידי בנקים בחו"ל כנגד חשיפות הלקוח, השימוש מבוצע בכפוף לבדיקה משפטית פרטנית לגבי תקפות הערבות לפי הדין החל עליה (על פי רוב, דין מדינת התאגדות הבנק מנפיק הערבות).

ביטוח ערבויות – פוליסת ביטוח בגין חשיפות אשראי לערבויות שהבנק הוציא/יוציא בהתאם לחוק המכר (דירות) (הבטחת השקעות של רוכשי דירות), התשל"ה-1974 ולהתחייבויות להוצאת ערבויות כאמור ולערבויות ביצוע, הכל בקשר לפרויקטים אשר נחתמו ו/או יחתמו לגביהם הסכמים לליווי פיננסי עם הבנק מעת לעת (להן ביחד: "הערבויות"). ביטוח זה מאפשר הפחתת נכסי הסיכון הנובעים מהצד הנגדי לעסקה, על ידי שקלול החשיפה בסיכון חברת הביטוח המבטחת.

ניכוי הביטחונות לצורך חישוב יחס ההון מבוצע לאחר שימוש במקדמי ביטחון שנקבעו בהוראה. מקדמים אלה מביאים בחשבון, בין היתר, את התקופה לפירעון של הביטחון, חוסר התאמה בין תנאי ההצמדה של הבטוחה ושל האשראי אותו היא מגבה ותנודתיות בשווי הבטוחה.

קיזוז – נכון ליום 31 בדצמבר 2021 היקף הקיזוזים (קיזוז בין נכסים להתחייבויות) אינו מהותי (בדומה ליום 31 בדצמבר 2020).

למידע אודות ניהול סיכון ריכוזיות ביטחונות ראה פרק סיכון אשראי – סיכון ריכוזיות תיק האשראי, לעיל.

שיטות להפחתת סיכון אשראי – סקירה (CR3)

טבלה 20: שיטות להפחתת סיכון אשראי (CR3)

ה		ד		ג		ב		א2		א1		א	
מובטחים						לא מובטחים							
מזה: על ידי ערבויות פיננסיות				מזה: על ידי ביטחון									
מזה: סכום מובטח		יתרה מאזנית ⁽¹⁾		מזה: סכום מובטח ⁽²⁾		יתרה מאזנית ⁽¹⁾		מזה: סכום מובטח		סך הכל יתרה מאזנית ⁽¹⁾		סך הכל יתרה מאזנית ⁽¹⁾	
במיליוני ש"ח													
יתרות ליום 31 בדצמבר 2021													
19	121	411	1,354	430	1,475	27,647	1,475	430	1,475	27,647	1,475	430	1,475
-	-	-	-	-	-	4,388	-	-	-	4,388	-	-	-
19	121	411	1,354	430	1,475	32,035	1,475	430	1,475	32,035	1,475	430	1,475
-	-	1	2	1	2	206	2	1	2	206	2	1	2
יתרות ליום 31 בדצמבר 2020 ⁽³⁾													
31	175	1,168	2,868	1,199	3,043	35,205	3,043	1,199	3,043	35,205	3,043	1,199	3,043
-	-	-	-	-	-	7,632	-	-	-	7,632	-	-	-
31	175	1,168	2,868	1,199	3,043	42,837	3,043	1,199	3,043	42,837	3,043	1,199	3,043
-	-	11	15	11	15	280	15	11	15	280	15	11	15

(1) חשיפה לאחר מחיקות חשבונאיות, בניכוי הפרשות להפסדי אשראי.
 (2) לאחר הכפלה במקדמי ביטחון (haircuts), כולל התאמות חיוביות שנוספו לחשיפה.
 (3) בעקבות התפשטות נגיף הקורונה נצפה מימוש ני"ע מאסיבי על ידי הציבור והפקדת התמורה במערכת הבנקאית. כתוצאה מכך גדלו עודפי הנזילות בבנק שהופנו בעיקר לפיקדונות בבנק ישראל ולרכישת ני"ע שהונפקו על ידי מדינת ישראל. מימושים אלו תרמו גם לירידה בחשיפות המובטחות על ידי ביטחון.

סיכון אשראי בגישה הסטנדרטית

השימוש בדירוגי אשראי חיצוניים בגישה הסטנדרטית לסיכון אשראי (CRD)

גילוי על פי נדבך 3

הקצאת ההון בנדבך הראשון בגין סיכון האשראי בתיק מחושבת בהתאם לגישה הסטנדרטית. סיכון ריכוזיות האשראי והביטחונות, כמו גם סיכון איכות האשראי מוערכים במסגרת הנדבך השני.

לצרכי עמידה בנדבך הראשון של הוראות באזל על פי הגישה הסטנדרטית, הבנק משתמש בדירוגי מדינות (לרבות לצורך הערכת סיכון בנקים), של סוכנות הדירוג Standard & Poor's המוכרת כסוכנות דירוג כשירה על פי ההוראה. הבנק אינו משתמש במידע מסוכנויות אשראי ליצוא.

דירוגים אלו משמשים לקביעת משקל סיכון של הצדדים הנגדיים הבאים: ריבונות, סקטור ציבורי, תאגידים בנקאיים, ואגרות חוב של תאגידים. בנוסף משמשים הדירוגים לצורך קביעת מקדם הביטחון המתאים לביטחונות.

טבלה 21: טבלת המיפוי לדירוגי חברת הדירוג S&P (CRD)
גילוי על פי נדבך 3

ריבוניות	בנקים	סקטור ציבורי	אג"ח תאגידים	דירוג של חברת S&P
משקל הסיכון (באחוזים)				
0%	20%	20%	20%	AAA עד AA-
20%	50%	50%	50%	A+ עד A-
50%	100%	100%	100%	BBB+ עד BBB-
100%	100%	100%	100%	BB+ עד BB-
100%	100%	100%	150%	B+ עד B-
150%	150%	150%	150%	CCC+ או נמוך יותר

כאשר לא קיים דירוג לצד נגדי, מחושב משקל הסיכון לפי הגדרת ברירת המחדל שבהוראות בנק ישראל. משקל הסיכון של בנקים נקבע לפי משקל הסיכון של המדינה בה הוא מאוגד והוא נחות בדרגה אחת ממשקל הסיכון הנגזר מדירוג אותה מדינה.

הטבלאות שלהלן מציגות את פירוט חשיפת האשראי ברוטו על-פי משקולות הסיכון תוך פילוח החשיפה בהתאם לצד הנגדי (סגמנטים) לפני ואחרי הפחתת סיכון אשראי בגין ביטחונות מוכרים.

טבלה 22: הגישה הסטנדרטית – חשיפה לסיכון אשראי והשפעות הפחתת סיכון אשראי (CR4)

א	ב	ג	ד	ה	ו
חשיפות לפני CCF ו- CRM ⁽¹⁾		חשיפות אחרי CCF ו- CRM ⁽²⁾		RWA וצפיפות RWA	
סכום מאזני	סכום חוץ מאזני	סכום מאזני	סכום חוץ מאזני	RWA ⁽³⁾	צפיפות RWA ⁽⁴⁾
במיליוני ש"ח					
יתרות ליום 31 בדצמבר 2021					
10,588	-	10,606	-	-	0%
249	32	249	12	52	20%
1,978	-	1,984	-	397	20%
3,448	1,454	3,100	940	3,578	89%
1,836	2,894	1,713	335	2,047	100%
4,033	913	3,976	126	3,077	75%
661	386	578	70	486	75%
9,516	42	9,487	24	4,483	47%
208	19	208	19	268	118%
1,199	16	1,199	9	657	54%
33,716	5,756	33,100	1,535	15,045	43%
יתרות ליום 31 בדצמבר 2020					
17,249	-	17,280	-	-	0%
365	232	367	79	89	20%
1,356	150	1,363	34	279	20%
7,080	3,018	6,010	1,168	6,824	95%
2,454	2,866	2,289	535	2,823	100%
4,959	1,351	4,889	188	3,808	75%
852	460	740	83	617	75%
9,956	866	9,910	99	4,766	48%
295	36	295	35	392	119%
1,308	32	1,308	16	743	56%

טבלה 22: הגישה הסטנדרטית – חשיפה לסיכון אשראי והשפעות הפחתת סיכון אשראי (CR4)

א	ב	ג	ד	ה	ו
סוגי נכסים	חשיפות לפני CCF ו- CRM ⁽¹⁾		חשיפות אחרי CCF ו- CRM ⁽²⁾		RWA וצפיפות RWA
	סכום מאזני		סכום מאזני		צפיפות RWA ⁽⁴⁾
	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		RWA ⁽³⁾
12 סה"כ	45,874	9,011	44,451	2,237	20,341
					44%

1. חשיפה לאחר מחיקות חשבונאיות, בניכוי הפרשות להפסדי אשראי.
2. חשיפה לאחר מחיקות חשבונאיות, בניכוי הפרשות להפסדי אשראי, לאחר הפעלת מקדם המרה לאשראי ויישום שיטות הפחתת סיכון אשראי. סכום החשיפה המכוסה על ידי ערבויות מועבר לחובת הצד הנגדי שנתן את הערבות.
Credit Conversion Factor - CCF, מקדם המרה לאשראי.
3. Risk Weighted Assets - RWA, יתרת נכסי סיכון אשראי לל נכסי סיכון בגין סיכון אשראי צד נגדי וסכומים מתחת לספי הניכוי.
4. היחס שבין נכסי הסיכון לסכום החשיפות בטורים ג' ו-ד'.

גילוי איכותי על סיכון אשראי של צד נגדי (CCRA)

סיכון האשראי הנובע מעסקות במכשירים פיננסיים נגזרים ביחס לצד הנגדי. הסיכון שהצד הנגדי בעסקת OTC (Over the Counter) יכנס לכשל לפני הסילוק הסופי של תזרימי המזומנים בעסקה. הפסד ייגרם אם בעת כניסת הצד הנגדי לכשל, יהיו מול הלקוח עסקאות בעלות ערך כלכלי חיובי. סיכון זה נמדד על-ידי הפעלת מקדמים הקבועים בהוראה על הערך הנקוב של העסקות, ובהתאם למשקל הסיכון של הצד הנגדי.

חשיפות אלו מרוכזות בפעילות הבנק מול לקוחות, בנקים בארץ ובנקים בחו"ל. הפעילות מתבצעת לאחר קביעת מסגרת פעילות ללקוחות תוך מעקב שוטף אחר העמידה במסגרות אלו. מעקב זה כולל שיעור שוטף של עסקות מול הלקוחות למחיר השוק (Mark to Market), אמידת הסיכון הפוטנציאלי בהתאמה לסוגי המכשירים והסיכונים בשווקים ודרישת ביטחונות מתאימה. מתבצעת בדיקה שוטפת מול מסגרות וביטחונות. נקבעו נהלים וכללים לבקרה וטיפול בלקוחות. הבנק מיישם שיטת תרחישים היסטוריים ומודלים פנימיים נוספים, ברמת העסקה והלקוח, על פיהם נקבעת דרישת הביטחונות. הסיכון מנוהל באמצעות הסכמי קיזוז משפטיים והשלמת ביטחונות שוטפת, תוך שימוש בביטחונות כשירים וערבויות (במסגרת CRM). בהתאם לאלו הוגדרו תרחישים לפי קבוצות מדידה, בעלות רמת סיכון שונה באופן חישוב סך החשיפה (בכפוף לקיומם / אי קיומם של הסכמי קיזוז) ותקופת האחזקה (בכפוף להסכמי השלמת ביטחונות). תרחישים אלו עוברים תהליכי תיקוף תקופתיים, כגון בחינת עמידתם בתקופות של משברים פיננסיים. ההון המוקצה בדיווח מחושב בהתאם לעקרונות המפורטים בנספח ג' להוראות ניהול בנקאי תקין 203.

מעבר להקצאת ההון המבוצעת לסיכון אשראי צד נגדי בנדבך 1 בהתאמה להוראה הרגולטורית, במסגרת הנדבך השני, בוחן הבנק את הסיכון הכלכלי ואת הצורך לבצע הקצאת הון נוספת לחשיפה זו.

בנוסף לפעילות מול לקוחות הבנק, קיימת גם פעילות מול בנקים בחו"ל. חשיפת האשראי בפעילות עם בנקים בחו"ל נובעת בעיקרה מהפעילויות הבאות: הפקדת עודפי נזילות, קבלת ערבויות כביטחון ללקוחות, פעילות בנגזרים, פעילות סליקה ורכישת אג"ח של בנקים.

פעילות הבנק מול בנקים בחו"ל מבוססת על מגבלות חשיפה המאושרות אחת לשנה הנבחנות באופן שוטף ומעודכנות בהתאם לצורך. הבנק פועל בנגזרים בעיקר מול בנקים עמם נחתמו הסכמי ISDA והסכמי CSA. לבנק הסכמי סליקה ב-CLS (Continuous Linked Settlement) באמצעות בנק בינלאומי גדול בעל דירוג גבוה, שהינו חבר מסלקת CLS. ישנם מטבעות ועסקות הנסלקים דו-צדדית.

נגזרי ריבית IRS במטבעות אירו ודולר נסלקים במסלקת LCH. לאור כניסת השקל לסליקה מרכזית במהלך השנה האחרונה בנגזרי ריבית ואי התמיכה של Commerzbank (שימש כחבר מסלקה הסולק עבור הבנק בנגזרי ריבית במסלקת LCH) במטבע זה בוצעה החלפה של הנציג ל- Goldman Sachs International בהתאם לאישור דירקטוריון

לצורך חישוב חשיפת סיכון האשראי בגין מכשירים פיננסיים נגזרים, מיישם הבנק את שיטת החשיפה הנוכחית, כפי שנקבעה בהוראה. על פי שיטה זו, סיכון האשראי בגין מכשירים פיננסיים נגזרים כולל את סכומי השווי ההוגן החיובי של הנגזרים במאזן בתוספת ערכי Add On בגין סיכון אשראי פוטנציאלי המחושב על-ידי הכפלת הערכים הנקובים של הנגזרים במקדמים שנקבעו בהוראה, אשר לוקחים בחשבון את נכס הבסיס של המכשיר ואת התקופה לפירעון שלו.

הבנק מבצע קיזוז עסקות בנגזרים למטרות הלימות ההון, בהתקיים התנאים המפורטים בהוראת נוהל בנקאי תקין 203. בנוסף, פועל הבנק מול מספר מוסדות פיננסיים זרים לצורך קבלת שירותי משמורת (Custodian) בפעילות בניירות ערך זרים. יצוין, כי עקב תהליך המיזוג, היקף הפעילות והחשיפה מול צדדים נגדיים, בנקים ישראלים וזרים, מצטמצמת.

ניתוח חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) לפי גישה פיקוחית (CCR1)

טבלה 23: ניתוח חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) לפי גישה פיקוחית (CCR1)

	א	ב	ה	ו	א	ב	ה	ו
	עלות שחלוף ¹	חשיפה פוטנציאלית עתידית ²	EAD לאחר CRM ³	RWA	עלות שחלוף ¹	חשיפה פוטנציאלית עתידית ²	EAD לאחר CRM ³	RWA
	במיליוני ש"ח							
	יתרה ליום 31 בדצמבר 2020				יתרה ליום 31 בדצמבר 2021			
1	166	631	499	230	60	409	230	180
6	166	631	499	230	60	409	230	180

1. עלות שחלוף עבור עסקאות שלא חלות עליהן דרישות מרווח עלות השחלוף היא ההפסד שיתרחש אם צד נגדי ייכנס לכשל ועסקאותיו ייסגרו באופן מיידי. עבור עסקאות עם מרווח, זהו ההפסד שיתרחש אם צד נגדי ייכנס לכשל כעת או במועד עתידי, בהנחה שהסגירה או ההחלפה של העסקאות תתרחש באופן מיידי. אולם, סגירת עסקה בפני הצד הנגדי עם התרחשות כשל לא תהיה מידית בהכרח.
2. חשיפה פוטנציאלית עתידית היא כל גידול פוטנציאלי בחשיפה בין הזמן הנוכחי ועד לתום תקופת סיכון המרווח.
3. חשיפה בעת כשל. מתייחס לסכום הרלוונטי לחישוב דרישות ההון לאחר שישמשו שיטות CRM התאמות שערך לסיכון אשראי (CVA).

הקצאת הון בגין התאמת שערך לסיכון אשראי (CVA) (CCR2)

טבלה 24: הקצאת הון בגין התאמת שערך לסיכון אשראי (CVA) (CCR2)

	א	ב	א	ב
	EAD לאחר	RWA	EAD לאחר	RWA
	CRM		CRM	
במיליוני ש"ח				
	יתרה ליום 31 בדצמבר 2020		יתרה ליום 31 בדצמבר 2021	
סך כל התיקים שמחשבים בגינם CVA לפי הגישה הסטנדרטית	127	133	282	56

חשיפות לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) לפי תיק פיקוחי ומשקלות סיכון (CCR3, CCR8)

סך החשיפות הנובעות מסיכון אשראי צד נגדי אינו מהותי. סך עלות השחלוף מסתכמת בכ-180 מיליון ש"ח, נכון ליום 31 בדצמבר 2021 (230 מיליון ש"ח ל-31 בדצמבר 2020).

הרכב הביטחון בגין חשיפה לסיכון אשראי של צד נגדי (CCR) (CCR5)

סכום הביטחונות המשמשים כמפחיתי סיכון אינו מהותי. סך הביטחונות נכון ל-31 בדצמבר 2021 עומד על 1 מיליון ש"ח (98 מיליון ש"ח ל-31 בדצמבר 2020).

חשיפות לנגזרי אשראי (CCR6)

נכון ליום 31 בדצמבר 2021 הבנק אינו משתמש בנגזרי אשראי לצורך ניהול סיכונים תיק האשראי.

הגישה הסטנדרטית – חשיפות לפי סוגי נכסים ומשקלות סיכון (CR5)

טבלה 25: הגישה הסטנדרטית – חשיפות לפי סוגי נכסים ומשקלות סיכון (CR5)
ראה הערה (1) לטבלה

	א	ד	ה	ו	ז	ח	ט	י	ל
	0%	20%	35%	50%	60%	75%	100%	150% ²	סה"כ
במיליוני ש"ח									
ליום 31 בדצמבר 2021									
1 ריבונות ³	10,606	-	-	-	-	-	-	-	10,606
2 ישויות סקטור ציבורי	-	261	-	-	-	-	-	-	261
3 תאגידים בנקאיים	-	1,984	-	-	-	-	-	-	1,984
5 תאגידים	-	579	-	-	-	-	3,461	-	4,040
6 בביטחון נדל"ן מסחרי	-	-	-	-	-	-	2,048	-	2,048
7 קמעונאיות ליחידים	-	-	-	-	-	4,100	2	-	4,102
8 עסקים קטנים	-	-	-	-	-	647	1	-	648
9 משכנתאות לדיור	-	-	4,865	2,398	887	1,245	116	-	9,511
10 הלוואות בפיגור	-	-	-	-	-	-	145	82	227
11 נכסים אחרים	506	-	-	-	-	-	662	40	1,208

סיכון שוק הוא הסיכון להפסד הנובע משינוי בשווי ההוגן של מכשירים פיננסיים עקב שינוי בתנאי השוק (רמת מחירים, שיעורי ריבית, שער חליפין, אינפלציה, מחירי מניות וסחורות).

ניהול סיכון השוק (MRA)

הדירקטוריון מתווה מסגרת לניהול סיכון השוק, וסוקר בתדירות שנתית לפחות את מסמך המדיניות של הבנק. הדירקטוריון דן, מחליט, וקובע הנחיות, באשר למדיניות ניהול סיכון השוק של הבנק ויעדיו העסקיים, בהתאם למפורט בנוהל עבודת הדירקטוריון. הדירקטוריון סוקר את תהליך ניהול סיכון השוק ומוודא קיומם של תהליכים אפקטיביים לזיהוי, מדידה, ניטור ובקרה אחר סיכונים השוק, כמו גם התאמת פרופיל סיכון השוק של הבנק לתיאבון הסיכון שנקבע, בין היתר באמצעות סקירה רבעונית של מסמך הסיכונים.

מפורטות להלן הפעילויות העיקריות של הדירקטוריון הנוגעות לניהול סיכון השוק במהלך התקופה הנסקרת:

- דיונים במדיניות ניהול סיכון השוק של הבנק, ובניהול סיכון הריבית בפרט, כמו גם בתכניות העסקיות המשפיעות על חשיפת הבנק לסיכון שוק.
- דיונים ביעדים עסקיים רלוונטיים ובהשפעת תכניות העבודה על פרופיל סיכון השוק.
- אישור המבנה התאגידי התומך בניהול סיכון השוק, לרבות הגדרת הפונקציות הניהוליות המעורבות בתהליך ניהול סיכון השוק והאחריות המיוחסת לכל יחידה.
- דיון רבעוני במסמך הסיכונים ביחס לסיכון השוק והחשיפה אליהם, בחריגות, ככל שאירעו, ממסמך המדיניות ווידוא כי פרופיל סיכון השוק של הבנק עולה בקנה אחד עם תיאבון הסיכון שנקבע.
- דיון ואישור המודלים ושיטות המדידה המשמשות בתהליך ניהול סיכון השוק. במסגרת זו אושרה מדידה לסיכון מרווח, בסיס ריבית ותרחישי רגישות לשינוי לא מקביל בעקומי הריבית, ונבחנו ההנחות המרכזיות המשמשות בניהול סיכון הריבית.
- דיון בתוצאות תהליך תיקוף המודלים ותהליך ה-Back Test (במסגרת מסמך הסיכונים).
- סקירה שנתית למבנה תרחיש הקיצון בתחום סיכון השוק, לרבות ההנחות העיקריות.
- בעת אישור מוצרים חדשים, דיון בהשפעתם על סיכון השוק.
- דיון בפערים עיקריים באיכות הניהול, לרבות בתשתיות, מערכות מחשב ותהליכי עבודה.

המבנה הארגוני לניהול סיכון השוק מבוסס על כללי הממשל התאגידי וכולל את שלושת קווי ההגנה, בהתאם להגדרות המפורטות בהוראת ניהול בנקאי תקין 310.

יצירת החשיפות לסיכונים שוק נעשית באגף לניהול פיננסי בעיקר על ידי יחידת הנוסטרו, במסגרת המגבלות שקבע הדירקטוריון. כמו כן, יחידת ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק אחראית לניהול תיק הנכסים וההתחייבויות של הבנק בפעילות הבנקאית השוטפת (ללא יחידת הנוסטרו) במטרה לשמור על החשיפה לסיכונים שוק בגבולות התיאבון וסיבולת הסיכון, כפי שהוגדרו על ידי הדירקטוריון.

חדר עסקות אחראי על עשיית שוק וניהול פוזיציות יזומות בתחומים שונים בחשיפות שוק (בסיס, ריבית, אופציות) על בסיס המגבלות שהדירקטוריון קבע. ככלל, עיקר הפעילות בחדר עסקות הינה פעילות מול הלקוחות. לאור המיזוג, צומצמה פעילות חדר עסקות וכן נסגרו פעילויות ניהול תיקי אופציות וריבית בחדר בעסקות מט"ח. פעילות האופציות מתקיימת במתכונת תיווך מלא, וכן פעילות FX ועשיית שוק אג"ח ממשלתי, במקביל היקף החשיפה המותרת צומצם באופן משמעותי.

יחידת הנוסטרו פועלת לניהול השקעות הנוסטרו של הבנק, וכוללת השקעות במוצרים פיננסיים שונים (כמו אגרות חוב ממשלתיות, אג"ח קונצרני, אג"ח מובנה, אג"ח נקוב מט"ח, נגזרי ריבית וכו'). בנוסף, יחידת הנוסטרו מבצעת פעולות גידור חשבונאי. כל פעולה בתחום מתואמת מראש מול אגף הכספים. פעילות הנוסטרו יוצרת חשיפה מהותית לסיכונים שוק, כגון: סיכונים בסיס מדד, ריבית ומניות, אשר מנוהלת במדיניות ניהול סיכון השוק. הפעילות מבוצעת בתיק הבנקאי ובתיק למסחר.

יחידת הנג"ה והנזילות אחראית על קביעת ופרסום מחירי המעבר (Benchmark) וניהול הפער (חשיפה) בין הנכסים להתחייבויות הנובע מפעילויות הבנק השוטפות. פעילות הנג"ה מבוצעת במסגרת התיק הבנקאי בלבד.

הפעילות ביחידות אלה נבחנת בתדירות יומית על ידי תחום בקרות סיכון שוק ונזילות ואחת לשבוע נדונה במסגרת הפורום לעניינים פיננסיים.

תחום בקרות סיכוני שוק ונזילות באגף בקרות וניהול סיכונים משמש כקו הגנה ראשון לסיכוני שוק, הכולל בין השאר, במסגרת בדיקת העמידה והתאמת הפעילות והחשיפות של הבנק במגבלות החשיפה שנקבעו ואושרו על ידי הדירקטוריון וכן מדידה ודיווח על הפעילות העסקית של האגף. תחום בקרות סיכוני שוק ונזילות אחראי על יצירת תמונת הסיכון הכוללת והדיווחים אודותיה לפורום ההנהלה לעניינים פיננסיים.

להלן עקרונות מנחים מרכזיים לניהול החשיפה לסיכוני שוק:

- סיכוני השוק ינוהלו בראייה משולבת וכלל תאגידי, לאורך השרשרת הניהולית, כמו גם לרוחב היחידות העסקיות, תוך שימוש במתודולוגיה ובמינוחים עקביים.
- ניהול הסיכונים ייעשה מתוך גישה צופה פני עתיד, שכוללת זיהוי שוטף של סיכונים חדשים או מתפתחים לצד ניטור שוטף של הסיכונים הקיימים.
- תהליכי ניהול הסיכונים יכללו את כל הסיכונים הקשורים לבנק, במאזן ומחוץ למאזן, סיכונים כמיתים ושאנים כמיתים, ברמת כלל הבנק, התיק וקו העסקים, ויביאו בחשבון את מידת החפיפה בין סיכונים.
- הבנק יפעל אך ורק בשווקים ובמכשירים אשר יש לו את היכולת להעריך ולנהל את הסיכונים הגלומים בהם.
- הבנק יפעל אך ורק בשווקים ובמכשירים אשר יש לו הידע והמומחיות בהערכת הסיכונים הגלומים בפעילויות אלו ובניהולם.
- ככלל, הבנק יפעל בשווקים ובמכשירים אשר מאופיינים ברמת נזילות גבוהה, כך שניתן לבצע פעולות מסחר בעלות זמן סבירים.

תהליכי הניטור והבקרה השוטפים מבוצעים בקו ההגנה הראשון תוך ניטור החשיפות בפועל אל מול המגבלות בחתך קווי עסקים וחתך סיכונים, והצפת התראות על חריגות ועל קרבה למגבלות, מעקב אחר גורמי הסיכון בשווקים הפיננסיים, מעקב אחר תיקון ליקויים וממצאי דוחות ביקורת פנימית וחיצונית, קבלת אישורי עסקות מהצד הנגדי, ניתוח של החשיפות תוך מיקוד באזורי פגיעות וניתוח ריכוזי סיכונים והפקת תמונת מצב יומית עדכנית של חשיפות עיקריות בתחומים שונים. באחריות אגף בקרות וניהול סיכונים ביצע מעקב אחר רשימת אינדיקטורים, אשר בהתממש אחד או יותר מהם יבחן הצורך בעדכון מסגרת הפעילות, בכפוף לדיון ואישור ההנהלה והדירקטוריון.

בנוסף, מבוצעת בקרה על חישוב המדידות במסגרת קו ההגנה השני.

הבנק מנהל ומנטר את פעילותו בעזרת מערכות שונות ובכלל זה מערכות מסחר כגון בלומברג ומערכות ייעודיות למדידת הסיכון.

במסגרת תהליך הערכת הסיכון הכולל מוערכים הסיכון המובנה ואיכות ניהול הסיכון, זאת, על בסיס שאלונים בחתך ליחידות סוחרות וקווי ההגנה. במסגרת זו נקבעת גם אפקטיביות הבקרות בסיכוני השוק.

הבנק אינו פעיל בתחום האיגוח. ככל שיבחר לפעול בתחום, הבנק יפנה לאישור הפיקוח בנושא.

ניהול הפוזיציה בסיכוני שוק מבוצע באמצעות המכשירים הקיימים בשוק, תוך מתן עדיפות לאיזון החשיפות באמצעות הפעילות מול לקוחות הבנק (פיקדונות, אשראי ונגזרים).

במהלך 2020 התפשטות ווירוס הקורונה ברחבי העולם והעמקתו במדינות רבות וביניהן גם ישראל, גרמה לאי ודאות והשפיעה על המסחר בשווקים ועל הכלכלה העולמית אשר בעקבותיה חלה עליה ברמת התנודתיות של גורמי הסיכון בשווקים הפיננסיים ובכללם בשערי החליפין, מרווחי הבסיס (basis spread), שערי מניות ומחירי אגרות חוב. בתגובה הפחיתו בנקים מרכזיים רבים את הריבית.

כתוצאה מכך, נצפתה עליה באומדני הסיכון ונצפו מספר חריגות באומדני ה-VAR ההיסטורי וההיברידי אשר נבעו מכניסה של תצפיות מחמירות הנובעות ממצב השוק וזאת למרות שלא בוצעו בתקופה זו שינויים מהותיים בהרכב התיק.

נעשתה בחינה של תיקון סיבולת הסיכון מול האלטרנטיבה לסגירת פוזיציות שיקבעו הפסדים בתיק ושלא היו נכונות לדעת הבנק מבחינה עסקית. אי לכך התקבלה החלטה להרחיב באופן זמני ולתקופת זמן מוגבלת את סיבולת הסיכון עבור מדדי הסיכון המרכזיים.

כל ההתאמות אשר בוצעו הינן החל מה-31 במרץ 2020 ולתקופת זמן מוגבלת שהוגדרה מראש כאשר אחת לתקופה התקיימה בחינה מחדש למגבלות שהורחבו זמנית. במשך הזמן, הוחלט להחזיר בהדרגה חלק גדול מהמגבלות לתיאבון וסיבולת הסיכון המקוריים ועבור חלק נוסף לאשר המשך הרחבה זמנית לתקופת זמן נוספת מוגבלת מראש וזאת עד לביטול ההרחבות במהלך 2021, לאחר יציאת התרחישים הקיצוניים מהתקופה הנבדקת. נכון ל-30 ביוני 2021 המגבלות חזרו לרמתן הקבועה.

לפירוט נוסף ראה פרק המבנה וההתפתחויות של נכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון בדוח ההנהלה והדירקטוריון ליום ה-31 בדצמבר 2021.

סיכון שוק בגישה הסטנדרטית (MR1)

טבלה 26: סיכון שוק בגישה סטנדרטית (MR1)

א	א	
סכומים	סכומים	
		במיליוני ש"ח
31.12.2020	31.12.2021	
		מוצרים ישירים (outright products)
302	542	1 סיכון שיעור ריבית (כללי וספציפי)
40	40	2 סיכון פוזיציה במניות (כללי וספציפי)
139	119	3 סיכון שער חליפין
	-	אופציות
27	-	6 גישת דלתא פלוס
508	701	9 סה"כ

מידע נוסף על סיכון שוק שאינו נכלל בדרישות הגילוי של נדבך 3:

אמידת סיכוני השוק ובקרתם

אחר

סיכוני השוק אליהם חשוף הבנק, מפורטים להלן:

סיכון ריבית – החשיפה להפסד כתוצאה מהשפעת תזוזות בשיעורי הריבית על רווחי התאגיד או הונו. לסיכון הריבית קיימים חמישה גורמי סיכון. הבנק קבע מדידות ומגבלות לכל אחד מגורמי הסיכון.

- **סיכון תמחור מחדש (Re-pricing risk)** - סיכון הנובע מהבדלי עיתוי בתקופות לפירעון (בריבית קבועה) ובמועדי התמחור מחדש (בריבית משתנה) של נכסים, התחייבויות ופוזיציות חוץ מאזניות של התאגיד. אי התאמות במועדי תמחור מחדש עלולות לחשוף את הרווחים ואת השווי הכלכלי לתנודות בלתי צפויות עקב שינויים בשיעורי הריבית.
- **סיכון עקום התשואה (Yield curve risk)** - סיכון הנובע מתזוזות בלתי צפויות של עקום התשואה המשפיעות באופן שלילי על רווחי התאגיד או על שווי הכלכלי (כגון "השטחה" של העקום – פער קטן בין הריבית הקצרה לארוכה "התללה" – פער גדול לטובת הריבית הארוכה מול הריבית הקצרה).
- **סיכון בסיס ריבית (Basis risk)** - סיכון הנובע מהתנהגות שונה של עקומי ריבית בשווקים פיננסיים שונים או במכשירים שונים הדומים במאפייני התמחור. הבדלים אלו עשויים לגרום לשינויים בתזרימי המזומנים ובמרווח ההכנסות בין נכסים, התחייבויות ומכשירים חוץ מאזניים בעלי מאפיינים דומים לכאורה (תקופות לפירעון דומות). לפירוט נוסף ראה פרק "סיכון ריבית בתיק הבנקאי (IRRBB) ובתיק למסחר".
- **סיכון מרווח** - הסיכון לשחיקה במרווח הפיננסי העתידי בשל שינויים אפשריים בשוק.
- **סיכון אופציות (Optionality risk)** - סיכון הנובע משינוי בעיתוי או בהיקף של תזרימי מזומנים של מכשיר פיננסי עקב שינויים בשיעורי ריבית השוק. כחלק מתהליך המיזוג ולאור סגירת פעילות האופציות המנוהלות בחדר עסקאות (למעט עסקאות BTB ללא חשיפה), החשיפה ירדה ל-0 עד סוף הרבעון השלישי 2021 והפסיקה להימדד החל מה-1 באוקטובר 2021.

סיכון בסיס – חשיפה להפסד כתוצאה מהשפעת שינויים בבסיסי המחירים על רווחי התאגיד או הונו, לרבות באמצעות השפעה על פריטים חוץ מאזניים. סיכוני בסיס המחירים כוללים מגוון סוגי סיכון: שער חליפין, אינפלציה, מניות ואופציות.

- **סיכון שער חליפין** - החשיפה להפסד כתוצאה מהשפעת שינויים בשער ח"ח על רווחי התאגיד או הונו, לרבות באמצעות השפעה על פריטים חוץ מאזניים.
- **סיכון אינפלציה** - החשיפה להפסד כתוצאה מהשפעת שינויים במדד המחירים לצרכן על רווחי התאגיד או הונו הנובעים ממכשירים צמודים למדד, לרבות באמצעות השפעה על פריטים חוץ מאזניים.
- **סיכון מניות** - החשיפה להפסד כתוצאה מהשפעת שינויים בשערי מניות על רווחי התאגיד או הונו, לרבות באמצעות השפעה על פריטים חוץ מאזניים. לפירוט נוסף ראה פרק "סיכון מניות".

סיכון אופציות - החשיפה להפסד כתוצאה משינויים בפרמטרים המשפיעים על שוויין של האופציות. כאמור, נכון לסוף רבעון שלישי 2021, לא קיימת חשיפה והמדידה הופסקה החל מה-1 באוקטובר 2021.

ניהול הפוזיציה בסיכונים שוק מבוצע באמצעות המכשירים הקיימים בשוק, תוך מתן עדיפות לאיזון החשיפות באמצעות הפעילות מול לקוחות הבנק (פיקדונות, אשראי ונגזרים). הבנק פועל בשוק הריביות, בשוק המט"ח, בשוק האשראי, ובשוקי המניות בארץ ובחול, הן עבור גידור וניהול החשיפות המאזניות, הן עבור גידור ופתיחת פוזיציות בתיק הנוסטרו של הבנק והן עבור לקוחות הבנק אשר עבורם משמש הבנק כמתווך בלבד. פעילות הבנק במכשירים נגזרים הינה מנוהלת, כך שהחשיפה זניחה. נציין כי הפעילות בנגזרים, על אף שלעיתים מטרתה הינה לצמצם את החשיפות לסיכונים שונים, יוצרת סיכונים אחרים, ובכלל זה סיכונים אשראי של צד נגדי (CCR), סיכון סליקה, סיכון שוק וסיכונים תפעוליים. לפירוט נוסף ראה פרק "סיכון אשראי של צד נגדי".

ניהול הפוזיציה בסיכונים שוק מבוצע באמצעות המכשירים הקיימים בשוק, תוך מתן עדיפות לאיזון החשיפות באמצעות הפעילות מול לקוחות הבנק (פיקדונות, אשראי ונגזרים). ניהול הפוזיציה יבוצע בהתחשב במטרות הבאות:

- א. פוזיציות לטווח קצר במטרה לייצר רווח משינויים צפויים בשוק בטווח הקצר.
- ב. פוזיציות ריבית לטווח ארוך המיועדות לנצל מגמות ארוכות טווח בריבית ובבסיס ההצמדה.
- ג. איזון וגידור נכסים בעלי מאפיינים דומים.
- ד. טיפול בעודפי מקורות בהתחשב גם בצרכי הנזילות.
- ה. השקעה במניות במסגרת מגבלות השקעות ריאליות של הבנק במטרה להגדיל את תשואת הבנק.
- ו. ניהול פוזיציות המט"ח של הבנק כחלק מעשיית השוק במט"ח מול הלקוחות וכן ניהול פוזיציות במטרה לנצל הזדמנויות בשווקים במסגרת תיאבון הסיכון של הבנק.

במסגרת המדיניות נקבע מדרג סמכויות לקבלת החלטות בתחום סיכונים השוק, תוך שעבור מגבלות מרכזיות נקבע כי בסמכות אגף ניהול פיננסי המשמש קו ההגנה ראשון ניצול עד רמה מסוימת, מעבר אליה נדרש אישור פורום ההנהלה לעניינים פיננסיים או הנהלה. בנוסף ראש אגף ניהול פיננסי מוסמך לאשר נידוד מסגרות בין יחידת הנוסטרו לנב"ה בהתאם לספים שנקבעו, מעבר לספים אלו, נדרש אישור בפורום הנהלה.

מודלים לניהול סיכונים שוק

גילוי על פי EDTF / אחר

מדידת סיכונים השוק והערכתם הינה מרכיב מרכזי בתהליך ניהול סיכונים השוק, והיא מהווה בסיס לתהליכי הניטור והדיווח, ולהבטחת נאותות התשואה הצפויה כנגד סיכון השוק.

המדידה מבוצעת ביחס למכלול גורמי סיכונים השוק שזוהו במוצרים ופעילויות הבנק, המאזניות והחוץ מאזניות באמצעות מודל הערך שבסיכון (VAR) אשר מציג את הסיכון הפוטנציאלי (ירידה אפשרית בשווי בתקופת זמן נתונה). ככלל, החישוב מבוצע יומית בשתי שיטות, הגישה ההיסטורית והגישה ההיברידית (גישה המשלבת גישה היסטורית ומקדמי דעיכה), ברמת ביטחון של 99%.

בנוסף למודל VAR הבנק מפעיל תרחישי קיצון (Stress) הוליטיים ולסיכון ריבית בפרט. מטרת תרחישי הקיצון הינה הערכת השפעתם הפוטנציאלית של אירוע חריג או שורת אירועים חריגים על התממשותם של סיכונים והשפעתם על יציבות הבנק. בבסיס התרחישים עומדים אירועים "חריגים" אך מתקבלים על הדעת העלולים להתהוות בסביבה הכלכלית בה פועל הבנק. התרחישים נוגעים למגוון סיכונים השוק וכוללים התייחסות לסיכון בסיס, סיכון ריבית, סיכונים מניות וסיכונים אופציות ומתבססים על תנודות היסטוריות ותיאורטיות במטבעות ובשווקים בהם הבנק פועל, תוך שבחינת תקופת ההחזקה הוגדרה בהתאם לגורם הסיכון, ובהפרדה לתיק בנקאי ותיק למסחר.

רשימת התרחישים נסקרת בתדירות שנתית לפחות, וכן מתעדכנת בעת הצורך מעת לעת על רקע ההתפתחויות בשווקים. התרחישים מובאים לדיון בהנהלה ובדירקטוריון לצורך בחינה ואישור.

יש לציין כי מודל ה-VAR הינו מודל המיועד לניהול סיכונים במצב שוק סדיר וכזוה קיימות לו חולשות במדידה בתקופה קיצון. בספרות המקצועית, ידועה אי היעילות של מודל ה-VAR בזמני משבר. הסיבה היא כי בתקופת משבר ה-VAR ההיסטורית הופך למעשה להיות "VAR משבר" – בהינתן הנחת הבסיס כי תרחיש היסטורי שאירע בעבר עשוי להתרחש שוב. בעת התממשות אירוע קיצון, משמעות הנחה זו הינה כי תרחיש קיצון זה יתרחש פעם נוספת "באופן מיידי" (טרם התאוששות השוק).

החולשה מתעצמת עוד במדידת VAR בגישה ההיברידית, וזאת לאור השימוש במקדמי דעיכה. ההנחה בגישה זו הינה כי שינויים בגורמי סיכון השוק שנצפו בתקופה האחרונה סבירים יותר לחזור על עצמם משינויים שנצפו בתקופות היסטוריות יותר. בהתאם, תצפיות עדכניות מקבלות משקל עודף. לאור חולשות אלו, הותאמו מגבלות ה-VAR במהלך משבר הקורונה החל מה 31 במרס 2020 לתקופת זמן שהוגדרה מראש. אחת לתקופה המגבלות אשר הורחבו נבחנו מחדש וככל שהתקדם הזמן הוחזרו בהדרגה לתיאבון וסיבולת הסיכון הקבועים במדיניות כאשר נכון ל 30 ביוני 2021 כל המגבלות חזרו לרמתן הקבועה. כפי שניתן לראות מהשוואה בין המגבלות ב-31.12.2020 לעומת המגבלות ב-30.9.2021 כמופיע בטבלה 25 להלן.

בחינת איכות המודל מבוצעת על פי תוצאות הבחינה בדיעבד (Back Test) לכל גורם סיכון בנפרד ובהתאם לשיטת הרמזור. לפי שיטה זו, תוצאות הבחינה בדיעבד מסווגות לשלושה איזורים – אדום, צהוב, ירוק – על פי מספר החריגות. לקביעת האזור ברמזור נדרש מינימום של 250 תצפיות.

יובהר כי בסיכון אופציות, מדידת Back Test הינה שבועית ומאז תחילת המדידה לא עלו חריגות. לאור סגירת תיק האופציות המנוהלות בבנק החל מאמצע חודש יולי 2021 בוטלה בחינת ה-BT עבור סיכון אופציות. כמו כן, נכון לרבעון הרביעי 2021, מרבית המדידות, בשתי הגישות, היברידית והיסטורית, נמצאות ב"איזור הירוק", מלבד VAR ריבית בנקאית בגישה ההיברידית אשר נמצא ב"איזור הצהוב".

טבלה 27: ריכוז מגבלות סיכון השוק הכוללות והחשיפה בפועל במיליוני ש"ח

		בפועל		מגבלה		
	31.12.2020 ⁵	31.12.2021 ⁵	31.12.2020	31.12.2021		
סה"כ	208.6	82.6	230	140	VAR חשיפת שוק כוללת ²	
סה"כ	21.1	17.6	40	40	VAR חשיפת שוק כוללת בתיק למסחר ²	
ריבית ¹	85	31.6	150	80	VAR חשיפת ריבית כוללת ²	
ריבית ¹	10.8%	8.8%	14.0%	14.0%	DV כולל ^{3,4}	
בסיס	43.4	19.4	60	60	VAR בסיס ²	
מניות	39.2	25.3	40	40	VAR מניות ²	
אופציות	39.3	-	40	-	תרחישים VOL/SPOT ⁶	

1. בחישוב הסה"כ מובאות בחשבון הקטנות סיכונים הריבית בגין מתאמים (קורולציות) בחשיפות הריבית ובסיס המט"ח בין מטבעות שונים ועל פני התקופות בתיק הבנקאי ובתיק למסחר בנפרד.
2. מדידת VAR ל-10 ימים, למעט בתיק הבנקאי לחדש קלנדרי.
3. מחושב כשיעור מההון העצמי.
4. יצוין כי החשיפה הינה עבור יום ספציפי, והיא משתנה תדיר בהתאם להזדמנויות בשוק וגורמים נוספים על פי שיקול דעת הבנק.
5. הירידה הכללית באומדני ה-VAR השונים נובעת מיציאה של תצפיות מחמירות מהטווח ההיסטורי. תצפיות אלו נכנסו עקב משבר הקורונה, והיו עדיין בטווח ההיסטורי ב-31.12.2020.
6. עקב סגירת פעילות האופציות המנוהלות בחדר עסקאות (למעט עסקאות BTB ללא חשיפה) כחלק מתהליך המיזוג של הבנק. החשיפה ירדה ל-0 עד סוף הרבעון השלישי 2021 והפסיקה להימדד החל מ-1 באוקטובר 2021.

ניהול פוזיציות בתיק למסחר

אחר

התיק למסחר מורכב מפוזיציות במכשירים פיננסיים המוחזקות למטרות מסחר בטווח קצר או למטרת גידור רכיבים אחרים של התיק למסחר. תיק זה כולל נכסים הניתנים לשיערוך יומי למחירי שוק (MTM), על ידי התייחסות לשוק פעיל או מצוטט, נזיל ודו-כיווני, ללא מגבלות ידועות העשויות להכשיל את יכולתו של הבנק להנזיל מידית את החשיפה. הבנק מנהל סיכון שוק בתיק למסחר. חשיפה בתיק זה אינה מהותית למול התיק הכולל ולמול המגבלות שנקבעו עבור התיק. מעקב אחר החשיפות בתיק למסחר למול המגבלות מבוצע בתדירות יומית.

התייחסות לאירועים לאחר תאריך המאזן

אחר

הבנק מבצע מעקב הדוק אחר התפתחויות בשווקים, בנתונים מאקרו כלכליים וברגולציה וחקיקה שחלים או עשויים להשפיע על הבנק ואשר יחד עם האסטרטגיה העסקית ותמהיל הפעילות הקיים עשויים לחשוף את הבנק לסיכונים משמעותיים.

סיכון ריבית בתיק הבנקאי (IRRBB) ובתיק למסחר

הבנק מודד ומנהל את סיכון הריבית על התיק הכולל ובהפרדה בין התיק הבנקאי והתיק למסחר, תוך התייחסות לסיכונים הנובעים מפעילות ניהול הנכסים וההתחייבויות כתוצאה מהפעילות הבנקאית וכן מפעילות נוסטרו וחדר עסקאות. התיק הבנקאי מכיל את כלל הפוזיציות שלא יוחסו לתיק למסחר. להגדרת התיק למסחר ראה סעיף "ניהול פוזיציות בתיק למסחר" לעיל.

מדיניות ניהול חשיפת הריבית מכוונת להשגת רמות חשיפה רצויות בכל אחד ממגזרי ההצמדה אליהם חשוף הבנק, בהתאמה לתחזיות בשווקים ולרמות הסיכון הרצויות ועל סמך המגבלות שנקבעו על-ידי הדירקטוריון. החשיפות העיקריות נלקחות במגזר השקלי, במגזר צמוד המדד ובמגזר הדולרי.

חשיפת הריבית נמדדת בתדירות יומית למטבעות הבאים: ש"ח לא צמוד, צמוד מדד, דולר, אירו, יין, פר"ש וליש"ט. מדידת חשיפת הריבית מביאה בחשבון, בין היתר, הנחות עבודה לשיעורי פירעונות מוקדמים במשכנתאות בריבית קבועה והנחות עבודה לשיעורי המשיכות בנקודות היציאה בתכניות חסכון, המבוססות על התנהגות היסטורית של מפקידים. חלק מיתרות העו"ש בשקלים ובמט"ח מוכרות כמקור מימון יציב ארוך ונפרסות לתקופה של עד 7 שנים בהתאם לסוג המפקיד.

יתר יתרות העו"ש מוגדרות ללא תאריך פירעון מוגדר. הנחות העבודה המרכזיות בחישוב מדידת חשיפת הריבית נסקרות אחת לשנה לפחות, ומובאות לדין ואישור בוועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון ובמליאת הדירקטוריון.

מתקיים תהליך Back Test שוטף להערכת איכות המודל ואומדניו לתוצאות בפועל.

חשיפת הריבית נמדדת במגוון טכניקות מדידה:

א. DV (Delta Value) – נועד לבחון את רגישות השווי הכלכלי לשינוי מקביל בעקום הריבית ("סיכון תמחור מחדש") באמצעות חישוב ההשפעה על הערך הנוכחי (NPV). חישובי ה-"DV" מבוצעים על בסיס תמחור התיק מחדש בתרחיש עליית ריבית ובתרחיש ירידת ריבית בשיעור של 1%-4% והיוון מחדש של התזרימים העתידיים. החשיפה נקבעת כהפסד באחד התרחישים (עליה או ירידת הריבית).

המדידה מבוצעת בחלוקה לתיק בנקאי ולמסחר וברמת יחידות סוחרות תוך פירוט ההשפעה של המכשירים השונים בכל מגזר הצמדה.

ב. VAR (Value at Risk) – מודל "ערך בסיכון" מודד את הסיכון הפוטנציאלי תיק ברמת ביטחון שאינה פוחתת משיעור של 99% ולתקופת אחזקה של 10 ימי עסקים בתיק למסחר וחודש בתיק הבנקאי. המדידה מבוצעת בעזרת פריסת תזרים מזומנים על פני תקופות של חודש עד 30 שנים על פני נקודות העקום, בגישה היברידית (מקדם 0.97 בתיק בנקאי ו-0.96 בתיק למסחר) ובגישה ההיסטורית.

ג. מבחני רגישות – הבנק מבצע מבחני רגישות לצורך אמידת סיכונים עקום תשואה (חשיפה להפסד כתוצאה משינוי לא מקביל בעקום), סיכון המרווח וסיכון בסיס הריבית (חשיפה להפסד בגין שינוי עקומות ריבית בעוצמה או בכיוון שונה בין מוצרים מאזניים וחוץ מאזניים), המחושבים באמצעות חישוב ההשפעה על הערך הנוכחי (NPV). המדידה מבוצעת בתדירות יומית בחלוקה לתיק בנקאי ולמסחר וברמת יחידות סוחרות. להסבר אודות גורמי הסיכון של הריבית, ראה סעיף "אמידת סיכונים השוק ובקרתם", לעיל.

ד. מבחני קיצון – הבנק מפעיל תרחישי קיצון (Stress), אשר עומדים אירועים "חריגים אך מתקבלים על הדעת" העלולים להתהוות בסביבה הכלכלית בה פועל הבנק. תרחישי הקיצון משקפים התממשות של מכלול גורמי סיכון הריבית, בעוצמות שונות. במסגרת תרחישי הקיצון מותאמות הנחות הפנימיות לעוצמת שינוי הריבית בתרחישים השונים. השפעתם במצבי קיצון הינה עלייה בחשיפת הריבית הכוללת. ראה גם פרק "מודלים לניהול סיכונים שוק".

לצורך ניהול הסיכון, מבוצע ניטור יומי של מגבלות החשיפה שנקבעו ודיווח אודות עמידה במגבלות מרכזיות.

הבנק קבע מגבלות לכל אחת מהמדידות.

במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני מוצג ניתוח התפתחות הפער בין השווי הכלכלי, כפי המחושב בתהליכי ניהול הסיכונים של הבנק, לשווי ההוגן, כפי המחושב בדוחות הכספיים בהתאם לכללי החשבונאות, ולהון העצמי המאזני, וכן מפורטות הסיבות המרכזיות לפער זה. ראה גם סעיף "מודלים לניהול סיכונים שוק".

בנוסף, במסגרת הממשל התאגידי לניהול הסיכון הוגדרו הוועדות המרכזיות הבאות: וועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון, פורום הנהלה לעניינים פיננסיים, פורום ננ"ה, ופורום נוסטרו.

ראה דווח לעיל על הפעולות שבוצעו כתוצאה מהשפעת התפשטות ווירוס הקורונה.

מידע כמותי על סיכון ריבית בתיק הבנקאי ובתיק למסחר

טבלה 28: שווי הוגן נטו מותאם של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו ראה הערה (1) לטבלה

		מטבע		שקל		מטבע		שקל		
סך הכל	מטבע חוץ אחר	חוץ דולר	חזר	שקל לא צמוד למדד	שקל לא צמוד למדד	מטבע חוץ אחר	חוץ דולר	צמוד למדד	שקל לא צמוד למדד	
במיליוני ש"ח										
31 בדצמבר 2020					31 בדצמבר 2021					
46,173	868	2,494	6,008	36,803	33,679	668	1,802	4,879	26,330	נכסים פיננסיים ² סכומים אחרים לקבל בגין מכשירים פיננסיים נגזרים, מורכבים וחוץ מאזניים
46,755	5,323	17,351	351	23,730	30,598	3,243	11,354	54	15,947	התחייבויות פיננסיות ² סכומים אחרים לשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים, מורכבים וחוץ מאזניים
42,662	1,540	5,215	3,975	31,932	30,262	1,207	2,896	3,354	22,805	שווי הוגן נטו של מכשירים פיננסיים
47,087	4,674	14,467	186	27,760	30,764	2,692	10,154	205	17,713	השפעת התחייבויות לזכויות עובדים
3,179	(23)	163	2,198	841	3,251	12	106	1,374	1,759	השפעת פריסה לתקופות של פיקדונות לפי דרישה
(592)	-	-	(592)	-	(1097)	-	-	(1097)	-	שווי הוגן נטו מותאם ¹ מזה : תיק בנקאי
32	(4)	13	-	23	80	-	47	-	33	
2,619	(27)	176	1,606	864	2,234	12	153	277	1,792	
1,733	13	62	1,664	(6)	2,114	30	127	203	1,754	

1. שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא כספיים ולאחר השפעת התחייבות לזכויות עובדים וייחוס לתקופות של פיקדונות לפי דרישה. לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים ראה ביאור 30 א - השיטות וההנחות העיקריות לצורך אומדן השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים בדוח הכספי ל-31 בדצמבר 2021.
2. למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים.

טבלה 29: השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן נטו מותאם של הבנק וחברות מאוחדות שלו
ראה הערה (1) לטבלה

סך הכל	מטבע חוץ אחר	מטבע חוץ דולר	שקל		סך הכל	מטבע חוץ אחר	מטבע חוץ דולר	שקל		סך הכל
			צמוד למדד	לא צמוד				צמוד למדד	לא צמוד	
במיליוני ש"ח										
31 בדצמבר 2020					31 בדצמבר 2021					
שינויים מקבילים										
2,476	(30)	152	1,571	783	2,145	18	157	272	1,698	עליה במקביל של 1%
1,592	10	41	1,629	(88)	2,046	35	131	199	1,681	מזה: תיק בנקאי
2,739	(33)	203	1,635	934	2,328	2	148	274	1,904	ירידה במקביל של 1%
1,869	7	91	1,697	74	2,194	21	122	202	1,849	מזה: תיק בנקאי
שינויים לא מקבילים										
2,594	(24)	175	1,621	822	2,121	17	149	210	1,745	התללה ²
1,714	17	60	1,678	(41)	2,008	35	123	136	1,714	מזה: תיק בנקאי
2,538	(31)	180	1,548	841	2,219	8	164	273	1,774	השטחה ³
1,648	9	66	1,606	(33)	2,092	26	138	197	1,731	מזה: תיק בנקאי
2,299	(29)	161	1,467	700	1,959	12	158	139	1,650	עליית ריבית בטווח הקצר
1,416	11	47	1,524	(166)	1,833	30	132	61	1,610	מזה: תיק בנקאי
2,947	(26)	191	1,749	1,033	2,513	13	146	418	1,936	ירידת ריבית בטווח הקצר
2,056	15	75	1,807	159	2,399	30	121	348	1,900	מזה: תיק בנקאי

- שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא כספיים ולאחר השפעת התחייבות לזכויות עובדים וייחוס לתקופות של פיקדונות לפי דרישה.
- התללה- ירידה בריבית בטווח הקצר ועליה בריבית בטווח הארוך.
- השטחה- עליה בריבית בטווח הקצר וירידה בריבית בטווח הארוך.

טבלה 30: השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על הכנסות ריבית נטו ועל הכנסות מימון שאינן מריבית

סך הכך	הכנסות מימון שאינן מריבית		סך הכך	הכנסות מימון שאינן מריבית		
	2020	2021		2020	2021	
במיליוני ש"ח						
31 בדצמבר 2020						
31 בדצמבר 2021						
שינויים מקבילים						
173	41	132	111	(16)	127	עליה במקביל של 1%
169	37	132	131	4	127	מזה: תיק בנקאי
(120)	(53)	(67)	(69)	10	(79)	ירידה במקביל של 1%
(117)	(50)	(67)	(93)	(14)	(79)	מזה: תיק בנקאי

- * למעט יתרות מאזניות של מכשירים פיננסיים נגזרים, שווי הוגן של מכשירים פיננסיים חוץ מאזניים ושווי הוגן של מכשירים פיננסיים מורכבים. לאחר השפעת פריסה לתקופות של פיקדונות לפי דרישה.
- ** סכומים לקבל ולשלם בגין מכשירים פיננסיים נגזרים, מורכבים וחוץ מאזניים, לאחר השפעה של התחייבויות לזכויות עובדים. מכשירים פיננסיים מורכבים מונו לתקופות לפי משך החיים הממוצע האפקטיבי של כל מכשיר, מאחר ולא ניתן לשקף את החשיפה לריבית שלהם באמצעות מיון לפי תקופות לפירעון ותזרימי מזומנים או למועד חידוש הריבית הקרוב.
- *** ממוצע משוקלל לפי שווי הוגן של משך החיים הממוצע האפקטיבי.

הערות כלליות לטבלה:

1. פירוט נוסף על החשיפה לשינויים בשיעורי הריבית בכל מגזר של הנכסים הפיננסיים ושל ההתחייבויות הפיננסיות, לפי סעיפי המאזן השונים, יימסרו לכל מבקש.
2. בלוח זה, הנתונים לפי תקופות מייצגים את הערך הנוכחי של זרמי המזומנים העתידיים של כל מכשיר פיננסי (למעט פריטים לא כספיים) ושל סכומים אחרים לקבל ולשלם ולאחר השפעת ההתחייבויות לזכויות עובדים ופריסה לתקופות של פיקדונות לפי דרישה כמוסבר בהערה 3 להלן, כשהם מהווים לפי שיעורי הריבית שמנכים אותם אל השווי ההוגן הכלול בגין המכשיר הפיננסי בביאור א30 בדוח הכספי ל-31 בדצמבר 2020, בעקביות להנחות שלפיהן חושב השווי ההוגן של המכשיר הפיננסי. לפירוט נוסף בדבר ההנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים, ראה ביאור א30 בדוח הכספי.
3. הערך הנוכחי של תזרימי המזומנים הנובעים מפיקדונות לפי דרישה חושב בהתאם להנחות לגבי תקופות לפירעון המשמשות את הבנק לניהול סיכוני ריבית.
4. שיעור תשואה פנימי הינו שיעור הריבית המנכה את תזרימי המזומנים הצפויים ממכשיר פיננסי אל השווי ההוגן הכלול בגינו בביאור א30 בדוח הכספי.
5. משך חיים ממוצע אפקטיבי של קבוצת מכשירים פיננסיים מהווה קירוב לשינוי באחוזים בשווי ההוגן של קבוצת המכשירים הפיננסיים שיגרם כתוצאה משינוי קטן (גידול של 0.1%) בשיעור התשואה הפנימי של כל אחד מהמכשירים הפיננסיים.

סיכון מניות

הבנק חשוף לסיכון של תנודתיות בשערי המניות בגין אחזקות בתיק הבנקאי ובתיק למסחר. דירקטוריון הבנק הגדיר מגבלות סיכון נפרדות במונחי היקף ובמונחי VAR פרמטרי הן עבור מדד המעו"ף, קרנות סל ישראליות ומניות, והן עבור קרנות סל על מדדי חו"ל, מניות בחו"ל או ETF. בנוסף, נמדד הסיכון החשבונאי לתנודתיות ברווחיות בתיק הבנקאי תוך קביעת מגבלה ייעודית. הסיכון נמדד במונחי שינוי מחיר.

הסיכון נובע מהשקעה במגוון מניות, ברובן סחירות, בבורסה הישראלית באמצעות יחידת הנוסטרו של הבנק במסגרת התיק למסחר והתיק הזמין למכירה, השקעות חברת הבת - אגוד השקעות וייזום (אש"י), אשר משקיעה בחברות העוסקות בתחומי פעילות שונים, שאינם בתחום הבנקאות ותחומים משלימים לו. פעילויות אלה מבוצעות תחת מגבלות והיקף מסגרות שאושרו בדירקטוריון הבנק, ותכליתן שיפור בתשואת הבנק.

הבנק בוחן באופן שוטף את אפקטיביות המגבלות לסיכונים שוק בהתאם לצמצום הפעילות עקב העברתן למזרחי טפחות במסגרת הליך המיזוג.

ראה דווח לעיל על הפעולות שבוצעו כתוצאה מהשפעת התפשטות ווירוס הקורונה.

טבלה 32: דרישות הון בגין קבוצות של מניות גילוי על פי נדבך 3

ליום 31 בדצמבר 2020			ליום 31 בדצמבר 2021			
דרישות ההון ² (11.94%)	שווי הוגן ¹	יתרה מאזנית	דרישות ההון ² (11.50%)	שווי הוגן ¹	יתרה מאזנית	
במיליוני ש"ח						
14	109	109	16	143	143	מניות
-	-	-	-	-	-	תעודות סל על מניות
-	-	-	-	-	-	תעודות סל קרנות עוקבות מדד
-	-	-	-	-	-	קרנות גידור / הון סיכון / הון פרטיות
-	-	-	-	-	-	אחרים
<u>14</u>	<u>109</u>	<u>109</u>	<u>16</u>	<u>143</u>	<u>143</u>	נסחרות על ידי הציבור
2	16	16	2	20	20	מניות
-	-	-	-	-	-	תעודות סל על מניות
-	-	-	-	-	-	תעודות סל קרנות עוקבות מדד
21	141	141	18	141	141	קרנות גידור / הון סיכון / הון פרטיות ³
-	-	-	-	-	-	אחרים
<u>23</u>	<u>157</u>	<u>157</u>	<u>20</u>	<u>161</u>	<u>161</u>	מוחזקות באופן פרטי ⁴

1. השווי ההוגן של ניירות ערך זמינים למכירה נקבע על סמך מחירי שוק מצוטטים בשוק העיקרי. כאשר קיימים מספר שווקים בהם נסחר נייר הערך, הערכה מבוצעת לפי מחיר שוק מצוטט בשוק המועיל ביותר. במקרים אלו השווי ההוגן של השקעת הבנק בניירות ערך הינו מכפלה של מספר היחידות באותו מחיר שוק מצוטט. המחיר המצוטט המשמש לקביעת שווי הוגן, כאמור לעיל, אינו מותאם בשל גודל ההחזקה על ידי הבנק או גודל הפוזיציה יחסית לנפח המסחר (פקטור גודל ההחזקה). אם מחיר שוק מצוטט אינו זמין, אומדן השווי ההוגן מתבסס על המידע הזמין הטוב ביותר תוך שימוש מרבי בנתונים נציפים ותוך הבאה בחשבון של הסיכונים הגלומים במכשיר הפיננסי (סיכון שוק, סיכון אשראי, אי סחירות וכיוצא באלה).
2. יחס ההון הכולל בו נדרש הבנק לעמוד.
3. דרישת ההון בגין קרנות הון סיכון והון פרטיות מחושבת בהתאם לנכסי סיכון בהיקף של 150% מהשווי ההוגן של האחזקה.
4. לא סחירים.

היערכות להפסקת השימוש בליבור

בהתאם להודעת הרשות להתנהלות פיננסית בבריטניה (FCA) מחודש יולי 2017, הוחלט להפסיק את פרסום ריביות הליבור בסוף שנת 2021. בהתאם, הוקמו צוותי עבודה שונים ברחבי העולם לצורך קביעת ריביות חלופיות לריביות הליבור, המבוססים על עסקאות בפועל. במרבית המקרים, הריביות החדשות הינן קרובות לחסרות סיכון, בניגוד לריביות הליבור המשקפת סיכון בין-בנקאי.

בנובמבר 2020 הודיע האדמיניסטרטור האחראי על ריביות הליבור, ICE שפרסום ריביות הליבור הדולרית יימשך עד יוני 2023, בעוד יתר הריביות צפויות להפסיק להתפרסם במועד המקורי בסוף 2021.

להלן פירוט הריביות החליפיות לריביות הליבור המתוכננות בשלב זה, עבור כל אחד מחמשת המטבעות המפורטות להלן:

- דולר ארה"ב - יוחלף בריביות ה-SOFR (Secured Overnight Financing Rate);
- לירה שטרלינג - יוחלף בריביות ה-SONIA (Sterling Overnight Index Average);
- אירו - יוחלף בריביות ה-ESTER (Euro Short-Term Rate) / EURIBOR;
- פרנק שוויצרי - יוחלף בריביות ה-SARON (Swiss Average Rate Overnight);
- יין יפני - יוחלף בריביות ה-TONA (Tokyo Overnight Average Rate).

תהליכי המעבר לריביות החדשות הינם מורכבים ומצריכים הסדרה משפטית ומנגנוני החלפה מוסכמים. הנושא מוסדר בנגזרי OTC על ידי International Swaps and Derivatives Association – ISDA, בנגזרים בסליקה מרכזית על ידי המסלקות המרכזיות, ובמדינות השונות ע"י רגולטורים וועדות ייעודיות שהוקמו לטיפול בנושא, כגון ה- ARRC Alternative Reference Rate Committee בארה"ב. להפסקת השימוש בליבור ומעבר למדדי ריביות חלופיים צפויות להיות השלכות רוחביות על הבנק, כגון השלכות כלכליות, תפעוליות וחשבונאיות. הבנק החל בתהליך בחינת ההשפעה הצפויה של הפסקת פרסום הליבור, לרבות בחינה של חלופות אפשריות בכל אחד מהמטבעות המפורטים לעיל, השלכות פיננסיות שעשויות להיגרם מהמעבר לשימוש במטבעות הנ"ל והיערכות הנדרשת הן בפן העסקי והן בפן ניהול הסיכונים של החשיפות החדשות. הבנק נערך בהתאם ללוחות הזמנים תוך יישום ההנחיות הרגולטוריות שפורסמו בנושא.

סיכונים עיקריים והיערכות הבנק אליהם

הבנק מקיים תהליכי היערכות מתמשכים לניהול והפחתת הסיכונים שזוהו והקשורים להפסקת השימוש בליבור (בין היתר סיכונים עסקיים, תפעוליים ומשפטיים) כחלק מהיערכות, הבנק הקים מנהלת צוות ייעודי שמטרתו, בין היתר, לפתח תהליכי עבודה לצורך זיהוי הסיכונים, בחינת ההשפעות של כל סיכון, הצעת חלופות לאופן הפחתת הסיכונים, ניטור של הסיכונים וההשפעות הקשורות אליהם. במסגרת פעילות המנהלת, נערך מיפוי של המכשירים השונים הקיימים בבנק ואשר מתבססים על הריביות הצמודות לליבור. נשלחו מכתבים ללקוחות הבנק אשר מתארים את השינוי העתידי עפ"י המידע שהיה מצוי בידי הבנק באותה עת ובנוסף הבנק מעביר הדרכות לעובדים הרלוונטיים ומעביר עדכונים שוטפים להנהלה ולדירקטוריון.

להפסקת השימוש בליבור והמעבר למדדי ריביות חלופיים צפויות להיות השפעות חשבונאיות שונות במספר תחומים, אשר הינם, בין היתר:

- חשבונאות גידור – ההשפעות העיקריות הצפויות בחשבונאות הגידור הינן, בין היתר: הבנק יידרש לבצע בחינה האם לאור המעבר למדד ריביות חלופי לא צפוי (probable) שהעסקה החזויה לא תתרחש; צורך בעדכון משמעותי בתיעוד הגידור על מנת לשקף את השינויים בתנאי העסקה. צפוי כי ההשפעות העיקריות יהיו בגידורי סיכון שיעור הריבית.
- הסכמי חוב (debt modification) – הסכמי חוב שלא כוללים התייחסות ל-fallback עשויים לחייב ביצוע תיקונים (modification) להסכמים אלו. הבנק יידרש לבחון האם תיקונים אלו יטופלו כגרעיה של החוזים הקיימים
- והכרה לראשונה בחוזים החדשים כאשר ההפרש יוכר בדוח רווח והפסד או לחילופין כהמשך (continuation) של החוזים הקיימים באמצעות עדכון שיעור הריבית האפקטיבית.
- שיעורי היוון – מעבר למדדי ריביות חלופיים עשוי להביא לשינויים בשיעורי ההיוון המשמשים כנתון (input) במודלים שונים לצורך הערכה (valuation) של נכסים והתחייבויות שונים כגון, מכשירים פיננסיים, חכירות, נגזרים, ירידות ערך לנכסים לא פיננסיים.
- מדרג השווי ההוגן – חלק ממדדי הריביות החלופיים (כדוגמת שיעור ה-SOFR) פורסמו לאחרונה, ועל כן לא קיים בהם שוק פעיל. על כן, צפוי כי חוזים המתייחסים למדדי הריביות החלופיים הללו יסווגו ברמה 2 או 3 במדרג השווי ההוגן.

בהקשר זה יודגש כי, באוקטובר 2018 פרסם המוסד האמריקאי לתקינה חשבונאית (ה-"FASB") את עדכון תקינה 2018-16 בקודיפיקציה, בדבר הוספת שיעור ה-SOFR לרשימת שיעורי ריבית העוגן (benchmark) בארה"ב הכשירים לשימוש למטרות גידור חשבונאי. כמו כן, במרס 2020 פרסם ה-FASB את עדכון תקינה 2020-04 בקודיפיקציה, בדבר הקלות בגין השפעות רפורמת ריביות הייחוס על הדיווח הכספי, אשר כוללת, בין היתר, הקלות הקשורות לשינויים בחוזים ולחשבונאות גידור.

יצוין כי החל מסוף חודש יולי 2020 מסלקת LCH (London Clearing House) החלה לעשות שימוש בעקום ESTR וכן החל מחודש אוקטובר 2020 החלה לעשות שימוש גם בריבית העוגן בדולר לפי עקום SOFR .

להלן חוזים שיש לבנק המושפעים מריבית הליבור שיימשכו מעבר לשנת 2021:

ליום 31 בדצמבר 2021

היקף עסקאות במיליוני ש"ח

134	אשראי לציבור (כולל משכנתאות)
65	ניירות ערך
817	נגזרים נטו (ערך נקוב)

ניהול סיכון הנזילות

סיכון נזילות הינו הסיכון לרווחי התאגיד הבנקאי וליציבותו הנובע מאי יכולתו לספק את צרכי נזילותו ולעמוד בפירעון התחייבויות במועד פירעון מבלי להיקלע להפסדים חריגים. ככלל, הבנק מעדיף את הקטנת סיכוני הנזילות על פני שיקולי רווחיות לטווח קצר. סיכון הנזילות כולל את הסיכונים הבאים:

- **סיכון גיוס הנזילות** - סיכון גיוס הנזילות הינו הנובע מפגיעה ביכולת גיוס הנזילות של הבנק כתוצאה מאיבוד אמון השוק בבנק, אשר יכול להתממש מאירועים כגון אירועים של פגיעה במוניטין, או פגיעה בשוק בו פועל הבנק.
- **סיכון נזילות השוק** - הסיכון שהבנק לא יוכל להפטר או לקזז בקלות פוזיציה מסוימת במחיר השוק בשל עומק שוק בלתי מספק או בשל שיבושים בשוק.

אופן פעילותם של הבנקים מאופיינת כספקי הלוואות ארוכות טווח הממומנות באמצעות פיקדונות קצרי מועד, הופך אותם לפגיעים לסיכון נזילות, הן לסיכון שבאופיו הינו ספציפי לכל בנק והן לסיכון המשפיע על השווקים בכללותם. ניהול סיכון הנזילות נועד לוודא כי לבנק תהיה את היכולת לממן גידול בנכסים ולפרוע התחייבויות במועד פירעון מבלי להיקלע להפסדים חריגים (unacceptable losses). ככלל, הבנק מעדיף את הקטנת סיכוני הנזילות על פני שיקולי רווחיות לטווח קצר.

הבנק מנהל את סיכון הנזילות על בסיס עקרונות הבאים:

- קביעת מסגרת ניהול הנזילות, הבטחת נזילות מספקת בנכסים נזילים איכותיים לעמידה באירוע קיצון.
- ניסוח תיאובן סיבולת הסיכון וספים לדיון בהתאם לתכנית העסקית.
- תהליך זיהוי, מדידה, ניטור ובקרה.
- אסטרטגיית מימון לגיוון מקורות לטווחי זמן שונים.
- אחזקת כרית נכסים נזילים איכותיים.
- שילוב העלויות, התועלות והסיכונים בתמחור ומדידת הביצועים ובאישור מוצרים.
- פרקטיקות לניהול הנזילות, סקירת מידע ודיווח לדירקטוריון.
- ניטור החשיפות על פי קווי עסקים ומטבעות.
- אסטרטגיית מימון לגיוון מקורות לטווחי זמן שונים.
- ניהול פעיל ותוך יומי של סיכון הנזילות.
- ניהול פוזיציות הביטחונות.
- ביצוע מבחני קיצון ושילוב התוצאות בתהליך הניהול השוטף.
- תכנית מימון למקרה חירום.
- אחזקת כרית נכסים נזילים איכותיים.

הבנק מעריך את פרופיל הנזילות בראיה רחבה, הכוללת שימוש במגוון מדדי סיכון ופרמטרים נוספים להערכת היבטי סיכון הנזילות השונים, לרבות: נזילות יומית ותוך יומית, נזילות עד חודש (יחס נזילות לפי מודל פנימי ו-LCR), נזילות לטווח ארוך (יחס מימון יציב), מגוון מדדים ומגבלות ביחס לתמהיל ומבנה המקורות (שיעור פיקדונות עד חודש, שיעור פיקדונות ליבה, מדדי ריכוזיות מפקידים וכו'), ניתוח פערי נזילות עבור טווחי זמן שונים ועוד. הבנק קבע מגבלות לפרמטרים אלה ומנטר את רובם בתדירות יומית.

התפיסה המנחה את ניהול סיכון הנזילות הינה כי נוטל הסיכון הינו האחראי הישיר לניהול הסיכון. קו ההגנה הראשון כולל את קווי העסקים נוטלי הסיכון בבנק, אשר הינם אחראים לניהולם השוטף. קווי העסקים יוצרי סיכון הנזילות באגף ניהול פיננסי הינם יחידת הנ"ה, הנוסטרו וחדר עסקאות, כאשר יחידות הבקרה הינן ענף תפעול שוק ההון ותחום בקורות קו ראשון באגף בקורות וניהול סיכונים. יצוין כי פעילות מתן האשראי בבנק, המבוצעת באגף עסקים ואגף קמעונאות משפיעה על חשיפת הבנק לסיכון הנזילות, אך הסיכון מרוכז ומנוהל באגף ניהול פיננסי.

כל היחידות העסקיות שפעילותן עשויה להשפיע על הנזילות מכירות ופועלות בהתאם למדיניות, נהלים, מגבלות ובקורות שנקבעו. בנוסף, הגדרו גורמים אחראים ליישום בקורות פנימיות שהנם בלתי תלויים במנהל הסיכון, וכן בעלי הכשרה נאותה וכישרים וסמכות מתאימים על מנת לאתגר את המידע הנמסר ואת הנחות המודלים שבשימוש קווי העסקים. המבנה הארגוני המשמש ליישום מדיניות ניהול סיכון הנזילות, כולל שלושה קווי הגנה, כמפורט לעיל.

הנהלת הבנק שמה דגש מיוחד על ניהול קפדני של סיכונים הנזילות, תוך קבלת דיווחים שוטפים. ככלל, הבנק מעדיף את הקטנת סיכונים הנזילות על פני שיקולי רווחיות לטווח קצר. לשם בחינת עדכניות המדיניות זיהו מוקדם של התפתחות אפשרית של תרחישי קיצון הנזילות, מבוצע מעקב חודשי אחר אינדיקטורים חיצוניים (מאקרו) ופנימיים (מיצוב הבנק והתנהגות מפקידים), המדווח במסגרת פורום ההנהלה לעניינים פיננסיים.

דירקטוריון הבנק מתווה את פרופיל הסיכון, וזאת במסגרת הדיונים על האסטרטגיה, תכניות העבודה ומסמך המדיניות. נקבעו מגבלות לעניין פיזור מקורות, תוך שמירה על תמהיל מקורות הנובעים משוק ההון ופיקדונות הציבור, תוך מעקב אחר התפתחות משקלן של קבוצות המפקידים השונות ופיזור המפקידים בבנק ובתוך כל קבוצה. נכון למועד הדוח היקף פיקדונותיהן של שלוש קבוצות המפקידים הגדולות הסתכם בסך 1,160 מיליון ש"ח, ומהווה 4.7% מסך פיקדונות הציבור. לפירוט בדבר הרכב הפיקדונות ראה ביאור 17 "פיקדונות לפי גודל" בדוח הכספי ל-31 בדצמבר 2021.

הדירקטוריון מבצע מעקב אחר אינדיקטורים מרכזיים בתחום הנזילות במסגרת מסמך הסיכונים הרבעוני וסקירת מנכ"ל החודשית, ומקיים דיונים רבעוניים על מצב הנזילות הכולל וניהול הנזילות במט"ח על פי התפתחויות בשווקים והצורך הנגזר מכך, בין היתר באמצעות הוועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון (מתכנסת בתדירות רבעונית לפחות). כמו כן מתבצע מעקב חודשי אחר התפתחות הסיכון במסגרת וועדת אד-הוק של הדירקטוריון. קביעת מסגרות כוללות ופרטניות לניהול עודפי הנזילות בבנקים במט"ח נדונה אחת לשנה לפחות, בהתאם לצורך ולהתפתחויות בשווקים. בנוסף, הדירקטוריון דן ומאשר את המודלים המשמשים למדידת הסיכון, את תרחישי הקיצון ואת המגבלות בגין אלה.

מודל הנזילות הפנימי

הבנק מנהל את רמת הנזילות שלו גם על פי מודל פנימי (בנוסף ל-LCR), הנגזר ממדיניות ניהול סיכון הנזילות. המדידה הפנימית נבחנת בתרחיש שוטף ובתרחישי קיצון. בנוסף, נבחן מצב הנזילות הכולל של הבנק ומדדים המצביעים על התפתחות אפשרית של תנאי משבר ביחס לבנק או המערכת הבנקאית.

מטרת מודל הנזילות הפנימי הינה לבדוק את יכולת העמידה של הבנק בפירעון פיקדונות, כפי שנצפה בבחינה פנימית של התנהגות מפקידי הבנק או כאשר קיים קושי במימוש נכסים. מתבצע חישוב של היחס בין כרית הנזילות לבין תזרים יוצא נטו בהתאם לדרישת הוראה 342. המודל לוקח בחשבון את המזומנים בקופה ופיקדונות בבנקים, יכולת המימוש בפועל של תיק האג"ח של הבנק, תוך אבחנה בין סוגי האג"ח ונזילותם, ומניח תחזית משיכות על סמך היסטוריית משיכות תוך הבחנה בין סוגי מפקידים בחתך הפיקדונות לתקופת שונות, ויכולת לפרוע אשראי מסוג On Call מכלל הלקוחות.

הנחות היסוד של מודל הנזילות נקבעות תוך התייחסות ליכולת המימוש של הנכסים המרכיבים את כרית הנזילות ובחינת התנהלותם ההיסטורית של המפקידים. הנחות המודל נבחנות בתדירות הנדרשת על פי מדיניות התיקוף ועל פי ההתפתחויות בשווקים ו/או בבנק, ומבאות לדיון ואישור בוועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון ובמליאת הדירקטוריון.

יחס הנזילות על פי המודל הפנימי נמדד ומדווח בתדירות יומית להנהלת הבנק, נבחן באופן שבועי על ידי פורום ההנהלה לעניינים פיננסיים ונכלל בדיווח החודשי לדירקטוריון בנוסף לדיווח החודשי בדבר ריכוזיות הפיקדונות ושינויים מהותיים במצב הנזילות. בנוסף, מבוצעות בדיקות של עמידה במגבלות לתרחישי הקיצון.

תרחישי קיצון לנזילות

הבנק בודק את סיכון הנזילות בין היתר באמצעות בחינת השפעת תרחישי קיצון שונים על מודל הנזילות הפנימי. תרחישי הקיצון כוללים תרחיש מערכת, תרחיש ממוקד בנק, תרחיש משולב ותרחיש הופכי (בוחן את עוצמת אירוע המביא את יחס הנזילות מעבר לסיבולת הסיכון התחתונה). התרחישים כוללים תיאור עסקי, כימות השפעות התרחישים על תזרימי המזומנים ויחס הנזילות, האחריות לזיהוי התפתחות מצב משברי ודרכי ההתמודדות במקרה של התממשותו של תרחיש קיצון. בנוסף, מבוצעת מדידה של תרחישי קיצון לתקופות של עד חודש ומעל חודש. תרחישי קיצון אלה נמדדים בתדירות יומית ומוצגים לפורום ההנהלה לעניינים פיננסיים כחומר רקע בישיבתו השבועית. כמו כן, אחת לרבעון מתקיים דיון בהנהלה, בוועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון ובמליאת הדירקטוריון על תוצאות תרחישי הקיצון בפועל אל מול המגבלות שנקבעו, וזאת במסגרת הדיון על מסמך הסיכונים.

התרחיש המערכתי כולל ירידה באמון הציבור את יציבות המערכת הבנקאית, היוצרת, בין היתר קשיים בפירעון אשראי מצד לווים, לחצי נזילות כבדים במערכת והיא מחזקת את התמרץ להעברת נכסים לחו"ל. התרחיש ממוקד בנק משקף מצב של חשש בקרב בעלי העניין של הבנק ביחס ליציבותו הפיננסית וספק ביחס ליכולתו לעמוד בהתחייבויותיו, באופן ספציפי. התרחיש המשולב מתייחס לשינוי משמעותי לרעה בשוקי ההון, אשר גורם לעליה בחששות בעלי העניין של הבנק ביחס ליציבותו הפיננסית ולהגברת הספקות ביחס ליכולתו לעמוד בהתחייבויותיו, באופן ספציפי, מעבר לחשש הכולל ליציבות המערכת וקושי בגיוס מקורות במט"ח.

בנוסף, נבחן מצב הנזילות הכולל של הבנק ומדדים המצביעים על התפתחות אפשרית של תנאי משבר ביחס לבנק או המערכת הבנקאית.

במהלך שנת 2021 לא נצפו חריגות ממגבלות יחס הנזילות בתרחישי הקיצון.

יצוין כי במסגרת תהליך המיזוג במהלך המחצית השנייה של 2021, ובפרט ברבעון הרביעי של שנה זו, ירדה יתרת הפיקדונות והעו"ש בבנק בקצב מהיר יחסית על רקע תהליך הסבת פיקדונות לבנק מזרחי טפחות. תהליך ההסבה הוביל לירידה ביחסי הנזילות של הבנק, מאידך, התקבלו פיקדונות ארוכים ממזרחי טפחות אשר סייעו להאט את מגמה זו.

כמו כן, במסגרת זו, בתאריך 31 באוגוסט, 2021 התקבל אישור בנק ישראל לבקשת הבנק לקבלת פטור מישום הוראת נב"ת 222 "יחס מימון יציב נטו" אשר מועד תחולתה 31 בדצמבר 2021, כאשר היחס יחושב ברמה מאוחדת בבנק מזרחי טפחות.

תכניות מימון בשעת חירום

לבנק תכנית חירום במסגרתה מתוארות דרכי הפעולה להתמודדות עם התממשות תרחישי קיצון, לרבות פעולות שונות שיינקטו על ידי הנהלת הבנק והסניפים.

סיכון מימון

גילוי על פי EDTF

ניהול סיכון הנזילות נועד לוודא כי לבנק תהיה את היכולת לממן גידול בנכסים ולפרוע התחייבויות במועד פירעון מבלי להיקלע להפסדים חריגים. ניהול יעיל של סיכון הנזילות מסייע להבטיח כי הבנק יוכל לעמוד בהתחייבויותו התזרימיות, הכרוכות באי ודאות, בשל היותן מושפעות ממצבי היצע וביקוש חריגים בשווקים הפיננסיים, מאירועים חיצוניים ומהתנהגותם של גורמים אחרים.

הבנק מנהל את סיכון הנזילות באופן התומך במימון שוטף של פעילות הבנק ומאפשר ללקוחות למשוך התחייבויות באופן שוטף בתנאי שוק רגילים ובהתפתחות תנאי קיצון.

הבנק מכיר בכך כי בעת התפתחות משבר, מקורות המגויסים באמצעות שוקי ההון עשויים להיות תנודתיים יותר מפיקדונות קמעוניים מסורתיים, לפיכך הבנק מוודא כי מקורות המימון שלו מגוונים דיים על מנת להבטיח את זמינותם במועדים נדרשים ובעלות סבירה. הבנק קבע מגבלות וספים לדין על מבנה מקורות המימון, תוך התייחסות לריכוזיות מפקידים, שיעור פיקדונות ליבה ועוד. הבנק אינו מסתמך על ההנחה שהשווקים מתפקדים ונזילים לחלוטין, היות ששוקי הנכסים והמימון עלולים להתייבש בזמני לחץ. במסגרת ניהול הנזילות מניח הבנק כי חוסר נזילות בשווקים עשוי לגרום לקשיים בגיוס מקורות מימון ("סיכון גיוס הנזילות") או במימוש נכסים להשגת נזילות (סיכון "נזילות השוק"). יצוין כי במהלך שנת 2021, הושלם מיזוגה של חברת אגוד הנפקות, זרוע ההנפקות של הבנק, לבנק מזרחי טפחות, כך שהבנק לא מבצע יותר הנפקות עצמאיות. חלף כך, קיבל הבנק ממזרחי טפחות פיקדונות ארוכי טווח על מנת להמשיך לשמור על יחסי נזילות נאותים. בנוסף, ולמרות האמור, הבנק ביצע הנפקה של אג"ח (כ-400 מיליון ש"ח) למזרחי טפחות.

יחס כיסוי הנזילות (LIQ1)

הוראת ניהול בנקאי תקין 221 בנושא "יחס כיסוי הנזילות" (LCR) מאמצת את המלצות ועדת באזל לעניין יחס כיסוי הנזילות במערכת הבנקאית בישראל. יחס כיסוי הנזילות בוחן אופק של 30 ימים בתרחיש קיצון ונועד להבטיח שלתאגיד בנקאי מלאי של נכסים נזילים באיכות גבוהה שנותן מענה לצורכי הנזילות של התאגיד באופק זמן זה בהתאם לתרחיש הגלום בהוראה.

במסגרת ההוראה נקבע אופן חישוב של יחס כיסוי הנזילות לרבות הגדרת המאפיינים ודרישות תפעוליות ל"מלאי נכסים נזילים באיכות גבוהה" (המונה) ומקדמי הביטחון בגינם, וכן הוגדר תזרים המזומנים היוצא נטו הצפוי בתרחיש הקיצון המוגדר בהוראה עבור 30 הימים הקלנדריים הבאים (המכנה). החל מיום 1 בינואר 2017, הדרישה המזערית נקבעה על 100%. עם זאת, בתקופה של לחץ פיננסי תאגיד בנקאי יוכל לרדת מתחת לדרישות מינימליות אלו. תזרים זה כולל, בין היתר, משיכה מסוימת של פיקדונות מסוגים שונים בהתאם למקדמים בתרחיש, ניצול מסוים של מסגרות אשראי שהבנק העמיד ועוד, בניכוי פירעונות במהלך החודש של אשראי שהבנק העמיד במקדמים מסוימים וכו'. הסיווגים של אגרות-החוב, סוגי הפיקדונות, סוגי המסגרות וכו' ומקדמיהם נקבעו בהוראה. בהתאם, שינוי בהיקף הנכסים הנזילים או בהרכבם, שינוי בהיקף הפיקדונות בכל אחד מסוגי הפיקדונות המוגדרים בהוראה, שינויים בהיקף מסגרות האשראי והערבויות מולם יש לשמור נזילות וכיצא באלה יכולים להביא לשינוי היחס. חישוב היחס מבוצע ברמת סה"כ מטבעות ובהפרדה בין שקלים למטבעות אחרים.

הדרישה המזערית עומדת על 100%. עם זאת, בתקופה של לחץ פיננסי תאגיד בנקאי יוכל לרדת מתחת לדרישות מינימליות אלו. הדרישות חלות הן בסך המטבעות והן במטבע-חוץ בנפרד, הן ברמת התאגיד הבנקאי "סולו" והן ברמת המאוחד, וחישוב היחס מבוצע בהתאם. תאגיד בנקאי אשר אינו עומד ביחס המינימלי נדרש לדווח באופן מיידי לפיקוח על הבנקים, ולאחר שלושה ימי חריגה להגיש תכנית לעמידה בדרישה המזערית. יחס כיסוי הנזילות נמדד ברמה יומית ומדווח כממוצע התצפיות היומיות שנמדדו ברבעון שהסתיים בתאריך הדוח.

יחס הכיסוי הממוצע במהלך הרבעון הרביעי 2021 עמד על 165% לעומת 161% ברבעון הרביעי 2020 אל מול דרישה מזערית של 100%.

במהלך הרבעון הרביעי 2021 לא נצפו חריגות מהדרישה המזערית ביחס ה-LCR.

יצוין כי מדידת יחס כיסוי הנזילות על-פי הוראת ניהול בנקאי תקין 221 שונה ממדידת הסיכון על-פי המודלים הפנימיים שמפעיל הבנק, כמפורט בהמשך פרק זה.

טבלה 33: יחס כיסוי הנזילות (LIQ1)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2020	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2021	
161%	165%	יחס כיסוי הנזילות ¹
100%	100%	יחס כיסוי הנזילות המזערי הנדרש על ידי המפקח על הבנקים

7. מחושב על בסיס ממוצעים פשוטים של תצפיות יומיות במשך הרבעון האחרון המדווח.

גילויים נוספים בגין יחס כיסוי הנזילות (LIQA)

טבלה 34: יחס כיסוי נזילות – גילויים נוספים (LIQA)

גילוי על פי נדבך 3

ליום 31 בדצמבר 2020		ליום 31 בדצמבר 2021		סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה
סך ערך משוקלל (ממוצע) ²	סך ערך לא משוקלל (ממוצע) ¹	סך ערך משוקלל (ממוצע) ²	סך ערך לא משוקלל (ממוצע) ¹	
				מיליוני ש"ח
סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה				
15,328	15,423	13,105	13,201	סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA)
תזרימי מזומנים יוצאים				
פיקדונות קמעונאיים מיחידים ומעסקים קטנים, מזה:				
245	4,892	197	3,934	פיקדונות יציבים
1,164	10,889	1,064	9,820	פיקדונות פחות יציבים
114	3,787	88	2,926	פיקדונות לתקופה העולה על 30 ימים (סעיף 84 להוראה ניהול בנקאי תקין 221) מימון סיטונאי בלתי מובטח, מזה:
-	-	-	-	פיקדונות לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים) ופיקדונות ברשתות של תאגידים בנקאיים קואופרטיביים
7,398	13,070	5,542	9,697	פיקדונות שאינם לצרכים תפעוליים (כל הצדדים הנגדיים)
1	1	-	-	חובות לא מובטחים
-	20	17	23	מימון סיטונאי מובטח
דרישות נזילות נוספות, מזה:				
2,674	2,674	1,299	1,299	תזרימים יוצאים בגין חשיפה לנגזרים ודרישות ביטחון אחרות
-	-	-	-	תזרימים יוצאים בגין אובדן מימון מוצרי חוב
764	7,044	619	4,786	קווי אשראי ונזילות
382	382	669	669	מחויבויות מימון חוזיות אחרות
110	5,168	95	1,429	מחויבויות מימון מותנות אחרות
<u>12,852</u>	<u>47,927</u>	<u>9,590</u>	<u>34,583</u>	סך הכל תזרימי מזומנים יוצאים
תזרימי מזומנים נכנסים				
-	-	-	-	הלוואות מובטחות (למשל עסקאות מכר חוזר)
986	1,096	726	815	תזרימים נכנסים מחשיפות הנפרעות כסדרן
<u>2,348</u>	<u>2,822</u>	<u>905</u>	<u>1,107</u>	תזרימי מזומנים נכנסים אחרים
3,334	3,918	1,631	1,922	סך הכל תזרימי מזומנים נכנסים
סך ערך מתואם ³		סך ערך מתואם ³		
15,328		13,105		סך הכל נכסים נזילים באיכות גבוהה (HQLA) A
9,518		7,959		סך הכל תזרימי מזומנים נכנסים B
161%		165%		יחס כיסוי נזילות (%) A/B

1. ערכים לא משוקללים יחושבו כיתרות בלתי מסולקות העומדות לפירעון או ניתנות לפירעון על ידי המחזיק תוך 30 ימים (לגבי תזרימים נכנסים ותזרימים יוצאים).
2. ערכים משוקללים יחושבו לאחר הפעלת מקדמי ביטחון מתאימים או שיעורי תזרים נכנס ויוצא (לגבי תזרימים נכנסים ויוצאים).
3. ערכים מתואמים יחושבו לאחר הפעלת (1) מקדמי ביטחון ושיעורי תזרים נכנס ויוצא ו-(2) כל המגבלות הרלוונטיות (כלומר מגבלה על נכסים נזילים באיכות גבוהה ברמה 2 וברמה 2 ומגבלה על תזרימים נכנסים).

הירידה בכרית הנזילות ובפיקדונות במהלך שנת 2021 נבעה מתהליך מיזוג הבנק למזרחי טפחות, בעיקר החל מהמחצית השנייה של השנה, במהלכו, מוזגה ביוני 2021 פעילות חברת אגוד הנפקות אל מזרחי טפחות והחל תהליך הסבת פיקדונות אשר הואץ ברבעון הרביעי של שנת 2021.

תנודות ביחס כיסוי הנזילות נובעות בעיקרן משינויים בהיקף התזרים היוצא ומשינויים בהיקף כרית הנזילות. בטווח הקצר התזרים היוצא מושפע בעיקרו מהיקף ותמהיל הפיקדונות. היחס מאופיין בעיקרו במחזוריות חודשית בהתאם לפעילות העיסוקית של הלקוחות – בעיקר משכורות, מע"מ ותשלומים בכרטיסי אשראי. תנודתיות בתזרים הנכנס נובעת בעיקרה מפעילות בנגזרי מט"ח. בטווח הארוך מושפע היחס ממבנה המאזן של הבנק בהתאם לשינויים במבנה המקורות והשימושים.

מחודש מרס 2020 – תחילת משבר הקורונה, החליט דירקטוריון הבנק להגדיל את רזרבת הנזילות של הבנק והעלה את התיאבון והסיבולת של יחס כיסוי הנזילות הכולל (LCR) מ-120% ו-115% ל-130% ו-120% בהתאמה. הבנק מנהל מעקב אחר התפתחות המגמות בשווקים ובקרב הלקוחות. וככל שאלו יצביעו על שינוי בתחזיות ובצרכי הלקוחות, הבנק יפעל בהתאם.

במהלך הרבעון הרביעי לשנת 2021 ועם האצת תהליך הסבת לקוחות למזרחי טפחות ירד יחס LCR עד לרמה של 142% ב-31 בדצמבר 2021.

מידע נוסף על סיכון נזילות וסיכון מימון

הרכב הנכסים הנזילים באיכות גבוהה של הבנק מבוסס ברובו על נכסי רמה 1, המאופיינים ברמת סחירות גבוהה ורמת סיכון נמוכה. אלו כוללים מזומן ופיקדונות בבנק ישראל, אג"ח ממשלת ישראל בשקלים ובמט"ח ואג"ח ריבוניות זרות במט"ח, אשר בהתאם לתנאים המפורטים בנוהל בנקאי 203 מקבלות משקל סיכון של 0%, כמפורט בטבלה להלן:

טבלה 35: הרכב נכסים נזילים באיכות גבוהה
גילוי על פי EDTF

ליום 31 בדצמבר 2021	ליום 31 בדצמבר 2020	
מיליוני ש"ח		
		נכסי רמה 1:
505	566	מטבעות ושטרי כסף
5,609	9,616	סך רזרבות בבנק המרכזי (לאחר ניכוי חובת נזילות)
2,978	6,676	ניירות ערך סחירים כשירים במשקל סיכון 0%
-	-	מכשיר חוב שהונפק במטבע מקומי של ריבונות או בנק מרכזי מקומיים שמשקל הסיכון שלהם אינו 0%
-	-	מכשיר חוב שהונפק במטבע חוץ של ריבונות או בנק מרכזי מקומיים שמשקל הסיכון שלהם אינו 0%
9,092	16,858	סה"כ נכסי רמה 1
		נכסי רמה 2:
48	-	ניירות ערך סחירים כשירים במשקל סיכון 20%
-	-	מכשירי חוב קונצרניים ואיגרות חוב מכוסות כשירים בדירוג בינלאומי AA- ומעלה
		נכסי רמה 2:
84	79	מכשירי חוב קונצרניים בדירוג בינלאומי A+ עד A- או דירוג מקומי AA- ומעלה
131	79	סה"כ נכסי רמה 2 + 2
9,224	16,937	סה"כ נכסים נזילים באיכות גבוהה

התפתחויות מהותיות בחשיפת התאגיד הבנקאי לסיכוני נזילות

בשנת 2021 נמשכה ההתמודדות בארץ ובעולם עם נגיף הקורונה, אולם במהלך רוב השנה נותר המשק פתוח ברובו בדומה למדינות נוספות בעולם. במקביל, השנה אופיינה בביקושים גואים אך גם עם מצוקת סחורות ועלייה באינפלציה בארץ ובעולם. שווקי ההון חוו עליות שערים ועודפי הנזילות נותרו גבוהים לכל אורך השנה.

למרות עודפי הנזילות, מיזוגו של בנק אגוד אל מזרחי טפחות היה הגורם העיקרי שהשפיע על יחסי הנזילות של הבנק במחצית השנייה של שנת 2021, בפרט ברבעון הרביעי 2021 עם האצת תהליך המיזוג, סגירת פעילויות והסבת לקוחות לבנק מזרחי טפחות. כרית הנזילות ירדה במהלך הרבעון הרביעי מכ-16 מיליארד ש"ח לכ-9.2 מיליארד ש"ח בתום השנה ויחס כיסוי הנזילות ירד בהתאמה מ-177% לכ-142%.

השינויים העיקריים בהרכב כרית הנזילות מיום ה-30 בספטמבר 2021 ליום ה-31 בדצמבר 2021: מזומנים בקופה והרזרבות בבנק ישראל בניכוי חובת הנזילות ירדו מ-12.6 מיליארד ש"ח ל-6.1 מיליארד ש"ח. שווי אג"ח ממשלת ישראל בשקלים ירד מ-2.4 מיליארד ש"ח ל-2 מיליארד ש"ח.

השינוי ביחס ה-LCR מה-30 בספטמבר 2021 נבע בעיקר מקיטון של כ-6.8 מיליארד ש"ח בכרית הנזילות כאמור. הירידה בכרית קוזזה חלקית ע"י ירידה בסך 2.6 מיליארד ש"ח בתזרים יוצא נטו, בעיקר עקב ירידה בסך 2.1 מיליארד ש"ח ביתרות קצרות של לקוחות פיננסיים ו-1.2 מיליארד ש"ח, ירידה ביתרות קצרות לקוחות סיטונאיים (המהווים ירידה בסך 480 מיליון ש"ח בתזרים יוצא מלקוחות סיטונאיים). הירידה ביתרות לקוחות אלו יחד עם ירידה ביתרות לקוחות נוספים נובעת מתהליך המיזוג וביטול הדרגתי של פעילויות פיננסיות באגוד אשר הובילו להסטת כספים אל מחוץ לקבוצה או למזרחי טפחות כחלק מהסבת לקוחות.

למעלה מ-99% מסך כל כרית הנזילות לאורך זמן מורכב מנכסי רמה 1 – רזרבות בבנק ישראל בניכוי חובת הנזילות, אג"ח ממשלת ישראל ואג"ח ריבוניות עם משקל סיכון 0%.

נכסים משועבדים (ENC)

בהתאם להוראות הדיווח לציבור, נכסים משועבדים הינם נכסים שהבנק מוגבל או מנוע ממימוש (liquidating), מכירה, העברה או ייעוד (assigning) שלהם, כתוצאה ממגבלה חוקית, רגולטורית, חוזית או אחרת, ואינם נכללים ב"נכסים המשמשים כבטחון לבנק מרכזי".

נכסים שאינם משועבדים אלו נכסים שאינם עונים להגדרה של נכסים משועבדים ואינם נכללים ב"נכסים המשמשים כבטחון לבנק מרכזי".

נכסים המשמשים כבטחון לבנק מרכזי (central bank facilities) הינם נכסים המשמשים כבטחון לעסקאות, או היכולים לשמש כבטחון לעסקאות לצורך קו אשראי / נזילות כלשהוא של בנק מרכזי (in any central bank facility), לרבות קווים המשמשים למדיניות מוניטארית, תמיכת נזילות או צרכי מימון כלשהם אחרים.

בהתאם למדיניות הבנק לשעבוד נכסים, הפעילות העסקית של הבנק, הכוללת פעילות פיננסית, וניהול גמיש ויעיל של נזילות הבנק, מחייבת שעבוד היקף מסוים מנכסי הבנק למימוש הפעילות. כך לדוגמא, הבנק מאפשר ללקוחותיו לפעול במגוון שווקים (ניירות ערך בארץ ובחו"ל, נגזרי ריבית ומט"ח), ומציע סל נרחב של מוצרים ושירותים. פעילות זו מבוצעת גם באמצעות צדדים שלישיים, ואל מול מסלקות ומחייבת לעיתים שעבוד נכסים.

להלן הרכב נכסים זמינים משועבדים ולא משועבדים (במיליון שקלים חדשים):

טבלה 36: סיכום של נכסים משועבדים ולא משועבדים

גילוי על פי EDTF

ליום 31 בדצמבר 2021				
סה"כ	נכסים לא משועבדים	נכסים המשמשים כביטחון לבנק מרכזי	נכסים משועבדים	
9,000	8,985	-	15 ⁵	מזומנים ופקדונות בבנקים
5,017	1,849	2,874 ^{3,1}	294 ^{5,4}	ניירות ערך
920	-	-	920	ני"ע שנשאלו
14,937	10,835	2,874	1,228	סך הכל

נכסים משועבדים	נכסים המשמשים כביטחון לבנק מרכזי	נכסים לא משועבדים	סה"כ
30 ⁵	-	12,379	12,409
306 ^{5,4}	6,834 ^{3,1}	1,829	8,968
6	-	-	6
341	6,834	14,208	21,383

1. להבטחת סליקת עסקות אשראי תוך יומי שבנק ישראל מקצה או יקצה לבנק מעת לעת במסגרת פעולתו במערכת זה"ב (RTGS), המבצעת סליקה בזמן אמת ואשר נכנסה לפעולה במערכת הבנקאית בסוף יולי 2007 (להלן: "המערכת"), יצר הבנק בחודש יולי 2007, שעבוד שוטף לטובת בנק ישראל, ללא הגבלה בסכום, על מלאי אג"ח מדינה ומק"מים המוחזקים על ידו. על פי תנאי השעבוד, הוא בתוקף כל עוד מצויים אג"ח או מק"מים כאמור בחשבון על שם בנק ישראל ועבורו המנוהל במסלוקת הבורסה והמיועד להפקדה ו/או לרישום בטוחות לטובת בנק ישראל או בחשבון הבנק המתנהל בבנק ישראל ואשר מיועד לביצוע חיובים וזיכויים כספיים של מסלוקת הבורסה.
2. להבטחת אשראי מכל סוג במט"י או במט"ח שמקבלים הבנקים ובכלל זה בנק אגוד, מפעם לפעם מבנק ישראל ככל שיועמד אשראי על ידי בנק ישראל- והתחייבויות הבנק מכוחו כלפי בנק ישראל, התקשר הבנק במהלך חודש אוגוסט 2010 בהסכם ליצירת שיעבוד קבוע מדרגה ראשונה והמחאה על דרך שעבוד, ללא הגבלה בסכום, על כל הנכסים והזכויות בכל חשבון המתנהל במסלוקת הבורסה לניירות ערך בתל אביב בע"מ וב- Euroclear Bank (להלן: "חשבונות הבטחות") לזכות ועל שם בנק ישראל, אשר נועד להפקדה ו/או לרישום בטוחות על ידי הבנק לטובת בנק ישראל, ובכלל זה על כספים וניירות ערך המופקדים או הרשומים או שיופקדו או ירשמו, בחשבונות הבטחות, על פירותיהם והתמורה הכספית ממכירתם או מימושם. למען הזהירות, הנכסים המשועבדים שבחשבון הבטחות ב- Euroclear Bank, או בכל חשבון בטוחות אחר המתנהל במסלוקה מחוץ לישראל, ישועבדו בנוסף לשעבוד הקבוע בדרגה ראשונה, גם בשעבוד צף בדרגה ראשונה, ללא הגבלה בסכום.
3. השעבודים כמפורט לעיל ישמשו ערובה מתמדת ומתחדשת להתחייבויות המובטחות על ידם ויעמדו בתוקפם עד למועד שבו יאשר בנק ישראל בכתב כי בוטל. בנוסף לאמור לעיל נתן הבנק זכות קזוז ועיכובן על כל הנכסים המגיעים לו מבנק ישראל להבטחת פרעון ההתחייבויות המובטחות. ניהול הנכסים המשועבדים, לרבות לעניין ביצוע הפקדות ומשיכות כספים וניירות ערך בחשבונות הבטחות ושערוכם, הינם כקבוע במסמכי ניהול הבטחות של המסלוקה בה מתנהל חשבון הבטחות. במסגרת המערכת ההסכמית הנדרשת לצורך תפעול השעבוד נכללת הסכמה לתפעול מערכת הבטחות על ידי מסלוקת הבורסה עבור בנק ישראל בהתאם להסכם שנחתם ביניהם, והרשאה למסלוקת הבורסה לבצע הוראות בנק ישראל בקשר עם ניירות הערך הישראליים המופקדים ו/או שהיו מופקדים מעת לעת בחשבון הבטחות הרלוונטי המיועד להפקדת בטוחות על ידי הבנק וכן הסכם להסדרת הפן התפעולי הכרוך בניהול הבטחות (ניירות הערך הזרים) ב- Euroclear Bank. נכון ליום 31 בדצמבר 2021 לא הועמדו בטוחות.
3. בהמשך לאמור לעיל, בנק ישראל חידש בשנת 2021 הסכמים להעמדת האשראי שמקבלים הבנקים בכלל, ובכלל זה בנק אגוד, לפעילות במערכת והבנק חתם בשנת 2021 על הסכם מסגרת המגדיר את התנאים הכלליים להעמדת אשראי לבנק ולקבלת אשראי תוך יומי מעת לעת לפעילות במערכת זה"ב וזאת בהתאם לתנאי המערכת ובהתאם לשיקול דעת בנק ישראל. ההסכם מגדיר כי כל מסמכי האשראי של כל האשראים שהעמיד או יעמיד בנק ישראל לבנק יהוו מערכת עסקית וחוזית אחת וכי כל תשלום מסירה או העברה שביצע הבנק או שביצע בנק ישראל לגבי אשראי מסוים יראו אותם כאילו נעשו בקשר לכל האשראים שהועמדו. במסגרת זו הבנק יצר שעבודים כאמור בהסכם עם בנק ישראל המרחיבים את השעבודים שהיו קיימים עוד בשנת 2010. הבנק יצר בחודש אוגוסט 2021, שיעבוד קבוע מדרגה ראשונה והמחאה על דרך השעבוד של כל הנכסים והזכויות של התאגיד הבנקאי בכל ובקשר עם כל חשבון בטוחות, חשבון הנוסטרו השיקלי וחשבון הנוסטרו במטבע חוץ, המתנהלים בבנק ישראל (להלן: "חשבון הנוסטרו"), חשבון הפיקדון השיקלי, חשבון הפיקדון במטבע חוץ, בטוחות תיק ההלוואות לרבות כל חשבון ייעודי בקשר לכך וכן חשבון התקבולים של הבנק, וכל אלה, בהווה ובעתיד, מכל מין וסוג, לרבות כל הכספים (לרבות ריבית) העומדים מפעם לפעם לזכות חשבון הבטחות החוב שהם מייצגים וכל ניירות הערך המופקדים או הרשומים או שיופקדו או ירשמו, מפעם לפעם בחשבון בטוחות וכל פירותיהם וכל זכות הנובעת מהם או הקשורה אליהם, לרבות התמורה הכספית ממכירת ניירות ערך אלה או מימושם. למען הזהירות, ובדומה לשעבוד מ- 2010 כאמור בסעיף 2 לעיל, הנכסים המשועבדים בחשבון הבטחות ב- Euroclear Bank או בכל חשבון בטוחות אחר המתנהל במסלוקה מחוץ לישראל שועבדו גם בשעבוד צף מדרגה ראשונה, לבנק ישראל, ללא הגבלה בסכום, כל השעבודים לפי מסמכי האשראי בעלי אופי מתמיד ומתחדש, ויהיו תקפים במלואם, וישמשו ערובה מתמדת ומתחדשת למסמכי האשראי עד למועד שבו יאשר בנק ישראל בכתב כי בוטלו אם הסכים לכך במפורש ובכתב. במסגרת ההסכם להעמדת האשראי משנת 2021, הוגדרו אירועי הפרה למימוש הבטחות וכן אירועים בהם יוכל בנק ישראל לממש הבטחות באופן מיידי. בנוסף לאמור לעיל נתן הבנק זכות קזוז ועיכובן על כל הנכסים המגיעים לו מבנק ישראל להבטחת פרעון ההתחייבויות המובטחות.
4. הבנק חבר במסלוקת היורוקליר בנק בריסל אשר סולקת ניירות ערך הנסחרים בשווקים הבינלאומיים. לצורך פעילותו זו של הבנק באמצעות המסלוקה הנ"ל ולהבטחת האשראי שמונצל על ידי הבנק בפועל באותה מסלוקה מעת לעת, שעבד הבנק כספים וניירות ערך. מסגרת האשראי כנגדה שועבדו ניירות הערך מסתכמת ליום 31 בדצמבר 2021 ב- 6 מיליון דולר של ארה"ב (31 בדצמבר 2020 - 6 מיליון דולר של ארה"ב).

5. בהתאם להסכם של הבנק עם מסלקת מעו"ף ומסלקת הבורסה ועל-פי החלטות הדירקטוריון של מסלקת המעו"ף וחוקי העזר והמתאר של מסלקת המעו"ף, מפקיד הבנק בחשבון על שם מסלקת המעו"ף ניירות ערך כבטוחות לטובת מסלקת המעו"ף וכן מזומנים בחשבון שנפתח על שמה בבנק אחר, שיהוו תשלום למסלקות על חשבון כל סכום שהבנק יהיה חייב להן בגין עסקות במעו"ף ובניירות ערך ישראלים, שהבנק יהיה אחראי להם כלפיהן, וזאת כנגד התחייבות המסלקות להשיב לבנק סכום זה בהתאם להסכם. להבטחת חיובים אלה יצר הבנק ביום 31 במרס 2004 שעבוד קבוע ושעבוד צף בדרגה ראשונה ללא הגבלת סכום על החשבונות הללו לטובת מסלקת המעו"ף. כמו כן, ביום 13 באפריל, 2005 יצר הבנק שעבוד קבוע בדרגה ראשונה והמחאה על דרך השעבוד ללא הגבלת סכום, בחשבון ניירות הערך על שם המסלקה וכל חשבונות המשנה שלו וכן בחשבון הכספי המתנהל על שם המסלקה בבנק אחר, והכל בהתאם להסכם הבנק עם מסלקת הבורסה וזאת כערובה לקיומם המלא והמדויק של כל חיובי הבנק כלפי המסלקה מכל מין ומכל סוג, בין אם חיובים קיימים, או עתידיים, מתחדשים או מותנים, קצובים או בלתי קצובים, כפי שיהיו מעת לעת. הבטוחות משמשות כערובה לקיומם של כל חיובי הבנק כלפי מסלקת הבורסה, לפי העניין, בהתאם לתקנון הבורסה ולהנחיות על פי חוקי העזר של המסלקה והחלטות דירקטוריון המסלקה. בנוסף, ביום 26 במרס 2017 יצר הבנק שעבוד קבוע בדרגה ראשונה ללא הגבלת סכום על כל הזכויות מכל מין וסוג, בכל אחד מחשבונות הבטוחות בבנק ישראל המתנהלים על שם מסלקת מעו"ף ומסלקת הבורסה בהתאמה, והמשמשים להפקת בטוחות חברי מסלקת המעו"ף ומסלקת הבורסה, בהתאמה, לטובת המסלקות האמורות, לרבות הזכויות לקבלת הכספים המופקדים או הרשומים לזכות חשבונות הבטוחות בבנק ישראל, וכל פירותיהם, כפי שיהיו מעת לעת. הכל בהתאם להסכמי משכון ואג"ח בין הבנק לבין מסלקת מעו"ף ומסלקת הבורסה בהתאמה. הבטוחות משמשות כערובה לקיומם של כל חיובי הבנק כלפי מסלקת המעו"ף ומסלקת הבורסה, לפי העניין, בהתאם לתקנון הבורסה ולהנחיות על פי חוקי העזר של המסלקות והחלטות דירקטוריון המסלקות. נכון ליום 31/12/21 מופקדים במסלקת מעו"ף ומסלקת הבורסה סכומים מעבר לדרישת הבטוחות.
6. ניירות ערך שהתקבלו בעסקאות שאילת ניירות ערך כנגד מזומן.

ניהול הסיכונים התפעוליים

סיכון תפעולי מוגדר כסיכון להפסד כתוצאה מאי נאותות או מכשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים. סיכון זה כולל סיכון משפטי וסיכונים ציבוריים, לרבות סיכונים המיזוג. לצד הסיכונים האמורים אליהם חשוף הבנק במסגרת פעילותו השוטפת, קיימים סיכונים תפעוליים, טכנולוגיים, משפטיים וסיכונים מוניטין הנובעים מפעילויות ההיערכות לקראת מיזוג של הבנק עם ולתוך מזרחי טפחות.

ניהול הסיכון התפעולי בבנק מיושם בהתאם להוראת נוהל בנקאי תקין 350 וכן על פי הוראות רלוונטיות בנושאים של סיכון משפטי, סיכונים ציבוריים, ניהול סיכון טכנולוגיות המידע, מחשוב ענן, סיכון הסייבר ואבטחת מידע, בנקאות בתקשורת והמשכיות עסקית. נושאים אלה מעוגנים במסמכי מדיניות יעודיים ופרטניים. הנהלות היחידות העסקיות הן אלו הנושאות באחריות לזיהוי וניהול הסיכונים בפעילות העסקית. אגף בקורות וניהול סיכונים מהווה קו הגנה שני לסיכון התפעולי.

עיקרי העקרונות במדיניות ניהול הסיכון התפעולי:

- לבנק מסגרת עבודה לניהול סיכון תפעולי, המשתלבת במלואה בתהליכים הכוללים שלו לניהול סיכונים.
- הבנק מקיים סביבת בקרה הדוקה העושה שימוש במדיניות, תהליכים ומערכות, בקורות פנימיות נאותות ואסטרטגיות נאותות להפחתת הסיכון או להעברתו, לרבות שימוש בכלים משלימים להפחתת הסיכונים כגון פוליסות ביטוח.
- הסיכון התפעולי מנוהל בראייה מערכתית מקיפה, הכוללת את החברות הבנות.
- ניהול הסיכון התפעולי מושתת על תהליך פעיל של זיהוי, הערכה, מדידה, ניטור דיווח ובקרה המבוצעים בכל קווי העסקים של הבנק.

זיהוי והערכת סיכונים תפעוליים בבנק נערכים במגוון כלים סקרי סיכונים בנושאים מהותיים, איסוף אירועי כשל והפקת לקחים בגינם, שאלונים, אינדיקטורים לסיכון, בקורות בפועל וכן בכלים נוספים. המתודולוגיה לביצוע הסקרים והטיפול בפערים שזוהו, גובשה בשיתוף עם יועצים חיצוניים ונדונה ואושרה על ידי הדירקטוריון והנהלה.

הסקרים הנערכים בבנק מבוצעים בהתאם לרלוונטיות לתהליכי המיזוג:

- סקרי סיכונים תפעוליים בתהליכים מהותיים
- סקרי סיכונים תפעוליים בפעילות מערכות המידע העצמאיות העיקריות של הבנק
- סקרי המשכיות עסקית – סקר (Business Impact Analysis) BIA
- סקרי סייבר

תוצאות הערכת הסיכונים התפעוליים מסייעות להנהלת הבנק ולדירקטוריון להעריך את מידת החשיפה לסיכונים אלו וכן לקבוע את היקף ההון הנדרש בנדבך השני. כמו כן הבנק בחן את החשיפה לסיכון תפעולי באמצעות תרחישי קיצון על מנת להתייחס למגוון אירועים.

מטרת מדיניות הבנק הינה למזער את הסיכונים התפעוליים ככל שניתן. במסגרת הדיון על תיאבון הסיכון הכולל של הבנק, הוגדרו תיאבון וסיבולת הסיכון לסיכונים תפעוליים תוך התייחסות לסוגי הפעילויות, גידול בהיקפי הפעילות והחשיפות האפשריות. כן הוגדרו מגבלות החשיפה לסיכון השיורי (הסיכון לאחר התחשבות בבקורות) לרבות קביעת אופן תעדוף הטיפול ולו"ז, וזאת על בסיס המדיניות שנקבעה לניהול הסיכון התפעולי.

בבנק מתקיימים דיונים רבעוניים יעודיים על פי מבנה הממשל התאגידי בנושא ניהול הסיכון. פורום הנהלה והדירקטוריון דן בדיווח רבעוני מפורט על הסיכון התפעולי. אירועי כשל מעל חצי מיליון ש"ח מדווחים לדירקטוריון הבנק. פורום סיכונים תפעוליים בראשות מנהל הסיכונים הראשי דן בסיכונים אשר הינם באחריות ישירה של אגף משאבים עקב מורכבותם. בנוסף, פורום לניהול הסיכון התפעולי בראשות ראש ענף סיכונים תפעוליים ובהשתתפות נאמני הסיכון התפעולי האגפיים, מהווה מוקד לשיתוף בידע, ונושאים הכרוכים בניהול הסיכון. אחת לשנה הועדה לניהול סיכונים של הדירקטוריון דנה בסקירה שנתית בעדכוני מדיניות הסיכון התפעולי, בעדכון תיאבון וסיבולת הסיכון.

לאור תהליך מיזוג הבנק למזרחי טפחות עובו תהליכי הבקרה באגפי הבנק בשלושת קווי ההגנה בפעילות השוטפת, והוגדרו בקורות יעודיות בהתאם לסטטוס הבנק שעיקרן התמודדות עם הסיכונים המתפתחים ותהליכי המיזוג בכלל, וסיכונים מעילות בפרט. עיקרי התכנית מיושמים בשוטף ומתעדכנים מעת לעת.

סיכוי המיזוג מיוצגים במסגרת מפת סיכונים ונדונים בהנהלה ובדירקטוריון הבנק בתדירות רבעונית, במסגרת זו, ממופים סיכונים הכרוכים בפעילות המיזוג והסבת הלקוחות תוך הגדרת תכניות הפחתה לצמצום הסיכונים. במהלך שנת 2021 עודכנה מפת סיכוי המיזוג, ותעדכן באופן שוטף גם במהלך שנת 2022. הבנק מתמקד בהסבת פעילות הלקוחות באופן וולנטרי (על ידי קבלת הסכמות מהלקוח להסבה) לבנק מזרחי טפחות על פי תכנית עבודה ולוחות הזמנים שהתווה בנק מזרחי טפחות. בנוסף, מתוכננת הסבה חד צדדית ממוכנת ומרוכזת לקראת סוף שנת 2022.

פעילות ההסבה של לקוחות קמעונאיים מבוצעת לאחר קבלת הסכמת הלקוח, בתהליך תפעולי שמחייב מעורבות מינימלית מצד הלקוח, ופעילות ההסבה של לקוחות עסקיים שאינם נמנים על הלקוחות הקמעונאיים של הבנק מבוצעת בדרך של העברת החשבון העסקי למזרחי טפחות בתהליך המקובל להעברת חשבונות עסקיים בין בנקים. בהתאם לתכנית המיזוג, הבנקים, מזרחי טפחות ואגוד גיבשו מתווה ותכנית עבודה להסבה טכנולוגית חד צדדית ממוכנת ומרוכזת של יתרת לקוחות הבנק באגוד, בסמוך למועד המיזוג הסטטוטורי. לפירוט נוסף בעניין ההיערכות הטכנולוגית בנושא המיזוג ראה פרק "מערכות המידע והמחשוב של הבנק".

במקביל החל הבנק בסגירתם ההדרגתית של סניפים של בנק אגוד, במסגרת זו לקוחות שטרם הוסבו מהסניף שנסגר מועברים לסניף "קולט" להמשך פעילות החשבון וקבלת שירות. ללקוחות בחלק מסניפי הבנק שנסגרו, ניתן שירות בסיסי באמצעות דלפק אגוד המופעל באופן חלקי בסניפי בנק מזרחי טפחות.

הסיכון התפעולי עלה עקב פעילויות הכרוכות בתהליכי המיזוג, ובין היתר, בשל הגידול בהיקף הלקוחות המוסבים בו זמנית ומורכבות החשבונות / המוצרים המנוהלים עבורם וטעוניהם הסבה ועדכון אופן פעילות מתכונת הסיכונים.

הבנק משקיע מאמצים רבים ובקורות הפחתת הסיכונים וצמצומם. במסגרת זו הוגדרו בקורות רבות בקו הראשון, האגף ליעוץ משפטי וצוות מעורב בתהליכים שונים ומבצע בקורות ציז, מתקיים אתגור ניהול סיכונים כקו שני על התהליכים במסגרת מפת סיכונים יעודית למיזוג, ביצוע בקורות בפועל על ההסבה, וכן הפקת לקחים בגין סבבי ההסבה. אגף הביקורת קקו שלישי עורך ביקורת מלווה, הוגדרה ומיושמת תכנית יעדים ותגמול לעובדים.

תהליכי המיזוג והבקורות הננקטות נדונים במסגרת ועדות היגוי ומנהלות יעודיות (חלקן בשיתוף עם בנק מזרחי טפחות), הנושאים נדונים במסגרת דיוני ועדת היגוי עליונה בראשות מנכ"לית אגוד.

לאור משבר הקורונה, הבנק נערך בהתאם להנחיות משרד הבריאות ובנק ישראל. הפעילות מעודכנת באופן רציף על פי ההנחיות המתקבלות מעת לעת. ההיערכות למניעת התפרצות המחלה בכותלי הבנק מבוצעת בכל המישורים תוך שמירה על בטיחות ובריאות העובדים, שמירה על רציפות תפקודית והמשך מתן שירות ללקוחות. וזאת בין היתר בהתבסס על תכניות החירום הקיימות בבנק תוך התאמתן לאירוע פנדמיה.

במהלך ינואר 2022, התפשטה התחלואה באופן משמעותי במשק עקב זן האומיקרון, ואף בבנק עם כי בשיעור נמוך יותר, במסגרת הצעדים שננקטו בבנק פוצלו יחידות חיוניות והורחבה פעילות העבודה מרחוק. הנחיות לאופן העבודה מרחוק רועננו ותוקשרו, לרבות מהיבט סיכון סייבר ואבטחת מידע. תקשור פנים ארגוני נערך באופן שוטף ורציף לעובדים תוך עדכון ההנחיות בהתאם לעדכוני הרשויות.

הפעילות בזמן ולאורך המשבר מבוצעת בין היתר בהתבסס על תכניות החירום של הבנק תוך התאמה דינמית להתפתחות המשבר. הבנק פועל בהתאם לכללי משרד הבריאות ולהנחיות בנק ישראל ומבצע תהליך של הפקת לקחים, תוך היערכות לגלי תחלואה נוספים.

במחצית ינואר 2022, התקבלו התאמות להוראת שעה 250 מבנק ישראל שעיקריהן: אפשרות לפתיחת סניפים בהיקף מינימלי של 80%, תוך תגבור המוקד הטלפוני, מתן שירותי פקיד לכל הפחות לשירותים שאינם ניתנים לביצוע בערוצי הבנקאות בתקשורת וללקוחות שסניפם אינו סניף קהל, אפשרות לשינוי שעות הפעילות של סניפי הקהל ככל שהנסיבות מחייבות. הבנק בחר שלא ליישם הקלה זו.

בעקבות משבר הקורונה אשר הביא לשינויים במתכונת העבודה. התמשכות אירוע הקורונה וגלי התחלואה הנוספים מעלים את הפוטנציאל להתמשות הסיכון התפעולי. הבנק נוקט בשורה של צעדים להפחתת הסיכון כאמור לעיל.

במסגרת ההסכם למכירת תיק היהלומים לחברת פנינסולה הוסכם כי בתקופת מעבר של שנה ממועד השלמת ההסכם הבנק יעשה שימוש עבור הרוכש במערכת המחשוב של הבנק המשמשת לפעילות היהלומים, וכן יעניק הבנק לרוכש זכות שימוש בשרת הנדרש להפעלת מערכת המחשוב של אגוד בתחום היהלומים, כך שהשירותים הבנקאיים הנדרשים לתפעול הפעילות ותהליכי העבודה התומכים בפעילות יבוצעו בתקופה זו באמצעות הבנק. כן, נקבעה בהסכם שורה של הסכמות לתקופת המעבר המתייחסות בין היתר, למתן גישה למידע לפנינסולה ותפעול בטוחות משותפות. הסדרים אלה טומנים בחובם סיכונים תפעוליים. עם סיומה של תקופת המעבר ב-30 בספטמבר 2021 פעל הבנק בהתאם להסכם ובשיתוף עם חברת פנינסולה, להפסקת התמיכה התפעולית ולהתנתקות מוחלטות במערכות התשתית. לאור זאת, החל מה-1 באוקטובר 2021, פעילות אשראי הלקוחות אינה נתמכת תפעולית בבנק, ופנינסולה אמונה על ניהול תחום זה (לרבות ניהול נושא הבטוחות המבטיחות פעילות זו). הבנק נותר נאמן ביטחונות עבור פנינסולה ביחס ללקוחות ספורים שבהם בטוחות שהועמדו מטעמים מבטיחות הן את הפעילות שנמכרה, והן חוב עסקי של הלקוחות כלפי הבנק שאינו נמכר לפנינסולה. בהתאם לאמור לעיל, הופחתו הסיכונים שמופו בזמנו בגין הסכם התפעול בין הבנק לפנינסולה. לפרוט בדבר מכירת תיק היהלומים ראה פרק "התפתחויות ושינויים מהותיים בבנק" בדוח ההנהלה והדירקטוריון ליום ה-31 בדצמבר 2020.

מערכות המידע והמחשוב של הבנק

הפעילות בבנק נשענת במידה רבה על מערכות מידע ומחשוב המותאמות לצרכיו. פעילות טכנולוגית המידע מאופיינת, בין היתר, בתהליכים חוצי ארגון, תוך השפעה משמעותית על התנהלות הבנק. פעילות המחשוב מתבססת על מדיניות ניהול טכנולוגית המידע של הבנק, הנגזרת, בין היתר מהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 357 ומאשרת מידי שנה על ידי דירקטוריון הבנק. הבנק מקפיד לשמור על איכותן של המערכות ועל תפקודן התקין, ומשקיע משאבים רבים בפיתוח והתאמה של מערכות המידע והמחשוב (תוכנה, חומרה, תקשורת וכדומה), לשימוש ולשימוש לקוחותיו, כמו גם בניהול של מערך אבטחת מידע הולם, היערכות לשעת חירום והמשכיות עסקית.

במסגרת תהליך היערכות למיזוגו של הבנק לתוך מזרחי טפחות, מבוצעת היערכות טכנולוגית, בהתאם להנחיית בנק מזרחי טפחות ובשיתוף עם גורמי הטכנולוגיה והגורמים הרלוונטיים במזרחי טפחות, הכוללת, בין היתר, היערכות להסבת לקוחות שלא יוסבו באופן וולונטרי עד למועד המיזוג הסטטוטורי במהלך ממוכן ומרוכז.

מהלך ההסבה החד-צדדי של יתרת הלקוחות הקמעונאיים מתוכנן להתבצע באופן מרוכז, בסמיכות ככל שניתן למועד המיזוג הסטטוטורי ובכפוף לאישור בנק ישראל. פרויקט זה מטופל בעדיפות גבוהה, בשיתוף פעולה של שני הבנקים, מזרחי טפחות ואגוד, ונמצא בשלב הביצוע. לצורך מימוש מהלך זה בוצעה התקשרות עם חברת HMS, בעלת הידע, המתודולוגיה והכלים התומכים לביצוע ההסבה החד צדדית.

מורכבות היערכות הטכנולוגית במימוש תכנית ההסבה כמפורט לעיל, העלתה את רמת סיכון טכנולוגית המידע וקיבלה ביטוי בהחמרת הערכת הסיכון ברבעון השלישי לשנת 2021. לטבלת הערכת גורמי הסיכון בבנק ראה בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 בדצמבר 2021.

לבנק התקשרות מהותית רבת שנים עם לאומי בהתאם להסכם שנחתם ביום 2 בספטמבר 2001 והוארך מעת לעת, בנוגע למתן שירותי מחשוב ותפעול לחלק ניכר ממערכות הליבה הבנקאיות בשיטה של מיקור חוץ, שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2016 (והוארכה כמפורט להלן). בהתאם לאישור דירקטוריון הבנק מיום 12 במאי 2020, התקשר הבנק עם לאומי בתוספת להסכם. בהתאם לתוספת זו נקבעו בין הצדדים, בין היתר, ההסכמות הבאות:

תוקפו של ההסכם הוארך עד ליום 31 בדצמבר 2022 ותוספת זו חלה רטרואקטיבית מיום 1 בינואר 2020.

לבנק לא תהיה זכות להפסיק את ההתקשרות לפני מועד תום תוקף התוספת. כאמור תום תוקפו של ההסכם הינו בסוף שנת 2022, בנק אגוד ובנק מזרחי טפחות נערכים לסיים את ההסבה, הן הוולנטרית והן החד צדדית הממוכנת עד מועד זה. כמו כן הוגדרה וסוכמה עם לאומי תכנית מקיפה לצורך העברת נתונים היסטוריים ממערכות לאומי למערכות מזרחי טפחות לקראת תום ההסכם. לאומי נערך ומסייע לפרויקט המיזוג בהתאם לדרישות המוצגות לו ע"י אגוד.

בנוסף לשירותי מחשוב בנק לאומי, הבנק מפעיל מערכות מחשוב עצמאיות שפותחו על ידו ו/או באמצעות בתי תוכנה. הוגדרה תכנית מפורטת ברמת המערכות תוך הגדרת לוחות זמנים: מערכות להסבה לבנק מזרחי טפחות וכן אחזור מידע היסטורי שנדרש עקב המיזוג.

תהליך המיזוג העלה את הסיכון לעזיבת עובדים טכנולוגיים המועסקים באמצעות שירותי מיקור חוץ, וזאת על רקע אי הוודאות בנוגע להמשך העסקתם לאחר השלמת תהליך המיזוג, ובמקביל לעליה משמעותית בביקוש הגבוה לעובדים אלו בשוק. לאור זאת הבנק הפעיל צעדי שימור לעובדים הרלוונטיים, הבנק עוקב אחר התפתחות סיכון זה.

על רקע הפקת לקחים מכשלים ותקלות שאירעו במערכת הבנקאית, הנחה המפקח על הבנקים את הבנקים לנקוט בצעדים שיצמצמו את פוטנציאל התממשות הסיכונים הנובעים מכשלים במערך טכנולוגיית המידע. כמו כן, הנחה המפקח על הבנקים את הבנקים לבחון מחדש תהליכים של ניהול שינויים וניהול תקלות, על מנת לחזק את התהליכים ולשפרם. הבנק נערך ופועל באופן שוטף על פי הנחיות אלו. עם זאת, למרות המשאבים שמשקיע הבנק בתחום זה, כיוון שמדובר במערכות מורכבות, לא ניתן למנוע לחלוטין את התממשות הסיכונים הנובעים מקיום תקלות בהן.

ספקים עיקריים ותלות בספקים - לבנק מספר ספקים בתחום מערכות המידע והמחשוב, ואלה העיקריים שבהם. בצד שמו של כל ספק שיש לבנק תלות בו, מצוין הדבר במפורש:

ה. **בנק לאומי** – ספק מערכות הליבה הבנקאיות ושירותי התפעול בקשר אליהן. לבנק תלות בלאומי, היות ולא קיימת חלופה מיידית זמינה למערכות המסופקות על-ידו, ולכן תקלה, פגיעה או השבתה בהן עלולות להסב לבנק חשיפה או נזק מהותיים.

ו. **חברת FMR** – ספקית של מערכות ושירותי תוכנה שונים ובכלל זה שירותי תוכנה לביצוע ובקרת מסחר בניירות ערך. קיימת לבנק תלות בנוגע לשירות אותו החברה מספקת, בשל היותה ספק מהותי בישראל של שירות זה. – לאור המיזוג, הבנק משתמש בתשתית "מנוע המסחר" של חברה זו בלבד, וזאת לאחר הפסקת השימוש במערכת המסחר הייעודית של ספק זה בסוף 2021.

ז. **חברת מטריקס** – ספקית מערכת ניהול קשרי לקוחות (Customer Relation Management) CRM ושירותי תחזוקה ופיתוח של מערכת המשכנתאות של הבנק, לאור תהליך המיזוג, חדל הבנק מלהשתמש במהלך שנת 2021 במערכת הבקרה של החברה לנאמנות של בנק אגוד בע"מ.

ח. **חברת טלדור** – הפעלת מוקד שירות ושירותי תמיכה בציוד קצה.

ט. **חברת סיברון** – ספקית שירותי תוכנה לביצוע מסחר בני"ע. לאור המיזוג, פעילות מערכת המסחר נסגרה בסוף שנת 2021.

י. **חברת בלומברג** – ספקית מערכות מסחר במט"ח, מידע פיננסי ושירותי תוכנה לביצוע מסחר בני"ע.

יא. **חברת בזק בינלאומי** – אירוח מתקן המחשב של הבנק באתר של החברה ביפו.

הבנק מקבל מבנק לאומי דוח שנתי על הבקורות ששולבו במערך התפעול (כולל המחשוב) של לאומי ובדיקות על אפקטיביות הבקורות (ISAE 3402 TYPE 2), המבוסס, בין היתר, על תהליך AUP (Agreed Upon Procedures) המתייחס לבדיקות המבוצעות במסגרת נהלים מוסכמים עם הבנק. הדוח כולל, בין היתר, חוות דעת של רואה חשבון (להלן: "חוות הדעת") האם הבקורות יעדי הבקרה שהוגדרו על ידי בנק לאומי תוכננו כיאות ופועלות באפקטיביות מספקת על מנת לתת ביטחון סביר כי יעדי הבקרה אשר הוגדרו על ידי לאומי הושגו במשך השנה שלגביה מופק הדוח. בנוסף, מצוינים חריגים הרלוונטיים לבנק אגוד או לסביבת הבקרה בלאומי אשר משרתת את בנק אגוד בלבד. בהתאם לחוות הדעת לדוח לשנת 2021, הבקורות שנבדקו, ואשר רואה החשבון סבר שהן הכרחיות להשגת יעדי הבקרה שהוגדרו פעלו במהלך שנת 2021 באופן אפקטיבי. חוות הדעת מתייחסת בין היתר לבקורות שיושמו על מנת לצמצם את החשיפות הפוטנציאליות ולחזק את ההתגוננות מול התקפות סייבר על מערכות המידע של לאומי באמצעותן מספק לאומי שירותים לבנק אגוד וללקוחותיו.

ניהול סיכון סייבר ואבטחת מידע

סיכון סייבר מוגדר כסיכון להתממשות אירוע סייבר שהינו אירוע אשר במהלכו מתרחשת תקיפת מערכות מחשוב ו/או מערכות ותשתיות משובצות מחשב על ידי או מטעם גורמים חיצוניים או פנימיים לבנק.

ניהול סיכון הסייבר בבנק מיושם בהתאם להוראת נוהל בנקאי תקין 361 – ניהול הגנת סייבר וכן על פי הוראות רלוונטיות. בנושאי ניהול טכנולוגיית המידע וניהול סיכון תפעולי ונהלים רלוונטיים נוספים. נושאים אלה מעוגנים במסמכי מדיניות יעודים ופרטניים. הבנק התווה מדיניות אסטרטגיית הגנת סייבר המגדירה את הכיוונים האסטרטגיים הדרושים על מנת לחזק את כלל מערך ההגנה.

כחלק ממדיניות הגנת הסייבר, הבנק מיישם תפיסת אבטחת מידע ובכלל זה מקיים מגוון רחב של פעילויות בתחומים טכנולוגיים, תפעוליים ותהליכיים. תפיסת אבטחת המידע מותאמת לתקן אבטחת מידע ISO 27001 2013 ומבוקרת על-ידי מכון התקנים הישראלי אשר העניק תו תקן לבנק. מכלול פעילות אבטחת המידע משולב בפעילות הגנת הסייבר ובא לתת מענה למתאר האיומים הדינאמי, המאפיין את הסביבה הטכנולוגית בה פועלות מערכות מידע בנקאיות מודרניות וכן לאפשר עמידה בהוראות רגולטוריות.

ניהול הגנת הסייבר הינו באחריות מנהל הגנת הסייבר באגף משאבים. מנהל הגנת הסייבר, פועל לתכנון ומימוש העקרונות שאושרו במסמכי האסטרטגיה ומדיניות ניהול הגנת הסייבר. אגף בקורות וניהול סיכונים מהווה קו הגנה שני לסיכון זה. במסגרת זו מתקיים פורום סיכונים סייבר בראשות מנהל הסיכונים הראשי.

מערך הגנת הסייבר של הבנק מתבסס על המרכיבים הבאים:

- מיפוי וניהול סיכונים סייבר באופן רציף ומתמשך;
- הערכת בשלות בקורות הגנת הסייבר;

- ביצוע סקרים להערכת סיכוני הסייבר בשרשרת האספקה;
- פיתוח, התקנה ותחזוקה של מגוון כלים ממוכנים לאבטחת מערך המחשוב והנתונים של הבנק, באמצעות כלים לניתוח, בקרה ואיתור אירועים חריגים בתחום אבטחת המידע;
- הגברת והטמעת המודעות לאיומי סייבר בבנק באמצעות הדרכות לעובדים;
- ביצוע תהליך רציף לטיפול הדרגתי בליקויים וביצוע סקרי סייבר;
- בחינה תקופתית של עמידות מערכות המידע של הבנק במתקפות קיברנטיות מסוגים שונים ועדכון מערכי ההגנה על פי הצורך. בחינה זו כוללת סקרי חוסן, תרגילים והתייעצות מקצועית להבטחת קדימות טכנולוגית;
- סיכוני סייבר מטופלים במסגרת פוליסות הביטוח השונות, לרבות פוליסה יעודית לסיכון סייבר במסגרת הפוליסה הקבוצתית של חברת האם, בנק מזרחי טפחות בע"מ;
- הפעלת מרכז תפעול אבטחת מידע (מתא"מ) אשר מנטר באופן שוטף את מערכות המחשב לצורך זיהוי ומתן מענה מהיר לאירוע סייבר וכן קבלת שירותי ניטור מלאומי עבור מערכות המיחשוב המופעלות על ידם. פעילות זו מהווה דבר משמעותי במוכנות להתמודדות עם התקפות סייבר;

השלכות שליליות פוטנציאליות מהן עלול לסבול הבנק כפועל יוצא של התקפות סייבר כוללות בין היתר: גניבת נכסים פיננסיים, פגיעה בקניין רוחני או במידע רגיש אחר של הבנק, של לקוחותיו או של שותפיו העסקיים; שיבוש הפעילות של הבנק; עלויות שיקום; עלויות מוגדלות בגין הגנה ואבטחת מידע; אובדן הכנסות בשל שימוש לא מורשה במידע קנייני או בשל כישלון בשימור או בגיוס לקוחות בעקבות התקפות סייבר; תביעות משפטיות; פגיעה במוניטין וכיוצא.

במהלך השנה החולפת לא נרשמו אירועי סייבר מהותיים שהתרחשו או שהשפיעו על מערכת העצמאיות באופן מהותי וכפועל יוצא על מגזרי הפעילות הנתמכים על ידי מערכות אלה. כמו כן, הבנק לא זיהה אירוע שמנע ממנו לבצע רישום, עיבוד, סיכום או דיווח מידע באופן נאות. להערכת הבנק לא הייתה לנושא הסייבר, בכל הקשור למערכת העצמאיות, השפעה מהותית על הדוחות הכספיים לשנת 2021.

שירותי מחשוב הניתנים על ידי לאומי:

- כאמור, מערכות המחשב המופעלות על ידי לאומי מנוטרות על ידם.
- בנק לאומי, בדומה לבנקים אחרים, מהווה מטרה לתוקפים שונים. מערכות המחשוב, רשתות התקשורת ומכשירי לקוחותיו חשופים להתקפות סייבר, כגון וירוסים תוכנות זדוניות, התקפות דיוג (Phishing) וחשיפות נוספות שמטרתן פגיעה בשירות ו/או בנתונים ואף גניבה כספית.
- לאומי רואה במידע של הבנק ולקוחותיו נכס עיקרי ומשקיע מאמצים ביישום מנגנוני ותהליכי בקרה והגנה מקובלים.
- בשנת 2021 לא דיווח לאומי על אירוע סייבר מהותי.

משבר נגיף הקורונה הוביל בין היתר גם להתגברות כלל עולמית של סיכון הסייבר. ואכן בעולם נצפית התגברות אירועי תקיפה והונאה המנצלים את משבר הקורונה, ובפרט בגין המגמות הבאות: העלייה בהיקף העבודה מרחוק, אשר הרחיבה את מעטפת התקיפה הפוטנציאלית ועליה במגמת ניסיונות דיוג הלקוחות. הבנק בחן את התגברות סיכוני הסייבר, ונקט בשורה של צעדים לחיזוק ההגנה. החל מחודש ינואר 2022, בעקבות התפשטות הגל החמישי, הבנק הרחיב שוב את מסגרת ה"עבודה מרחוק" וזאת לאחר שבמרץ 2021 חלה הפחתה ניכרת בשימוש "עבודה מרחוק".

ניהול סיכוני סייבר בשרשרת האספקה: ניהול סיכון שרשרת האספקה מבוצע בבנק באופן שוטף בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 363.

ראה גם סעיף "הסיכונים המובילים והמתפתחים המהותיים" וביאור 32 "אירועים בתקופת הדוח ולאחר תאריך המאזן" בתמצית הדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2021.

המשכיות עסקית – היערכות למצבי חרום

אירועים מסוגים שונים עלולים לפגוע ו/או להשבית פעילויות מהותיות של הבנק ולקוחותיו, לפגוע בהמשכיות עסקיו, לחשוף את הבנק לסיכונים שונים ולגרום לבנק ו/או ללקוחותיו נזקים משמעותיים.

לבנק תכניות המשכיות עסקית בחירום, המפרטות את אופן הפעלת השירותים בחירום ואת המשאבים הנדרשים בעת אירוע מסוג המשכיות עסקית, וזאת על-מנת לחזור ביעילות ובלוחות זמנים קצרים לשגרת עבודה, כולל ניהול תקין של נכסי טכנולוגיית המידע אשר תומכים בתהליכים בעלי השפעה מהותית על התנהלות עסקי הבנק. תכניות אלו מבטיחות את יכולתו של הבנק להמשיך בפעילות שוטפת ולצמצם הפסדים במקרה של התממשות תרחיש המשכיות עסקית, פנימי או חיצוני, בהתאם למדיניות המשכיות עסקית בחירום.

על מנת להטמיע את תכנית ההמשכיות העסקית ולתקף אותה באופן שוטף, מקיים הבנק תכנית תרגול רב שנתית למערך החרום הכולל את היחידות העסקיות ומערכות המחשב. כמו כן הבנק נערך מול ספקים התומכים בשירותים ותהליכים חיוניים לצורך הבטחת שרידות השירותים המתקבלים מהם בעיתות חירום. ראשת אגף משאבים נקבעה כאחראית לפעילות בחרום ובמסגרת זו עומדת בראש צוות ניהול משבר, הכולל חברי הנהלת הבנק. ניהול ההמשכיות העסקית, היערכות החירום והקשר מול גורמי הרגולציה השונים מבוצעים במסגרת יחידה יעודית במערך תכנון וארגון באגף משאבים. לבנק אסטרטגיה לניהול המשכיות עסקית אשר מגדירה את הקווים המנחים האופרטיביים למימוש מדיניות ההמשכיות העסקית בעת חרום. אסטרטגייה זו מבוססת על דרישות העמידה ביעדי רמות שירות, כפי שהוגדרו בהוראת ניהול בנקאי תקין 355, ובהתאמה לניתוח ההשלכות העסקיות ולזמני ויעדי ההתאוששות בפרמטרים של זמן והיקף, שהוגדרו בתהליך ה-BIA (Business Impact Analysis).

בנוסף, מוגדרת שרשרת הניהול של הבנק בחרום וכן תפישת הפעולה וקווים מנחים לפעולת יחידות הבנק בחרום, המביאה בחשבון את כלל השירותים הבנקאיים תוך ניתוח התנהגות משתני סביבה כדוגמת עובדים, לקוחות, רשויות, תשתיות לאומיות וכדומה, בהתייחס לתרחישים שונים, פנימיים וחיצוניים. במסגרת זו תועדפו השירותים הבנקאיים ונקבעו יעדי התאוששות בפרמטרים של זמן והיקף.

כל סניפי הגרעין וסניפים נוספים מוגנו והותאמו לעבודה בעיתות חרום. הבנק מפעיל אתר גיבוי לחדר המחשב המרכזי בתא שטח המרוחק ממנו וכן אתר המיועד לשימוש מטה הבנק בעת חירום. המתקן עומד בסטנדרטים מתקדמים לרבות אמצעי מיגון הנדרשים בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 355.

הפעילות בזמן משבר הקורונה מתבצעת בין היתר בהתבסס על תוכניות החירום של הבנק תוך התאמה דינמית להתפתחות המשבר ועמידה בהוראות הרשויות.

סיכון ציות

סיכון ציות מוגדר כסיכון שתאגיד יסבול מסנקציה חוקית או רגולטורית, הפסד פיננסי מהותי או פגיעה במוניטין כתוצאה מכישלון שלו לציית להוראות חוק, רגולציה, נהלים פנימיים וקודים אתיים.

ניהול סיכוני הציות מיושם בהתאם להוראת הדין החל על הבנק, לרבות הוראת ניהול בנקאי תקין 308 - ציות ופונקציית הציות בתאגיד הבנקאי.

מדיניות ניהול סיכון הציות מציגה את אופן ניהול סיכון הציות ומגדירה את תפקידי הגורמים המעורבים בניהול הסיכון בשלושת קווי ההגנה. המדיניות מגדירה את העקרונות לניהול הסיכון, חלוקת התפקידים והסמכויות לטיפול במיפוי ומזעור סיכוני הציות בבנק, לרבות קביעת ממשקי עבודה בין קצין הציות הראשי של הבנק לבין מנהלי סיכון ציות נוספים בקו ההגנה השני. בנוסף, במסגרת המדיניות מוגדרים תהליכי הדיווח על סיכונים וחשיפות ציותיות, המתודולוגיה להערכתם, והדרכים לטיפול בהפרות ציות, אם וככל שיאותרו כאלה.

מדיניות ניהול סיכוני הציות נדונה ומאושרת על ידי הדירקטוריון לפחות אחת לשנה.

היועצת המשפטית הראשית עומדת בראש האגף לייעוץ משפטי וציות משמשת כממונה על האכיפה הפנימית בבנק ובחברות הבת. קצין הציות הראשי, העומד בראש ענף הציות, משמש כמנהל סיכון הציות בכפיפות ליועצת המשפטית הראשית של הבנק, ואחראי על יישום חוק איסור הלבנת הון וחוק איסור מימון טרור בבנק. בנוסף, משמש קצין הציות הראשי כנציב תלונות הציבור.

בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין מס' 308, אישר דירקטוריון הבנק בחודש דצמבר 2015 גם את כתב המינוי (צ'ארטר) של קצין הציות הראשי ועובדי פונקציית הציות בבנק ונקבע כי קצין הציות הראשי של הבנק ישמש גם כאחראי לפי סעיף 8 לחוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000.

ענף הציות אמון על סיוע לעובדי הבנק ולמנהליו לציית ולשמור על הוראות הדין החלות על הבנק, הן במישור יחסי בנק-לקוח והן במישורים אחרים הרלוונטיים לעבודת הבנק. במסגרת תפקידיו, שוקד ענף הציות על בחינה וטיוב של תהליכי העבודה בהיבט הציות בבנק על בסיס רוחבי, בממשק שוטף עם יתר יחידות ואגפי הבנק.

לענף הציות כפופות:

א. היחידה לאיסור הלבנת הון ומימון טרור - פועלת לאכיפת החובות המוטלות על הבנק בתחום זה ולפיקוח על מיליון, בהתאם למסמך מדיניות ניהול סיכון הציות ונהלי הבנק בתחום זה.

היחידה לאיסור הלבנת הון ומימון טרור מעניקה ייעוץ שוטף לסניפי הבנק ולחברות הבנות שלו ומקיימת מעקב רצוף אחר פעילות בנקאית בחשבונות הלקוחות במטרה לאתר פעולות הנחזות להיות בלתי-רגילות ולנקוט לגביהן את הצעדים הנדרשים על פי דין. כמו כן, היחידה מלווה גם את הטיפול בתחום ה-FATCA, ה-CRS וה-QI בבנק, לרבות סיכונים חוצי גבולות (Cross Border) וציות לחוקי המס בישראל.

ב. יחידת הציות - אמונה על קיום הנדרש לשם ציות להוראות הדין החלות על הבנק, כאמור לעיל, לרבות דרישות הדין הנובעות מחוק יעול הליכי אכיפה ברשות לניירות ערך (תיקוני חקיקה), התשע"א-2011) (להלן: "חוק יעול הליכי אכיפה") אשר חלות על הבנק כתאגיד הפעיל בתחום ניירות ערך וכחברה ציבורית.

בבנק קיימת תכנית אכיפה פנימית בתחום ניירות הערך והוא פועל בתחום זה בהתאם למסמך מדיניות ייעודי אשר אומץ גם בחברות הבת הרלוונטיות.

מסמך המדיניות מעודכן מעת לעת בהתאם לצורך ומובא לדיון בדירקטוריון הבנק אחת לשנה.

ג. היחידה לפניות הציבור - עוסקת בטיפול בפניות לקוחות בכל נושא הקשור ליחסי בנק-לקוח. היחידה מבררת פרטי תלונות ובקשות של לקוחות הפונים אליה ישירות או באמצעות היחידה לפניות הציבור בבנק ישראל. קצין הציות הראשי משמש כנציב תלונות הציבור והוא מעורב בטיפול בתלונות המגיעות לידי היחידה, תוך שהוא מוודא כי אלה מקבלות טיפול נאות, לרבות ייעוץ משפטי כנדרש, ובמידת הצורך, מוצפות התלונות לתשומת ליבה של היועצת המשפטית של הבנק.

פרופיל סיכון הציות של הבנק נובע מחובתו לעמוד בדרישות רגולטוריות והוראות דין ישראליות, כגון: הוראות הפיקוח על הבנקים, הנחיות הרשות לני"ע, ועוד, וכן לעמוד בדרישות מדינות זרות, כגון ביחס ליישום הוראות ה-FATCA וה-CRS, והוראות בינלאומיות אחרות שלהן תחולה ישירה או עקיפה לגביו. ישנם מספר שינויים בסביבה הרגולטורית, אשר עשויים להשפיע על חשיפת הבנק לסיכון הציות:

- ניטור חשיפות לסנקציות בינלאומיות שונות.
- חקיקה ורגולציה הקשורה ב-FATCA, CRS ו-QI.
- הוראות ציות זרות, כגון: Dodd-Frank ו-EMIR.
- חוזר המפקחת על הבנקים מה-23 בנובמבר 2016 בנושא היערכות לניהול סיכוני ציות, נוכח קביעת עבירות מס כעבירות מקור.

סיכון הציות של הבנק מנוהל תוך שמירה על רמות בקרה גבוהות, מדיניות אכיפה ונהלי עבודה מסודרים. הבנק מקפיד על עמידה בהוראות הציות ואוכף את רמת הציות הנדרשת. באופן זה פועל הבנק למזעור סיכוני הציות בבנק ובחברות הבנות.

סיכון משפטי

סיכון משפטי הינו סיכון להפסד כתוצאה מהיעדר אפשרות לאכוף באופן משפטי קיומו של הסכם והוא כולל, אך אינו מוגבל, לחשיפה לקנסות או לצעדי עונשין (Fines Penalties) כתוצאה מפעילות פיקוחית (Punitive Damages), כמו גם מהסדרים פרטניים.

האגף לייעוץ משפטי וציות של הבנק אחראי לניהול הסיכון המשפטי בבנק והוא מעניק תמיכה ומענה לכלל ההיבטים המשפטיים של פעילות הבנק וקבוצתו, והיועצת המשפטית הראשית משמשת כמנהלת הסיכון המשפטי של הבנק.

ניהול השוטף של הסיכון המשפטי מתבטא בעיקר במתן ייעוץ משפטי שוטף מאת האגף לייעוץ משפטי וציות לאורגנים המוסמכים בבנק, ליחידות השונות ולחברות הבנות שלו בנושאים השונים הכרוכים בפעילות הבנק, בהכנת מסמכי התקשרות והסכמים בנקאיים, בכתיבתם של נהלים בתחומים המצויים באחריותו של האגף ובתמיכה משפטית בהכנתם ובעדכוןם של נהלים המצויים באחריות אחרים בבנק, בניהול הידע המשפטי בבנק, ובכלל זה עדכון הגורמים הרלוונטיים בארגון בשינוי הוראות דין ורגולציה לסוגיהם, אשר יש להם השלכה על עבודת הבנק, במתן הדרכה שוטפת בנושאים משפטיים מגוונים, לרבות הפקת לקחים מאירועים שונים, בהתאמת מערך ההסכמים והנהלים לשינויים אלה, ובעדכונים שוטפים של מערכות ההסכמים והמסמכים שבשימוש הבנק ככלל, ובריכוז התביעות נגד הבנק והפיקוח על הגורמים המקצועיים המטפלים בהן מטעם הבנק.

ניהול הסיכון המשפטי מתבצע בהתאם למסמך מדיניות שבו הוגדרו העקרונות לניהול הסיכון המשפטי, חלוקת התפקידים והסמכויות לטיפול במיפוי ומזעור הסיכונים המשפטיים בבנק, תהליכי הדיווח על סיכונים וחשיפות משפטיות והערכתם, לרבות באמצעות ועדה לניהול סיכונים משפטיים הפועלת באגף לייעוץ משפטי והמתכנסת על בסיס תקופתי.

מסמך מדיניות ניהול הסיכון המשפטי מעודכן מעת לעת, בהתאם לצורך, ומובא לדיון בדירקטוריון הבנק אחת לשנה. בעקבות משבר הקורונה שהחל במהלך חודש מרס 2020, ייתכן ותהיה השלכה בעתיד על ניהול הסיכונים המשפטיים של הבנק, וזאת בשל שינויים רבים והתאמות בתהליכים שבוצעו על ידי הבנק במהלך תקופה זו מול לקוחות הבנק בנושאים שונים, הכל כפי שהתחייב מתנאי הפעילות ומההוראות הרגולטוריות בתקופת המשבר.

תהליך המיזוג, הכולל פעילות של הסבת חשבונות לקוחות, העלה את רמת הסיכון המשפטי וקיבל ביטוי בהחמרת הערכת הסיכון ברבעון הראשון של שנת 2021. לטבלת הערכת גורמי הסיכון בבנק ראה בדוח הדירקטוריון וההנהלה ליום 31 בדצמבר 2021.

סיכון מוניטין

מוניטין הוא אוסף של תפיסות, דעות ואמונות של מחזיקי העניין לגבי התאגיד, בהתבסס על ניסיונם וציפיותיהם. סיכון מוניטין הוא הסיכון לרווחי התאגיד, ליציבותו או ליכולתו להשיג את יעדיו, כתוצאה מפגיעה במוניטין העשוי לנבוע מהתנהלות התאגיד, מצבו הפיננסי או פרסום שלילי (אמיתי או כוזב) ועלול לבוא לידי ביטוי בתפיסה שלילית מצד לקוחות, צדדים נגדיים, בעלי מניות, משקיעים, מחזיקי אגרות חוב, אנליסטים, גורמים רלוונטיים אחרים או רגולטורים, אשר עשויה להשפיע לרעה על אמון הציבור בבנק ועל יכולתו של הבנק לשמור על קשרים עסקיים קיימים או ליצור קשרים חדשים וליהנות מנגישות רציפה למקורות מימון (כגון באמצעות שווקים בין-בנקאיים או שוקי איגוח).

סיכון המוניטין מאופיין ברב ממדיות ומשקף את תפיסתם של משתתפים אחרים בשוק. יתרה מכך, הפוטנציאל להתממשות מתקיים בכל רחבי הארגון ובמהותו הוא פונקציה של הלימות תהליכי ניהול הסיכונים הפנימיים של הבנק, כמו גם של האופן והיעילות של תגובות ההנהלה להשפעות חיצוניות.

מסגרת העבודה לניהול סיכון המוניטין:

- מנהל סיכון המוניטין בבנק הנו ראש אגף קמעונאות, נכסי לקוחות וייעוץ. מנהל סיכון המוניטין בבנק מהווה קו הגנה ראשון לסיכון המוניטין ונוטל חלק בגיבוש מסמך המדיניות לניהול הסיכון ומגישה המלצות, לרבות: תפיסת ניהול הסיכון, הגדרת קווי אחריות וסמכות, תוך התייחסות לאחראים למדידה וניטור של החשיפה לסיכון תוך גיבוש תכניות פעולה לטיפול בהתממשות הסיכון.
- במסגרת ניהול סיכון המוניטין, מוסדו תהליכי ניטור ובקרה אחר החשיפה לסיכון המוניטין באופן רוחבי ביחידות הבנק השונות.

בחודש ספטמבר 2020 הושלמה הצעת הרכש ובנק אגוד הפך להיות חברת בת בבעלות מלאה של בנק מזרחי טפחות. במסגרת תהליך ההסבה מבוצעות פניות ללקוחות לצורך קבלת הסכמתם והעברת ניהול חשבונם למזרחי טפחות. כמו כן, מתבצעת סגירת סניפים באופן הדרגתי בתום סבבי ההסבה.

הבנק עוקב אחר סיכונים נטישה של לקוחות ופועל לתהליכי הסבה תקינים ולשימור לקוחות. נכון לעכשיו, הבנק אינו מזהה התממשות סיכון מוניטין בעקבות תהליך הסבת לקוחות לבנק מזרחי טפחות.

סיכון אסטרטגי

הסיכון האסטרטגי הינו סיכון נוכחי או עתידי לרווחי הבנק, להון, למוניטין או למעמד הבנק, אשר עלול לנבוע מהחלטות עסקיות שגויות, מיישום לא נאות של החלטות או מהעדר תגובה לשינויים ענפיים, כלכליים או טכנולוגיים. סיכון זה נוצר ממידת התאימות של המטרות האסטרטגיות שהציב הבנק, ליכולותיו ולסביבה הכלכלית בה הוא פועל, משימות תכניות העבודה והיעדים שהוגדרו לצורך השגתן, מהמשאבים שהוגדרו לצורך העמידה בתכניות ומאיכות היישום של מרכיבי התכניות. חברי הנהלת הבנק אחראים לניהול הסיכון, כל אחד בתחומו.

לאור מיזוג הבנק עם מזרחי טפחות וכפועל יוצא הטמעת הפעילות הקיימת במסגרת הפעילות של בנק מזרחי טפחות, אין רלוונטיות לסיכון האסטרטגי של הבנק כישות עסקית עצמאית בטווח הארוך ועל כן הסיכון האסטרטגי ירד ממכלול הסיכונים שמאפיינים את פרופיל הסיכון של הבנק. יצוין, כי סיכוני המיזוג משוקללים במסגרת הסיכונים האחרים.

סיכון סביבתי

סיכון סביבתי מוגדר כסיכון להפסד כתוצאה מהוראות הנוגעות לאיכות הסביבה ואכיפתן. בנקים עשויים להיחשף לסיכונים סביבתיים בהיבטים שונים של פעילותם וסיכונים אלו עלולים להיכלל במסגרת הסיכונים האחרים (כמו: סיכון אשראי, סיכון שוק, סיכון תפעולי, סיכון משפטי וסיכון הנדליות). תיתכן גם חשיפה לסיכון מוניטין כתוצאה מהאפשרות שייחוס לבנק קשר לגורם היוצר מפגע סביבתי.

סיכון אשראי הנובע מסיכון סביבתי מוגדר כסיכון לפגיעה ביכולת החזר האשראי של הלווה עקב הפרת חוק המביאה להטלת קנסות כספיים משמעותיים, עלויות בלתי צפויות לשם עמידה בדרישות הדין, פגיעה ברווחיות הלווה ובמוניטין שלו עקב תוצאות פעילותו בהיבט הסביבתי, חשיפה לתביעות משפטיות כנגד הבנק המממן וכו'. במסגרת סיכון האשראי נכלל גם סיכון לחשיפה בביטחונות - חשיפה לפגיעה בערך בטוחה כתוצאה ממפגעים סביבתיים שונים.

בשנים האחרונות הולכת וגוברת המודעות בעולם ובארץ לפוטנציאל חשיפתם של מוסדות פיננסיים לסיכון הנובע ממפגעים סביבתיים לרבות סיכונים האקלים ומאי קיום הוראות הנוגעות לאיכות הסביבה וכי התממשות הסיכונים הסביבתיים עלולים לערער את יציבות הבנקים והמערכת הפיננסית, ובמקרה קיצון לגרום להדבקה גלובאלית. לפיכך, הן בחודש יוני 2009 והן בחודש דצמבר 2020 פרסם המפקח על הבנקים מכתבים לעניין הסיכונים הסביבתיים בתאגידים בנקאיים ועל פיהם על התאגיד הבנקאי לפעול להטמעת ניהול החשיפה לסיכון הסביבתי במכלול הסיכונים, לרבות באמצעות גיבוש תיאבון לסיכון סביבתי, מדיניות אשראי, השקעות ועוד. כמו כן, הבנק מתבקש לעקוב אחרי ההמלצות וההנחיות שפרסמו ומפרסמים גופים בינלאומיים מובילים בנושא והכוללים, בין היתר, התייחסות לציפיות הפיקוחיות בנושא ניהול הסיכון והגילוי. הבנק מכיר בכך שזיהוי והערכת הסיכון הסביבתי הינם חלק מתהליך נאות של הערכת הסיכונים להם חשוף הבנק.

האחריות לניהול החשיפה לסיכונים סביבתיים בהיבטי אשראי בבנק הינה של ראש אגף עסקים/ראש אגף קמעונאות ונכסי לקוחות, בהתאם לגורם המטפל בלווה הפרטני. ההיבטים של הסיכונים הסביבתיים הכרוכים בתפעול הבנק הינם באחריות אגף משאבים.

מדיניות ניהול הסיכונים הסביבתיים של הבנק, בהיבטי האשראי, מפורטת במסמך מדיניות ניהול האשראי העסקי והמסחרי. במסגרת המדיניות נקבעו רמות סיכון, אוכלוסיות וענפים ספציפיים, סכומי סף ותהליך קבלת חוות דעת לגבי לווים שעיסוקם מהווה פוטנציאל לסיכון סביבתי מהותי. כחלק מההערכות לניהול הסיכונים הסביבתיים הבנק נעזר בחברה חיצונית להכנת חוות הדעת לבחינת הפוטנציאל לסיכון סביבתי לגבי לווים אלו.

בנוסף לאלו, הבנק פועל לניטור הסיכון הסביבתי באמצעות: יישום המדיניות לניהול הסיכון הסביבתי על לקוחות רלוונטיים, קביעת רמות סיכון לפוטנציאל הסיכון הסביבתי של הלווה על פי חוות דעת של החברה המדרגת, הגדרת אוכלוסיות וענפים לגביהם נבחן הפוטנציאל לסיכון הסביבתי של הלווה, כולל סכומי סף, שילוב הנושא בטופס בקשות אשראי.

הואיל והבנק בתהליך מיזוג לבנק מזרחי טפחות ונמצא במגמה של אשראי פוחת, המועבר לבנק מזרחי טפחות, אין רלוונטיות להשוואה למדדים בינלאומיים

כמו כן, לאור העובדה שמרביתם המכריע של הלקוחות העסקיים בעלי הפוטנציאל הגבוה יחסית לסיכון סביבתי כבר הועברו לבנק מזרחי במהלך השנה הסיכון בבנק נכון ל-31 בדצמבר 2021 פחת משמעותית. עסקאות חדשות מהותיות מועברות לבחינת בנק מזרחי טפחות.

סיכוני אקלים

סיכוני אקלים הינם סיכונים שנוצרים מהתגברות תדירות ועוצמת אירועי מזג האוויר בעקבות התחממות כדור הארץ. סיכוני אקלים כוללים סיכוני מעבר הנובעים מקידום מהלכים להפחתת ההתחממות לרבות צמצום פליטות הפחמן (כגון: מעבר למקורות אנרגיה מתחדשים, מיסוי פחמן, שיפור היעילות האנרגטית וכד') וסיכונים פיזיים המתממשים כהשפעה ישירה משינויי אקלים, כגון: שריפות, שיטפונות וכד'.

חלה עלייה במודעות ובחשיבות ניהול הסיכונים סביבתיים וסיכוני אקלים בארץ ובעולם. בדצמבר 2020, שלח המפקח על הבנקים מכתב בנושא סיכונים סביבתיים, בדגש על סיכון אקלים, במטרה לגבש מסגרת לניהול סיכונים סביבתיים וסיכוני אקלים במערכת הבנקאית בישראל בהתאמה לרגולציה ולפרקטיקה בעולם. במרץ 2021, קיבלו הבנקים מכתב נוסף, בו התבקשו למלא שאלון להערכה עצמית בהיבטים הקשורים בסיכונים סביבתיים וסיכוני אקלים, ותוצאות השאלון הינן הבסיס לשיח של הבנקים עם הפיקוח על הבנקים, וברבעון הרביעי של 2021, פרסם הפיקוח על הבנקים עדכון של הוראות הדיווח לציבור, בנושא גילוי לציבור על היבטי סביבה, חברה וממשל (ESG).

נדבך 3

נכון ליום 31 בדצמבר 2021 מרבית חברי ההנהלה מועסקים בחוזים אישיים. במהלך חודש ינואר 2020 אושרו לחלק מחברי ההנהלה הטבות שכר בדרך של פיצויי פרישה מוגדלים ומענקי הסתגלות.

ביום 23 בפברואר 2021 אישרה האסיפה הכללית של הבנק לאחר אישורו של דירקטוריון הבנק ביום 22 בפברואר 2021 ולאחר אישור ועדת התגמול, עדכון למדיניות התגמול לנושאי המשרה בבנק.

במדיניות התגמול המעודכנת עודכנו בין היתר תנאי הסף לתשלום מענקים לנושאי המשרה בבנק. בהתאם לכללי המדיניות, המענק השנתי לנושאי המשרה הבכירים בבנק יקבע על פי הכללים הבאים:

המענק השנתי המקסימאלי לכל אחד מנושאי המשרה הבכירים עבור השנה הקלנדרית הרלוונטית, לא יעלה על 4.5 משכורות חודשיות ממוצעות של המנכ"ל או כל אחד מנושאי המשרה הבכירים המכהנים כראשי אגפים עסקיים, והמענק השנתי המקסימאלי כאמור, שישולם לשאר נושאי המשרה, הכוללים את מנהל הסיכונים הראשי, החשבונאי הראשי, היועצת המשפטית הראשית והמבקר הפנימית ככל שהיא עובדת בנק אגוד, עבור השנה הקלנדרית הרלוונטית, לא יעלה על 3.75 משכורות חודשיות ממוצעות, של כל אחד מנושאי משרה אלה, לפי העניין. ועדת התגמול ודירקטוריון הבנק סבורים, כי היחס האמור בין רכיב המענק השנתי המשתנה לבין רכיב התגמול הקבוע הינו ראוי וסביר בשים לב ליעדי מדיניות התגמול ובשים לב לצורך לשמור על מסגרת ניהול הסיכונים של הבנק ועל בסיס ההון של הבנק.

בנוסף לאמור לעיל ובהתאם למתחייב מהוראת התגמול בתאגיד בנקאי ובכפוף להוראות חוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), התשע"ו – 2016 (להלן: "חוק מגבלת התגמול"), התגמול המשתנה עבור נושא משרה בגין שנה קלנדרית לא יעלה על 100% מהתגמול הקבוע של נושא המשרה באותה שנה. למרות האמור לעיל, בתנאים חריגים ובכפוף להוראות כל דין, הבנק רשאי לקבוע שהתגמול המשתנה עבור נושא משרה בגין שנה קלנדרית יגיע עד ל-200% מהתגמול הקבוע², וזאת בכפוף לקיום הכללים הקבועים בהוראת ניהול בנקאי תקין A301 בעניין התגמול בתאגיד בנקאי, ובכלל זה, קבלת החלטה מנומקת ומפורטת של הדירקטוריון ובכפוף לאישור כל אורגן נוסף של הבנק כמתחייב על פי דין.

המענק המירבי יהיה כפוף למגבלות ולכללים הקבועים בחוק מגבלת התגמול. נושאי המשרה הבכירים יהיו זכאים למענק שנתי כאמור לעיל, בכפוף לכך שהבנק יעמוד בתנאי סף שעניינו עמידה ביעד שהוגדר מראש על ידי הדירקטוריון במסגרת תכנית העבודה של המיזוג.

ככל שהבנק יעמוד בתנאי הסף המפורט לעיל בגין השנה הקלנדרית, יהיו ועדת התגמול ולאחריה דירקטוריון הבנק רשאים לאשר מענקים למי מנושאי המשרה הבכירים בהיקף של עד 3 משכורות לכל נושא משרה בכיר לפי העניין, וזאת לאחר שישקלו ויבחנו פרמטרים אשר יכללו, בין היתר: (1) את מידת עמידתו של נושא המשרה הבכיר והיחידה שבניהולו ביעדים מרכזיים שבתחום אחריותו כפי שיוגדרו פרטנית במסגרת תכנית העבודה של הבנק הנגזרת מתכנית העבודה של הבנק; (2) ציות להוראות הדין, הרגולציה ונהלי הבנק; (3) העדר חריגות ממגבלות וכללים שנקבעו ע"י הדירקטוריון במסגרת מסמכי מדיניות שאישר דירקטוריון הבנק; (4) דוחות ביקורת שנתינו בתחום אחריותו של נושא המשרה הבכיר; (5) הערכה אישית של נושאי המשרה.

למרות האמור לעיל, ככל שהבנק לא יעמוד ביעד הסף הקבוע כאמור לעיל, יהיו רשאים וועדת התגמול ודירקטוריון הבנק לקבל החלטה בעניין אישור מענקים לנושאי המשרה או למי מהם בהיקף שלא יעלה על 3 משכורות, אם בהתאם להמלצת המנכ"ל לית ולשיקול דעתם התקיימו טעמים המצדיקים זאת.

בנוסף יהיו ועדת התגמול ודירקטוריון הבנק רשאים לאשר למי מנושאי המשרה הבכירה בבנק מענק שנתי משתנה נוסף מעבר ל-3 משכורות, כאשר המענק השנתי הנוסף המרבי לכל שנה קלנדרית לא יעלה על 0.75 משכורות לנושאי משרה בכירים בתפקיד חשבונאי ראשי, מנהל סיכונים ראשי, מבקר פנימי ויועץ משפטי ראשי (נושאי משרה "בתפקידי ביקורת ובקרה"), ועל 1.5 משכורות נוספות למי מנושאי המשרה הבכירים האחרים (לרבות המנכ"ל), וזאת לפי הפרמטר המדיד של עמידה ביעד שהוגדר מראש על ידי הדירקטוריון במסגרת תכנית העבודה של המיזוג.

בנוסף הושמטה במסגרת עדכון מדיניות התגמול לנושאי המשרה ההתייחסות הנפרדת ליו"ר הדירקטוריון, כך שתגמול היו"ר זהה לזה של הדירקטורים האחרים.

כן עודכן סעיף השיפוי במדיניות התגמול, כך שתקרת סכום השיפוי הוחלפה מ-25% מהון הבנק בהתאם לדוחות הכספים שיפורסמו לפני מועד תשלום השיפוי במגבלה עדכנית המתייחסת ל-25% מהון הבנק נכון לדוחות הכספיים של הבנק ליום 30.6.2020 (עובר לרכישת הבנק על ידי בנק מזרחי טפחות).

בד בבד אושר על ידי האורגנים המוסמכים של הבנק תיקון סעיף השיפוי בתקנון הבנק וכן תיקון כתב ההתחייבות לשיפוי דירקטורים ונושאי משרה בבנק בדרך של עדכון תקרת סכום השיפוי לנושאי המשרה בבנק ל-633 מיליון ש"ח המהווה 25% מהון הבנק נכון לדוחות הכספיים של הבנק ליום 30.6.2020 (עובר לרכישת הבנק על ידי בנק מזרחי טפחות).

עוד עודכנו תנאי המסגרת של ביטוח נושאי המשרה בבנק, כך שיאפשרו חלופה של רכישת פוליסה במסגרת הפוליסה הקבוצתית של חברת האם, מזרחי טפחות.

יצוין, כי בהתאם למדיניות התגמול לנושאי המשרה בבנק, מעבר לאמור לעיל במקרים חריגים יהיו רשאים ועדת התגמול והדירקטוריון לאשר סכום מענק משתנה נוסף בגין אירועים מיוחדים, למי מנושאי המשרה, שלא יעלה על 2 משכורות חודשיות

² ובלבד שתגמול על פי קריטריונים שאינם ניתנים למדידה יהווה חלק לא מהותי מהתגמול כאמור.

³ הערכת המנכ"ל – בהתאם להמלצת יו"ר הדירקטוריון, הערכת המבקר הפנימי – בהתאם להמלצת יו"ר הדירקטוריון ויו"ר ועדת הביקורת, הערכת מנהל הסיכונים – בהתאם להמלצת יו"ר הדירקטוריון והמנכ"ל והערכת יתר הסמנכ"לים – בהתאם להמלצת מנכ"ל הבנק.

ממוצעות לכל נושא משרה. המענק המיוחד יכול שיאושר ויוענק למי מנושאי המשרה במהלך השנה הקלנדארית, בשל אירוע חריג, כגון השלמת פרויקט חד-פעמי, שינוי מבני מהותי או תרומה מיוחדת להשגת יעדי הבנק.

אישור התקשרות בפוליסת ביטוח לנושאי משרה בבנק ובחברות הבנות של הבנק - ראה ביאור 10 (1) ו- (3) לתמצית הדוחות הכספיים.

להלן יובא גילוי הבנק בהתאם לדרישות הגילוי לפי נדבך 3 של באזל בגין תגמול, כאמור בהוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים.

ביום 27 ביולי 2020 אישרה האסיפה הכללית של הבנק לאחר אישור דירקטוריון הבנק בישיבתו מיום 18 ביוני 2020 ולאחר אישור ועדת התגמול מיום 7 ביוני 2020 להאריך את תקופת ההסכם הקצוב של מנכ"לית הבנק לתקופה קצובה נוספת של שנתיים החל מתום תקופת ההסכם הקצוב הנוכחי (18 באוגוסט 2020) וכי המנכ"לית תהיה זכאית בעת סיום יחסי עבודתה בבנק לתשלום מענק הסתגלות נוסף של ארבע משכורות חודשיות (בצירוף שווי הפרשות סוציאליות), כאשר זכאותה לשני חודשי הסתגלות מתוכם תתגבש למנכ"לית עם אישור האסיפה הכללית לתנאי הכהונה וההעסקה, וזכאותה לשני חודשי הסתגלות הנוספים תתגבש למנכ"לית בחודש ינואר, 2021, כך שסך הכל תהיה זכאית המנכ"לית במועדים בהם תתגבש לה הזכאות כמפורט לעיל, למענק הסתגלות בגובה שש משכורות חודשיות, הכל בהתאם לתנאי העסקתה של המנכ"לית ובכפוף למגבלות ולכללים הקבועים בחוק תגמול לנושאי משרה בתאגידים פיננסיים (אישור מיוחד ואי התרת הוצאה לצורכי מס בשל תגמול חריג), תשע"ו-2016. מנכ"לית הבנק תסיים העסקתה בבנק ביום 31.3.2021.

בחודש יוני 2021 אישר דירקטוריון הבנק תוכנית תגמול לעובדי הבנק הכוללת תמריצים לעמידה ביעדי המיזוג בשנים 2021-2022. כמו כן אישר הדירקטוריון תגמול ותוכנית תגמול בגין שנים אלה לחברי ההנהלה וזאת בהתאם למדיניות התגמול שאושרה ביום 23 בפברואר 2021 (לפרטים ראה ביאור 21). לדוחות הכספיים ליום 31 בדצמבר 2020).

לבנק הפרשות מתאימות בדוחות הכספיים המתייחסות לתוכנית התגמול כאמור.

לפרטים נוספים, ראה גם תיאור מדיניות התגמול ותכנית המענקים בביאור 21.ה – הטבות לעובדים - מדיניות לעניין תנאי הכהונה והעסקה של נושאי משרה לדוחות הכספיים של הבנק לשנת 2021. לפירוט בעניין התגמולים שניתנו לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה בבנק, ראה פרק שכר בכירים וכן ביאור 21.ו – הטבות לעובדים - חוזים אישיים בדוחות הכספיים.

גילוי איכותי על התגמול (REMA)

מידע המתייחס לגופים המפקחים על התגמול

דירקטוריון הבנק הוא הגוף המוסמך לאשר את מדיניות התגמול לנושאי המשרה בבנק (בכפוף לאישור האסיפה הכללית כמפורט להלן) ולעובדי הבנק בהתאם להוראות הדין לאחר שקילת המלצות ועדת התגמול שמונתה על ידיו. לאישור הדירקטוריון מובאים תנאי ההעסקה של נושאי המשרה בבנק ועובדים בכירים (המתוגמלים על פי מנגנון תגמול משתנה) שאינם בהתאם לתנאי ההסכם הקיבוצי של עובדי הבנק. כמו כן מאשר הדירקטוריון את העקרונות והסכמי התגמול של עובדי הבנק שאינם נושאי משרה בכירה וזאת לאחר קבלת המלצת ועדת התגמול.

כמו כן, מפקח הדירקטוריון על יישום מדיניות התגמול ובחן מעת לעת, ולפחות אחת לשנה, את הצורך בהתאמתה להוראה 301A (אם חל שינוי מהותי בנסיבות שהיו קיימות בעת קביעתה או מסיבה אחרת).

הגוף העיקרי שהוסמך על ידי הדירקטוריון לפקח על נושא התגמול הינו ועדת התגמול שהוסמכה, בין היתר, לדון ולהמליץ לדירקטוריון על מדיניות התגמול לעובדים ולנושאי משרה בבנק, לבחון עמידתה של המדיניות בהוראות הדין, השפעתה של מדיניות התגמול על פרופיל הסיכון של הבנק והתאמתה לתיאבון הסיכון של הבנק, וזאת בתדירות של אחת לשנה לפחות. כן דנה ועדת התגמול באישור מנגנוני תגמול לעובדים מרכזיים ולנושאי משרה ובהתקשרויות עם נושאי משרה בבנק לעניין תגמולם, תוך התייחסות לעניינים המפורטים במדיניות התגמול, על מנת להבטיח כי ההסכמים הולמים ואינם מסכנים את איתנותו ויציבותו של הבנק. המלצותיה מובאות לאישור הדירקטוריון.

רוב חברי הועדה הינם דירקטורים בלתי תלויים. כאמור לעיל, ביום 23 בפברואר 2021 אישרה האסיפה הכללית של הבנק לאחר אישורו של דירקטוריון הבנק ביום 22 בפברואר ולאחר אישור ועדת התגמול, עדכון למדיניות התגמול לנושאי המשרה בבנק. כמו כן אישר דירקטוריון הבנק לאחרונה בחודש יוני 2021 לאחר ששקל את המלצות ועדת התגמול, עדכון של מדיניות התגמול החלה על כלל עובדי הבנק ובכלל זה ביחס לתנאי הכהונה והעסקה של עובדים מרכזיים (כמפורט להלן) אחרים שאינם נושאי משרה בבנק וזאת בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 301A: "מדיניות תגמול בתאגיד בנקאי", על עדכוניה.

במסגרת מדיניות התגמול לכלל עובדי הבנק, מוגדרת רשימת התפקידים של עובדים מרכזיים שהינם עובדים אשר לפעילותם עשויה להיות השפעה מהותית על פרופיל הסיכון של הבנק, בהתאם להוראה 301A להוראת ניהול בנקאי תקין. כך הוגדרו כעובדים מרכזיים (בנוסף לנושאי המשרה הבכירה בבנק כהגדרתם בהוראה 301A) גם ראשי מערכים בבנק, ככל שאינם מועסקים במסגרת ההסכם הקיבוצי החל על מנהלים בבנק וכן דילרים מסויימים בנוסטרו ובחדר עסקות. כן הובהר, כי מדיניות התגמול לעניין אותם עובדים מרכזיים, שכל תגמולם נקבע על פי ההסכם הקיבוצי, תהיה ההסכם הקיבוצי עצמו.

עקרונות מדיניות התגמול לעובדי הבנק חלים גם על תגמול עובדים בחברות הבת של הבנק, וההתייחסות במדיניות ליעדי ביצוע יחידתיים תחול בשינויים המתחייבים גם ביחס לחברות הבת. מבלי לגרוע מכך, נקבע במדיניות התגמול לעובדי הבנק, כי חברות בנות החייבות באישור מדיניות תגמול בהתאם להוראה A-301, תאמצנה מדיניות תגמול תוך התחשבות בעקרונות הקבועים במדיניות התגמול המוסדרת במסמך זה.

לעניין עובדים מרכזיים (לרבות נושאי משרה) מדיניות התגמול חלה על תנאי כהונה והעסקה שיאושרו לעובדים אלו החל ממועד אישור מדיניות התגמול על ידי האורגנים המוסמכים של הבנק, ואין במדיניות התגמול כדי לפגוע בהתקשרויות הקיימות (ובנוסחאות תגמול לעובדים או לקבוצות עובדים) במועד אישור מדיניות התגמול, בין הבנק לבין העובדים האמורים לעניין תנאי כהונתם והעסקתם בבנק, בכפוף לאמור בהוראות הדין (לרבות הקבוע בחוק מגבלת התגמול והוראה A301 להוראות ניהול בנקאי תקין).

מסמכי מדיניות התגמול לנושאי המשרה ולעובדי הבנק מובאים לדיון ולאישור האורגנים המוסמכים של הבנק אחת לשלוש שנים. דירקטוריון הבנק וועדת התגמול מפקחים ומקיימים מעקב לפחות אחת לשנה אחר ישומה בפועל ובוחנים את הצורך בהתאמתם, אם חל שינוי מהותי בנסיבות שהיו קיימות בעת קביעתם או מטעמים אחרים, ובכלל זה כי המדיניות מקדמת את המטרות והיעדים אותם היא באה להגשים.

טבלה 37: ריכוז העובדים המרכזיים בבנק

עובדים מרכזיים בבנק		כמות (ליום 31 בדצמבר)
		2021
דירקטורים (כולל יו"ר)	6	9 ¹
מנכ"ל, חברי הנהלה, יוהמ"ש	8	9
עובדים מרכזיים אחרים	5	6
סך הכל	19	24

1. נכון ל-31 בדצמבר 2021 כיהנו 6 דירקטורים והחל מיום 6 בינואר 2022 כיהנו 7 דירקטורים (ב-10.11.2021 סיימה כהונה גב' מעין כהן מועלם וב-6.1.2022 החלה כהונתו של מר עוזי ורדי-זר).

התכנון והמבנה של תהליכי התגמול

נדבך 3

המטרות והעקרונות העומדים בבסיסה של מדיניות התגמול לנושאי משרה ולעובדים בבנק, כוללים יצירת מערכת תמריצים לעובדי הבנק, במסגרת הסדרי השכר הקיימים בבנק, קביעת הסדר תגמול לנושאי המשרה בבנק המבוססים על ביצועיהם בפועל ועל מידת תרומתם להשגת היעדים שקבע דירקטוריון הבנק במסגרת תכנית העבודה של הבנק וכן על כישוריהם, ניסיונם המקצועי והישיגיהם. כל זאת, תוך הקפדה על עמידה בתיאבון הסיכון ואי נטילת סיכונים חריגים מעבר לסיבולת הסיכון של הבנק, ותוך שמירה על בסיס הון איתן ותמרוץ עובדים המאיישים תפקידי בקרה ופיקוח, בשים לב לחשיבות ורגישות תפקידיהם.

בקביעת מדיניות התגמול, הובא בחשבון, בין היתר, רצון הבנק לשמר את שדירת הניהול והעובדים הקיימים בבנק תוך שמירה על מבנה תמריצים הולם, הכל בהתחשב בשיקולים ארגוניים כגון: עלויות תגמול ופערי תגמול רצויים בין הדרגים השונים בבנק, אופי פעילותו של הבנק, תכנית העבודה של הבנק והתכנית הקבוצתית למיזוגו של בנק אגוד לתוך בנק מזרחי טפחות, מדיניות ניהול הסיכונים של הבנק והקבוצה, היבטים של תרבות הציות בבנק.

עוד שקלו והתייחסו חברי ועדת התגמול ודירקטוריון הבנק במסגרת אישור מדיניות התגמול לנושאי המשרה ולעובדי הבנק, לפי העניין, ובין היתר להוראה A-301 להוראות הפיקוח על הבנקים ולהוראות חוק מגבלת תגמול והכללים והמגבלות שנקבעו במסגרתו וכן למכלול תנאי ההעסקה הקיימים של נושאי המשרה בבנק ובכלל זה להיקפם המירבי של רכיבי התגמול הקבוע והמשתנה וליחסים ביניהם, ליחסים בין מכלול התגמול של נושאי המשרה לתגמול עובדי הבנק האחרים כולל עובדי קבלן.

לעניין נושאי משרה העוסקים בביקורת ובבקרה וביניהם, מנהל הסיכונים הראשי והיועצת המשפטית הראשית של הבנק נקבע מנגנון תגמול משתנה אשר מבטיח אי תלות של גובה התגמול בעסקים עליהם הם מפקחים, שכן התגמול המשתנה שלהם אינו תלוי בתוצאות העסקיות של התחומים העסקיים שעל פעילותם הם מפקחים, אלא בעמידתם בפרמטרים רלוונטיים לתחום פעילותם ואחריותם (בכפוף לכך שתוצאות הבנק בכללותן עמדו בתנאי סף שהוגדרו במדיניות התגמול). לכל אחד מנושאי המשרה האמורים יוחס היקף מענק מרבי (שהוגדר במספר משכורות מירבי לכל אחד מאותם נושאי משרה). אישור המענק בפועל בכפוף למספר המשכורות המירבי שהוגדר במדיניות נתון לשיקול דעת ועדת התגמול והדירקטוריון לאחר שישקלו פרמטרים שונים המתייחסים לתפקודם והתנהלותם של נושאי המשרה כמפורט במדיניות התגמול ולכללי המדיניות.

לעניין עובדים אחרים העוסקים בסיכונים ובציות שאינם נושאי משרה נקבע במסגרת מדיניות התגמול לעובדי הבנק, כי הקריטריונים לתגמול שלהם יביאו בחשבון את חשיבות ורגישות התפקידים המוטלים עליהם ויכללו תמריצי תגמול שינתנו על בסיס עמידה ביעדים התורמים, בין היתר, לאפקטיביות הבקרה בבנק וליכולת שימור עובדים מוכשרים ולא יהיו תלויים בתוצאות העסקיות של התחומים העסקיים שאת פעילותם הם מנטרים, מבקרים או מפקחים והכל תוך חתירה לעמידה ביעדים העסקיים של הבנק, באופן שלא יפגע באי התלות שלהם ובכפוף לתקציב שנקבע במסגרת ההסכמים הקיבוציים. עקרונות אלו ייושמו בתכניות מענקים שתאושרנה מעת לעת לעובדים העוסקים בסיכונים וציות, שאינם מועסקים תחת תנאיו של ההסכם הקיבוצי למנהלים בבנק.

תיאור הדרכים שבהן סיכונים קיימים ועתידיים מובאים בחשבון בתהליך התגמול

נדבך 3

דירקטוריון הבנק קבע במסגרת מדיניות התגמול לנושאי משרה בבנק, כתנאי סף לזכאות נושאי המשרה למענקים, כי ככל שהבנק יעמוד בתנאי הסף לתשלום מענק שנקבע במדיניות התגמול ועדת התגמול והדירקטוריון יהיו רשאים לאשר מענק למי מנושאי המשרה, וזאת לאחר שישקלו שורה של פרמטרים הכוללים לצד מידת עמידתו של נושא המשרה הבכיר והיחידה שבניהולו ביעדים מרכזיים שבתחום אחריותו כפי שיוגדרו בתכנית העבודה של הבנק, בין היתר, גם פרמטרים של ציות להוראות הדין, הרגולציה ונהלי הבנק, העדר חריגות ממגבלות וכללים שנקבעו על ידי הדירקטוריון במסגרת מסמכי מדיניות שאישר דירקטוריון הבנק וכן דוחות ביקורת שניתנו בתחום אחריותו של נושא המשרה. יוצא אפוא שבכפוף לתנאי הסף הקבוע במדיניות, הפרמטרים והמדדים להערכת נושאי המשרה בבנק ושעל בסיסם ישקל מתן המענק לנושאי המשרה וסכום המענק, כוללים מדדים שנועדו להבטיח יציבות ועמידה בסיבולת הסיכון לסיכונים, ובין היתר, עמידתם של נושאי המשרה במגבלות ובכללים, לרבות בתיאבון וסיבולת סיכון שנקבעו על ידי הדירקטוריון במסגרת מסמכי מדיניות שאישר הדירקטוריון, עמידה בסיבולת הסיכון לסיכונים ציות להוראות הדין וממצאי דוחות ביקורת המתייחסים לפעילותם ולתחום אחריותם, לרבות בתחומי ניהול הסיכונים שבאחריותם.

לגבי עובדים מרכזיים - במסגרת תכניות תגמול פרטניות שולבו מדדי תגמול הכוללים עמידה במגבלות ניהול הסיכונים, ציון ביקורת פנימית ועמידה בציות לחוקים תקנות והנחיות רגולטוריות.

במדיניות התגמול לעובדי הבנק ולנושאי המשרה בבנק כלולות הוראות בהתאם להוראה A-301 להוראות הפיקוח על הבנקים, לפיהן כל תגמול משתנה לנושא משרה או לעובד מרכזי יוענק וישולם בכפוף להתניה שהתגמול המשתנה כולו או חלקו הינו בר השבה בהתקיים קריטריונים להשבה המפורטים במדיניות התגמול, וזאת לתקופה של עד חמש (5) שנים ממועד הענקתם, (ולעניין נושא משרה עד שבע (7) שנים בנסיבות חריגות שהוגדרו במדיניות). הוראה זו חלה על התגמול המשתנה לנושאי המשרה ולעובדים המרכזיים בבנק (בכפוף להוראות המעבר שנקבעו ביחס אליה). בהתאם למדיניות התגמול לנושאי המשרה, נושא משרה ישיב לבנק סכומי תגמול משתנה ששולמו לו, אם שולמו לו על בסיס נתונים שהתבררו כמוטעים והוצגו מחדש בדוחות הכספיים של הבנק, וזאת באופן ובדרך שייקבעו על ידי ועדת התגמול.

במדיניות התגמול לעובדי הבנק ולנושאי המשרה הובהר כי מדיניות התגמול אינה מהווה התחייבות של הבנק למתן מענקים וכי מוקנית לדירקטוריון סמכות להחליט כי סכומי המענקים להם זכאים נושאי המשרה בבנק או העובדים המרכזיים יופחת, ולקבוע את גובה ההפחתה ובמקרים חריגים, של משבר כלל משקי או מערכת או בבנק, כי לא יוענקו מענקים לבכירים באותה שנה רלוונטית.

מדיניות התגמול לנושאי משרה כוללת כללים בעניין פריסה ו/או דחייה של מענקים, בהתאם לקבוע בה. כך, בהתאם למנגנון הדחיה העדכני שנקבע במדיניות התגמול לנושאי משרה בבנק, לאחר חישוב ואישור גובה המענק בגין שנה מסוימת ישולם המענק לנושא המשרה. יחד עם זאת, במקרה שבו יעלה סך המענק השנתי המשתנה לנושא המשרה בגין שנה קלנדרית על 40% מהתגמול הקבוע שלו באותה שנה, אזי מחצית (50%) מסך המענק לו הוא זכאי בגין אותה שנה תדחה ותשולם לנושא המשרה בפועל בחלקים שווים בכל אחת משלוש השנים העוקבות לשנה הקלנדרית בה אושר המענק. התשלומים הנדחים צמודים למדד המחירים לצרכן ממועד אישור המענק.

חלק המענק השנתי הנדחה הרלוונטי בכל שנת דחיה ישולם (יבשיל) בכפוף לכך שהבנק יעמוד ביעד הלימות ההון שנקבע על ידי הדירקטוריון. לא עמד הבנק בתנאי ההבשלה הנ"ל ידחה חלק המענק השנתי הנדחה הרלוונטי למועד הבא שבו יעמוד הבנק בתנאים הנ"ל. גם במדיניות התגמול לעובדים מרכזיים נקבע מנגנון פריסה אם היקף התגמול המשתנה יעלה על שיעור מינימלי שנקבע במסגרתה, ולעניין מענקים לחלק מהעובדים המרכזיים, כפופים התשלומים הנדחים למנגנוני הפחתה ו/או הקפאת תשלומים שנדחו (עם אפשרות לביטול זכאות למענקים שנדחו והוקפאו) בהתאם לתנאים המפורטים בתכניות המענקים שאושרו להם.

כן מגבילה מדיניות התגמול את היקף התגמול המשתנה שניתן לשלם לנושאי המשרה ולעובדים מרכזיים, שעה שהיא קובעת כי התגמול המשתנה לנושאי המשרה והעובדים המרכזיים לא יעלה על 100% מהתגמול הקבוע של נושא המשרה באותה השנה (למעט חריגים בהתאם לקבוע בהוראה A-301). כמו כן, קיימת במדיניות התגמול התניה לפיה מדיניות התגמול ותנאי הכהונה והעסקה כפופים לכללים ולמגבלות הקבועים בחוק מגבלת התגמול.

על פי מדיניות התגמול תשלום בפועל של תגמולים בגין סיום העסקה שאינם רכיב קבוע (דהיינו מהווים רכיב משתנה), יהיה כפוף, בחלקו, להסדרי דחיה של 3 שנים אחרי סיום העסקתו של נושא המשרה בבנק וכמו גם להפעלת מנגנוני התאמה לביצועים בדיעבד, כדי להבטיח שאינם מעודדים לקיחת סיכונים יתר.

תיאור הדרכים שבהן התאגיד הבנקאי יוצר קשר בין הביצועים במהלך תקופת מדידת הביצועים לבין רמות התגמול

נדבך 3

כפי שפורט לעיל, ועדת התגמול והדירקטוריון יהיו רשאים לאשר מענקים למי מנושאי המשרה הבכירים בבנק, בכפוף להתקיימות תנאי הסף שעניינו עמידה ביעד שהוגדר מראש על ידי הדירקטוריון במסגרת תכנית העבודה של המיזוג. וכן לאחר שקילת פרמטרים נוספים שבוחנים את ביצועי נושאי המשרה (בין היתר את מידת עמידתו של נושא המשרה הבכיר והיחידה שבניהולו ביעדים מרכזיים שבתחום אחריותו כפי שיוגדרו פרטנית במסגרת תכנית העבודה של הבנק, ציות להוראות הדין, הרגולציה ונהלי הבנק, העדר חריגות ממגבלות וכללים שנקבעו על ידי הדירקטוריון במסגרת מסמכי מדיניות שאישר דירקטוריון הבנק ודוחות ביקורת שניתנו בתחום אחריותו של נושא המשרה וכן על סמך ההערכה האישית של נושא המשרה, כך שתגמול נושא המשרה וסכומו מותנה בביצועי הבנק ובביצועיהם של נושאי המשרה.

גם תכניות המענקים לעובדים מרכזיים אחרים, בוחנות את ביצועי העובד, על פי קריטריונים שנקבעו מראש בהתאם לתחום פעילותו ואחריותו של העובד בשים לב לפרמטרים המיוחסים לביצועי הבנק והיחידה בה פועל העובד בתקופת הערכת הביצועים, וזאת בשילוב עם ציונים שיוענקו למבחינים בתחום הבקרה ניהול סיכונים, ציות וביקורת שיכולים להפחית את הערכת העובד עד שלילת המענק שלו במקרים קיצוניים. סך המענק המירבי לעובד מוגבל בתקרה שהוגדרה מראש.

במקרה של ביצועים חלשים המגיעים עד כדי אי עמידה בתנאי הסף או במדדים שנקבעו בתכניות התגמול לא יהיו נושאי המשרה או העובדים המרכזיים, זכאים למענקים. כן נקבעה במסגרת תכנית המענקים החלה על חלק מהעובדים המרכזיים, הוראה בעניין הקפאת מענקים שנפרסו וביטול הזכאות לקבלת החלק שנדחה מתוך המענק במקרה של ביצועים שנופלים מתחת לסף שהוגדר בתכניות המענקים החלות עליהם ובמדיניות התגמול לנושאי המשרה נקבע כלל לדחיית תשלום מענקים שנפרסו (בהתאם לכללי המדיניות), במקרה בו הבנק לא עמד ביחס הלימות ההון שקבע הדירקטוריון באותה שנה.

בנוסף, מוקנית לדירקטוריון בהתאם למדיניות התגמול לעובדי הבנק ולנושאי המשרה, כפי שצויין לעיל, סמכות להחליט כי סכומי המענקים להם זכאים נושאי המשרה בבנק או העובדים המרכזיים יופחתו ולקבוע את גובה הפחתה וכן לקבוע במקרים חריגים, של משבר כלל משקי או מערכתי או בבנק, אשר ינומקו בהחלטתו, כי לא יוענקו מענקים לבכירים באותה שנה רלוונטית.

תיאור הדרכים שבהן התאגיד הבנקאי מתאים את התגמול כדי להתחשב בביצועים לטווח ארוך יותר

נדבך 3

כפי שצויין לעיל במסגרת מדיניות התגמול נקבע מנגנון דחיית תשלום מענקים, בשים לב להיקף המענק ביחס לתגמול הקבוע באותה שנה.

כמו כן, נקבע ביחס למענקים לחלק מהעובדים המרכזיים (שאינם נושאי משרה) כי אלו כפופים למנגנוני הפחתה ממענקים שנדחו או מנגנוני "הקפאת" תשלומים שנדחו ואף ביטול הזכאות לקבלתם בהתאם לתנאים המפורטים בתכניות המענקים החלות עליהם.

בנוסף, בנסיבות חריגות שהוגדרו במדיניות התגמול יכול שעובד מרכזי ידרש להשיב תגמולים משתנים ששולמו לו לתקופה של עד חמש (5) שנים ממועד הענקתם, בשים לב לבכירות העובד המרכזי, ובכפוף להוראות המעבר שנקבעו ביחס להוראה (ובנסיבות חריגות המוגדרות במדיניות התגמול לנושאי משרה - ניתן להאריך תקופת ההשבה ביחס לנושא משרה בעד שנתיים נוספות).

בנוסף לכך, במדיניות התגמול לנושאי המשרה בבנק נקבע כי נושא משרה ישיב לבנק סכומי תגמול משתנה ששולמו לו, אם שולמו לו על בסיס נתונים שהתבררו כמוטעים והוצגו מחדש בדוחות הכספיים של הבנק, וזאת באופן ובדרך שייקבעו על ידי ועדת התגמול.

עוד על פי מדיניות התגמול, תשלום בפועל של תגמולים בגין סיום העסקה שאינם רכיב קבוע (דהיינו מהווים רכיב משתנה), יהיה כפוף, להסדרי דחיה של 3 שנים אחרי סיום העסקתו של נושא המשרה בבנק וכמו גם להפעלת מנגנוני התאמה לביצועים בדיעבד, כדי להבטיח שאינם מעודדים לקיחת סיכונים יתר, בכפוף לכללים הקבועים במדיניות.

מדיניות התגמול קובעת כי התגמול המשתנה לנושאי המשרה והעובדים המרכזיים לא יעלה על 100% מהתגמול הקבוע באותה השנה. בתנאים חריגים ובכפוף להוראות הדין הבנק רשאי לקבוע שהתגמול המשתנה בגין שנה קלנדרית יגיע לעד 200% מהתגמול הקבוע, וזאת בכפוף לכללי הדין וקבלת החלטה מנומקת ומפורטת של הדירקטוריון ובכפוף לאישור כל אורגן נוסף של הבנק כמתחייב על פי הדין.

תיאור צורות של תגמול משתנה בהן משתמש התאגיד הבנקאי והשיקולים לשימוש בצורות של תגמול משתנה כאמור

לבנק אין תכניות תגמול משתנה במניות או מכשירים מבוססי מניות.

- להלן גילוי כמותי של מדיניות התגמול לעובדים מרכזיים (כולל נושאי משרה בכירה) במהלך שנת הדיווח:
- ועדת התגמול התכנסה 7 פעמים במהלך שנת הדיווח, ושולם לחבריה תגמול בסך 81,600 ש"ח (לא כולל מע"מ). 15 עובדים מרכזיים קיבלו תגמול משתנה במהלך שנת הדיווח בגין שנים קודמות.
  - במהלך שנת הדיווח לא הוענק בonus מובטח שאינו תלוי בביצועים.
  - סך התגמול הנדחה ששולם בשנת הדיווח כ-2.5 מיליון ש"ח.
  - במהלך שנת הדיווח לא הוענק מענק בעת החתימה.
  - במהלך שנת הדיווח שולמו תשלומי פיצויים מעל 100% לעובד מרכזי בסך של כ-2.3 מיליון ש"ח.
  - הסכום הכולל שטרם שולם של יתרת התגמול הנדחה והתגמול המוחזק, שחשוף להתאמות בדיעבד, מפורשות ו/או משתמעות: 16.8 מיליון ש"ח.
- במהלך שנת הדיווח לא היו הפחתות עקב התאמות מפורשות או משתמעות בדיעבד.

טבלה 38: פירוט נוסף של סכום התגמול בגין שנת הדיווח לנושאי המשרה הבכירים והעובדים המרכזיים האחרים (REM1) בדבר 3

31 בדצמבר 2020		31 בדצמבר 2021		31 בדצמבר 2020		31 בדצמבר 2021		מבוסס מזומן מניות ומכשירים מבוססי מניות אחרים	תגמול קבוע
עובדים מרכזיים אחרים	נושאי משרה בכירים*	עובדים מרכזיים אחרים	נושאי משרה בכירים*	עובדים מרכזיים אחרים	נושאי משרה בכירים*	עובדים מרכזיים אחרים	נושאי משרה בכירים*		
לא נדחה	נדחה	לא נדחה	נדחה	לא נדחה	נדחה	לא נדחה	נדחה	לא נדחה	תגמול משתנה
-	5.5	3	14.1	-	4.8	3.2	11.3		
-	-	-	-	-	-	-	-		
-	-	-	-	-	-	-	-		
4.3	-	1.1	-	2.5	1.8	4.3	0.7		
-	-	-	-	-	-	-	-		

במיליוני שקלים

* כולל יו"ר.

לפירוט התגמולים לבעלי עניין ולנושאי משרה בכירה, בהתאם לאמור בתקנות 21 ו-22 בתקנות ניירות ערך (דוחות תקופתיים ומידיים), התשל"ל 1970, ראה פרק על ממשל תאגידי, ביקורת ופרטים נוספים על עסקי התאגיד הבנקאי ואופן ניהולם.

טבלה 39: תשלומים מיוחדים (REM2)

בנוספים מובטחים		מענקים בעת החתימה		תשלומי פיצויים	
מספר עובדים*	סך הכל	מספר עובדים	סך הכל	מספר עובדים	סך הכל
במיליוני ש"ח					
ליום 31 בדצמבר 2021					
9	0.7	-	-	1	2.3
6	1.8	-	-	-	-
ליום 31 בדצמבר 2020					
17	3.7	-	-	1	3.7
6	1.6	-	-	-	-

* בהתייחס למי שקיבלו "תשלומים מיוחדים" בלבד, ולרבות נושאי משרה ועובדים מרכזיים שחדלו לכהן בתפקידם.

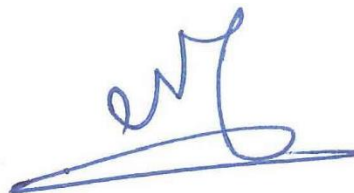
טבלה 40: תגמול נדחה (REM3)

ה	ד	ג	ב	א	
			מזה: הסכום הכולל שטרם שולם של יתרת התגמול הנדחה והתגמול המוחזק שחשוף להתאמות בדיעבד, מפורשות ו/או משתמעות	הסכום הכולל שטרם שולם של יתרת התגמול הנדחה	תגמול נדחה ותגמול מוחזק (retained)
הסכום הכולל של התגמול הנדחה (paid out) ששולם בשנת הדיווח	הסכום הכולל של התיקון שבוצע במהלך השנה עקב התאמות משתמעות בדיעבד	הסכום הכולל של התיקון שבוצע במהלך השנה עקב התאמות מפורשות בדיעבד			
במיליוני ש"ח					
ליום 31 בדצמבר 2021					
					נושאי משרה בכירה
-	-	-	1.0	10.7	מזומן מניות מכשירים מבוססי זמן אחר
1.8			2.8	6.1	עובדים מרכזיים אחרים
					מזומן מניות מכשירים מבוססי זמן אחר

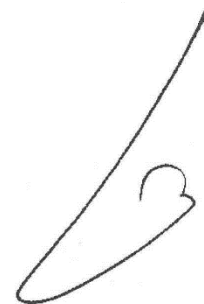
סה"כ

אילן ישעיהו
מנהל סיכונים ראשי

שבי שמר
מנהלת כללית

משה לארי
יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור הדוח: 24 בפברואר, 2022

תוספת א – קשרים בין הדוחות הכספיים לבין סכומים פיקוחיים

הבדלים בין בסיס האיחוד החשבונאי ובין בסיס האיחוד הפיקוחי ומיפוי הדוחות הכספיים בהתאם לקטגוריות סיכון פיקוחיות (L1)

טבלה 41: הבדלים בין בסיס האיחוד החשבונאי ובין בסיס האיחוד הפיקוחי ומיפוי הדוחות הכספיים בהתאם לקטגוריות סיכון פיקוחיות (L1)

	א	ג	ד	ו	ז
יתרות מאזניות של פריטים ש:					
יתרות מאזניות כפי שדווחו בדוחות הכספיים	כפופים למסגרת סיכון אשראי	כפופים למסגרת סיכון אשראי	כפופים למסגרת סיכון אשראי צד נגדי	כפופים למסגרת סיכון שוק	לא כפופים לדרישות הון או כפופים לניכוי מבסיס ההון
במיליוני ש"ח					
ליום 31 בדצמבר 2021					
נכסים					
מזומנים ופיקדונות בבנקים	9,000	8,822	178	-	-
ניירות ערך	5,017	4,692	275	325	-
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	920	920	-	-	-
אשראי לציבור	18,798	18,798	-	-	-
הפרשה להפסדי אשראי	(164)	-	-	-	(164)
אשראי לציבור, נטו	18,592	18,798	-	-	(164)
בניינים וציוד	171	171	-	-	-
נכסים בגין מכשירים נגזרים	364	-	364	80	-
נכסים אחרים	556	556	-	-	-
נכסים מוחזקים למכירה	-	-	-	-	-
סך נכסים	34,620	33,959	817	405	(164)
התחייבויות					
פיקדונות הציבור	24,822	-	-	-	24,822
פיקדונות מבנקים	2,659	-	-	-	2,659
פיקדונות הממשלה	1	-	-	-	1
אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	408	-	-	-	408
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	530	-	530	186	-
התחייבויות אחרות	3,156	-	-	-	3,156
סך התחייבויות	31,576	-	530	186	31,046

טבלה 41: הבדלים בין בסיס האיחוד החשבונאי ובין בסיס האיחוד הפיקוחי ומיפוי הדוחות הכספיים בהתאם לקטגוריות סיכון פיקוחיות (L1)

א	ג	ד	ו	ז	
יתרות מאזניות של פריטים ש:					
יתרות מאזניות כפי שדווחו בדוחות הכספיים	למסגרת סיכון אשראי	למסגרת סיכון אשראי צד נגדי	למסגרת סיכון שוק	כפופים	לא כפופים לדרישות הון או כפופים לניכוי מבסיס ההון
במיליוני ש"ח					
ליום 31 בדצמבר 2020					
נכסים					
מזומנים ופיקדונות בבנקים	12,409	12,139	270	-	-
ניירות ערך	8,968	7,898	-	1,070	-
ניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר	6	6	-	-	-
אשראי לציבור	24,889	24,889	-	-	-
הפרשה להפסדי אשראי	(232)	-	-	-	(232)
אשראי לציבור, נטו	24,571	24,889	-	-	(232)
בניינים וציוד	207	207	-	-	-
נכסים בגין מכשירים נגזרים	893	893	893	492	-
נכסים אחרים	609	609	-	-	-
נכסים מוחזקים למכירה	-	-	-	-	-
סך נכסים	47,663	45,748	1,163	1,562	(232)
התחייבויות					
פיקדונות הציבור	37,361	-	-	-	37,361
פיקדונות מבנקים	132	-	-	-	132
אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים	3,913	-	-	-	3,913
התחייבויות בגין מכשירים נגזרים	1,225	-	1,225	659	-
התחייבויות אחרות	1,994	-	-	-	1,994
סך התחייבויות	44,625	-	1,225	659	43,400

הקשר בין המאזן ורכיבי ההון הפיקוחי (CC2)

טבלה 42: הרכב המאזן הפיקוחי (CC2)

גילוי על פי נדבך 3

הפניות לרכיבי ההון הפיקוחי	ליום 31 בדצמבר 2020	ליום 31 בדצמבר 2021	
במיליוני ש"ח			
			נכסים
	12,409	9,000	מזומנים ופיקדונות בבנקים
	8,968	5,017	ניירות ערך
ה'	-	-	מזה: השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שאינן עולות על 10% מהון המניות של התאגיד הפיננסי
ו'	-	-	מזה: השקעות בהון של תאגידים פיננסיים שעולות על 10% מהון המניות של התאגיד הפיננסי שאינן עולות על סף הפחתה
	8,968	5,017	מזה: ניירות ערך אחרים
	6	920	ניירות ערך שנשאלות או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר

טבלה 42: הרכב המאזן הפיקוחי (CC2)

גילוי על פי נדבך 3

הפניות לרכיבי ההון הפיקוחי	ליום 31 בדצמבר 2020	ליום 31 בדצמבר 2021	
	במיליוני ש"ח		
	24,889	18,798	אשראי לציבור
	(318)	(206)	הפרשה להפסדי אשראי
1-י'	(232)	(164)	מזה: הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי הנכללת ברובד 2
	(86)	(42)	מזה: הפרשה להפסדי אשראי שלא נכללת בהון הפיקוחי
	24,571	18,592	אשראי לציבור, נטו
	-	-	אשראי לממשלה
	207	171	בניינים וציוד
	893	364	נכסים בגין מכשירים נגזרים
	609	556	נכסים אחרים
	377	417	מזה: נכסי מס נדחה
	8	6	מזה: נכסי מס נדחה למעט אלו המיוחסים להפרשי עיתוי
ז'	45	58	מזה: נכסי מס נדחה בגין הפרשי עיתוי שנוכו מההון
	224	133	מזה: נכסים אחרים נוספים
	-	-	נכסים מוחזקים למכירה
	47,663	34,620	סך כל הנכסים
	37,361	24,822	פיקדונות הציבור
	132	2,659	פיקדונות מבנקים
	-	1	פיקדונות הממשלה
	3,913	408	אגרות חוב וכתבי התחייבות נדחים
	3,395	8	מזה: כתבי התחייבות נדחים שאינם מוכרים כהון פיקוחי
	518	400	מזה: כתבי התחייבות נדחים המוכרים כהון פיקוחי
	517	400	מזה: כשירים כרכיבי הון פיקוחי
ח'ט'	1	-	מזה: אינם כשירים כרכיבי הון פיקוחי וכפופים להוראות מעבר
	1,225	530	התחייבויות בגין מכשירים נגזרים
ד'	5	1	מזה: בגין סיכון האשראי העצמי
	1,994	3,156	התחייבויות אחרות
2-י'	35	13	מזה: הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי הנכללת ברובד 2
	44,625	31,576	סך כל ההתחייבויות
	3,038	3,044	הון עצמי המיוחס לבעלי מניות התאגיד הבנקאי
א'	1,478	1,478	מזה: הון מניות רגילות ופרמיה
ב'	1,575	1,563	מזה: עודפים
ג'	(15)	3	מזה: רווח כולל אחר מצטבר
ג'	-	-	מזה: קרנות הון
	3,038	3,044	סך כל ההון העצמי
	47,663	34,620	סך כל ההתחייבויות וההון

המקורות העיקריים להבדלים בין סכומי החשיפה הפיקוחית לבין היתרות המאזניות בדוחות הכספיים (L12)

טבלה 43: המקורות העיקריים להבדלים בין סכומי החשיפה הפיקוחית לבין היתרות המאזניות בדוחות הכספיים

ה	ד	ג	ב	א	
פריטים שחלה עליהם:					
מסגרת סיכון שוק	מסגרת סיכון אשראי של צד נגדי	מסגרת איגוח	מסגרת סיכון אשראי	סה"כ	במיליוני ש"ח
ליום 31 בדצמבר 2021					
405	817	-	33,959	35,181	סיכום היתרה המאזנית של הנכסים בהתאם לבסיס האיחוד הפיקוחי
186	530	-	-	716	סיכום היתרה המאזנית של ההתחייבויות בהתאם לבסיס האיחוד הפיקוחי
219	287	-	33,959	34,465	סכום כולל נטו לפי בסיס האיחוד הפיקוחי
-	-	-	1,630	1,630	סכומים חוץ מאזניים
-	123	-	-	123	הבדלים שנגרמים מהבדלים בכללי הקיזוז, פרט לאלה שנכללו בשורה 2
-	-	-	-	-	הבדלים הנגרמים מהפרשות
219	410	-	35,589	36,218	סכומי חשיפה שמובאים בחשבון למטרות פיקוחיות
ליום 31 בדצמבר 2020					
1,562	1,163	-	45,748	48,473	סיכום היתרה המאזנית של הנכסים בהתאם לבסיס האיחוד הפיקוחי
659	1,225	-	-	1,884	סיכום היתרה המאזנית של ההתחייבויות בהתאם לבסיס האיחוד הפיקוחי
903	(62)	-	45,748	46,589	סכום כולל נטו לפי בסיס האיחוד הפיקוחי
-	-	-	2,378	2,378	סכומים חוץ מאזניים
-	791	-	-	791	הבדלים שנגרמים מהבדלים בכללי הקיזוז, פרט לאלה שנכללו בשורה 2
-	-	-	-	-	הבדלים הנגרמים מהפרשות
903	729	-	48,126	49,758	סכומי חשיפה שמובאים בחשבון למטרות פיקוחיות